
**RIIKLIKU
SOTSIAAL-
KINDLUS-
TUSE
TOETUSED**

A-30082 // Järvilõiguse ja protsessi katus

Kaasa kujundanud M. Mutsu

331
R 81

RIIKLIKU SOTSIAALKINDLUSTUSE TOETUSTE MÄÄRAMINE JA VÄLJAMAKSMINE

Kommenteeritud väljaanne

Teine, täiendatud trükk

Tõreriikliku Ülikooli
Raamatukogu

KIRJASTUS «EESTI RAAMAT» · TALLINN 1969

1308

Seletavad märkused «Riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise määrustiku» punktide juurde on koostatud Eesti NSV Ametiühingute Nõukogus.

Kommentaaride autoriteks on:

P. REINAS — Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu sotsiaalkindlustusosakonna juhataja

JOH. URM — Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu juriidilise konsultatsiooni jurist

Kommenteerimisel on lähtutud «Riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise korra määrustiku» täiendatud ja parandatud tekstist, mis avaldati käsiraamatus «Справочник профсоюзного работника» (Москва, Профиздат, 1969).

2
Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

134970

Inv. nr. 1308.

EESSONA

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu konstitutsioon (§ 120) annab igale selle liitriigi kodanikule õiguse ainelisele kindlustatusele nii vanaduse ja haigestumise korral kui ka muudel töövõime kaotuse juhtudel. Neid küsimusi reguleerivadki sotsiaalkindlustuse valdkonda kuuluvad õigusnormid. *Riikliku sotsiaalkindlustusena* mõistame töötajate materiaalse kindlustamise süsteemi töövõime kaotamise korral vanaduse, invaliiduse või haiguse tõttu, perekonnaliikmete kindlustamist toitja kaotuse puhul, aga samuti töötajate ja nende perekonnaliikmete kultuurilist ning elukondlikku teenindamist ettevõtete ja asutuste sisse maksetest moodustatud sotsiaalkindlustuse fondide arvel.¹ Niisiis hõlmab NSV Liidu riiklik sotsiaalkindlustus mitte ainult toetusi ja pensione, vaid ka teenindamist sanatooriumides ja puhkekodudes, ravitoitlustamist, pioneerilaagrite ja profülaktooriumide ülalpidamist jne.

Need ja teisedki rahva heaolu ning elatustaset mõjustavad probleemid on viimastel aastatel pälvinud riigiorganite ja ühiskondlike organisatsioonide küllaldase tähelepanu. Iga aastaga suureneb riikliku sotsiaalkindlustuse eelarve Eesti NSV-s (1958. aastal 22,2, 1968. aastal 47,2 miljonit rubla). Aasta-aastalt kasvab vastu-

¹ Riiklikku sotsiaalkindlustust ei või segamini ajada *riikliku sotsiaalhooldusega*. Viimane on kodanike materiaalne kindlustamine vanaduse või töövõime kaotuse korral riigi eelarvelistest assigneringutest (näiteks personaalpensionide maksmine jne.). Riiklik sotsiaalhooldus erineb sotsiaalkindlustusest nii vahendite allikate, kindlustatavate isikute ringi (sõjaväelased, teaduslikud töötajad, loominguiliste liitude liikmed, riigi ees erilisi teeneid omavad isikud jt.) kui ka organisatsiooni poolest (seda teostavad riiklikud organid — vabariikide sotsiaalkindlustuse ministereeriumid ja nende allasutused) — *Autorid*.

1. Käesoleval ajal hõlmab riiklik sotsiaalkindlustus:

a) toetusi, mis on loetletud *Määrustiku* p. 1;

b) vanaduspensione, invaliidsuspensione ja pensione toitja kaotuse puhul;

c) tervendavaid ja profülaktilisi abinõusid, nagu sanatoorne ja kuurordiravi, puhkekodud, turism, alpinism, ravitoitlustamine, pioneerilaagrid jne.

2. Käesolev *Määrustik* reguleerib riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise kõiki põhi küsimusi.

Riiklike pensionide määramise ja väljamaksmise korda reguleerib «Riiklike pensionide määramise ja väljamaksmise korra määrustik», mis on kinnitatud *NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1956. a. 4. augusti määrusega nr. 1044* (СП СССР 1957 г. № 1, ст. 1).

2. Käesoleva määrustiku järgi omavad toetuse saamise õigust kõik töölised ja teenistujad, samuti teised töötajate kategooriad, keda vastavalt kehtivale seadusandlusele hõlmab sotsiaalkindlustus (1956. a. 7. aprilli redaktsioon.)

1. Sotsiaalkindlustusega hõlmamine tähendab seda, et töölisel või teenistujal, aga ka temaga võrdsustatud isikul, on õigus saada kõiki sotsiaalkindlustuse toetusi, pensione ning kasutada elukondliku teeninduse liike (sanatooriumid, puhkekodud, pioneerilaagrid, alpinism, turism, ravitoitlustamine). Käesoleval ajal kindlustatakse kõiki töölisi ja teenistujaid, sõltumata nende vanusest, soost, töökohast, töö iseloomust ja kestusest ning töö tasustamise viisist. Seega siis ka ajutised ja hooajata töötajad, sõjaväe- ja sõjaväestatud asutustes või organisatsioonides töötajad, sotsialistlikes ühismajandites (kolhoosides) tööliste või teenistujatena töötavad isikud (mitte kolhoosiliikmed), töölepingu alusel ettevõtetes, asutustes või organisatsioonides töötavad kolhoosiliikmed, ning kolhoosiliikmed, kes töötavad kolhoosides kas esimeestena, spetsialistidena, mehhanisaatoritena või pea- (vanem-) raamatupidajatena.

2. Riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste saamise õigus on isikutel, kes töötavad valitavatel ametikohtadel nii riiklikes ettevõtetes kui ka ühiskondlikes asutustes või tarbijate kooperasiioni süsteemis, kui nad saavad töötasu valitava ametikoha järgi (*NSV Liidu TööRK juu-*

res asuva LSKN 1932. a. 27. augusti määrus nr. 178 — «Известия НКТ СССР» 1932 г. № 30).

Ka valitaval ametikohal töötaval kolhoosi esimehel (kolhoosiliikmel) on õigus riikliku sotsiaalkindlustuse toetusele ajutise töövõimetuse korral.

Kui valitaval töökohal töötaja oma töö eest tasu ei saa, ei kehti tema suhtes riiklik sotsiaalkindlustus valitava töökoha järgi.

Näide.

● Vabriku tehnoloog valiti kehakultuurikollektiivi nõukogu esimeheks ja ta teeb seda tööd ühiskondlikus korras. Kuna ta aga kehakultuurinõukogu esimehena töötasu ei saa, ei laiene temale antud töökohal riikliku sotsiaalkindlustuse normid. Niisugusel juhul on ta kindlustatud oma põhitöökoha järgi.

3. Välisriikides asuvate Nõukogude Liidu asutuste ja ettevõtete töötajaid kindlustatakse toetustega erijuhendi alusel. (NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö- ja Töötasu Komitee 1959. a. 31. oktoobri otsus nr. 858.¹)

4. Välisriikide kodanikud, kes töötavad NSV Liidus tööliste ja teenistujatena, hõlmatakse riikliku sotsiaalkindlustusega.

5. Riiklik sotsiaalkindlustus laieneb ministeeriumide ja keskasutuste sõjaväestatud valve töötajatele (NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1947. a. 22. augusti määrus nr. 2962 — *СП СССР 1947 г. № 6, ст. 117*), välja arvatud NSV Liidu Teedeministeeriumi, Merelaevanduse Ministeeriumi, Tsiviillennuväe Ministeeriumi sõjaväestatud valve töötajad, samuti I kategooria sõjaväestatud valve (sõltumata alluvusest) ja nende ametkondlike sõjaväestatud tuletõrje töötajad, mis organiseeriti sise-ministeeriumide sõjaväestatud tuletõrje asemel.

6. Riiklik sotsiaalkindlustus hõlmab üldistel alustel isikuid, kes töötavad küll antud ettevõttes, asutuses või organisatsioonis, kuid ei kuulu viimase koosseisude nimekirja ega saa ka garanteeritud töötasu (nn. mitte-

¹ Edaspidi NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riikliku Töö- ja Töötasu Komitee asemel «Komitee». — *Toim.*

koosseisulised töötajad). Tähtis ei ole mitte see, milline on töö iseloom ja kestus, vaid see, et ettevõtte (asutuse, organisatsiooni) ja töötaja vahel oleks tekkinud tööõiguslik vahekord. Kuna seda kiputakse segi ajama tööettevõtulepingulise vahekorraga (tsiviilõiguslik vahekord), siis on otstarbekohane teada järgmisi asjaolusid.

«Tööleping on kahe või mitme isiku kokkulepe, mille järgi üks pool (töötaja) annab oma tööjõudu tasu eest teisele poolele (tööandjale).» (TööK § 27.) Seega on töölepingulise vahekorraga tegemist siis, kui isik on asunud tööle ettevõttesse, asutusse või organisatsiooni töölisena või teenistujana, s. t. lülitunud töökollektiivi, mis toob kaasa ettevõtte (asutuse) töösisekorra eeskirjadele allumise ja juhtimise ning allumise vahekorra tööprotsessis.

«Tööettevõtulepingu järgi kohustub tööettevõtja omal riisikol tegema tellija ülesandel kindlaksmääratud töö kas tellija või omast materjalist, tellija aga kohustub tehtud töö vastu võtma ja selle eest tasuma.» (*Eesti NSV tsiviilkoodeks § 355.*) Järelikult on siin olulisimaks see, et tööettevõtja organiseerib tööülesande täitmise omal riisikol ja oma äranägemise järgi.

Seega on töölepingul ja tööettevõtulepingul ühesugune eesmärk — kindlate tööülesannete täitmine isikliku tööga. Nende lepingute erinevus seisneb aga järgnevas:

● Töölepingu puhul peab tööline või teenistuja alluma antud ettevõttes kehtestatud tehnoloogilisele režiimile (s. o. tööoperatsioonide iseloomu ja järjekorra kohustuslik teostamine tehnoloogilise skeemi alusel). Tööettevõtulepingu puhul korraldab tööettevõtja (isik või isikute grupp) oma äranägemise järgi tööoperatsioonide järjekorda ning määrab ise oma tööaja.

● Töölepingu korral makstakse töötasu tegelikult tehtud töö järgi, sealhulgas ka lõpetamata tööde eest. Tööettevõtulepingu puhul makstakse töötasu mitte töö enda eest, vaid pärast töö (objekti) või selle üksikute osade vastuvõtmist. Töö eest, mis ei ole lõpetatud, ei ole tööandja siin kohustatud tasu maksma.

Küsimuse lahendamisel, kas on tegemist töölepingu või tööettevõtulepinguga, ei tule lähtuda mitte lepingu

pealkirjast (üsna tihti on töölepingu pealkirjaks ekslikult märgitud «tööttevõtuleping» ja vastupidi), vaid lepingu sisust.

Ekslik oleks aga arvata, et tööõigusliku suhte tõestamiseks on vajalik nimelt kirjaliku lepingu olemasolu. Tegelikult loetakse tööleping sõlmituks, kui poolte vahel oli saavutatud suusõnaline kokkulepe ja kui kodanik oli administratsiooni esindajalt saanud loa tööle asuda ja ta tegelikult asuski täitma oma tööalaseid funktsioone.

Ainult seaduses ettenähtud juhtudel on kirjaliku lepingu olemasolu kohustuslik, nagu näiteks:

— töölepingud kodanikega, keda võetakse tööle tööjõu organiseeritud värbamise korras;

— töölepingud kodanikega, kes sõlmivad lepingu töötamiseks Kaug-Põhjas või sellega võrdsustatud maa-kohtades, et saada seal ettenähtud soodustusi;

— töölepingud kodanikega, kelle töö tasustamine toimub mittekoosseisulisest töötasufondist.

Mittekoosseisuliste töötajate üksikutel kategooriatel on õigus saada riikliku sotsiaalkindlustuse toetusi ainult kehtivates määrustes ja juhendites ettenähtud tingimuste korral (kui täidetav töö kannab süstemaatilist iseloomu ja on nendele töötajatele põhiliseks sissetulekuallikaks, kui töötaja tööprotsessis allub kehtivatele töösisekorra eeskirjadele, kui töötaja täidab kehtestatud töönorme; mõningate mittekoosseisuliste töötajate kategooriate suhtes on vajalik kirjalik tööleping).

Seega kuuluvad riiklikule sotsiaalkindlustusele vastavalt kehtestatud eeskirjadele ja seletustele järgmised MITTEKOOSSEISULISTE töötajate kategooriad:

a) mittekoosseisulised trenerid-pedagoogid, kes alaliselt töötavad laste spordikoolides, ametiühingute spordisektsioonides ja -klubides tunnitasu alusel (vt. *Määrustiku* p. 109);

b) trükitoodete mittekoosseisulised levitajad, kes saavad töötasuna teatud protsendi müüdud trükitoodete väärtusest tingimisel, et nad töötavad kirjaliku töölepingu alusel ega kasuta teisi tõise tulu allikaid (vt. *Määrustiku* p. 110);

c) klubide, kultuurimajade ja -paleede, rahvaloomingu majade ja ametiühinguorganisatsioonide kunstilise isetegevuse ringide ning teiste ringide juhatajad,

kui nad saavad töötasu administratsioonilt või ametiühinguorganilt ja nende töö on süstemaatilise iseloomuga;

d) õppeasutustes ja kursustel tunnitasu alusel töötavad mittekoosseisulised õppejõud, kui nende töötamine õppeasutuses või kursustel ei ole juhuslik või ühekordse iseloomuga;

e) ajalehtede, ajakirjade ja teiste perioodiliste väljaannete mittekoosseisulised kaastöötajad (reporterid, referendid jt.), kes ei saa kindlat töötasu, kui nende töö on alaline iseloom ja saadav töötasu põhiliseks elatusvahendite allikaks (*NSV Liidu Töö RK juures asuva LSKN määrus 4. aprillist 1925. a. — «Известия НКТ СССР» 1925 г. № 21—22*);

f) jahi- ning karusloomakasvatasmajandite mittekoosseisulised töötajad ja varumisorganisatsioonide mittekoosseisulised loomatapjad, kui nad töötavad kirjaliku töölepingu alusel, on tööle arvatud antud ettevõtte või organisatsiooni käskkirjaga, ei tööta kohakaasluse alusel mingil teisel tööle ning kui nad kahe viimase kalendrikuu jooksul, mis eelnesid selle kuu esimesele kuupäevale, millal tekkis toetuse maksmise vajadus, täitsid plaanilised ülesanded (*ÜAÜKN sekretariaadi 1. juuli 1957. a. otsus — «Бюллетень ВЦСПС» 1957 г. № 14*);

g) teatrite, filharmooniate jt. kontserdiasutuste mittekoosseisulised volinikud — pääsmete levitajad, kui nad töötavad kirjaliku töölepingu alusel (nende töötajate töö- ja palgatingimused on reguleeritud *NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kunstiasjade Komitee* poolt 26. septembril 1947. a. kinnitatud määrustikuga);

h) kontsertide ja tsirkuseetenduste mittekoosseisulised piletilevitajad, kui nad töötavad kirjaliku töölepingu alusel;

i) maalikunstnikud, skulptorid, arhitektid, graafikud jt. kunsti alal töötajad, kes täidavad asutuste, ettevõtete või organisatsioonide tellimusi. Nendele töötajatele makstakse ajutise töövõimetuse ning rasedus- ja sünnitustoetust, kui töövõimetus või rasedus- ja sünnituspuhkuse vajadus tekkis töötamise ajal (tellimuse täitmisel).

Isikute suhtes, kes töötavad ettevõtetes, asutustes ja

organisatsioonides lühiajalistel ja juhutöödel (välja arvatud *Määrustiku* p. 2 komm. 14 märgitud juhtumid) lahendatakse toetuse maksmise küsimus igal konkreet- sel juhul sõltuvalt sellest, kas need isikud on ettevõtte, asutuse või organisatsiooniga tööõiguslikus vahekorras. Ka nendel juhtudel makstakse ajutise töövõimetuse toe- tust siis, kui töövõimetus tekkis töötamise ajal;

j) mittekoosseisulised külanõukogude, koolide ning teiste asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide koris- tajaad;

k) mittekoosseisulised vagunisaatjad valmistoodan- guga vagunite saatmisel;

l) mittekoosseisulised modellid, kes alaliselt töötavad kunstiõppeasutustes;

m) raamatupidamisliku ekspertiisi büroode mitte- koosseisulised eksperdid;¹

n) mittekoosseisulised kaubaekspertid, kui ekspertiisi eest saadav töötasu on nende põhiliseks elatusvahen- dite allikaks (*ÜAÜKN sekretariaadi 9. veebruari 1960. aasta otsus*);

o) kooperatiivkaupluste mittekoosseisulised valvurid, kui nad saavad töötasu kaupluse või rajooni tarbijate kooperatiivide eelarve järgi;

p) mittekoosseisulised lektorid, kes alaliselt töötavad vastavas organisatsioonis.

7. Riiklikule sotsiaalkindlustusele kuuluvad peale töö- liste ja teenistujate ka järgmised töötajate kategooriad:

a) advokaadid, kes töötavad advokaatide kolleegiu- mide õigusnõuandlates (*ÜAÜKN sekretariaadi 11. aprilli 1934. a. otsus — «Бюллетень ВЦСПС» 1934 г. № 7—8*);

b) NSV Liidu Riikliku Kindlustuse mittekoosseisuli- sed kindlustusagendid (*NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhend 16. maist 1959. a. nr. 135, vt. ka Määrus- tiku* p. 108);

c) mootori-kalapüügijaamade laevajuhiid, motoristid ja motoristiabid, samuti mootori-kalapüügijaamade lae- vamehaanikud ja kaldal töötavad elektrikud, kui nad kuu-

¹ Käesoleval ajal täidab neid funktsioone meil Eesti NSV Minist- rite Nõukogu juures asuva Juriidilise Komisjoni Kohtuekspertiisi Laboratoorium, kus samuti kasutatakse mittekoosseisulisi eks- perte. — *Autorid.*

luvad jaamade koosseisu (UAÜKN sekretariaadi otsus 28. oktoobrist 1939. a., mis on välja antud vastavalt NSV Liidu RKN määrusele nr. 808 19. juunist 1939. a.).

8. Vastavalt Põllumajanduse ja Varumise Töölise ja Teenistujate Ametiühingu Keskkomitee 1964. a. 7. oktoobri ringkirjale nr. 4—89 laieneb NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1964. a. 20. juuli määrusega nr. 620 kehtestatud riiklik sotsiaalkindlustus järgmistele ÜHISMAJANDITE LIIKMETELE: kolhoosi esimehed, kolhoosi pea-(vanem-)raamatupidajad; kolhoositootmise kõigis lülides töötavad kesk- ja kõrgema eriharidusega spetsialistid, nagu kolhoosi aseesimehed, agronomid, zootehnikud, veterinaararstid, -velskrid ja -tehnikud, insenerid, mehaanikud, tehnikud, brigadirid, ökonomistid-planeerijad, normeerijad, laborandid, metsnikud, ehitustööde juhatajad, farmi-, osakonna-, põllumajandusloomade kunstliku seemenduse punktide, laboratooriumide, garaažide, remonditöökodade, haudejaamade ja inkubaatorite juhatajad; insenerid (tehnikud), kes töötavad põllumajandussaadusi ümbertöötlevates ja ehitusmaterjale tootvates tsehhides (tehastes); mehhanisaatorid, kes töötavad traktoristide-masinistidena, kombainertena, kolhoosi aseesimeestena tehnika alal, mehaanikuna, traktori või põllumajandusliku kompleksbrigaadi brigadiridena, nende abidena tehnika alal, töökoja juhatajatena, mehhaniseeritud söötade ettevalmistamise tsehhi juhatajatena, autojuhtidena, autogaraaži ülemana (kui neil on autojuhi kvalifikatsioon); lukkseppmehaanikud, statsionaarsetel seadmetel töötavad masinistid, raadiooperaatorid, elektrikud, akulaadijad, gaasi- ja elektrikeepitajad, sepad ja pealelööjad, vasesepad; lukksepad-mehaanikud, kes teenindavad tehnikat loomakasvatuse farmides ja teised mehhanisaatorid, kes töötavad loomakasvatusefarmides oma erialal; remonditöölised, kes töötavad remonditöökoja või mehhaniseeritud söödatsehhi juhatajatena.

Lisaks sellele täiendas Põllumajanduse ja Varumise Töölise ja Teenistujate Ametiühingu Keskkomitee (1965. a. 16. septembri ringkiri nr. 4—146) eespool toodud loetelu veel järgmiste spetsialistide ja mehhanisaatoritega:

a) spetsialistide osas: ökonomistid, planeerijad, raamatupidajad;

b) mehhanisaatorite osas: traktoristid-buldooserijuhid, traktoristid, ekskavaatorijuhid, skreeperijuhid, mehaaniku abid, juurviljabrigaadide brigadirid, traktori-, põllutöö-, kompleks- ja juurviljabrigaadide brigadirid abid tehnika alal, treialid, lukksepad, motoristid, puusepad, kes tegelevad masinate ja seadmete remondiga.

9. *Toiduainete Tööstuse Töölise Ametiühingu Keskkomitee 1965. a. 4. augusti ringkirja nr. 9 alusel laieneb NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1964. a. 20. juuli määrusega nr. 620 kehtestatud riiklik sotsiaalkindlustus järgmistele KALURIKOLHOOSIDE LIIKMETELE:*

esimehed, pea- või (vanem-)raamatupidajad; spetsialistid, kellel on kõrgem või kesk-eriharidus ja kes töötavad kolhoosi töölõikudes, nagu aseesimehed, agronoomid, zootehnikud, vanemkalakasvatavad ja kalakasvatavad, veterinaarvelskrid ja -tehnikud, insenerid, mehaanikud, tehnikud, brigadirid, ökonomistid-planeerijad, normeerijad, raamatupidajad, laborandid, töödejuhatajad, farmijuhatajad, osakonnajuhatajad, jaoskonnajuhatajad, laboratooriumijuhatajad, garaažiülemad, remonditöökodade juhatajad; insenerid ja tehnikud, kes töötavad põllumajandussaaduste või kala, mereloomade, meresaaduste töötlemise tsehhides, ehitusmaterjalide töötlemise tsehhides, laevaehitusel ja laeva-remondi alal, seadmete alal ning püügiseadmete konserveerimise ja korrastamise osakondades.

Riiklik sotsiaalkindlustus on kehtestatud ka kalurikolhooside mehhanisaatoritele ja teistele isikutele, kellel on tootmisalane kvalifikatsioon ning kes remondivad ja teenindavad tehnikat, nagu laevajuhid (kaptenid) ja nende abid, laevastiku kaptenid, kaptenid-vanemad, tüürimehed ja nende abid, kiprid ja allkiprid, toitlustajad, pootsmanid, vanemad, vanemmotoristid, motoristid ja nende abid ning teised mehhanisaatorid, laevastiku mehaanikud, mehaanikud ja nende abid, elektromehaanikud, vanemelektrikud, elektrikud, dokitöölised, raadiooperaatorid, radistid, deviaatorid, traalmeistrid, triivmeistrid, vintsimadrused, kes töötavad laeva vintsidel ja kalapüügi abivahenditel (jõublokkidel, võrguvedamise masinatel, kalasoolamise agregaatidel)

laevastiku remondimeistrid (remondibrigadirid); masinistid, kes töötavad statsionaarsetel seadmetel, laevakütjad, tööstuslike vee- ja aurukatelde kütjad, lukk-sepad, külmutusseadmete mehaanikud, treialid, gaasi- ja elektri keevitajad, akumulaatoritöölised, sepad ja pealelööjad, vasesepad, lukk-sepad, mehaanikud, laevaremont-mehaanika töökodade juhatajad, kellel on tootmisalane kvalifikatsioon, laevatõstjad, kes töötavad laeva mehhaniseeritud slippidel; autojuhid, kombainerid, traktoristid, traktoristid-masinistid ja traktoristid-buldooseri-juhid, ekskavaatorijuhi, skreeperijuhi; garaažiülemad, kellel on autojuhi kvalifikatsioon; kolhoosi aseesimehed laevastiku ja tehnika alal; laevapuusepad, laevaehituse puusepad, paadiehitajad, takutajad ja töötajad, kes tegelevad mehhaniseeritud laevaehitusega ja remondiga, remonditöölised, mehhaniseeritud söödatsehhide juhatajad; mehhanisaatorid, kes teenindavad võrgupunumise seadmeid.

10. Riikliku sotsiaalkindlustusega on hõlmatud järgmised ÕPILASED:

a) kvalifikatsiooni tõstmise, ümberkvalifitseerimise ja kaadri ettevalmistamise koolide ja kursuste õpilased, kui nad vahetult enne kooli või kursustele suunamist töötasid töölistena või teenistujatena (vt. *Määrustiku* p. 104);

b) kesk-eriõppeasutuste (tehnikumide, kooperatiiv-, mere-, meditsiini- ja pedagoogiliste koolide) õpilased tootval tööl või tootmispraktikal viibimise ajal (*NSV Liidu kõrgema ja kesk-erihariduse ministri 1960. a. 17. novembri käskkirja nr. 584 lisa — Сборник законодательных актов о труде, Москва 1965, lk. 159 jj.*);

c) kõrgemate õppeasutuste üliõpilased tootval tööl või tootmispraktikal viibimise ajal (*NSV Liidu kõrgema ja kesk-erihariduse ministri 1959. a. 31. detsembri käskkirja nr. 396 lisa — Сборник законодательных актов о труде, Москва 1965, lk. 151 jj.*).

Üldhariduslike ja kutsehariduse süsteemi koolide (kutsekoolide) õpilastele, aga samuti aspirantidele, kliinilises ordinatuuris viibijatele, partei- ja ametiühingukoolides õppijaile riiklik sotsiaalkindlustus ei laiene.¹

¹ Kutsekoolide lõpetajate pidevast tööstaažist vaata *Määrustiku* p. 132.

11. Riiklikule sotsiaalkindlustusele kuuluvad samuti need, kes töötavad teiste isikute kodumajapidamises (majateenijad, lapsehoidjad, sekretärid, autojuhid, valvurid). Tööandja on kohustatud 5 päeva jooksul pärast töötaja töölevõtmist registreerima ametiühinguorganisatsioonis kui kindlustaja ning andma töötajale Kommunaaltöölise Ametiühingu Keskkomitee poolt kinnitatud vormi kohase palgaraamatu. (Kindlustusmaksete tasumise korra juhend on kinnitatud Kohaliku Tööstuse ja Kommunaaltöölise Ametiühingu Keskkomitee presiidiumi 1962. a. 20. veebruari otsusega.) Riiklik sotsiaalkindlustus ei hõlma aga neid isikuid, kes töötavad lähedaste sugulaste majapidamises, sest seda ei loeta palgaliseks tööks (*ÜAÜKN-i 1954. a. 30. detsembri kiri nr. S-2-68*). Lähedaste sugulastena mõeldakse antud juhul: lapsi ja lapselapsi, vanemaid ja vanavanemaid, vendi ja õdesid, venna- ja õelapsi, onusid ja tädisid, onu- ja tädilapsi, abikaasat.

Sotsiaalkindlustusele kuuluvad ka isikud, kes karjastavad kodanikele kuuluvaid loomi. Vastavalt *ÜAÜKN sekretariaadi otsusele 22. märtsist 1948. a.* on ametiühinguorganisatsioonid kohustatud kontrollima, et karjuste töölevõtmisel oleks sõlmitud nendega kirjalik tööleping ametiühingu osavõtul. Töölepingu vorm on kinnitatud *ÜAÜKN sekretariaadi 1941. a. 24. aprilli otsusega (ÜAÜKN sekretariaadi 22. märtsi 1948. a. otsus — «Бюллетень ВЦСПС» 1948 г. № 6)*.

12. Riiklikule sotsiaalkindlustusele kuuluvad järgmiste kutsealade töötajad, kes töötavad usuorganisatsioonides ametiühingu osavõtul sõlmitud töölepingu alusel: koristajad, valvurid, kojamehed ja kütjad, kui nad samaaegselt ei täida kirikuvanema, religioosete asutuste täidesaatvate organite liikmete või kiriklikke talitusi teenindavate isikute kohustusi (*Kohaliku Tööstuse ja Kommunaaltöölise Ametiühingu Keskkomitee presiidiumi 1962. a. 21. augusti otsus — protokoll nr. 9*).

13. Kõik ettevõtted, asutused ja organisatsioonid, samuti üksikisikud — tööandjad (vt. *Määrustiku p. 2, § 11*) on kohustatud registreerima end vastavas ametiühinguorganisatsioonis ning maksma kindlustusmaksu vastavalt kehtestatud määradele nende juures töötavate tööliste ja teenistujate sotsiaalkindlustuseks. Seejuures ei

tohi tööliste ja teenistujate töötasust maha arvata mingisuguseid summasid sotsiaalkindlustuse kulude katteks.

Ettevõtete, asutuste, organisatsioonide ja üksikisikute (tööandjate) poolt kindlustusmaksu tasumata jätmine ei võta töölistelt ja teenistujatelt õigust saada riikliku sotsiaalkindlustuse toetusi ja pensioni.

Kui kindlustusmaksu ei maksta tähtjaks, kannavad kindlustajad täit materiaalselt vastutust. Maksmata summadele arvestatakse juurde viivised. Ametiühinguorganisatsioonidel on õigus vastuvaidlematus korras sisse nõuda tasumata jäetud kindlustusmaks koos viivistega.

14. Riiklikule sotsiaalkindlustusele EI KUULU:

a) sõjaväelased ja nendega võrdsustatud isikud, miilitsa rea- ning juhtiv koosseis;

b) ühismajandi liikmed (kolhoosiliikmed), sest nende kindlustamine toimub mitte riikliku sotsiaalkindlustuse, vaid tsentraliseeritud erifondi arvel, v. a. kolhooside esimehed, spetsialistid, mehhanisaatorid ja pea- (vanem-)raamatupidajad. Riiklikule sotsiaalkindlustusele ei kuulu ühismajandi liikmed ka siis, kui nad teevad töid riiklikele ettevõtetele või asutustele antud ettevõtte või asutuse ja kolhoosi vahel sõlmitud lepingu alusel;

c) isikud, kes töötavad tsiviilõiguslike lepingute (tööettevõtu-, autori- jt. lepingud) alusel;

d) isikud, kes teevad asutustele ja ettevõtetele lühiajalisi, juhu- või väiketöid:

— masinakirjutajad, kes teevad oma kodus isiklikel kirjutusmasinatel tööd asutustele ja ettevõtetele, kui nad pole sõlminud antud asutuse või ettevõttega kirjalikku töölepingut.

— kellasepad, kes tegelevad ettevõtetes ja asutustes kellade üleskeeramise ja remontimisega, kui nad pole sõlminud antud asutuse või ettevõttega kirjalikku töölepingut (*NSV Liidu Töö RK juures asuva LSKN 1930. a. 21. juuli määrus nr. 266 — «Известия НКТ СССР» 1930 г. № 25*);

e) invaliidid, kes töötavad invaliididekodu abimajandis (kui nad pole abimajandi koosseisulised töötajad), haiged, kes on tööraivil psühhiaatriliste raviasutuste töökodades;

f) isikud, kes teevad kodanikele lühiajalisi, juhu- või väiketöid:

— pesupesijad, koristajad, õmblejad, väljaõmblejad jms., kui töötamine antud tööandja juures ei kesta rohkem kui 5 päeva järjest või kokku 10 päeva ühe kuu jooksul,

— töötajad, kes teevad lühiajalisi majapidamistöid, remondivad ja korrastavad ruume (puude lõhkumine, ahjude parandamine, põrandate poonimine ja pesemine, mööbli parandamine, tubade tapeetimine ja värvimine, elektrijuhtmete, veevärgi ja kanalisatsiooni parandamine, klaasimine, suitsulööride ja korstnate puhastamine, väikeremont korterites, putukate ja näriliste hävitamine jne.)

— ämmaemandad, velskrid, meditsiiniõed jt. keskmise või noorema meditsiinilise personali hulka kuuluvad töötajad, keda on kodusesse kutsutud meditsiinilise abi andmiseks ja haige eest hoolitsemiseks (kui töö antud tööandja juures ei kesta rohkem kui 5 päeva järjest või kokku 10 päeva ühe kuu jooksul),

— koduõpetajad, repetiitorid, muusika-, joonistamise jt. õpetajad — nii need, kes annavad tunde oma kodus, kui ka need, kes annavad tunde tööandja juures,

— masinakirjutajad, kes töötavad kodanike juures kodus, stenografistid, kes stenografeerivad kodanike kirjanduslikke materjale,

— kellassepad, kes tegelevad kellade üleskeeramise ja remontimisega kodanike juures (*NSV Liidu Töö RK juures asuva LSKN 1930. a. 21. juuli määrus nr. 266, «Известия НКТ СССР» 1930 г. № 25*),

g) isikud, kes töötavad neile või ühismajandile kuuluvate hobustega, mida nad kasutavad varakasutuslepingu alusel (*ÜAÜKN sekretariaadi 1934. a. 28. novembri otsus — «Бюллетень ВЦСПС» 1934 г. № 21—22*),

h) kunstiala töötajad (maalikunstnikud, skulptorid, arhitektid, graafikud jt.), kui nad täidavad üksikisikute tellimust;

i) kesk-eriõppeasutuste õpilased ja üliõpilased, kes on määratud küll tootmistööle või -praktikale, kuid kelle töö ettevõttes vaheldub sel ajal õppetööga, kui nad haigestuvad õppetöö perioodil. Sel juhul saavad nad mitte sotsiaalkindlustuse toetust, vaid stipendiumi (vt.

NSV Liidu kõrgema ja kesk-erihariduse ministri 1963. a. 1. oktoobri instruksioon — «Бюллетень Министерства высшего и среднего специального образования» 1963 г. № 11)¹;

j) isikud, kes usuorganisatsioonides korraldavad usulitustisi ja saavad sellest sissetulekuid.

II. AJUTISE TÖÖVÕIMETUSE TOETUS

1. Ajutise töövõimetuse toetuse väljamaksmise juhud

3. Ajutise töövõimetuse toetust antakse:

- a) töövõime kaotamisega seotud haiguse puhul;
- b) sanatoorse ja kuurordiravi puhul;
- c) perekonnaliikme haiguse puhul haigestunu põetamise vajaduse korral;
- d) karantiini puhul;
- e) ajutiselt teisele tööle üleviimise puhul seoses haigestumisega tuberkuloosi või kutsehaigusse;
- f) proteesimise puhul proteesimis-ortopeedilise ettevõtte stationaari paigutamisel (1961. a. 3. novembri redaktsioon).

1. NSV Liidu sotsiaalkindlustusalane seadusandlus näeb ette töoliste ja teenistujate kindlustamist ajutise töövõimetuse toetusega mitte ainult töötaja töövõime kaotamise puhul, vaid ka tema perekonnaliikme või lähedaste isikute haigestumise puhul (perekonnaliikme põetamine, karantiin).

2. Õigus toetusele töövõime kaotuse puhul ei sõltu haiguse põhjusest ega haigestumise laadist.

Toetust makstakse töövõime kaotuse puhul nii haiguse (üld- või kutsehaigus) kui ka vigastuse tagajärjel.

Kui töötaja haigestumine ei too kaasa töövõime kaotust, saab ta meditsiinilist abi töö kõrval. Haigestunud töötaja vabastatakse tööülesannete täitmisest ainult siis, kui ta ei suuda täita oma tööülesandeid või kui töötamine võib kahjustada tervist või takistab tervenemist.

3. Ajutise töövõime kaotus haiguse tagajärjel erineb püsivast või alalisest töövõime kaotusest (invaliidsu-

¹ Nimetatud kord ei laiene NSV Liidus õppivatele teiste riikide kodanikele. — *Toim.*

sest) kõigepealt selle poolest, et töötaja on töövõimetu lühikest aega. Haigused, mis kutsuvad esile ajutise töövõime kaotuse, on tavaliselt lühiajalised, ülemineva iseloomuga ja alluvad ravile.

Töölisi ja teenistujaid, kes on ajutiselt kaotanud töövõime haiguse tagajärjel, vabastatakse oma tavaliste tööülesannete täitmisest täielikult, invaliidsuse (pikemaajalise või püsiva töövõime kaotuse) korral tehakse aga kindlaks töövõimetuse aste.

4. Peale ajutise töövõimetuse toetuste ja tasuta arstiabi võimaldatakse haigestunud töölistel ja teenistujatel kasutada ka teisi riikliku sotsiaalkindlustuse korras antava abi vorme: sanatoorset ja kuurordiravi, sanatooriumides-profülaktooriumides viibimist, ümberkvalifitseerimist, ravitoitlustamist jne.

Tervisliku seisukorra parandamiseks suunatakse ravitoitlustamist vajavad töölistel ja teenistujad meditsiinisutusse, kes teeb otsuse ravitoitlustamise vajaduse kohta. Ametiühingukomiteed suunavad töölisi ja teenistujaid ravitoitlustamisele ainult kooskõlas raviasutuste otsustega.

Ravitoitlustamisele suunatavatele töölistele ja teenistujatele määrab ametiühinguorganisatsioon kehtestatud korras lisamaksu riikliku sotsiaalkindlustuse summade arvel.

Ravitoitlustamiseks eraldatud sotsiaalkindlustussummade arvel võimaldatakse töölistele ja teenistujatele 20 protsenti tuusikute arvust tasuta, 80 protsendi osas aga tasuvad töölistel ja teenistujad vaid 30% tuusiku maksumusest. Kuna Eesti NSV kuulub I võõndisse, kus tuusiku hinnaks on ette nähtud 28 rubla, peab tööline või teenistuja osalise tasu eest saadud ravitoitlustamise tuusiku eest tasuma söökla kassasse 8 rubla ja 40 kopikat.

Tasuta ravitoitlustamise tuusikuid antakse tervisliku seisukorra alusel esmajärjekorras tootmise eesrindlastele ja novaatoritele, töötavatele Isamaasõja ja tööinvaliididele, ettevõtetes töötavatele alaealistele, rasedatele naistele ja last rinnaga toitvatele emadele ning doonoritele, võttes arvesse nende materiaalsel olukorda (*ÜAÜKN presiidiumi 1965. a. 15. detsembri otsus — protokoll 29*).

4. Töölisi ja teenistujaid võivad kõigil ajutise töövõimetuse juhtudel töölt vabastada ainult arstid, kellele on selleks õigus antud. Töölt vabastamise puhul antakse kindlaksmääratud korra kohaselt välja haigusleht (töövõimetusleht) või vastavatel juhtudel, mis on ette nähtud kehtiva seadusandlusega — õiend, mis on ajutist töövõimetust tõendavaks dokumendiks (1961. a. 22. detsembri redaktsioon.)

1. Haiguse või vigastuse puhul väljastatakse haigusleht juhul, kui arst teeb haige läbivaatamisel kindlaks, et tööline või teenistuja on töövõimetu, ei ole võimeline täitma oma tavalisi tööülesandeid ning üleviimine teisele tööle kahjustab tema ravi käiku.

Teistel ajutise töövõimetuse juhtudel (perekonnaliikmete põetamine, sanatoorne ja kuurordiravi, karantiin) vabastatakse tööline või teenistuja töölt ning antakse välja haigusleht, kui arst teeb kindlaks, et nõutavad tingimused selleks on olemas. (Vt. *Määrustiku* p-d 10, 11, 12, 13 ja 14.)

2. Haigusleht on ainus dokument, mis tõestab ajutist töövõimetust ning mille alusel määratakse ja makstakse välja ajutise töövõimetuse toetus. Muude tõendite ja õiendite väljaandmine ajutise töövõimetuse kohta on keelatud, välja arvatud juhtudel, mis on haiguslehtede väljaandmise korra juhendis eraldi näidatud (vt. juhendi «*Kindlustatuile haiguslehtede väljaandmise korrast*» p-d 6, 12, 19 ja 22).

Haigusleht võib olla ajutist töövõimetust tõestav dokument ka sel juhul, kui vastavalt kehtivaile eeskirjadele ei ole isikule lubatud toetust maksta. Näiteks on töötaval invaliidil haigestumise korral õigus kasutada puhkust ka peale toetuse maksmise lõpetamist (vt. *Määrustiku* p. 9).

3. Haiguslehtede väljaandmise korda reguleerib ÜAÜKN ja NSV Liidu Tervishoiu Rahvakomissariaadi juhend «*Kindlustatuile haiguslehtede väljaandmise korrast*», mille kinnitas NSV Liidu RKN 14. augustil 1937. a. ning mida muudeti ja täiendati NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1955. a. 22. jaanuari määruse ning mõnede teiste normatiivaktide alusel.

Juhend «*Kindlustatuile haiguslehtede väljaandmise korrast*» esitatakse kogumiku lisas (vt. lisa 1).

2. Toetuse saamise õigus

5. Toetust makstakse siis, kui töövõimetus tekkis töötamise ajal, kaasa arvatud ka katseaeg.

Toetust makstakse ka siis, kui töövõimetus tekkis töölt vallandamise päeval.

Pärast töölt vallandamist tekkinud ajutise töövõimetusel puhul toetust ei maksta.

Kui töövõimetus tekkis vaidluse kestel vallandamise õigsuse üle, makstakse tööle ennistamise korral toetust töövõimetusel aja eest alates ennistamise päevast.

Kui töövõimetus tekkis töökohta sõitmisel, makstakse toetust siis, kui töötaja omas õigust töötasule sõiduaja eest või päevarahadele või ümberpaigutamise kulude tasumisele.

1. *Töötamise ajaks* loetakse aega, millal töötaja oli faktiliselt töö, s. t. aega alates esimesest tööleasumise päevast kuni vallandamise päevani, viimane kaasa arvatud.

Kui töövõimetus tekkis pärast töötaja tööle vormistamist, kuid enne faktiliselt tööle asumist, siis toetust ei maksta.

Näiteks ei maksta toetust, kui vastavalt käskkirjale, mis on alla kirjutatud 10. mail, pidi töötaja tööle asuma alates 15. maist, kuid 14. mail tekkis tal ajutine töövõimetus ning tööle võis ta asuda alles alates 20. maist.

Erand on kehtestatud noorte spetsialistide suhtes (vt. *Määrustiku* p. 102).

Kui töövõimetus tekkis katseajal, makstakse toetust üldistel alustel.

2. Millist päeva tuleb lugeda töövõimetusel alguseks?

Üldreeglina loetakse töötaja *töövõimetusel alguseks* haiguslehel või õiendis (kui see on ette nähtud seadusandlusega)¹ näidatud tööülesannete täitmisest vabastamise esimest päeva.

Statsionaarsel ravil viibimise puhul antakse haigusleht tavaliselt ravil oldud päevade eest tagantjärele, mis

¹ Seoses asjaoluga, et elukondliku trauma ja mõningail juhtudel abordioperatsioonide puhul ei väljastata haiguslehte alates esimesest töövõimetusel päevast, võib ajutist töövõimetusel tõestavaks dokumendiks olla ka seadusandlusega ettenähtud õiend. — *Autorid.*

on kehtiva seadusandlusega igati kooskõlas. Kuid juhul, kui haigel ei olnud statsionaarsele ravile paigutamiseni haiguslehte või kehtiva seadusandlusega ettenähtud õiendit, tuleb töövõimetuse alguseks lugeda haiglasse paigutamise päeva, sõltumata sellest, millal haigele lõpuks väljastatakse esmane haigusleht.

3. Kui ajutine töövõimetus tekkis pärast töölt vallandamist, siis toetust ei maksta.

Töölt *vallandamise päevaks* loetakse tööl oldud viimast päeva, mille eest töötajal on õigus saada töötasu. Kui ajutine töövõimetus tekkis vallandamise päeval, makstakse toetust üldistel alustel, kuna see päev kuulub töötamise aja hulka.

Näiteks kui töötaja vallandatakse omal initsiatiivil alates 1. septembrist (s. t. ta lõpetab töö 31. augustil), tuleb tema vallandamise päevaks lugeda 31. august. Kui antud juhul töövõimetus tekib 31. augustil, tuleb toetust maksta üldistel alustel. Kui töövõimetus tekib 1. septembril või hiljem, siis toetust ei maksta.

Praktikas esineb juhtumeid, kus käskkirja alusel kuulub töötaja küll vallandamisele, kuid faktiliselt jätkab töötamist ka pärast käskkirjas näidatud vallandamise tähtaega, näiteks annab üle toimikuid või on jäänud ajutiselt tööle administratsiooni palvel.

Kui töövõimetus tekib sellisel ajal, makstakse toetust siis, kui töötajal on õigus pärast käskkirjaga määratud vallandamistähtaega töötamise eest saada töötasu.

Näide.

● Töötaja vallandati omal soovil alates 16. juunist. Pärast vallandamist esitas ta aga administratsioonile haiguslehe, mille järgi ta oli elukondliku trauma tõttu töövõimetu alates 20. juunist kuni 29. juunini, ning arsti poolt väljaantud õiendi. Viimane tõestab, et töötaja oli sama elukondliku trauma tõttu töövõimetu juba ajavahemikul 15. juunist kuni 19. juunini. Kuigi haiguslehe järgi on ta muutunud töövõimetuks pärast vallandamist, kuulub käesoleval juhul haigusleht endise töökohta poolt väljamaksmisele, sest õiendiga on tõendatud

tema töövõimetus elukondliku trauma tõttu töötamise ajal, s. o. alates 15. juunist.

4. Kui töövõimetus tekib pärast töölt vallandamist, kuid enne lõpparve või tööraamatu kättesaamist, siis toetust ei maksta, sõltumata lõpparve või tööraamatu kinnipidamise põhjustest. Antud juhul tuleb töövahekord lugeda katkenuks, ning seda aega, mille vältel töötaja ootab lõpparvet, ei saa lugeda töötamise ajaks.

Kompensatsiooni tööraamatu või lõpparve kinnipidamise eest võib töötaja nõuda administratsioonilt tööülisid lahendavate organite kaudu.

5. Kui töötaja haigestub komandeeringus viibimise ajal, siis saab ta haigustoetust üldistel alustel. Samuti makstakse talle komandeeringul oleku ajal üldistel alustel päevaraha ja tasu eluruumi eest kogu aja vältel, kus tal ei ole võimalik tervisliku seisukorra tõttu asuda temale pandud teenistusülesannete täitmisele või pöörduda tagasi oma alalisse töökohta, kuid mitte rohkem kui 2 kuu eest arvates haiguslehe (või õiendi) väljaandmisest. Komandeeritu haigust, samuti tervisliku seisukorra tõttu alalisse töökohta tagasipöördumise võimaluse puudumist tuleb tõestada ettenähtud korras, s. o. haiguslehega, mis on välja antud komandeerimise kohas.

6. *Ebaseaduslikult* vallandatud töötaja tööle ennistamise korral makstakse ajutise töövõimetus toetust, kui töövõimetus tekkis töötüli lahendamise perioodil. Toetus kuulub väljamaksmisele alates ennistamise otsuse tegemisest. Kui administratsioon viivitab töötaja faktilise ennistamisega, s. o. uuesti tööle asumise kohta käskkirja väljaandmisega, tuleb tal maksta töötajale töötasu kogu sunnitud tööluusi aja eest, ning kui töötaja oligi sel perioodil haige, saab ta ikkagi töötasu, mitte aga ajutise töövõimetus toetust.

Näide.

● Töötaja vallandati alates 14. maist. Ta haigestus 16. mail ja oli töövõimetu kuni 10. juunini. 30. mail ennistas rahvakohus antud töötaja tema töökohale.

Sellisel juhul saab töötaja 14. maist kuni 30. maini

töötasu, 30. maist kuni 10. juunini aga ajutise töövõime-
tuse toetust. Kui administratsioon oleks viivitanud töö-
taja faktilise ennistamisega, oleks töötajale makstud
kuni tööle asumiseni tasu sunnitud tööluusi eest, s. o.
töötasu. Ajutise töövõimetuse toetust saaks ta aga tööle
lubamise päevast alates.

7. NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1969. a. 3. veebruari
korraldusega nr. 251-r kehtestati, et ÜAÜKN loal võib
üksikjuhtudel maksta ajutise töövõimetuse toetust neile
töölisele ja teenistujatele, kes ühe kuu jooksul pärast
töölt vallandamist on mõjuvatel põhjustel tunnistatud
ajutiselt töövõimeks tuberkuloosi haigestumise tõttu
(ENSV Ülemnõukogu ja Valitsuse Teataja 1969, nr. 10,
art. 121).

6. Toetust makstakse sõltumata töötamisperioodi pikkusest enne
töövõimeks jäämist.

Erandina sellest eeskirjast on töölistel ja teenistujatel, keda
vallandati töödistsipliini rikkumise või kuriteo pärast, õigus saada
toetust kõigil ajutise töövõimetuse juhtudel, peale töövigastuse või
kutsehaiguse, alles pärast seda, kui nad on töötanud uuel töökohal
vähemalt 6 kuud. Toetust ajutise töövõimetuse korral, mida on põh-
justanud töövigastus või kutsehaigus, on töölistel ja teenistujatel
õigus saada igal juhul, sõltumata uuel töökohal töötamise ajast
(1960. a. 16. augusti redaktsioon).

1. Ajutise töövõimetuse toetuse saamise õigus on kõi-
kidel alalistel ja ajutistel töölistel ja teenistujatel, sõl-
tumata töötamisperioodi pikkusest enne töövõimeks
jäämist, seega alates esimesest tööpäevast.

Mõnikord arvatakse ekslikult, et esmakordselt tööle
asunud töötajal, samuti töötajal, kellel katkes pidev töö-
staaž, on õigus saada toetust alles siis, kui ta on 6 kuud
töötanud antud ettevõttes või asutuses. See ei ole õige.
Selleks et omada õigust toetuse saamiseks, ei ole vaja
mingisugust kuuekuulist tööstaaži (välja arvatud juhud,
mis on märgitud *Määrustiku* p. 6 §-s 2).

Näited.

● Töötaja oli vallandatud endiselt töökohalt antud
tööle kõlbmatuse tõttu ning ta asus uuesti tööle ühe kuu
jooksul. Töötas 15 päeva, haigestus grippi ja sai haigus-

lehe. Antud juhul on tal õigus saada toetust, toetuse suuruse kindlaksmääramisel arvestatakse ka endist pidevat tööstaaži.

● Töötaja oli vallandatud endiselt töölt antud tööle kõlbmatuse tõttu, kuid ta asus tööle poolteise kuu jooksul pärast vallandamist. Töötas 5 päeva, haigestus (diagnoos: üldhaigestus) ja sai haiguslehe. Ka sel juhul on töötajal õigus saada toetust, kuid toetuse suuruse kindlaksmääramisel arvestatakse pidevat tööstaaži ainult uue töökoha järgi, kuna töötaja pidev tööstaaž katkes uuele töökohale asumisel — vaheaeg vallandamise ja uuele tööle asumise vahel oli üle ühe kuu.

Toetuse saamise õigust ei tohi ära segada toetuse suurusega. *Toetuse saamise õigus ei sõltu pidevast tööstaažist, toetuse suurus (välja arvatud töövigastuse ja kutsehaiguse puhul) sõltub aga täielikult olemasolevast pidevast tööstaažist* (vt. Määrustiku p. 18).

2. Töödistsipliini tugevdamise eesmärgil on kehtestatud säte, et erandina üldreeglis on töölistel ja teenistujatel, keda vallandati *töödistsipliini rikkumise või kuriteo pärast*, õigus saada toetust kõigil ajutise töövõimetuse juhtudel (peale töövigastuse või kutsehaiguse) alles pärast seda, kui nad on töötanud uuel töökohal vähemalt 6 kuud.

Vallandamiseks töödistsipliini rikkumise pärast tuleb kõigepealt lugeda vallandamist TööK § 47 p. «d» alusel, s. t. kui vallandati põhjusel, et töötaja ilma mõjuvate põhjusteta süstemaatiliselt ei täitnud töölepinguga või eeskirjadega temale pandud kohustusi. Vallandamiseks on nõutav, et töötaja suhtes kohaldatud ühiskondlikud ja distsiplinaarsed mõjutusvahendid ei ole andnud vajalike tagajärgi, et tema edasine töölejätmine on vastulus tootmise huvidega. Teiseks töödistsipliini rikkumise tingitud vallandamise liigiks on vallandamine tööluusi pärast. Tööluusiks ei saa lugeda hilinemist tööle (ka siis, kui tööle tullakse alles pärast lõunavaheaega) või enneaegset töölt lahkumist. *Tööluusiks* loetakse tööle mitteilmumine mõjuvate põhjusteta terve tööpäeva kestel (*töö sisekorra tüüpeeskirjad p. 23*). Tööluusiga samastatakse ebakaines olekus tööl viibimist. Seejuures

pole tähtis, kas töötaja oli tööülesannete täitmisel ebakaines olekus terve tööpäeva või osa sellest. Üksnes tööajal (ka lõunavaheajal) jooabeseisundis olemise fakt annab tunnistust tööluusist. On nõutav, et niisugune töötaja tööülesannete täitmiselt viivitamatult eemaldataks.

Vastutavate töötajate vallandamine NSV Liidu KTK ja RKN 1929. a. 13. oktoobri määruse p. 7 (C3 CCCP 1929 r. № 71, ст. 670), alusel on distsiplinaarkaristus ja katkestab pideva tööstaaži.

Vallandamiseks kuriteo pärast tuleb lugeda vallandamist TööK § 47 p. «e» alusel. Selle paragrahvi alusel võib vallandada töötaja sellise kuriteo eest, mis on seoses tema tööga ja mis on kindlaks tehtud jõustunud kohtuotsusega, samuti võib selle paragrahvi alusel vallandada juhul, kui töötaja on vahi all viibinud üle kahe kuu.

3. Nõutavat kuuekuulist tööstaaži (vt. eelmist kommentaari) arvestatakse alates sellest päevast, mil töötaja asus uuele tööle. Kuuekuulise staaži hulka arvestatakse kogu aeg, mil töötaja oli tööl, sealhulgas ka need päevad, mil ta viibis administratsiooni poolt lubatud puhkusel või oli ajutiselt töövõimetu (sõltumata sellest, kas ta sai haiguspäevade ajal toetust või ei saanud), täitis riiklikke või ühiskondlikke ülesandeid jne.

Kui töötaja ei töötanud uuel töökohal 6 kuud ning läks uuesti üle järgmisele töökohale, tuleb kuuekuulist tööstaaži arvestada mõlemal töökohal töötamise aja summeerimise teel, välja arvatud juhud, mil töötaja vallandati töödistsipliini rikkumise või kuriteo tõttu.

4. Töölise või teenistuja vallandamise põhjus tehakse kindlaks *tööraamatu* sissekannete alusel. Tööraamatuid tuleb pidada kõigi tööliste ja teenistujate kohta, kes töötavad ettevõttes või asutuses üle 5 päeva, nende hulgas ka hooaja- ja ajutised töölistes, samuti katseajaga tööle võetud isikud. Kohakaasluse alusel töötajate kohta peetakse tööraamatut ainult põhitöökohal. Töötaja vallandamisel on administratsioon kohustatud töölistele või teenistujale kätte andma tööraamatu sissekandega tema vallandamise kohta. Seejuures peab vallandamise põhjus olema formuleeritud täpses kooskõlas Eesti NSV

territooriumil kehtiva tööseaduste koodeksi formulatsiooniga või sisaldama viite selle koodeksi paragrahivile (*NSV Liidu RKN 1938. a. 20. detsembri määrus nr. 1320 «Tööraamatute sisseseadmise kohta»*).

Töölt vallandamise põhjusest sõltub palju: pideva tööstaaži säilitamine, õigus ajutise töövõimetuse toetusele, vallandustoetuse saamisele, ametkondliku elamispinna säilitamisele jne. Töölt vallandamise põhjus iseloomustab mõnelgi juhul töötajat, annab tunnistust tema kvalifikatsiooni ja distsiplineerituse kohta. On arusaadav, et niisugustel tingimustel on vajalik vallandamise põhjuste täpne ja õige sissekanne tööraamatusse. Praktikas on esinenud tööraamatutes näiteks niisuguseid sissekandeid: «...vallandada edasise ärakasutamise võimatuse tõttu» või «...vallandada tööle mitteilmumise tõttu». Niisugused formuleeringud tekivad käskkirja teksti mehaanilisest ülekandmisest tööraamatusse, mis aga on lubamatu. Tuleb taotleda käskkirja muutmist, seaduses ettenähtud formuleeringu kasutamist. Edasise ärakasutamise võimatus endisel tööl võib olla ju tingitud koosseisulise üksuse koondamisest või töötaja kõlbmatusest antud tööks, aga ka kohustuste süstemaatilisest täitmatajätmisest ilma mõjuva põhjusega.

Teisel juhul võib vallandamine tööle mitteilmumise tõttu olla tingitud omavolilisest töölt ärajäämisest (tööluus) või asjaolust, et töötaja andis küll avalduse tööle asumiseks, mille alusel anti ka käskkiri tema töölevõtmise kohta, kuid tööle tulekuks ettenähtud päeval faktilist töövahekorda ei tekkinud, sest töötaja keeldus tööle tulemast.

Seepärast, enne kui kanda tööraamatusse vastav kirjend, on vajalik kõikidel vaieldavatel ja ebaselgetel juhtudel välja selgitada, mis alustel on töötaja vallandatud ja missuguse seadusega on ette nähtud niisuguse vallandamise võimalus.

Näiteks kui töötaja keeldus faktiliselt töölepingulise vahekorra loomisest, tuleb varem väljaantud käskkiri töötaja töölevõtmise kohta annulleerida, mitte aga formuleerida seda «vallandamisena», sest vallandada saab ainult seda, kellega töölepinguline vahekord on faktiliselt tekkinud.

Kui ilmneb, et viimase töökoha järgi sissekanded tööraamatus ei ole vastavuses «*Juhendiga tööraamatute pidamise korra kohta ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides*», peab tööraamatu omanik pöörduma endise töökoha administratsiooni poole palvega parandada väär või ebatäpne sissekanne. Uue töökoha administratsioon peab osutama talle selleks vajalikku kaasabi.

7. Töölisele ja teenistujatele, kes haigestusid korralise või lisapuhkuse ajal, makstakse toetust kõigi puhkuse ajale langevate haiguspäevade eest, mis on tõendatud haiguslehega. Korraline või lisapuhkus kuulub pikendamisele (või teisele ajale üleviimisele) nende puhkuseajale langevate töövõimetuspäevade ulatuses, mis on tõendatud haiguslehega.

Kui töövõime kaotati palgata puhkuse ajal, siis toetust ei maksta. Kui töövõimeetus kestab ka pärast puhkuse lõppu, makstakse toetust sellest päevast alates, mil tööline või teenistuja pidi tööle asuma (1956. a. 27. detsembri redaktsioon).

1. Kui töövõime kaotati korralise või lisapuhkuse ajal, siis töövõimeetus toetust makstakse sõltumata sellest, kas töötaja oli ambulatoorsel või statsionaarsel ravil.

2. Töötajatele antavaid haigus- või sünnituspuhkusi ei arvata ettenähtud korraliste ja lisapuhkuste hulka (*TööK § 119*), s. t. korraline või lisapuhkus kuulub pikendamisele või teisele ajale üleviimisele puhkuseajale langevate nende töövõimetuspäevade ulatuses, mille eest on välja antud haigusleht. Seejuures ei ole tähtis, kas haiguslehe alusel anti toetust või mitte. Arstitõend elukondliku trauma (5 kalendripäeva) või abordioperatsiooni (10 kalendripäeva) kohta võrdsustatakse puhkuse pikennemise või üleviimise osas haiguslehega.

Näide.

● Töötaja oli puhkusel alates 3. maist kuni 23. maini (kaasa arvatud). Puhkuse ajal, 15. mail, ta haigestus ning oli töövõimetu kuni 27. maini, mistõttu tal jäi kasutamata 8 tööpäeva puhkust (21. mai oli puhkepäev). Nende 8 päeva ulatuses kuulub puhkus pikendamisele või teisele ajale üleviimisele.

3. Kui töötaja kaotas töövõime seoses haigusega (või elukondliku traumaga) palgata puhkuse ajal ja töövõimetus kestab ka pärast antud puhkust, siis makstakse toetust sellest päevast alates, mil tööline või teenistuja pidi tööle asuma.

Näide.

● Töötaja oli palgata puhkusel ajavahemikul 9. novembrist kuni 20. novembrini kaasa arvatud, haigestus 18. novembril ja oli haiguslehel kuni 24. novembrini. Antud juhul on tal õigus toetusele alates 21. novembrist kuni 24. novembrini, sest kuni 20. novembrini oli talle ette nähtud palgata puhkus.

4. Kui töövõimetus tekkis enne seda tähtaega, mil pidi algama palgata puhkus, siis makstakse toetust üldistel alustel, kuna ettenähtud puhkust oli faktiliselt võimatu kasutada.

Näiteks oli töötajale lubatud lühiajaline palgata puhkus vahetult pärast korralise puhkuse lõppemist, kuid juba korralise puhkuse ajal ta haigestus. Sel juhul tuleb toetust maksta töövõimetusel olemise päevade eest üldistel alustel, kuna töövõimetus tekkis enne palgata puhkuse algust.

5. Haigestumise puhul õppepuhkusel viibimise ajal, mille eest administratsioon peab säilitama töötasu täielikult või osaliselt, sõltub haigustoetuse väljamaksmine sellest, kas haigestumine takistas eksamite sooritamist või mitte. Kui haigus ei takistanud eksamite sooritamist, siis õppepuhkust teisele ajale üle ei viida. Haigustoetust makstakse niisugusel juhul alates õppepuhkuse lõppemisest, kui haigus veel kestab. Kui haigus aga segas eksamite sooritamist, peab õppija sellest teatama õppeasutusele ja töökoha administratsioonile. Õppeasutus määrab siis haigestunud üliõpilasele või õpilasele eksamisessioniks teise tähtaja. Sel juhul kuulub haigusleht väljamaksmisele üldistel alustel ning haiguse tõttu kasutamata jäänud õppepuhkuse päevad viiakse üle uuele tähtajale. Koos haigustoetuse väljaarvutamisega tuleb juba väljamakstud puhkusetasu ümber arvestada.

Üleviidud õppepuhkuse päevade eest võib õppepuhkuse tasu välja maksta vaid siis, kui töötaja faktiliselt läheb uuesti eksamisesseioonile.¹

6. Kui töötaja kasutab kas korralist või lisapuhkust või on palgata puhkusel ja saab haiguslehe haigestunud perekonnaliikme hooldamiseks, siis sellisel juhul ei anna haigusleht õigust haigustoetusele kuni puhkuse lõppemiseni. Haigustoetust võib maksta alates puhkuste lõppemisest, kui haigusleht on eespool mainitud põhjusel pikendatud.

8. Haigusest tingitud ajutise töövõimetuse puhul makstakse toetust alates töövõime kaotamise esimesest päevast kuni töövõime taastumiseni või kuni invaliidsuse kindlakstegemiseni arstliku tööekspertiisi komisjoni (ATEK) poolt, ehkki tööline või teenistuja selle aja jooksul vallandati. Elukondliku trauma tagajärjel tekkinud ajutise töövõimetuse toetust antakse alates kuundast töövõimetuse päevast (1961. a. 22. detsembri redaktsioon).

Proteesimis-ortopeedilise ettevõtte statsionaari paigutamisel makstakse toetust kogu statsionaaris viibimise aja eest, kuid mitte rohkem kui 30 päeva eest (1968. a. 22. märtsi redaktsioon).

1. *Määrustiku* p. 8 rakendatakse üldhaigestumise, kutsehaiguse, tööõnnetuse ja elukondliku trauma puhul.

Toetuse maksmise kestust teistel ajutise töövõimetuse juhtudel (sanatoorne ja kuurordiravi, perekonnaliikme põetamine, karantiin) reguleeritakse *Määrustiku* punktidega 10, 11, 12, 13, 14, 15 ja 69.

Toetuse maksmise kestust töötavatele invaliididele, hooajatöölisele ja teenistujatele, samuti ajutistel töödel töötajatele reguleeritakse *Määrustiku* punktidega 9, 103 ja 112.

2. Kui haiguse või trauma tagajärjel töötaja töövõimetus muutub püsivaks ja talle määratakse arstliku tööekspertiisi komisjoni poolt invaliidsusgrupp, lõpetatakse ajutise töövõimetuse toetuse maksmine invaliidsusgrupi kindlakstegemise päevast.

Haiguslehe pikendamine pärast invaliidsusgrupi määramist on keelatud. Kui invaliid asub uuesti tööle, saab

¹ Opilaste kohta, kellele laieneb riiklik sotsiaalkindlustus, vaata lk. 14, komm. 10.

ta ajutise töövõimekaotusega haigestumise puhul haiguslehe üldistel alustel.

Kui arstliku tööekspertiisi komisjoni otsuse järgi ei ole alust haigele invaliidsusgrupi määramiseks, kuid oma tervisliku seisukorra tõttu on ta siiski töövõimetu, pikendatakse haiguslehte üldistel alustel.

Pärast invaliidsusgrupi omistamist võidakse töötajale kehtiva korra kohaselt määrata invaliidsuspension.

3. Ajutise töövõimetuse toetust makstakse töövõimetuse kestuse kogu aja eest ka sel juhul, kui tööline või teenistuja haiguse ajal vallandati.

TööK § 47 p. «g» annab administratsioonile õiguse vallandada töötajad, kelle ajutine töövõimetus on kestnud üle 2 kuu. Rasedus- ja sünnituspuhkusel viibimise aega antud 2 kuu hulka ei arvestata.

Antud juhtudel on töölt vallandatud töötajal õigus toetusele kuni terveksaamiseni (haiguslehe lõpetamiseni) või invaliidsusgrupi määramiseni.

Vallandamine pikemaajalise töölt eemalejäämise puhul ajutise töövõimetuse tõttu vastavalt *TööK § 47 p. «g»* ei ole administratsioonile kohustuslik. Kui tootmisvajadused ei nõua töötaja vallandamist, säilitatakse ajutiselt töövõime kaotanud töötajale töökoht ka ülalnimetatud tähtaegade möödumisel.

4. Töötajatele, kes on ajutiselt töövõimetus seoses haigestumisega tuberkuloosi, säilitatakse töökoht 12 kuu jooksul (vt. *NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1960. a. 1. septembri määrus nr. 972*).

5. Töölisi ja teenistujaid ei või vallandada ettevõttest, asutusest või organisatsioonist administratsiooni algatusel ilma ametiühingu käitis- või kohaliku komitee nõusolekuta. (*«Ametiühingu käitis- ja kohaliku komitee õiguste põhimääruse» p. 10.*)

6. Tööliste ja teenistujate paigutamisel proteesimis-ortopeedilise ravi-asutuse statsionaari makstakse proteesimise puhul haigustoetust väljaantud haiguslehe alusel kogu statsionaaris viibimise perioodi eest, kuid mitte rohkem kui 30 päeva eest. Kui statsionaari paigutati aga invaliid, ei rakendata *Määrustiku p. 9* ettenähtud tähtaega haigustoetuse väljamaksmise otsustamisel.

9. Töötavatele invaliididele antakse tavalise haigestumise korral toetust mitte rohkem kui 2 kuu eest järjest ja mitte üle 3 kuu kalendriaasta jooksul.

Kui töötaval invaliidil tekkis ajutine töövõimetus kutsehaiguse või töövigastuse tagajärjel, makstakse toetust kuni tervenemiseni või invaliidsusgrupi ümbermääramiseni seoses uue haigestumisega.

1. Määrustiku p. 9 kehtestatud tähtaega toetuse maksmise kestuse kohta rakendatakse kõikidele invaliididele, sealhulgas ka Isamaasõja invaliididele, sõltumata invaliidsusgrupist.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1969. a. 3. veebruari korraldusega nr. 251-r kehtestati, et ÜAÜKN loal võib üksikjuhtudel maksta ajutise töövõimetus toetust töötavatele Isamaasõja invaliididele üldhaigestumise tagajärjel tekkinud ajutise töövõimetus aja eest, kui nende töövõimetus ei ole tingitud sellest haigestumisest, mille tagajärjel nad olid tunnistatud invaliidideks (*ENSV Ülemnõukogu ja Valitsuse Teataja* 1969, nr. 10, art. 121).

2. Invaliid, kes töötab töölisena või teenistujana, saab toetust tavalise haigestumise korral mitte rohkem kui 2 kuud järjest. Seda ka juhul, kui antud haigestumise tagajärjel tekkinud ajutine töövõimetus kestab vahetult ka järgmisel kalendriaastal. Kahekuuline aeg arvestatakse kalendripäevades.

Näide.

● Töötav invaliid haigestus esmakordselt 5. detsembril 1967. a. ja oli haige kuni 10. märtsini 1968. a. Haigustoetust tuleb maksta kahe kuu eest järjest, s. o. 5. detsembrist 1967. a. kuni 4. veebruarini 1968. a. (kaasa arvatud).

3. Kõikidel üldhaigestumise tagajärjel tekkinud töövõimetus juhtudel makstakse töötavale invaliidile toetust mitte üle 3 kuu kalendriaasta jooksul.

Kolmeks kuuks loetakse 90 kalendripäeva, sõltumata sellest, millistele kuudele langevad haigestumise juhud.

Toetuse saamise kestus enne invaliidsusgrupi määramist ei kuulu käesoleva kalendriaasta kolmekuulise tähtaja sisse. Kolmekuulisse tähtaega ei arvestata

samuti seda ajutise töövõimetuse aega, mis tekkis kutsehaiguse või töovigastuse tagajärjel.

Haigestunud perekonnaliikme põetamise ja karantiini aega ei arvestata samuti kolmekuulisse tähtaega.

Näited.

● Üldhaigestumise tagajärjel oli invaliid töövõimetu 1. aprillist kuni 15. juulini. Toetust tuleb maksta antud juhul alates 1. aprillist kuni 31. maini, s. t. mitte rohkem kui kaks kuud järjest. Kui sama invaliid haigestub samal aastal uuesti ja kaotab töövõime, siis on tal õigus saada toetust veel ühe kuu eest, kuna ta käesoleval kalendriaastal sai juba toetust kahe kuu eest.

● Töötav invaliid sai 1967. a. jooksul toetust kokku kolme kuu eest, kuid haigestus sama aasta 10. detsembril uuesti. Antud juhul toetuse saamise õigust 1967. aastal tal enam ei ole, kuna eelmiste haigestumiste ajal ta sai juba toetust kolme kuu eest. Kui aga haigestumine, mis algas 1967. a. 10. detsembril, kestis edasi ka järgmisel kalendriaastal, näiteks kuni 3. aprillini 1968. a., tuleb toetust maksta uuel kalendriaastal alates 1. jaanuarist kuni 28. veebruarini, s. t. kaks kuud järjest.

● Invaliid sai toetust: märtsis — 10 päeva eest; juulis — 15 päeva eest ja septembris — 20 päeva eest, s. t. kokku 45 päeva eest. 20. detsembril ta haigestus uuesti ja oli haiguslehel kuni järgmise aasta 28. veebruarini. Antud juhul on tal õigus saada toetust 2 kuud järjest, s. o. 20. detsembrist kuni järgmise aasta 19. veebruarini kaasa arvatud.

● Invaliid oli haige veebruaris, aprillis ja augustis, mistõttu talle oli juba välja makstud haigustoetus kahe ja poole kuu eest. 10. detsembril ta haigestus uuesti ja oli haige kuni 8. märtsini. Käesoleval juhul võib talle antud kalendriaastas haigustoetust maksta 15 päeva eest, s. o. 10. detsembrist kuni 25. detsembrini, sest nii ei ületata kolmekuulist piirmäära. Aga alates järgmise aasta 1. jaanuarist tuleb sellele invaliidile maksta haigustoetust täiendavalt kuni kahekuulise tähtajani, s. o.

1,5 kuud (alates 1. jaanuarist kuni 15. veebruarini), sest koos eelmisel aastal väljamakstud 15 päeva haigusrahaga ei ületata nii kahekuulist piirmäära.

4. Kui invaliid töötas käesoleval kalendriaastal mitmes ettevõttes, asutuses või organisatsioonis, tuleb toetuse arvestamisel arvestada kolmekuulisse tähtaega ka toetuse saamise kestus teistes ettevõtetes, asutustes või organisatsioonides.

5. Toetuse maksmise tähtaega, mis on kehtestatud *Määrustikus* p. 9 lg. 1, rakendatakse sõltumata sellest, missuguse haiguse tagajärjel oli töötajale varem määratud invaliidsus (üld- või kutsehaigus, töö- või elukondlik trauma jne.).

Kui ajutine töövõimetus tekkis töötaval invaliidil, kes saab pensioni kutsehaiguse või töövigastuse tagajärjel, tuleb nende haiguste teravnemisel toetust maksta *Määrustiku* p. 9 lg. 1 eeskirjade kohaselt.

Kahekuulisse või kolmekuulisse tähtaega ei arvestata: a) proteesimis-ortopeedilise ravi asutuse statsionaaris viibimise aja eest väljamakstud ajutise töövõimetus päevi, b) haiguspäevi enne invaliidsusgrupi omistamist, c) *Määrustiku* p. 11 alusel tuberkuloosihaigele pärast haiglaravi väljastatud haiguslehe alusel antavat puhkust.

6. *Määrustiku* p. 9 kehtestatud toetuse maksmise tähtajad ei laiene nendele pensionäridele, kes ei ole invaliidid, nagu vanaduspensionärid, isikud, kes saavad välja teenitud aastate pensioni, isikud, kes saavad toitja kaotuse puhul ettenähtud pensioni jne., kui neil ei ole invaliidsusgruppi.

7. Arstliku tööekspertiisi komisjonide otsused invaliidide töötingimuste kohta on ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhatajaile kohustuslikud.

Kontroll invaliididele arstliku tööekspertiisi komisjonide poolt määratud töötingimustest kinnipidamise üle on pandud sotsiaalkindlustusorganitele ja ametiühinguorganisatsioonidele.

8. I grupi invaliidide taasläbivaatamine toimub üks kord kahe aasta jooksul, II ja III grupi invaliidide taasläbivaatamine aga üks kord aastas.

Invaliididele — meestele, kes on üle 60 aasta vanad ja naistele, kes on üle 55 aasta vanad, määratakse invaliidsusgrupp taasläbivaatamise tähtaega määramata.

10. Sanatoorseks ja kuurordiraviks antakse töölistele ja teenistujatele toetust sel juhul, kui korralisest ja lisapuhkusest ei piisa raviks ning sõiduks sanatooriumi ja tagasi ning kui sanatooriumituusik on antud vabriku-, tehase- või kohaliku komitee (või kõrgemalseisva ametiühinguorganisatsiooni) poolt sotsiaalkindlustuse arvel tasuta või tuusiku hinnast 30 protsendi tasumisega.

Töölistele ja teenistujatele, kes põevad aktiivset tuberkuloosi, makstakse toetust raviks tuberkuloosisanatooriumis ja sõiduks sanatooriumi ning tagasi juhul, kui puhkusest ja lisapuhkusest ei piisa, sõltumata sellest, kes on tuusiku (saatekirja) välja andnud.

Käesolevas punktis esitatud juhtudel makstakse toetust kogu sanatoorsel ja kuurordiravil viibimise aja eest (tuusiku kestus), kaasa arvatud sanatooriumi ja tagasisõidu aeg, kuid töölise või teenistuja puhkuse ja lisapuhkuste mahaarvestusega. Haigusleht antakse välja puhkuse ja lisapuhkuste mahaarvestusega ka sel juhul, kui need puhkused on ära kasutatud enne sanatooriumi sõitmist. Sellisel juhul võib administratsioon võimaldada puudujääva aja eest palgata puhkust.

Haiguslehtede järgi, mis ei vasta sanatoorseks ja kuurordiraviks ettenähtud puhkuse andmise eeskirjadele, toetust ei maksta.

Käesolevas punktis toodud eeskirjade järgi antakse toetust samuti ambulatoorse kuurordiravi puhul, kui tuusik (ravikaart) on antud vabriku-, tehase- või kohaliku komitee (või kõrgemalseisva ametiühinguorganisatsiooni) poolt sotsiaalkindlustuse arvel tasuta või tuusiku (ravikaardi) hinnast 30 protsendi tasumisega (1961. a. 28. juuli redaktsioon).

1. Vastavalt NSV Liidu Tervishoiuministeriumi meetodilistele juhenditele annab haigele soovitus sanatoorsele ravile saatmiseks raviarst, võttes arvesse eelneva ravi tulemust ja haige läbivaatamist enne kuurorti või sanatooriumi suunamist.

Sanatoorset ravi vajavale haigele antakse vastav tõend (tõendi vorm on määratud kindlaks NSV Liidu tervishoiuministri 1960. a. 9. märtsi käskkirjas nr. 97).

Tõendis on antud soovitused sanatoorse ravi kohta, näidatud kuurort, sanatoorium, ravilaad (sanatoorne või ambulatoorne), sanatooriumi profiil ja aastaeg ravimiseks.

Tõend ei asenda sanatoorset ja kuurordikaarti ega anna haigele õigust minna sanatooriumiravile. See antakse esitamiseks kohalikule käitiskomiteele, kuhu see jääb ka pärast tuusiku saamist.

Saanud tuusiku, pöördub haige tagasi raviarsti juurde, kes kontrollib tuusiku vastavust soovitudele ja annab haigele sanatoorse ja kuurordikaardi.

Tõendite ja sanatoorse või ambulatoorse ravi soovitudestega sanatoorsete ja kuurordikaartide väljaandmine sellist ravi mittevajavaile isikuile on kategooriliselt keelatud.

2. Haigusleht sanatoorseks ja kuurordiraviks (välja arvatud tuberkuloosi ravimiseks) antakse ainult siis, kui tuusik eraldati töötajale ametiühinguorganisatsiooni poolt riikliku sotsiaalkindlustuse summadest (tasuta või 30-protsendilise tasu eest).

Haiguslehe vormistamisel tuleb esitada: a) väljavõte ametiühingukomitee protokollist selle kohta, et tuusik on antud sotsiaalkindlustuse summade arvel tasuta või 30 protsendi maksumuse tasumisega; b) administratsiooni õiend korralise ja lisapuhkuse kohta ametikoha järgi.

Haiguslehed sanatoorseks ja kuurordiraviks annab välja arstliku konsultatsiooni komisjon (AKK), seal aga, kus sellist komisjoni ei ole, raviarst koos peaars-tiga ja ainult enne haige ärasõitu sanatooriumi. Kui tuusiku on andnud ettevõtte, asutus või organisatsioon või töötaja on ostnud selle täie hinna tasumisega, siis haiguslehte ei anta ja toetust ei maksta.

Kui töötaja saadetakse ametiühinguorgani poolt sotsiaalkindlustuse summade arvel väljaantud tuusikuga pansionaati, kus ei ole ette nähtud ravimist, siis haiguslehte ei väljastata ja haigustoetust ei maksta (*ÜAÜKN presiidiumi 1962. a. 29. märtsi otsus — protokoll nr. 9*).

Aktiivset tuberkuloosi põdevatele isikutele, kes on suunatud ravile tuberkuloosisanatooriumi, väljastatakse haigusleht kogu ravi ajaks, sõltumata sellest, kelle poolt ja kelle arvel tuusik sanatooriumi oli antud, kuid sellest tuleb maha arvata kõik korralise ja lisapuhkuse päevad.

Erandjuhtumitel, kui ametiühinguorganisatsioonile

kuuluv sanatoorium-profülaktoorium asub väljaspool linna ning liiklustingimused ei võimalda töolistel või teenistujatel iga päev tööle ja tagasi sanatooriumi-profülaktooriumi sõita, tuleb haiguslehe väljaandmise otsustamisel juhinduda kindlustatuile haiguslehtede väljaandmise korra juhendi 23. ja 24. punktist ning haigusloetuse määramisel ja väljamaksmisel *Määrustiku* p. 10 (*ÜAÜKN sotsiaalkindlustuse osakonna 1966. a. 30. novembri kiri nr. 14-8*).

3. Kõigil juhtudel, sealhulgas juba enne sanatooriumi siirdumist ära kasutatud korralise puhkuse korral, antakse haigusleht tuusiku kestuse ajaks ning sanatooriumi ja tagasi sõiduks, millest arvatakse maha kõik korralise ja lisapuhkuse päevad. Kui puhkus on juba ära kasutatud, võib administratsioon puuduvateks päevadeks võimaldada palgata puhkust.

Näide.

● Tööline Tallinnast sai tuusiku Sotši sanatooriumi 26 kalendripäevaks, 1. juulist 26. juulini. Sõiduks sanatooriumi ja tagasi on vaja 6 päeva. Seega vajab tööline kokku 32 päeva. Korraline ja lisapuhkus on töölisel 1. juulist 25. juulini, s. o. 21 tööpäeva ehk 25 kalendripäeva. Järelikult jääb puudu 7 päeva ($32 - 25 = 7$). Haigusleht antaksegi nende 7 kalendripäeva peale, seega 26. juulist kuni 1. augustini (kaasa arvatud).

4. Sanatooriumis viibimise aega on lubatud pikendada üle tuusiku tähtaja ainult neil juhtudel, kui tööline või teenistuja on väljakirjutamise ajal raske haigestumise (põhihaiguse ägenemine) tõttu töövõimetu ning sanatooriumist väljakirjutamine ja haiglasse üleviimine ei ole võimalik.

5. Võib juhtuda, et sanatooriumis viibimise ajal töötaja haigestub. Antud juhul antakse haigusleht välja kõigi korralise või lisapuhkuse ajale langevate ajutise töövõimetuse päevade kohta, välja arvatud see aeg, mille kohta töölisel või teenistujal juba oli haigusleht seoses sanatooriumi suunamisega. Kui töövõimetuse päevad langevad palgata puhkuse ajale, siis haiguslehte ei anta ning toetust ei maksta.

Näide.

● Töötaja viibis sanatooriumis 1. kuni 26. juunini, sealhulgas tema korralise ja lisapuhkuse aeg on 1. kuni 22. juunini, haigusleht on sel töötajal 23. juunist kuni 26. juunini (4 päeva). Seoses raske haigestumisega oli ta töövõimetu 14. kuni 24. juunini, s. t. 11 päeva, millest 9 päeva langevad korralise või lisapuhkuse ajale. Nendest 11 päevast tuleb aga maha arvata varem väljaantud haigusleht 4 päeva peale, seepärast tuleb töötajale anda täiendav haigusleht 5 päevaks.

Sanatooriumis viibimise perioodil toimunud elukondliku trauma puhul väljastatakse haigusleht eespool mainitud korra kohaselt töövõimetuse päevade eest (kaasa arvatud ka ajutise töövõimetuse esimesed 5 päeva, mis on tõestatud õiendiga), välja jättes need päevad, mille ulatuses oli juba antud haigusleht sanatooriumi suunamisel.

6. Sanatoorseks ja kuurordiraviks antud haiguslehe alusel makstakse erandina ette 70 protsenti määratud toetusest. Ülejäänud 30 protsenti makstakse välja pärast tööliste või teenistuja tagasipöördumist sanatooriumist tuusikutalongi esitamisel.

Kui haiguslehe alusel sanatoorse ja kuurordiravi ajaks puhkust saanud töölistel ja teenistujad lahkuvad sanatooriumist enne tuusikul märgitud tähtaega, toetust sanatooriumis kasutamata jäänud päevade eest ei maksta.

7. Ametiühinguorganisatsioonid võivad sotsiaalkindlustuse summade arvel väljaantavate tuusikutega sanatoorsele (ka tuberkuloosisanatooriumidesse) ravile sõitvate tööliste ja teenistujate sõidukulud erandjuhtudel osaliselt tasuda. Sõidukulude tasumise ulatus määratakse kindlaks sotsiaalkindlustuskomisjoni otsusega sõltuvalt tööliste ja teenistujate töötasust ja nende perekondlikust seisundist. Sõidukulusid võib tasuda vaid selleks otstarbeks ametiühingukomitee sotsiaalkindlustuseelarves olevate assigneeringute piires (*ÜAÜKN presiidiumi 1951. a. 27. märtsi ja 1961. a. 10. veebruari otsused*)¹.

¹ Vt. Государственное социальное страхование. Сборник официальных материалов. Профиздат 1963 г., стр. 163...164.

8. Ametiühinguorganisatsioonidel on lubatud erandjuhtudel anda sanatooriumi- ja puhkekodutuusikute asemel töölistele ja teenistujatele nende soovi korral sularaha. Sularahas võib anda 70 kuni 100 protsenti tuusiku maksumusest, kuid mitte rohkem kui 100 rubla sanatooriumituusiku asemel ja 30 rubla puhkekodutuusiku asemel. Neil juhtudel haiguslehte ei anta (*UAÜKN presiidiumi 1958. a. 31. märtsi otsus — «Бюллетень ВЦСПС» 1958 г. № 8*).

9. Kõrvuti sanatooriumide ja kuurortidega tegutsevad ametiühinguorganisatsioonide liinis ka sanatooriumid-profülaktooriumid. Ravi-profülaktiliste asutustena on nende eesmärgiks kindlustada töötajate sanatoorne teenindamine tööst vabal ajal. Ametiühingu kohalikud komiteed võivad aga töötajaid suunata sanatooriumidesse-profülaktooriumidesse ka nende korralise või lisapuhkuse perioodil või ka juhtudel, kui töötaja on haiguslehel seoses kroonilise haigusega. Töötaja suunamisel sanatooriumi-profülaktooriumi haiguse perioodil on haiguslehe väljaandnud ravi-profülaktilisel asutusel õigus haiguslehte pikendada või lõpetada.

10. Ka tuberkuloosi põdevale töölistele või teenistujale, kes suunatakse sanatoorsele või kuurordiravile, antakse välja haigusleht ja makstakse toetust kogu raviperioodi eest, kaasa arvatud sanatooriumi ja tagasisõidu aeg, kuid tingimata tuleb sellest maha arvata korralise ja lisapuhkuse aeg (ka siis, kui see on ära kasutatud enne sanatooriumi sõitmist). Sellisel juhul võib administratsioon võimaldada puudujääva aja eest palgata puhkust.

Kuidas aga väljastada haiguslehte, kui töötaja on samal kalendriaastal teistkordselt suunatud tuberkuloosisanatooriumi? Teistkordne sanatooriumi suunamine on tavaliselt seotud tuberkuloosiravi iseärasustega või kohtade puudumisega haiglas. Näiteks haiglakohtade puudumisel võib haige operatsiooniks ettevalmistamise ajaks (operatsioon tehakse 4—6 kuu möödumisel pärast ravi) suunata sanatooriumi- või kuurordiravile. Samuti suunatakse haige teistkordselt sanatooriumi, kui tuberkuloosiprotsess ägestus gripi, kopsupõletiku või mõne teise haiguse tagajärjel.

Kuna töötaja teistkordne suunamine tuberkuloosisanatooriumi samal kalendriaastal on tegelikult sanatooriumi haige lapse suunamine ravile.

riumiravi jätkamine, tuleb haiguslehe väljaandmisel puhkust arvesse võtta vaid üks kord (*ÜAÜKN sekretariaadi 1965. a. 21. mai protokoll 14, p. 13*).

11. Vastavalt seadusandlusele tekib töötajal õigus korralisele puhkusele pärast seda, kui ta on antud ettevõttes või asutuses töötanud vähemalt 11 kuud. Praktikas esineb fakte, kus töötajaid suunatakse ravile tuberkuloosisanatooriumi enne nimetatud tähtaja möödumist, s. t. ajal, kui neil tegelikult õigust puhkusele veel ei ole. Analoogilisse olukorda satuvad ka noored spetsialistid, kes suunatakse tuberkuloosisanatooriumi enne tööle asumise päeva. *ÜAÜKN sekretariaadi 1965. a. 21. mai protokoll 14, p. 13* alusel tuleb sellistel juhtudel haigusleht välja anda, ilma et oleks arvesse võetud nimetatud töötajaile ettenähtud puhkuse aega.

Käesoleva p. 10 kommentaarides 10 ja 11 toodud soodustused kehtivad ainult tuberkuloosisanatooriumidesse suunatute suhtes.

11. Kui töölistele või teenistujatele, kes põevad lahtist tuberkuloosi, antakse vastavalt kehtivatele eeskirjadele pärast haiglaravi lõppemist sanatoorse ravi asemel puhkus haiguslehe järgi, makstakse toetust nagu tavalise haiguse korral, kuid mitte rohkem kui ühe kuu jooksul. Siinjuures ei lähtuta invaliididele makstavate toetuste ajast, mis on ette nähtud *Määrustikus p. 9, lg. 1*.

1. *Määrustiku p. 11* kohaselt antakse puhkust haiguslehe järgi tingimusel, et lahtist tuberkuloosi põdev haige peab veetma puhkuse väljaspool linna.

2. Käesolevas punktis ettenähtud juhtumil ei kohaldata haiguslehe alusel makstava toetuse määramisel *Määrustiku 9. punktis* toodud määrasid. See tähendab, et töötav invaliid saab toetust ka siis, kui ta antud kalendriaastal on juba saanud toetust 90 päeva ulatuses.

12. Haigestunud perekonnaliikme põetamiseks puhkust saanule makstakse toetust sel juhul, kui mittepõetamine on ohtlik haigestunu elule või tervisele ning kui seejuures pole võimalik haiget paigutada haiglasse ja pole teist perekonnaliiget, kes võiks haiget põetada (majateenijat ei loeta perekonnaliikmeks). Alla 2 aasta vanuse lapse haigestumise korral saab ema toetust sõltumata sellest, kas perekonnas on või ei ole teist isikut, kes haiget last võib põetada.

Haige perekonnaliikme eest hoolitsemiseks antakse toetust mitte rohkem kui 3 päeva eest. Seda tähtaega pikendatakse ainult väga erandlikel juhtudel, olenevalt perekonnaliikme haiguse raskusest ja elukondlikest tingimustest.

Haige lapse statsionaarse ravi tõttu töölt vabastatud ja statsionaaris viibivatele emadele makstakse toetust kogu vabastatud aja eest (1957. a. 1. veebruari redaktsioon).

1. Haige perekonnaliikme põetamiseks haiguslehe väljaandmise korda reguleerivad haiguslehtede väljaandmise korra juhendi punktid 20, 21 ja 22, mis on kinnitatud NSV Liidu RKN poolt 14. augustil 1937. a. (vt. *Määrustiku* p. 4 kommentaare ja lisa 1).

2. Puhkust haige perekonnaliikme põetamiseks koos haigustoetuse maksmisega võimaldatakse töövõimelistele töölistele ja teenistujatele. Kuigi see puhkus on lühiajaline, võimaldab see töötajal korraldada haigestunu edaspidist põetamist ja ravimist või haige haiglasse paigutamist.

3. Haige perekonnaliikme põetamiseks annab arst töötajale haiguslehe järgmiste tingimuste üheaegse olemasolu korral:

a) mittepõetamine on ohtlik haigestunu elule või tervisele;

b) haiget pole võimalik paigutada haiglasse;

c) perekonnas ei ole peale vabastatava töölise või teenistuja teist perekonnaliiget, kes võiks haiget põetada.

Perekonnaliikmeteks, kes võivad haiget põetada, loetakse kõik täiskasvanud perekonnaliikmed, vaatamata nende sugulusastmele.

Majateenijat perekonnaliikmeks ei loeta.

4. Alla 2 aasta vanuse lapse haigestumise korral antakse emale haige põetamiseks puhkust sõltumata sellest, kas perekonnas on või ei ole teist isikut, kes võiks haiget last põetada. Puhkuse andmine nimelt just emale ja mitte teisele perekonnaliikmele sõltub ema soovist. Haiguslehtede väljaandmine ja toetuste maksmine toimub sel juhul samuti *Määrustiku* p. 12 eeskirjade kohaselt, s. o. haiguslehe alusel antakse toetust mitte rohkem kui 3 päeva eest (välja arvatud erandjuhud ning haige lapse statsionaarne ravi).

5. Töölisele ja teenistujale, kes viibib korralisel või lisapuhkusel või palgata puhkusel, haiguslehte haige põetamiseks ei anta ja toetust ei maksta.

6. Haiguslehte ei anta, kui on tegemist küll kroonilise haigega, kuid haige ise või tema perekonnaliikmed keelduvad statsionaaris pakutavast kohast. Ka ei anta haiguslehte, kui on tegemist tervete laste hooldamisega ema haigestumise korral või lasteaias või -sõimes karantiini kehtestamise juhtudel. Kui on tarvis, et keegi lapsi hooldaks, antakse arstide poolt sellekohane kirjalik tõend (*Instruktsiooni* p. 22). See on tõendavaks dokumendiks, et töötaja puudus töölt mõjuvatel põhjustel, kuid selline tõend ei anna õigust ajutise töövõimetuse toetusele.

13. Karantiini puhul makstakse toetust, kui tööline või teenistuja on töölt kõrvaldatud sanitaarjärelevalve organite poolt teda ümbritsevate isikute nakatumise tõttu nakkushaigusse.

1. Nakkushaiguste levitamise ärahoidmiseks vabastatakse tööline või teenistuja, keda ümbritsesid nakkushaigust põdevad isikud, ajutiselt töölt ning talle antakse haigusleht, kuigi ta ise on töövõimeline. Mis puutub aga nakkushaigust põdevate isikute tööst vabastamise, siis toimub see *Määrustiku* p. 3 alapunkti «a» alusel.

NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi poolt on 24. septembril 1958. a. kinnitatud konkreetset tähtjaid isikute isoleerimiseks, kes on kokku puutunud nakkushaigeteaga.¹

Karantiini puhul annab haiguslehe välja epidemiooloog, selle puudumisel aga sanitaararst või raviarst.

14. Kui toiduaineid töötleva, säilitava või kaubastava ettevõtte tööline või teenistuja kõrvaldati töölt nakkushaiguse tõttu vastavalt juurdelisatud juhendile², siis makstakse talle toetust samuti nagu tavalise haigestumise korral.

1. *Määrustiku* p. 14 rakendatakse nende toiduaineid töötleva, säilitava või kaubastava ettevõtte tööliste ja

¹ Avaldatud eri brošüürina «Сроки изоляции лиц, перенесших заразные заболевания, и лиц, соприкасавшихся с заразными больными» (Медгиз, 1959).

² Avaldatakse käesolevas raamatus osaliselt *Määrustiku* p. 14 kommentaarides.

teenistujate suhtes, kes haigestuvad nakkushaigusesse, kuigi jäävad faktiliselt töövõimeliseks.

Nakkushaiguse tõttu töölt kõrvaldamise korral antakse haigusleht ja makstakse ajutise töövõimetuse toetust neile töölistele ja teenistujatele, kes töötavad:

a) leiva-, makaroni- ja kondiitritööstuses, köögi- ja puuvilja töötlemise tööstuses, vorsti- ning piimatööstuses (piima-, või- ja juustuvabrikud, piima vastuvõtupunktid, piimalaad, piimamajandid);

b) punktis «a» loetletud tööstuse toodangut säilitavates kaubandusettevõtetes ja ladudes;

c) ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes (sööklad, õllebaarid, restoranid, kohvikud jm.).

2. *Määrustiku* p. 14 kohaselt makstakse ajutise töövõimetuse toetust nendele töölistele ja teenistujatele, kes kõrvaldati eespool loetletud töödelt seoses järgmistesse nakkushaigustesse haigestumisega:

a) lahtised tuberkuloosihaavandid ja -uurised, sööt-raig katmata kehaosadel; b) kopsutuberkuloos pisikuid sisaldava röga eritamisega; c) süüfilis nakkusjärgus; d) aktinomükoosi haavandid ja lööbed katmata kehaosadel; e) nakkuslikud ägedad põletikulised protsessid silmades; f) nakkavad nahahaigused.

Toetust makstakse ainult tingimusel, kui antud tööline või teenistuja puutub oma töös vahetult kokku lahiste toiduainete ja jookidega.

Praktikas leiab käesolev punkt harva rakendamist, kuna mõningad loetletud haigustest on hoopis likvideeritud. Haigestumise juhtudel kõrvaldab aga administratsioon nakatunud töötaja antud töökohalt ning viib ta üle teisele tööle, mis ei ole antud haiguse puhul vastunäidustatud. On ju töötaja tegelikult töövõimeline, kuid vajab kõigi ravimeetodite rakendamist.

15. Kui tööline või teenistuja muutus tuberkuloosi või kutsehaiguse tõttu ajutiselt töövõimetuks oma tavalisel tööl, kuid on suuteline töötama teisel tööl, kahjustamata tööd ja häirimata ravi normaalset käiku, siis viiakse ta ajutiselt üle sellele tööle arstliku konsultatsiooni komisjoni (AKK) otsusel, või kui sellist komisjoni ei ole, siis raviarsti otsusel, mille kinnitab ravisutuse peaarst.

Üleviimise teostab ettevõtte või asutuse administratsioon kokkuleppel ametiühingukomiteega.

Kui töö uuel töökohal, millele töötaja ajutiselt üle viidi, on vähem tasuv kui tema alaline töö, makstakse toetust haiguslehe järgi kogu ajutisel töökohal töötamise aja eest, kuid mitte rohkem kui 2 kuu eest. Toetust arvutatakse üldistel alustel, kuid makstakse sellise arvestusega, et see uuel kohal koos töötasuga ei ületaks tegelikku töötasu endisel töökohal. Ühelgi juhul ei või toetus ületada seda toetussummat, mida oleks tööline või teenistuja saanud siis, kui teda ei oleks üle viidud teisele tööle. Kui administratsiooni poolt ei antud teist tööd haiguslehes ettenähtud tähtaaja jooksul, makstakse toetust selle tõttu vahelejäänud tööpäevade eest üldistel alustel.

1. Tööline või teenistuja viiakse ajutiselt üle teisele tööle ainult siis, kui ta ei suuda haigestumise tagajärjel teha oma tavalist tööd ja kui töövõimetus tekkis tuberkuloosi või kutsehaiguse tagajärjel. Kui ilmneb vajadus töölist või teenistujat tervisliku seisukorra tõttu üle viia teisele tööle seoses mõne muu haigusega (üldhaigestumine, vigastus), siis haiguslehte välja ei anta ja toetust ei maksta, vaid antakse arstliku konsultatsiooni komisjoni otsus («Ajutise töövõimetus ekspertiisi korraldamise määrustiku» p. 16, kinnitatud NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi poolt 20. augustil 1957. a., kooskõlastatud ÜAÜKN-iga 23. augustil 1957. a.¹).

2. Tuberkuloosi haigestumise või kutsehaiguse tõttu ajutiselt töövõime kaotanud töölise või teenistuja teisele, kergemale tööle üleviimise korral antakse välja haigusleht ja makstakse toetust (palgavahe) mitte kauem kui 2 kuud.

Haiguslehe väljaandmisel on arstid kohustatud rangelt kinni pidama haiguslehe väljaandmise tähtaegadest, mis on ette nähtud haiguslehtede väljaandmise juhendis p. 7, 8 ja 9 (vt. Määrustiku p. 4 kommentaare ja lisa 1).

3. Ajutiselt teisele tööle üleviimise juhtudel toetuse arvutamisel tuleb silmas pidada järgmisi tingimusi:

a) toetust arvutatakse üldistel alustel, nii nagu kõikidel ajutise töövõimetus juhtudelgi;

¹ Tekst on avaldatud Eesti NSV Tervishoiuministeeriumi väljaandes «Juhendavad materjalid töövõimetus ekspertiisi alal» (Tallinn 1965).

b) toetus koos töötasuga ei tohi olla kõrgem tegelikust töötasust endisel töökohal;

c) toetus ei või ületada seda toetussummat, mida tööline või teenistuja oleks saanud siis, kui teda ei oleks üle viidud teisele tööle.

Näide.

● Tükitööline sai alates 6. aprillist haiguslehe seoses haigestumisega tuberkuloosi. Toetust arvestati talle veebruari- ja märtsikuu töötasu järgi, s. o. kahe viimase kalendrikuu eest, mis eelnesid selle kuu esimesele kuupäevale, millal tekkis töövõimetus (vt. *Määrustiku* p. 30). Selle tükitöölise tegelik päevatasu on 6 rubla, kahekordne tariifimäär — 5 rubla. Toetust arvutati kahekordsest tariifimäärast. Nelja-aastase pideva tööstaaži olemasolul määrati temale kui ametiühinguliikmele toetust 60% suuruses päevatasust — 3 rubla päevas. 26. maist kuni 26. juulini oli tööline üle viidud arstliku konsultatsiooni komisjoni otsusel teisele, kergemale tööle koos haiguslehe väljaandmisega. Toetuse määr (60%) ja toetuse suurus (3 rubla) jäävad endiseks. Kui see tööline teenib uuel töökohal 1 rubla päevas, siis on tal õigus saada toetust täies ulatuses, kuna toetuse suurus ja töötasu ei ületa tema tegelikku keskmist töötasu, mis ta sai enne haigestumist. Kui aga tema töötasu uuel töökohal on päevas 4 rubla, mis liidetuna toetusega on juba 7 rubla päevas, siis tuleb päevase toetuse suurus vähendada 1 rubla võrra, kuna töötasu ja toetuse summa (4+3) on suurem, kui oli töölise tegelik päevatasu enne haigestumist.

16. Perioodilise meditsiinilise läbivaatuse aja eest seadusega ettenähtud juhtudel, sealhulgas ka statsionaaris viibimise eest tööliste ja teenistujatele toetust ei maksta.

Samuti ei maksta töölistele ja teenistujatele toetust statsionaarse katseaja eest sõjaväeteenistusse kutsumisel.

1. Tööseadusandlus kehtestab mõningatel juhtudel tööliste ja teenistujate *kohustusliku arstliku läbivaatuse*.

Töökaitse huvides alluvad läbivaatusele: a) töölised, kes töötavad ainetega, mis võivad kahjustada tervist; b) rasketele töödele võetavad töölised; c) personal, kes

teenindab kõrge- ja madalpinge elektriseadmeid; d) alaealised töölised kuni 18 aasta vanuseni. Meditsiinilise läbivaatuse eesmärgiks on vältida ohtu lähedal olevaile isikuile, kes puutuvad kokku antud ettevõtte tööga. Seejärel alluvad sellele ka töölised ja teenistujad, kes töötavad niisugustel töödel (eriti transpordil), kus töötaja teatud haigestumine võib kaasa tuua ohu lähedalolijate, samuti töötaja enda elule ja tervisele.

Meditsiinilisele läbivaatusele, mille eesmärk on kaitsta ühiskondliku hügieeni ja tervishoiu huvisid ja vältida nakkushaigusi, kuuluvad ka töölised ja teenistujad, kes töötavad tootlustamise alal, elanikkonna sanitaar-hügieenilise teenindamise ettevõtetes ja veevarustuse alal. (Niisuguse läbivaatuse korda reguleerib NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi 1957. a. 7. septembri käskkirjaga nr. 136-m kinnitatud juhend koos vastavate lisadega.)

2. Läbivaatused korraldatakse ja viiakse läbi ravi-profülaktiliste asutuste poolt, mis teenindavad vastavaid ettevõtteid (tervishoiupunktid, ambulatooriumid ja polikliinikud). Läbivaatused toimuvad väljaspool läbivaadatavate tööliste tööaega.

Arstlike läbivaatuste andmete alusel määratakse vajalikud ravi-profülaktilised ja sanitaar-hügieenilised abinõud.

3. Kui tööline või teenistuja on läbivaatusel tunnistatud töövõimetuks ja talle on antud haigusleht, saab ta toetust üldistel alustel.

4. Kui läbivaadatava tervislik seisund nõuab suunamist statsionaarsele uurimisele vastavasse instituuti või raviasutusse, ei anta statsionaaris oldud aja eest haiguslehte, vaid töötajale säilitatakse töötasu töökoha järgi («Tööliste kohustuslike eelnevate ja perioodiliste meditsiiniliste läbivaatuste läbiviimise juhend» (p. 10), mis on kinnitatud NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi 1957. a. 7. septembri käskkirjaga nr. 136-m).

3. Toetuse määrad

17. Töövigastusest või kutsehaigusest tingitud töövõimetus toetust antakse riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide töölistele ja teenistujatele, sealhulgas

ka neile, kes ei ole ametiühinguliikmed, 100 protsendi ulatuses töötasust, sõltumata pidevast tööstaažist (1957. a. 1 veebruari redaktsioon).

1. Toetust makstakse 100 protsendi ulatuses kogu töötasust, sõltumata pidevast tööstaažist. Faktilise töötasu all mõeldakse töötasu, mis tehakse kindlaks *Määrustiku* p. 24 ja 25 eeskirjade kohaselt, kusjuures toetuse arvestamisel ei piirata töötasu summat kahekordse ametipalga või kahekordse tariifimääraga.

Määrustiku p. 17 rakendamisel ei ole oluline, kas toetust saav tööline või teenistuja on ametiühinguliige või mitte. Samuti ei oma tähtsust asjaolu, kelle süü tõttu töövigastus tekkis.

2. *Määrustiku* p. 17 alusel kehtestatud töövigastusest või kutsehaigusest tingitud töövõimetuse toetuse määr ei laiene nendele töölistele ja teenistujatele, kes töötavad üksikisikute juures või usuorganisatsioonides. Need töölised ja teenistujad saavad toetust *Määrustiku* p. 111 määratud suuruses.

3. Kui juurdluse tulemusena ei ole kindlaks tehtud õnnetusjuhtumi seost tootmisega (näiteks mingite esemete valmistamine või organisatsioonile kuuluvate transpordivahendite kasutamine isiklikel eesmärkidel administratsiooni loata, spordimängud organisatsiooni territooriumil, materjalide, tööriistade või muude esemete riisumine; joobnud olek, kui see ei ole tingitud tootmisprotsessides kasutatavate tehniliste piirituste, aromaatsete, narkootiliste ja muude seda laadi ainete mõjust jne.), siis tehakse aktis vorm N—1 märkus: «*Õnnetusjuhtum ei ole seotud tootmisega.*»

Kui administratsioon on tulnud järeldusele, et õnnetusjuhtum ei ole seotud tootmisega, on ta kohustatud esitama selle küsimuse läbivaatamiseks ametiühingu vabriku-, tehase- või kohalikule komiteele.

Ametiühingukomitee nõustumisel administratsiooni ettepanekuga tehakse aktis vorm N—1 (parempoolses ülemises nurgas) märkus: «*Õnnetusjuhtum ei ole seotud tootmisega.*» Eespool mainitud õnnetusjuhtumeid aruandes ei näidata. Kui ametiühingukomitee ei ole administratsiooniga nõus, siis mainitud märkust ei tehta.

Läbi vaadates küsimust, kas õnnetusjuhtum on seo-

tud tootmisega, on ametiühingukomiteel õigus küsida tehnilise inspektori arvamust (vt. ÜAÜKN presiidiumi 1966. a. 20. mai otsusega kinnitatud «Tootmises toimunud õnnetusjuhtumite juurdlemise ja arvelevõtmise põhimäärus»¹).

Kuna käesolevas kommentaaris toodud juhtudel ei ole iga kord tegemist tootmisega seotud õnnetusjuhtumiga, siis *Määrustiku* p. 17 alati rakendada ei saa. Igal konkreetsetel juhtumil tuleb otsustada, kas tegemist on elukondliku traumaga või tööga seoses oleva õnnetusjuhtumiga ning kui palju ja kui kaua peab töötaja saama haigustoetust.

Töövigastusest või kutsehaigusest tingitud töövõimetuse toetust 100 protsendi ulatuses töötasust makstakse kõigile töölistele ja teenistujatele, sealhulgas ka ajutistele ja hooajatöötajatele, ning nendele kolhoosiliikmetele, kes on hõlmatud riikliku sotsiaalkindlustusega.

18. Teistel juhtudel (välja arvatud töövigastus või kutsehaigus) antakse ajutise töövõimetuse toetust riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide töölistele ja teenistujatele, kes on ametiühinguliikmed, järgmises suuruses:

a) pideva tööstaaži puhul:

kuni 3 aastat	50% töötasust
3—5 aastat	60% töötasust
5—8 „	80% töötasust
8 ja rohkem aastat	100% töötasust

b) alla 18 aasta vanustele töölistele ja teenistujatele — 60% töötasust;

c) töötavatele Isamaasõja invaliididele — 100% töötasust, sõltumata pidevast tööstaažist.

Töölistele ja teenistujatele, kes ei ole ametiühinguliikmed, antakse toetust antud punktis näidatud normidega võrreldes pooles suuruses.

Toetuse suuruse kindlaksmääramisel arvestatakse pidevat tööstaaži vastavalt *Määrustiku* IX peatükis toodud eeskirjadele (1967. a. 18. novembri ja 1968. a. 26. aprilli redaktsioon).

1. *Määrustiku* p. 18 rakendamisel eeldatakse *ajutist töövõimetust*:

¹ Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu on avaldanud selle eribrošüürina «Tootmises toimunud õnnetusjuhtumite juurdlemise ja arvelevõtmise põhimäärus» (Tallinn 1966).

a) üldhaigestumise või elukondliku trauma tagajärjel;

b) seoses sanatoorse ja kuurordiraviga;

c) seoses haigestunud perekonnaliikme põetamisega (vt. *Määrustiku* p. 12);

d) karantiini puhul (vt. *Määrustiku* p. 13 ja 14);

e) teisele tööle üleviimisel seoses haigestumisega tuberkuloosi (vt. *Määrustiku* p. 15).

f) proteesimise puhul proteesimis-ortopeedilise ettevõtte statsionaari paigutamisel.

Määrustiku p. 18 märgitud toetuse määrasid kohaldatakse ka kolhoosiliikmetele, kellel on õigus kasutada riiklikku sotsiaalkindlustust.

Määrustiku p. 18 märgitud toetuse määrad sõltuvad pidevast tööstaažist (vt. *Määrustiku* p. 128—139) ja ametiühinguliikmeks olemisest.

2. *Määrustiku* p. 18 kehtestatud toetuse määrad ei laiene nendele töölistele ja teenistujatele, kes töötavad üksikisikute juures või usuorganisatsioonides (vt. *Määrustiku* p. 111).

3. Kui töötaja ei ole ametiühinguliige, määratakse toetust *Määrustiku* p. 18 ettenähtud määradega võrreldes pooles suuruses. *Ametiühinguliikmeks tuleb lugeda seda töötajat, kes haigestumise päevaks oli ametiühinguliikmena arvel.* NSV Liidu ametiühingute XIII kongressi poolt 1963. a. 1. novembril kinnitatud *NSV Liidu ametiühingute põhikirja p. 5* alusel võetakse ametiühingusse astuda soovija liikmeks vastu isikliku avalduse põhjal. Vastuvõtmise küsimuse otsustab ametiühingurühma koosolek ja otsuse kinnitab ametiühingu tsehhikomitee, kus aga tsehhikomiteed ei ole, vabriku-, tehase- või kohalik komitee. Ametiühinguorganisatsioonides, kus ei ole ametiühingurühmi, võetakse ametiühinguliikmeks vastu ühingu liikmete üldkoosoleku otsusega.

Ametiühingu liikmemaksu mittetasumine ettenähtud ulatuses ettenähtud tähtajaks või teatud perioodi jooksul ei anna veel alust lugeda isikut ametiühingust välja-arvatuks, kui puudub sellekohane ametiühingu otsus.

NSV Liidu ametiühingute põhikirja p. 12 alusel võidakse ametiühingute põhikirja rikkumise, mõjuva põh-

juseta üle kolme kuu liikmemaksu mittetasumise ja distsiplineerimatuse eest, samuti avalikes kohtades, tootmistööl ja igapäevases elus ebaväärika käitumise eest ametiühinguorganite otsusel rakendada ametiühinguliikme suhtes kasvatusabinõusid ning ühiskondliku mõjutamise vahendeid (märkus, hoiatus, laigus, noomitus) ja äärmise abinõuna — ametiühingust väljaheitmist.

4. Töölistele ja teenistujatele, kes on ajutise töövõimetuse tekkimise päevaks *alla 18 aasta vanad*, antakse ajutise töövõimetuse toetust 60 protsendi ulatuses töötasust, sõltumata pidevast tööstaažist, kui nad on ametiühinguliikmed. Ametiühingusse mittekuuluvatele noortele töölistele ja teenistujatele makstakse toetust samuti pooles suuruses, võrreldes ametiühinguliikmetele makstava toetusega, s. o. makstakse 30 protsenti.

Näiteks kui alaealisel on pidevat tööstaaži kuni 3 aastat ja ta on ametiühinguliige, siis üldhaigestumise puhul tuleb maksta talle haigustoetust 60 protsenti. Kui ta aga ei ole ametiühinguliige, siis makstakse talle eespool mainitud ajutise töövõimetuse puhul toetust 30 protsenti, kuid mitte alla kehtestatud miinimumi. Kui ajutine töövõimetus tekkis enne 18 aasta vanuseks saamist, kuid jätkub pärast täisealiseks saamist, siis makstakse haigustoetust ikkagi esialgse toetusmäära (60 protsenti) ulatuses kuni tervenemiseni.

Alaealisega toimunud töövigastuse puhul makstakse ajutise töövõimetuse toetust 100 protsenti tema töötasust.

5. Töötavaile Isamaasõja invaliididele, kes on ametiühinguliikmed, makstakse toetust 100 protsenti töötasust, sõltumata pidevast tööstaažist. Kui töötav Isamaasõja invaliid ei ole ametiühinguliige, makstakse toetust 50 protsenti töötasust.

Isamaasõja invaliidiks loetakse isikuid, kes invaliidistunud Isamaasõja ajal NSV Liidu kaitsmisel või muude sõjaväeteenistusalaste kohustuste täitmisel saanud haava, põrutuse, vigastuse või rindel viibimisega seotud haigestumise tagajärjel. Nende invaliidide pensionitunnistuses on märgitud: «*Isamaasõja invaliid*».

Määrustiku p. 18 kehtestatud soodustused toetuse

maksmisel Isamaasõja invaliididele on laiendatud ka isikutele, kes invaliidistunud NSV Liidu kaitsmisel või muude sõjaväeteenistusalaste kohustuste täitmisel saadud haava, põrutuse, vigastuse või 1938.—1939. a. Kaug-Idas, 1939. a. Lääne-Ukraina ja Lääne-Valgevene vabastamisel ja 1939.—1940. a. Nõukogude-Soome sõja ajal rindel viibimisega seotud haigestumise tagajärjel. Nende invaliidide pensionitunnistuses on märgitud: «*Oma õigusi soodustustele, mis on kehtestatud Isamaasõja invaliididele*».

6. Mõningatel juhtumitel on arvatud, et kui ajutise töövõimetuse ajal töölisel või teenistujal pidev tööstaaž suureneb, mis annab talle õiguse kõrgendatud toetuse määrale, siis tuleb saadava toetuse määra muuta. See ei ole õige.

Toetuse suurus tehakse kindlaks antud töövõimetuse tekkimise päevaks olemasoleva pideva tööstaaži alusel ning seda ei tohi ajutise töövõimetuse kestuse ajal muuta. Samuti ei ole lubatud muuta toetuse määra ka sel juhul, kui töötaja astub haiguse ajal ametiühingu liikmeks.

7. Juhul kui elukondlik trauma on tekkinud mingisuguse ettevõtte, asutuse, organisatsiooni või üksikisiku süü tõttu, on töötajal peale haigustoetuse õigus nõuda veel kahjutekitajalt kahju hüvitamist.

Ametiühingu kohaliku komitee ülesandeks on nõuda ka elukondliku trauma tekitamises süüdi olevalt ettevõtelt, asutuselt või organisatsioonilt, aga ka üksikisikult, regressinõude esitamise korras haigustoetusena väljamakstud summade hüvitamist riikliku sotsiaalkindlustuse summade eelarvesse. Asutustelt, ettevõtelt ja organisatsioonidelt mainitud summade sissenõudmise korrast vt. *Määrustiku* p. 120. Üksikisikutelt toimub nende summade sissenõudmine rahvakohtu kaudu. Kui aga elukondliku trauma tekitamises on süüdi mõni teine asutus või ettevõtte (näiteks auto- või raudteetranspordi valdaja), lahendab küsimuse arbitraaz.

19. Ajutise töövõimetuse toetus, mis antakse välja riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete asutuste ja organisatsioonide töölisele ja teenistujatele, sealhulgas ka neile, kes ei ole ametiühinguliikmed, ei tohi ühelgi juhul olla väiksem kui 30 rubla

kuus linnades ja töölisasulates¹ ning 27 rubla kuus maarajoonides või ei tohi olla väiksem järgmistest päevamääradest:

	Linnades ja töö- lisasulates	Maarajoonides
19 tööpäeva puhul kuus	1 rbl. 57,9 kop.	1 rbl. 42,1 kop.
20 " " "	1 rbl. 50 kop.	1 rbl. 35 kop.
21 " " "	1 rbl. 42,9 kop.	1 rbl. 28,6 kop.
22 " " "	1 rbl. 36,4 kop.	1 rbl. 22,7 kop.
23 " " "	1 rbl. 30,4 kop.	1 rbl. 17,4 kop.
24 " " "	1 rbl. 25 kop.	1 rbl. 12,5 kop.
25 " " "	1 rbl. 20 kop.	1 rbl. 8 kop.
26 " " "	1 rbl. 15,4 kop.	1 rbl. 3,8 kop.
27 " " "	1 rbl. 11,1 kop.	1 rbl.

Ühe päeva toetus ei või olla suurem faktilisest keskmisest päevatasust (1957. a. 1. veebruaril ja 1968. a. 26. aprilli redaktsioon).

1. Toetuse alammäär rakendatakse sõltumata töö- lise või teenistuja pidevast tööstaažist ja sellest, kas töötaja on ametiühinguliige või ei ole. Seda aga ei tehta juhul, kui töötajal ei ole üldse õigust ajutise töövõime- tuse toetusele või kui ametiühingu kohalik komitee otsustas *Määrustikus* toodud juhtudel ära võtta toetuse saamise õiguse.

2. Toetuse alammäär linnades ja alevites ei või olla väiksem kui 30 rubla kuus ja maarajoonides mitte väik-

¹ Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi 1961. a. 13. mai seadlu- sega ««Asulate linnadeks ja aleviteks ümberkujundamise korra põhimääruse» kinnitamise kohta» tühistati alevite senine liigitus töölisaleviteks, linnatüüpi aleviteks ja kuurortaleviteks ning otsus- tati neid edaspidi nimetada aleviteks.

Seisuga 1. aprill 1969. a. on Eestis järgmised alevid: *Abja-Paluoja, Aegviidu, Ambla, Järva-Jaani, Järvaakandi, Kehra, Kohla, Lavassaare, Lihula, Loks, Maardu, Märjamaa, Narva-Jõesuu, Nuija, Põlva, Pärnu-Jaagupi, Püssi, Rapla, Rõpina, Tamsalu, Tootsi, Viivikonna, Võhma, Väandra*. Kõik teised Eesti NSV asulad, mis ei ole linnad ega alevid, on maa-asulad.

Järelikult on alevite territooriumil paiknevates ettevõtetes või asutustes ja organisatsioonides töötavate tööliste ja teenistujate õigused riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste saamisel võrreutatud endistes töölisalevites töötavate tööliste ja teenistujate õigustega.

sem kui 27 rubla kuus. Aluseks võetakse ettevõtte või asutuse asukoht, mitte aga töölise või teenistuja elukoht.

Toetuse alammäär päevas sõltub tööpäevade arvust kalendrikuus. Seepärast tuleb toetust alammäära rakendamisel arvutada iga kuu eest eraldi.

Kui kalendrikuus on 23 tööpäeva, tehakse toetuse alammäär päevas kindlaks kalendrikuus makstava toetuse alammäära (30 rbl. või 27 rbl.) jagamisel 23-ga.

3. Võib juhtuda, et toetuse alammäär päevas on kõrgem kui tegelik päevapalk. Siis tuleb maksta toetust 100% ulatuses töötasust, mitte aga alammäärast.

Näited.

● Töötaja, kes töötab maarajoonis mittetäieliku tööpäevaga, saab palka 50 rubla, päevapalk on tal 25 tööpäeva puhul 2 rubla. Vastavalt pidevale tööstaažile on sel töötajal õigus toetusele 50% ulatuses töötasust, s. t. 1 rubla päevas. Antud juhul on toetus väiksem kui alammäär päevas (1 rbl. 8 kopikat). Seega tuleb töötajale maksta toetust alammäära ulatuses, s. t. 1 rubla 8 kopikat päevas.

● Sama töötaja ei tööta täie tööpäevaga ja tema kuupalk on 26 rubla. 26 tööpäeva puhul kuus on tema päevapalk 1 rubla, mis on väiksem alammäärast. Toetust tuleb maksta sel juhul 100% ulatuses töötasust, s. t. 1 rubla päevas, kuna *Määrustiku* p. 19 eeskirjade kohaselt ei või toetus suurem olla tegelikust keskmisest päevapalgast.

4. *Määrustiku* p. 19 eeskirju ei rakendata töötajate suhtes, kes töötavad üksikute kodanike juures või usutorganisatsioonides (vt. *Määrustiku* p. 111).

5. Alammäärade rakendamise kohustus lasub raamatupidamisel, sest kuigi ametiühingu kohalik komitee haigustoetuse määramisel otsustab, mitu protsenti töötasust tuleb töötajale maksta, ei tee ta kindlaks toetuse summalist suurust.

6. Viiepäevase töönädala puhul sõltub kalendrikuu tööpäevade arv ettevõttes või asutuses kehtestatud graafikujärgsetest tööpäevadest.

- 20. Jõu kaotanud 18. novembril 1967.
- 21. Välja jäetud 1. veebruaril 1957.
- 22. Muudetud 1. veebruaril 1957.
- 23. Muudetud 1. veebruaril 1957.

4. Toetuse arvutamine

Üldeeskirjad

24. Toetus punktides 17—20 näidatud suuruses arvutatakse tööliste ja teenistujate tegelikust töötasust. Kuid toetuse arvutamiseks arvestatakse kõigil juhtudel, peale töövigastuse või kutsahaiguse, tegelikku töötasu mitte suuremas summas kui kahekordne ametipalk või kahekordne tariifimäär (ajatasu ajatöö puhul ja tükitöötasu tükitöö puhul).

Tegeliku töötasu hulka arvatakse kõik töötasuliigid, millelt kehtivate eeskirjade kohaselt võetakse sotsiaalkindlustusmaks, välja arvatud väljamaksed, mis on märgitud p. 25 (1957. a. 1. veebruari redaktsioon).

1. Kõigil ajutise töövõimetuse juhtudel arvutatakse toetuse suurus töölise või teenistuja tegelikust töötasust.

Kuidas aga teha kindlaks tegelik töötasu, millest arvutatakse toetuse suurus? Üldreeglina arvatakse tegeliku töötasu hulka, millest arvutatakse toetus, kõik need töötasu liigid, millelt kehtivate eeskirjade kohaselt võetakse sotsiaalkindlustusmaks. Seejuures tuleb aga silmas pidada, et mõningaid väljamakstavaid summasid, millelt võetakse kindlustusmaksu, ei arvata toetuse arvestamisel töötasu üldsumma hulka (vt. *Määrustiku* p. 25).

Tegeliku töötasu all mõeldakse töötasu summat, mis on arvutatud vastava kuu eest, mitte aga summat, mis kuulub väljamaksmisele pärast maksude jm. mahaarvamist.

Tegeliku töötasu hulka, millest arvutatakse toetuse suurus, arvatakse järgmised tasuliigid:

a) kõik põhitöötasu liigid: ameti- või personaalpalk, kuutasu, päevatasu, tükitöötasu, akordtasu, protsendi alusel makstav tasu, tasu arvete järgi jne. [kaubandus-

ja varumisala aparaadi, aga ka mõningate teiste organisatsioonide töötajatele (töötasu garanteeritud miinimumi kehtestamise korral) kaubakäivest protsendina makstav tasu, olgu see siis põhi- või lisatasu, arvatakse samuti töötasu hulka];

b) preemiad, mis on ette nähtud kehtiva töötasu maksmise korraga antud ettevõttes, asutuses või organisatsioonis, kui nad kannavad alalist iseloomu ja kui neid makstakse ühe kuu või mitte rohkem kui kolme kuu töötulemuste eest;

c) preemiad, mida makstakse vastavalt kehtivale seadusandlusele insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele, kes aktiivselt aitasid kaasa plaanide täitmisele ja ületamisele (kui neid preemiaid makstakse ühe kuu või mitte rohkem kui kolme kuu töötulemuste eest);

d) igakuune protsendiline lisatasu väljateenitud aastate eest (iga aasta lõpul väljamakstavaid summasid väljateenitud aastate eest haigustoetuse arvutamisel töötasu hulka ei arvata);

e) lisatasu töö eest Kaug-Põhjas ja Kaug-Põhja rajoonidega võrdsustatud kaugetes maakohtades (välja arvatud juhud, mis on toodud *Määrustiku* p. 44);

f) lisatasu ja kõrgendatud palgamäärad seoses eriliste töötingimustega või lisatasu töö eest kaugetes maakohtades;

g) juurdemaks tükitöölisele seoses töötingimuste muutumisega (materjali mittevastavus, töötlemise raskused jne.);

h) juurdemaks progressiivse tükitöötasusüsteemi puhul, mis kehtivad üksikutes tööstusharudes;

i) lisatasu brigadiridele brigaadi juhtimise eest, lisatasu tootmispraktikantide juhendamise eest, lisatasu õpilaste väljaõpetamise eest tootmises;

j) naistöötajaile lapse imetamiseks antavate vaheaegade tasu;

k) juurdemaks alaealistele ettenähtud soodustatud tundide eest;

l) töötasu pühade ajal graafikujärgse töö eest;

m) töötasu, mida säilitatakse õppuse ajal õppeasutustes ja kursustel.

Tööstusliku tootmise planeerimise ja majandusliku

ergutamise uuele süsteemile üleviidud ettevõtetes moodustatakse *materiaalse ergutamise fond*. Nimetatud fondi kasutatakse

— tööliste, juhtivate ja insener-tehniliste töötajate, teenistujate ja teiste töötajate premeerimiseks premiaalsüsteemi järgi;

— tööliste, juhtivate ja insener-tehniliste töötajate ja teenistujate ühekordseks ergutamiseks eriti tähtsate tootmisülesannete täitmise eest;

— tööliste, juhtivate ja insener-tehniliste töötajate ning teiste töötajate kategooriate hüvitamiseks ettevõtte üldiste aastatöötulemuste eest (uuele süsteemile üleviimise momendist);

— preemiate väljamaksmiseks kollektiividele ja üksikutele töötajatele — ettevõtte sotsialistliku võistluse võitjatele;

— töötajatele ühekordse abi osutamiseks.

Nimetatud väljamaksed materiaalse ergutamise fondist, välja arvatud summad, mis on makstud töötajatele ühekordse abi osutamiseks, kuuluvad arvestamisele töötasu hulka, millest arvutatakse ajutise töövõimetuse toetuse suurus (*NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1965. a. 4. oktoobri ühismäärus nr. 729*). Alates 1. juulist 1968 lisatakse ajutise töövõimetuse toetuste, rasedus- ja sünnitoetuste arvutamisel iga kuu töötasule juurde $\frac{1}{12}$ ettevõtte eelmise kalendriaasta töötulemuste põhjal materiaalse ergutamise fondist väljamakstavast hüvitusest. Kui töötaja nendel kuudel, mille töötasu võetakse arvesse toetuste arvutamisel, ei töötanud kõigil ettenähtud tööpäevadel, arvatakse iga seesuguse kuu töötasu hulka tegelikult töötatud ajale vastav osa $\frac{1}{12}$ hüvitusest (*ÜAÜKN presiidiumi otsus 1968. a. 28. juunist, protokoll 13, p. 10*).

Töötasu hulka, millest arvutatakse toetust, arvatakse veel järgmised väljamaksed:

antava varustuse maksumus (välja arvatud riiklike ettevõtete ja asutuste poolt tasuta antavate korterite üür, kommunaalteenuste ja kütte maksumus);

varustuse asemel antav rahaline kompensatsioon;

töötasu, mis säilitatakse töötajale õppimise puhul õppeasutustes või kursustel;

töötasu, mis on makstud seoses ületoomise või üle-
viimisega tööle teise maakohta.

Ajalehete, ajakirjade, TASS-i, kirjastuste, raadio ja
televisiooni koosseisulistele kirjanduslikele töötajatele,
kelle ametikoha palgamäär ei ületa 220 rubla kuus, arva-
takse toetuse arvutamisel keskmise töötasu hulka asu-
tustes, mille koosseisu nad kuuluvad, ka kirjandus-
liku honorari fondist nendele makstud tasu, kusjuures
keskmine töötasu koos honorariga ei tohi ületada
220 rubla kuus (vt. *Määrustiku* p. 2 ja 47 kommenta-
taare).

n) asendamise eest makstav vaheraha (vt. *Määrus-
tiku* p. 40);

o) lisatasu, mida makstakse kutsekaasluse puhul;

p) autojuhtidele makstav lisatasu normeerimata töö-
aja kehtestamise puhul;

r) liigitasu (näiteks autojuhtidele, traktoristidele,
masinistidele jne.);

s) ettenähtud juhtudel väljamakstav tariifide vahe-
raha (madalamaliigilise töö tegemise puhul);

t) lisatasu oötöö eest;

u) tasu nende lisaülesannete täitmise eest, mis kuu-
luvad seaduse alusel ametikohajärgsete tööülesannete
hulka, näiteks õpetajatele vihikute parandamise eest (vt.
Määrustiku p. 45);

v) lisatasu kuni keskmise töötasu säilitamiseni naiste
üleviimise korral teisele tööle seoses rasedusega või
rinnaga toitmisega, juhul kui nad üleviimise tõttu saa-
vad madalamat töötasu;

õ) töötasu, mis säilitati või maksti komanderingus
olevale töötajale.

Ülaltoodud töötasuliikide loetelu, millest arvutatakse
toetust, ei ole täielik. Võib esineda ka teisi arvessetule-
vaid töötasuliike, kuid mitte mingil juhul need, mis on
esitatud *Määrustiku* p. 25. Iga erandjuhust lahendab
toetust määrav ametiühinguorganisatsioon.

2. Töövigastusest või kutsehaigusest tingitud töövõi-
metuse toetus arvutatakse tegelikust töötasust, piira-
mata seda mingisuguse summaga.

Teistel ajutise töövõimetuse juhtudel arvutatakse aju-
tise töövõimetuse toetust samuti tegelikust töötasust,
kuid mitte suuremast summast kui kahekordsest ameti-

palgast või kahekordsest tariifimäärast. Tariifimääraks tuleb lugeda määra, mille järgi töotajale maksti või mis temale omistati. Näiteks kui töotajal oli kolmas kategooria, kuid enne haigestumist anti talle neljas kategooria ja haigestumise päevaks sai ta töotasu juba selle kategooria järgi, siis kahekordse tariifi kindlakstegemiseks tuleb võtta neljanda kategooria tariifimäär.

Kui tegelik töotasu on kõrgem kui kahekordne ametipalk või kahekordne tariifimäär, võetakse üks neist toetuse arvutamisel aluseks.

Näited.

● Tükitöölise tegelik päevatasu on 5 rubla 50 kopikat, tariifimäär aga 2 rubla 50 kopikat päevas. Seega on kahekordne tariifimäär 5 rubla päevas. Kuna antud juhul tegelik päevatasu on kõrgem kahekordsest tariifimäärast, tuleb kõikidel juhtudel, välja arvatud töövigastus ja kutsehaigus, toetuse arvutamisel aluseks võtta kahekordne tariifimäär, s. t. 5 rubla. Töövigastuse või kutsehaiguse puhul oleks samal juhtumil toetuse arvutamisel aluseks võetud tegelik päevatasu, s. t. 5 rubla 50 kopikat.

● Inseneri ametipalk on 120 rubla kuus, peale selle saab ta kinnitatud preemiasüsteemi alusel tootmispreemiaid. Maikuus oli insener ajutiselt töövõimetu. Toetuse arvutamisel tuleb aluseks võtta aprilli- ja märtsikuu üldtöotasu, koos preemiatega moodustab see 312 rubla. Selle summa jaotamisel märtsi- ja aprillikuu tööpäevade peale (312:42) saame tegeliku päevatasu — 7 rubla ja 43 kopikat. Et teada saada, kas see ei ületa tema kahekordset ametipalka, jagame kahe kuu põhiametipalga summa 240 rubla 42-ga (kahe kuu graafikujärgsete tööpäevade arv) ja saame 5 rubla 71,4 kop. See on tema keskmine ametikohajärgne päevatasu. Kuna keskmine kahekordne ametipalk päevas on vaadeldaval juhul 11 rubla 43 kopikat, ei ületa inseneri tegelik päevatasu (7 rubla ja 43 kopikat) tema kahekordset keskmist ametipalka päevas ja seepärast tuleb toetuse arvutamisel võtta aluseks tegelik töotasu.

3. Kahekordne ametipalk või kahekordne tariifimäär tehakse kindlaks sellest ametipalgast (või tariifimäärast), mida töötaja sai ajutise töövõimetuse saabumise päevaks.

4. Toetuse arvutamisel kaubandus- ja varumisaparaadi töötajatele, kes saavad töötasu protsentides käibest garanteeritud miinimumiga, võetakse aluseks vastava eriala ja kvalifikatsiooniga töötajate kahekordne tariifimäär (vt. *Määrustiku* p. 33 kommentaare).

Töötajatel, kes saavad ametipalga kõrval veel preemiaid ja lisatasusid, tehakse kahekordne ametipalk päevas kindlaks nagu tükitööliselgi, s. t. kahe kuu ametipalk jagatakse haigestumise kuu esimesele kuu-päevale eelnenud kahe kuu graafikujärgsete tööpäevade arvuga ning saadud tulemus korrutatakse kahega.

5. Töölisele, kes tegelevad peale- ja mahalaadimistöodega, kus laadimistöde eest tasutakse erinevate tariifimäärade järgi, tuleb haigustoetuse suuruse kindlakstegemisel kahekordse tariifimäära leidmiseks lähendada järgmistest tariifimääradest (seitsmetunnise tööpäeva puhul):

laadijad, kes saavad tükitöötasu — rbl. 3.22

laadijad, kes saavad ajatöötasu — rbl. 2.73

(*ÜAÜKN presiidiumi 1961. a. 5. mai otsus, protokoll nr. 10, p. 5*).

Töölisel, kes tegelevad peale- ja mahalaadimistöodega meresadamates, tuleb kahekordse tariifitasu väljaarvestamiseks võtta aluseks järgmised tariifimäärad (seitsmetunnise tööpäeva puhul):

tähtsamates meresadamates eksport- ja

importlaadungi ümberlaadimisel — rbl. 4.24

muudes meresadamates — rbl. 3.71

(*ÜAÜKN sekretariaadi 1964. a. 2. oktoobri otsus, protokoll nr. 27, p. 20*).

Viiepäevasele töönalale üleviidud tootmisharudes, kus on kehtestatud päevatariifimäärad seitsme- ja kuuetunnise tööpäeva korral, jagatakse kehtivad päevatariifimäärad viiepäevase töönalala graafiku sisseseadmisel vastavalt 7-ga ja 6-ga. Saadud tulemus korrutatakse vahetuse graafikujärgse kestusega (näiteks: 8 tundi 00 minutit, 8 tundi 12 minutit, 7 tundi 00 minutit, 7 tundi 12 minutit).

25. Toetuse arvutamisel ei arvata töötasu summasse:

a) tasu töö eest, mis tehti ületunnitööna, sealhulgas ka lisatasu selle töö eest;

b) tasu, mis on saadud töö eest kohakaasluse alusel nii teisest ettevõttest või asutusest kui ka põhitöökohalt, välja arvatud juhudel, mis on märgitud punktides 37 ja 45 (kutsekaaslust või brigaadi juhtimist ei loeta kohakaasluseks ning lisatasu selle eest arvatakse toetuse arvutamisel töötasusse);

c) lisatasu töö eest, mis ei kuulu töötaja kohustusse tema ametikoha järgi;

d) töötasu tööseisakute, puhkuste ja lisapuhkuste, õppekogunemiste ning riiklike või ühiskondlike kohustuste täitmise aja eest;

e) toetus ajutise töövõimetuse, raseduse ja sünnituse puhul;

f) juurdemaks ettevõtte või asutuse summadest töövõime ajutise kaotuse puhul Kaug-Põhjas ja Kaug-Põhja rajoonidega võrdsustatud maakohtades (1961. a. 28. juuli redaktsioon);

g) rohkem kui kolmekuulise ajavahemiku eest või ühekordset iseloomu kandvad preemiad; preemiad ettevõttefondist töötajate kultuuriliste ja olustikuliste tingimuste parandamiseks ja tootmise täiustamiseks; preemiad leiutuste, tehniliste täiustuste ja ratsionaliseerimistepanekute eest; sotsialistliku võistluse tulemuste põhjal väljamakstud preemiad; naturaalpreemiad ja teised ühekordse iseloomuga preemiad (1961. a. 28. juuli redaktsioon);

h) päevarahad komanderingute puhul, kolimis- ja päevarahad ümberpaigutuste puhul; lisatasud päevarahade asemel komanderingutel ning lisatasud pidevalt sõitudega seotud tööde puhul; geoloogiliste ja teiste organisatsioonide töötajate välivarustuse maksumus;

i) igasugused ühekordse iseloomuga väljamaksed, sealhulgas ka iga-aastane tasu väljateenitud aastate eest ning ühekordsed toetused;

j) välja jäetud 26. aprillil 1968.

1. Peale nende töötasuliikide, mis on loetletud *Määrustiku* p. 25, esineb veelgi üksikuid väljamakseid, millelt võetakse küll kindlustusmaksu, kuid mida *toetuse arvutamisel töötasu üldsumma hulka ei arvata*. Need on:

a) kompensatsioon kasutamata jäänud puhkuse eest;

b) töötasu töö eest pühade ajal, kui see polnud graafikujärgne töö;

c) kollektiiv- ja töölepingutega ettenähtud kindlad lisatasud päevarahade asemel komanderingute puhul.

Peale selle *ei arvata* töötasu üldsumma hulka järgmisi väljamakseid, millelt ei võeta ka kindlustusmaksu:

a) vallandustoetus;

b) riiklike organite poolt tasuta antavate korterite üüri, kommunaalteenuste ja kütuse maksumus, samuti riiklike organite poolt tasuta antavate korterite üüri, kommunaalteenuste ja kütuse asemel makstav kompensatsioon;

c) töötajatele tasuta antavate sõidupiletite maksumus (sõiduks raudteel, veeteedel ja trammis);

d) summad, mis tööandja ja ametiühingu vahelisel kokkuleppel makstakse väike-jaekaubandusvõrgu töötajatele kauplemisega seoses olevate kulude hüvitamiseks;

e) ühekordne materiaalne toetus;

f) preemiad, mis antakse ametiühinguorganisatsioonide poolt töölistele ja teenistujatele — ametiühingu aktivistidele eduka ühiskondliku töö eest;

g) raudteetranspordis aasta jooksul avariideta töötamise eest antav tasu;

h) tasud, mis makstakse autori lepingute järgi;

i) tasuta antava kollektiivse toitlustamise maksumus mere- ja jõelaevanduse laevade meeskondadele, kui nad viibivad spetsiaalsetel ekspeditsioonidel.

Töötasu hulka, millest arvutatakse toetus, ei arvata töötasu töö eest, mis on tehtud ületunnitööna, sealhulgas ka lisatasu selle töö eest (vt. *Määrustiku* p. 25 «a»).

Tavaliselt ei näidata tükitöölise palgalehtede koostamisel eraldi tasu töö eest, mis on tehtud ületunnitööna, vaid eraldatakse ainult lisatasu summad. Neil juhtudel tehakse summa, mis kuulub toetuse määramisel töötasu hulgast väljaarvamisele, kindlaks järgmiselt: töötasu üldsumma, mis on teenitud tükitöö hinnete alusel, jagatakse kuu tegelike töötundidega (sealhulgas ka ületunnid). Saadud tunnitasu summa korrutatakse ületunnitöö tundidega, lisatakse juurde ületunnitöö lisatasu ning saadakse summa, mis kuulub töötasust mahaarvamisele.

Näide.

● Töötajale, kes antud kuul töötas 168 normtunni asemel 195 tundi, maksti töötasu koos ületunnitasuga 135 rubla ja ületunnitöö-lisatasu 27 ületunni eest 24 rubla ja 74 kopikat. Toetuse arvutamisel ei võeta loomulikult arvesse 24 rbl. 74 kop. suurust summat, mis on ületunnitöö-lisatasu. Kuid samal ajal võib arvesse võtta ainult töötasu, mis on saadud 168 tunni eest. Selle leidmiseks tehakse arvutus $135 \text{ rbl.} - \left(\frac{135 \cdot 27}{195} = 18.69 \right) = 116.31$.

Järelilikult antud kuu töötasuks, mis võetakse haigus-toetuse väljaarvestamise aluseks, tuleb võtta 116 rbl. 31 kop.;

j) ettevõttefondist väljamakstud preemiad ja toetused;

k) preemia, mis on välja makstud riigieelarvest ministriumide ja ametkondade käsutusse antud vahendite arvelt;

l) ühekordsed toetused töötaja enda ja iga tema ümberasuva perekonnaliikme pealt ning päevarahad teeloleku aja eest;

m) eripiima ja eririietuse maksumus;

n) stipendiumid, mida makstakse töötajatele kaadri ettevalmistamise, ümberkvalifitseerimise või kvalifikatsioonitõstmise koolides või kursustel õppimise perioodil.

2. Lisatasu töö eest, mis ei kuulunud töötaja kohustuste hulka tema ametikoha järgi, toetuse arvutamisel töötasu summasse ei arvata (vt. *Määrustiku* p. 25 «c»).

Näide.

● Lisaks oma põhitööle arvestab plaaniosakonna töötaja perioodiliselt väljaspool oma tööaega ettevõtte rationaliseerijate ettepanekute efektiivsust, mille eest ta saab lisatasu. Kuna see töö ei kuulu tema põhitöö hulka, siis seda eritasu toetuse arvutamisel arvesse ei võeta.

Metsamajandi töötajad, kes lisaks põhitööle tegelevad veel metsa ülestöötamise ja väljavedamisega, saa-

vad nende tööde eest lisatasu. Kuna lisatööde tegemine ei kuulu nende töötajate tööülesannete hulka, siis seda eritasu ei tule toetuse arvutamisel arvesse võtta.

4. Mõningatel juhtudel lubab meie seadusandlus töötamist kohakaasluse alusel erinevates ettevõtetes, asutustes ning erandjuhtudel ka ühes ja samas ettevõttes või asutuses. Põhilisteks seadusandlikeks aktideks, mis reguleerivad kohakaasluse alusel töötamist, on *NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrus 11. märtsist 1933. a. ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrused 10. detsembrist 1959. a. ja 9. juunist 1960. a.* Haigustoetuse arvutamisel aga töötasu, mida saadakse kohakaaslusejärgsest töökohast, ei arvata haigustoetuse arvutamise aluseks oleva töötasu hulka (sõltumata sellest, kas kohakaaslusejärgne töökoht on teises ettevõttes või asutuses või töötatakse kohakaasluse alusel samas ettevõttes või asutuses). Erand on tehtud haigustoetuse väljamaksmise osas *Määrustiku* p. 37 ja 45 alusel.

Peale oma põhitöö teise tasulise töö tegemist samas ettevõttes, asutuses või organisatsioonis väljaspool koosseisulist ametikohta ei loeta aga kohakaasluseks (üldhariduslike koolide õpetajate ja kesk-eriõppeasutuste õppejõudude poolt kabinettide ja laboratooriumide juhatamine, õppeasutuste direktorite, nende asetäitjate ja õppeala juhatajate õppejõuna töötamine, aine- ja tsüklikomisjonide juhtimine, insener-tehniliste töötajate töö õpilaste tootmisõpetuse ja praktika juhendamisel, meditsiiniliste töötajate valveteenistus üle tööaja kuu-nõrmi jne.). Kohakaasluseks ei loeta ka kohustuste täitmist, mille eest NSV Liidu valitsus on kindlaks määrarud lisatasu protsentides või rublades. Järelikult töötasu, mida saadakse nende tööde eest, arvatakse haigustoetuse arvutamise aluseks oleva töötasu hulka.

5. *Määrustiku* p. 25 «d» mainitud tööseisaku all mõeldakse täisvahetuselist või täispäevalist tööseisakut. Kui esinevad aga vahetuse või tööpäevasisesed tööseisakud, siis nende eest saadud seisuraha jäetakse haigustoetuse arvutamise aluseks oleva töötasu hulka, sest haigustoetuse väljaarvutamiseks tehakse kindlaks päevatasu suurus ning üksikute seisutundide eraldamine ei ole otstarbekohane.

6. Filmistuudio töötajatel, kelle töötasu ilma lavastustasuta ei ületa 200 rubla kuus, võetakse haigustoetuse väljaarvestamisel arvesse kogu töötasu (kaasa arvatud ka täiendav lisatasu lavastuse eest), kuid üldine töötasu summa, millest arvutatakse haigustoetust, ei või ületada keskmist töötasu 200 rubla kuus.

Filmistuudio töötajatel, kelle töötasu ilma lavastustasuta ületab 200 rubla kuus, kuid ei ületa kehtestatud ametipalka, arvutatakse haigustoetust kogu saadavast töötasust, mille hulka on arvatud ka lisatasu lavastuse eest, kuid mitte kõrgemast kui kehtestatud ametipalga summast.

Täiendav lisatasu lavastuse eest arvatakse selle kuu töötasu hulka, millal faktiliselt tehti lisatasu väljaarvestamine (*ÜAUKN presiidiumi 1962. a. 30. novembri otsus*).

26. Kõik väljamaksed, mis võetakse arvesse toetuste arvutamisel, loetakse töötasu hulka selle aja eest, mille eest need arvutati, mitte aga selle aja eest, millal need tegelikult saadi. Seejuures arvestatakse iga kuu kohta kvartalis üks kolmandik kvartalipreemiast.

Kui tööline või teenistuja ei töötanud kõikidel graafikujärgsetel päevadel perioodil, mille eest maksti preemia, siis arvatakse preemia iga kuu töötasusse proportsionaalselt töötatud ajale (1968. a. 26. aprilli redaktsioon).

1. Kui näiteks preemia oli arvutatud aprillikuu eest ja välja makstud maikuu, siis tuleb preemia arvata aprillikuu töötasu hulka.

2. Kui kvartalipreemia esimese kvartali eest maksti faktiliselt välja aprillis, siis tuleb preemia arvestada esimese kvartali töötasu hulka, kusjuures iga kuu kohta tuleb arvestada üks kolmandik kvartalipreemiast.

Kvartalipreemia, mis oli aga välja makstud, võttes arvesse töötaja tegelikku töötamise aega antud kvartalis, tuleb jaotada ka proportsionaalselt tegelikult töötatud ajale, mitte aga võrdselt kuude vahel.

3. Töötasu, mis mingisugustel põhjustel on makstud välja hiljem, tuleb haigustoetuse arvestamisel arvata selle kuu töötasu hulka, mille eest ta välja maksti. Kui töötasu on hiljem välja makstud mitme kuu eest, tuleb see arvata ikkagi nende kuude hulka, mille eest ta välja maksti.

Näide.

● Töötulide komisjon mõistis töotajale juunikuus välja töötasu märtsi-, aprilli- ja maikuul tehtud tööde eest 67 rubla (sellest märtsikuu eest saamata jäänud töötasu 21 rubla, aprillikuu eest 23 rubla ja maikuu eest 23 rubla). Haigustoetuse arvutamisel tulevadki need summad arvestada vastavate kuude töötasusummade hulka, kuigi faktiliselt sai töötaja need kätte juunikuus.

27. Toetuse arvutamisel võetakse aluseks töötasu viimasel ametikohal enne töövõimetuse tekkimist.

Kui tööline või teenistuja selle aja kestel, mille eest saadud töötasu võetakse toetuse arvutamise aluseks, viidi üle teisele töökohale või kui muutus ta töötasu (palgamäär) või töötasu vorm (üleviimine ajatöölt tükitööle jne.), võetakse toetuse suuruse arvutamisel aluseks tema töötasu ainult viimase töökoha järgi või vastavalt töötasu kõigi päevade eest pärast töötasustamise vormi muutumist.

1. Kui tööline või teenistuja haigestus varsti pärast teisele ametikohale üleminekut, tuleb toetuse suurus arvutada tema töötasust viimase töökoha järgi.

Näited.

● Trammikonduktor oli üle viidud kontrolöri ametikohale alates 10. aprillist. 20. aprillil ta haigestus. Toetuse suuruse arvutamisel võetakse aluseks tema töötasu kontrolöri ametikohal.

● Raamatupidaja määrati pearaamatupidaja asetäitjaks alates 15. maist. 16. mail ta sai haiguslehe seoses vajadusega põetada haigestunud last. Toetuse suuruse arvutamisel tuleb võtta aluseks tema kuupalk pearaamatupidaja asetäitja ametikohal.

2. Esineb juhtumeid, kus töötaja haigestub ajal, mil ta oli üle viidud kergemale tööle nõudega säilitada keskmine töötasu kahe nädala jooksul. Neil juhtudel maksatakse toetust lähtudes töötaja endisest töötasust. Kui aga ajutine töövõimetus kestab edasi pärast seda kaht

nädalat, mil töötajal säilib keskmine töötasu, tuleb toetust arvutada juba uue töötasu alusel.

Kui töötaja oli viidud ajutiselt kergemale tööle tootmisega seotud tööõnnetuse või mõne muu terviserikke tõttu, milles oli süüdi administratsioon, siis uue töö vähemtasutavuse korral tuleb maksta temale kuni töövoime taastumiseni või invaliidsuse kindlaksmääramise momendini vahe endise töötasu ja uue, väiksema töötasu vahel. Järelikult tuleb töötajale säilitada tema endine keskmine töötasu. Antud juhul võetakse arvesse keskmine töötasu kuni tervenemiseni või invaliidsusgrupi kindlaksmääramiseni («Komitee» ning ÜAÜKN presiidiumi 1961. a. 22. detsembri määruse nr. 483/23 lisas toodud «Eeskirjad töölistele ja teenistujatele seoses nende tööga tekitatud vigastuse või mõne muu terviserikke puhul ettevõtete, asutuste või organisatsioonide poolt kahju heastamise kohta» p. 3).

Üleviimisel distsiplinaarkaristusena madalamalt tasutavale tööle või ametikohale võetakse haigestumise puhul arvesse uues töökohas saadav töötasu kuni tervenemiseni ka siis, kui haiguse ajal lõppes distsiplinaarkaristuse kandmise aeg.

3. Tükitöötasu saavatele töölistele ja teenistujatele, samuti teistele töötajatele, kellele arvutatakse toetust Määrustiku p. 30—33 järgi, arvutatakse toetust nende keskmise töötasu alusel kahe viimase terve kalendrikuu eest. Kui aga nende kahe viimase kuu jooksul tööline või teenistuja viidi üle teisele tööle või tal muutus töötasu (palgamäär) või töötasustamise vorm (näiteks ta oli üle viidud ajatöölt tükitööle), võetakse toetuse suuruse arvutamisel aluseks töötasu alates sellest päevast, millal muutus ta töötasu (palgamäär) või töötasu vorm.

Näide.

● Töötaja haigestus 20. märtsil. Kuni 28. veebruarini ta sai töötasu tükitööhinnete alusel, alates 1. märtsist ta viidi üle ajatööle. Toetust tuleb arvutada mitte tema viimase kahe kuu töötasu alusel, vaid selle kuupalga alusel, mida ta sai enne haigestumist, antud juhul alates 1. märtsist kuni 19. märtsini.

28. Töölistel ja teenistujatel, kes saavad kuupalka, võetakse toetuse arvutamisel aluseks kuupalk (ametipalk või personaalpalk), kaasa arvatud alalised lisatasud, mida nad said töövõimetuse tekkimise päevani.

Kui kõik töölise või teenistuja poolt saadavad alalised juurdeksused ja lisatasud ületavad kogusummas tema ametipalga, arvutatakse toetus kõigil juhtudel, peale töövigastuse või kutsehaiguse kahe ametipalga summast. Töövigastusest või kutsehaigusest tingitud ajutise töövõimetuse toetus arvutatakse tegelikust töötasust, piiramata seda kahekordse palgamääraga.

Kui töötaja saab mittetäielikku ametipalka, siis arvutatakse toetust tegelikult saadavast palgaosast (1957. a. 1. veebruari redaktsioon).

1. Kuupalga alalisteks lisatasudeks loetakse neid väljamakseid, mis kuude viisi ei muutu. Nii näiteks on alalised protsendilised lisatasud väljateenitud aastate eest, lisatasu röntgenoloogidele ja lisatasu töö eest Kaug-Põhja rajoonides, kuupalgalistele autojuhtidele makstav lisatasu normeerimata tööaja kehtestamise eest.

Preemiaid, mille väljamaksmine sõltub nendest või teistest asjaoludest, ei saa lugeda alalisteks lisatasudeks.

2. Kui alalised lisatasud arvatakse juurde personaalpalgale ja üldkokkuvõttes summa ületab kahekordse ametipalga, võetakse toetuse arvutamisel aluseks kahekordne ametipalk, mitte aga kahekordne personaalpalk.

3. Mittetäielikku ametipalka või töötasu saava töötaja haigestumise korral arvutatakse haigustoetus tegelikult saadud töötasust, kuid sel juhul ei tohi haigustoetus olla väiksem ettenähtud miinimumist ja suurem tegelikult saadavast päevatasust.

29. Kuupalgalistel (p. 28) määratakse toetuse arvutamisel keskmine päevatasu kindlaks, jagades kuutöötasu summa töövõimetuse kuu kõigi tööpäevade arvuga (graafiku järgi). Lähtudes keskmisest päevatasust ning olenevalt määratud toetuse suurusest (punktid 17—20), arvutatakse päevane toetus.

Toetuse üldsumma määramiseks korrutatakse ühele tööpäevale langev toetussumma töövõimetuse tagajärjel töölt puudunud tööpäevade arvuga (1957. a. 1. veebruari redaktsioon).

1. Kuupalgaliste kuu töötasu summa jagatakse selle kuu tööpäevade arvuga, millal töötaja oli ajutiselt töövõimetu. Siinjuures tuleb meeles pidada, et kuu tööpäevade hulka arvatakse kõik kalendrikuu või graafiku järgi ettenähtud tööpäevad. Need tööpäevad, millal töötaja faktiliselt ei töötanud, mahaarvamisele ei kuulu. Nii näiteks, kui töötaja haigestus 20. aprillil ning oli sel kuul kolm päeva haige ja kümme päeva puhkusel, siis keskmise päevatasu arvestamisel tuleb kuupalk jagada ikkagi kõikide aprillikuu tööpäevadega. Toetust makstakse töölt puudunud tööpäevade eest.

Näited.

● Raamatupidaja, kes saab kindla kuupalga 90 rubla kuus, haigestus 11. septembril ja oli haiguslehel 10. oktoobrini. Tal on pidev tööstaaž 6 aastat ja 6 kuud, samuti on raamatupidaja ametiühinguliige ja seepärast on tal õigus toetusele 80 protsendi ulatuses töötasust.

Septembrikuus on töögraafiku järgi 21 tööpäeva. Raamatupidaja keskmine päevatasu on 4 rubla 28,5 kopikat ($90:21$) ja toetuse suurus päevas 3 rubla 42,8 kopikat [$(4 \text{ rubla } 28,5 \text{ kopikat} \times 80) : 100$]. Septembrikuu jooksul oli ta haige 15 tööpäeva, seega nende haiguspäevade eest saab ta toetust 51 rubla 42 kopikat ($3 \text{ rubla } 42,8 \text{ kopikat} \times 15$).

Oktoobrikuus on töögraafiku järgi 22 tööpäeva, raamatupidaja keskmine päevatasu on 4 rubla 09,9 kopikat ($90:22$) ja toetuse suurus päevas 3 rubla 28 kopikat [$(4 \text{ rubla } 09,9 \text{ kopikat} \times 80) : 100$]. Oktoobris ta ei töötanud 7 päeva, seega ta saab nende päevade eest 22 rubla ja 96 kopikat toetust. Kokku on toetuse summa 74 rubla 38 kopikat.

● Töötaja, kelle kindel kuupalk on 72 rubla kuus, oli ajutiselt töövõimetu seoses töövigastusega 2. novembrist kuni 17. novembrini kaasa arvatud. Töövõimetuse toetust antakse 100 protsendi ulatuses töötasust, sõltumata pidevast tööstaažist. Novembrikuus on 20 tööpäeva. Keskmine päevatasu ja samuti toetuse suurus on 3 rubla 60 kopikat ($72:20$). Töötaja oli ajutiselt

töövõimetu 10 tööpäeva ja selle aja eest saab ta toetust 36 rubla (3 rubla 60 kop. \times 10).

2. Neil juhtudel, kui kuupalgaline töötaja käib tööl kindla graafiku järgi, mis ei ühti kalendri tööpäevadega, tehakse toetuse arvutamisel keskmine päevatasu kindlaks kuutöötasu (ametipalga) jagamise teel antud kuu graafikujärgsete tööpäevade arvuga. Toetust makstakse nende graafikus ettenähtud tööpäevade eest, millal töötaja ei ilmunud tööle seoses ajutise töövõimetusega.

Näited.

● Ettevõtte või asutus töötab viiepäevase töönädalaga. Antud juhul tuleb ametipalk jagada kuu graafikujärgsete tööpäevade arvuga. Ka haigustoetust makstakse graafikujärgsete tööpäevade eest, millal töötaja puudus seoses töövõimetusega. Järelikult, kui töötaja oli haige ka laupäeval, mis graafiku järgi ei olnud tööpäev, siis haigustoetust ta selle laupäeva eest ei saa. Kui ta aga oli haige laupäeval, mis oli graafiku järgi ette nähtud tööpäevana, siis on tal õigus saada selle laupäeva eest haigustoetust.

● Töötajale on kehtestatud vahetustega graafik. Antud kuus on graafiku järgi ette nähtud 17 ühepikkust tööloleku vahetust. Samas kuus aga töötaja haigestus. Keskmise päevatasu saamiseks tuleb kuupalk jagada 17-ga. Päevatasu alusel arvutatakse haigustoetus ning seda makstakse nende haiguspäevade eest, millal antud töötaja seoses haigusega ei saanud graafiku järgi tööle minna.

3. Kui töötaja antud kuus osa päevi töötas tükitöölisena, kuid pärast seda viidi üle teisele tööle, kus ta saab kuupalka, siis haigustoetuse väljaarvutamisel tuleb rakendada korda, mis on toodud *Määrustiku* p. 29 kommentaaris 1.

30. Tükitöötasu saavatele töölistele ja teenistujatele arvutatakse toetust keskmise töötasu järgi kahe viimase terve kalendrikuu eest, mis eelnesid selle kuu esimesele kuupäevale, milles tekkis töövõimetus. Kui tööline või teenistuja ei saanud ettenähtud 2 kuu

jooksul töötasu (näiteks selle tõttu, et ta oli ajutiselt töövõimetu või oli korralisel puhkusel), lähtutakse toetuse arvutamisel töötasust tegelikult tööl oldud päevade eest selles kuus, milles tekkis töövõimetus.

Kui tööline või teenistuja on antud ettevõttes või asutuses ning antud ametikohal töötanud vähem kui 2 kuud enne seda kuud, milles tekkis töövõimetus, võetakse toetuse arvutamisel aluseks töötasu kogu tööaja eest kuni töövõimetus tekkimise päevani. Selline toetuse arvutamise kord võetakse aluseks ka teistel juhtudel, kui töötasu suurus oleneb toodangust.

1. Tükitöölisele ajutise töövõimetus toetuse arvutamisel võetakse üldreeglina aluseks keskmine töötasu kahe viimase terve kalendrikuu eest, mis eelnesid selle kuu esimesele kuupäevale, millal tekkis töövõimetus. Näiteks kui ajutine töövõimetus tekkis mais (ükskõik millisel kuupäeval), siis toetuse arvutamisel võetakse aluseks märtsi- ja aprillikuu töötasu. Kui ajutine töövõimetus tekkis augustis, tuleb toetuse arvutamisel aluseks võtta juuni- ja juulikuu töötasu.

Sellist korda rakendatakse ka juhtudel, kui tööline või teenistuja ei töötanud antud kuudel kõiki tööpäevi, sest *Määrustiku* p. 30 toodud väljendi «*kahe viimase terve kalendrikuu*» all ei mõelda mitte seda, et töötaja oleks pidanud eelmisel kahel kuul töötama kõigil tööpäevadel, vaid selle all mõeldakse, et haigustoetuse väljaarvestamiseks võetakse aluseks eelmise kahe kalendrikuu tegelik töötasu, mis jagatakse ka tegelikult tööl oldud päevade või vahetuste arvuga.

Näiteks sai tükitööline ajutise töövõimetus lehe seoses haigestumisega 10. jaanuarist. Toetuse arvutamisel tuleb aluseks võtta novembri- ja detsembrikuu töötasu. Kuid novembris oli ta 10 päeva haige ja detsembris 15 päeva puhkusel. Antud juhul tehakse toetuse arvutamisel keskmine päevatasu kindlaks töötasu summa jagamisega faktiliselt tööl oldud tööpäevade arvuga novembri- ja detsembrikuus.

2. Esineb juhtumeid, kus töötaja oli küll töövahekorras, kuid ühel kuul nendest kahest kuust, mis eelnesid selle kuu esimesele kuupäevale, millal tekkis töövõimetus, ta ei töötanud ja töötasu ei saanud. Neil juhtudel tuleb toetuse arvutamisel aluseks võtta fakti-

liselt tööl oldud kuu töötasu. Näiteks haigestus tüki-tööline juunikuus. Toetuse arvutamisel tuleb võtta aluseks aprilli- ja maikuu töötasu. Aprillikuus ta töötasu ei saanud (kas oli haige või puhkusel, täitis riiklikke või ühiskondlikke kohustusi jne.). Antud juhul tuleb toetus arvutada maikuu töötasu alusel.

3. Kui töötaja ei saanud ettenähtud 2 kuu jooksul töötasu (oli haige või puhkusel jne.), lähtutakse toetuse arvutamisel töötasust tegelikult tööl oldud päevade eest selles kuus, millal tekkis töövõimetus.

Näide.

● Naistöötaja oli pärast lapse sünnitamist kolme-kuulisel palgata puhkusel. Pärast puhkust asus ta 1. augustil tükitööle. 15. augustist kuni 21. augustini oli ta haiguslehel. Kuna ta kahe viimase kalendrikuu eest, mis eelnesid kuule, millal tekkis töövõimetus (august) ei saanud töötasu, siis toetuse arvutamisel tuleb sel juhul aluseks võtta töötasu tegelikult tööl oldud päevade eest, s. o. 1. augustist 14. augustini.

4. Praktikas esineb juhtumeid, kus tükitööline ei ole faktiliselt saanud töötasu haigestumise kuule eelnenud kahel kuul ega ka haigestumise kuul kuni töövõimetus tekkimise päevani. Neil juhtudel otsustatakse haigustoetuse määramine sõltuvalt mittetöötamise põhjustest. Kui töötaja kahel eelmisel kuul tegelikult puudus kogu perioodi või osaliselt seoses haigusega ning ülejäänud aja mingisugustel teistel vabandavatel põhjustel, siis uue haigustoetuse suuruse kindlakstegemiseks võetakse aluseks päevatasu, mille järgi oli välja arvutatud eelmise haigustoetuse suurus.

Näide.

● Töötaja oli haige 17. maist kuni 12. juulini. Haigustoetus oli talle arvestatud töötasust, mille ta sai märtsi- ja aprillikuu eest. Pärast haigestumist läks töötaja kohe eksamisessioonile kesk-eriõppeasutusse ja selle aja eest säilitati talle tema keskmine töötasu, kuid mitte rohkem kui 80 rubla kuus. Enne eksamisessiooni lõppe-

mist, 6. augustil, ta aga haigestus ning oli haige kuni 28. augustini. Kehtiva korra kohaselt tuleks haigestumise puhul 6. augustist võtta aluseks juuni- ja juulikuu eest saadud töötasu, kuid töötaja oli terve juunikuu haige ja töötasu ei saanud. Ka juulikuus oli ta haige kuni 12. kuupäevani ning pärast seda viibis kuu lõpuni õppepuhkusel (nii korralise kui ka õppepuhkuse eest säilitatud töötasu ei arvata aga töötasu hulka, millest arvutatakse haigustoetus). Haigestumise kuul kuni 6. augustini ta ka ei töötanud, sest oli õppepuhkusel.

Haigustoetust ajutise töövõimetuse eest 6. augustist kuni 28. augustini tuleb arvutada sellest töötasust, mis oli aluseks juunikuu eest antud haigustoetuse kindlakstegemisel.

5. Töölistele, teenistujatele, kolhoosnikele ja õpilastele, keda sõjakomissariaadi poolt suunatakse dispenseri, ambulatoorsele või kliinilisele uurimisele, säilitatakse kogu tervishoiuasutuses viibimise ajaks (kaasa arvatud sõiduks ja tagasisõiduks kulutatud aeg) töö-, ameti-, õpilasekoht (õpilasteks vormistatuil) ja keskmine töötasu või stipendium (kui stipendiumi maksti).

Kui aga nimetatud isikud suunatakse statsionaarsele ravile, väljastatakse neile haigusleht ja ajutise töövõimetuse toetust makstakse üldistel alustel.

6. Töölistele, teenistujatele ja kolhoosnikele, kes haigestusid sõjaväe kordusõppustel viibimise ajal, säilitatakse haigestumise või õnnetuse läbi tekkinud ajutise töövõimetuse perioodi eest kuni kordusõppuste lõpuni või haiguse tõttu kordusõppustest vabastamiseni nende töökoht ja 75 protsenti keskmisest töötasust.

Töölistele, teenistujatele, aga ka kolhoosnikele, kellele on kehtestatud riiklik sotsiaalkindlustus, makstakse haiguslehe alusel töövõimetuse toetust ajutise töövõimetuse perioodi eest, mis jätkub pärast kordusõppuste lõppemist või pärast vabastamist kordusõppustest seoses haigestumisega või õnnetusjuhtumiga.

7. Neil juhtudel, kui põllumajandusliku ettevõtte töölisi, aga ka kolhoosiliikmeid, kellele laieneb riiklik sotsiaalkindlustus, ei olnud rakendatud tööle kahel kuul, mis eelnesid haigestumise kuu esimesele kuupäevale, ja nad ei töötanud ka haigestumise kuul kuni haigestu-

mise päevani, tuleb haigustoetuse väljaarvutamise aluseks võtta nende töötasu kahe kuu eest, mis eelnesid sellele kahekuusele perioodile.

Sellistel juhtudel makstakse ajutise töövõimetuse toetust sovhooside ja teiste põllumajanduslike ettevõtete töötajatele, aga ka kolhoosiliikmetele, kellele laieneb riiklik sotsiaalkindlustus, nende päevade eest, millal neid tegelikult oleks võimalik olnud tööle rakendada. Nende tööpäevade arv, mille eest makstakse haigus-toetust, tehakse kindlaks ametiühingukomitee ja administratsiooni (või kolhoosi juhatuse) vahelisel kokkuleppel (*ÜAÜKN presiidiumi 1965. a. 23. juuli otsus* — vt. «Сборник постановлений ВЦСПС. Июль—сентябрь 1965 года», Москва 1965).

31. Toetuse arvutamisel tükitöö alusel tasu saavatele töölistele ja teenistujatele jagatakse keskmise päevatasu määramiseks p-s 30 näidatud töötasu kõigi tööpäevade arvuga vastavalt graafikule sama aja kohta, mille kohta on võetud töötasu. Sealjuures ei arvestata tööpäevade arvu hulka, millega töötasu jagatakse, ajutise töövõimetuse päevi ega rasedus- ning sünnituspuhkuse päevi, töölt puudumise päevi, mille jooksul säilis täielikult või osaliselt töötasu (korralised puhkused või lisapuhkused, õppekogunemised, tööseisakud, riiklike ja ühiskondlike ülesannete täitmised jne.), samuti muid administratsiooni poolt kaaluvaiks tunnistatud põhjustel töölt puudumise päevi.

Kui tükitöölise keskmise päevatasu ületab tema kahekordse päevase tariifse palgamäära, arvutatakse toetus kõigil juhtudel, peale töövigastuse või kutsehaiguse, kahekordsest tariifimäärast. Töövigastusest või kutsehaigusest tingitud ajutise töövõimetuse toetus arvutatakse tegelikust töötasust, piiramata seda kahekordse tariifimääraga.

Lähtudes keskmisest päevatasust (või vastaval juhul kahekordsest tariifimäärast) ja olenevalt määratud toetuse suuruselt (punktid 17—20) arvutatakse päevane toetus.

Toetuse üldsumma määramiseks korrutatakse päevane toetus töövõimetuse tõttu töölt puudunud päevade arvuga (1957. a. 1. veebruari redaktsioon).

1. Tööpäevade hulka, millega jagatakse töötasu, arvatatakse kõik tegelikult tööl oldud tööpäevad (graafiku alusel) ja samuti need tööpäevad, millal töötaja puudus töölt ilma mõjuvate põhjusteta (tööluus).

Näide.

● Sovhoositöoline haigestus novembrikuus. Toetuse arvutamisel tuleb võtta aluseks septembri- ja oktoobrikuu töötasu. Septembris ta töötas ainult 19 päeva ja sai töötasu 73 rubla, 3 päeva ta puudus töölt ilma mõjuvate põhjusteta ja 4 päeva oli ta haige, mille eest sai toetust 8 rubla. Oktoobris oli ta tööl 22 päeva ja teenis 98 rubla, kuid 4 päeva puudus töölt ilma mõjuvate põhjusteta (tööluus). Toetuse arvestamisel tuleb aluseks võtta tema töötasu septembris 73 rubla ja oktoobris 98 rubla, mis teeb kokku 171 rubla, ja jagada see summa 48 päevaga (faktiliselt tööl oldud 41 päeva ja tööluusi 7 päeva). Oktoobrikuus saadud ajutise töövõimetuse toetust arvesse ei võeta.

2. Kui tükitöölise päevatasu ületab tema kahekordse tariifse palgamäära päevas, arvestatakse toetus kõigil juhtudel, v. a. töövigastuse või kutsehaiguse, kahekordsest tariifimäärast.

Näide.

● Tööline töötab ettevõttes 11 aastat ja on ametiühinguliige. Ta haigestus grippi ning oli haiguslehel 12. märtsist kuni 18. märtsini. Toetust arvutatakse temale jaanuari- ja veebruarikuu töötasu alusel, mis oli kokku 258 rubla. Keskmise päevatasu kindlakstelemiseks jagatakse 258 rubla neljakümne kolmega (jaanuari- ja veebruarikuu tööpäevade summa), mis moodustab 6 rubla päevas. Kahekordne tariifimäär päevas moodustab aga 5 rubla 76 kopikat. Toetust tuleb arvutada kahekordsest tariifimäärast. Pideva tööstaaži alusel saab ta toetust 100% töötasust, antud juhul 5 rubla 76 kopikat päevas. 12. märtsist kuni 18. märtsini on 5 tööpäeva (16. ja 17. märts on puhkepäevad), toetust saab ta 28 rubla 80 kopikat (5 rubla 76 kopikat \times 5).

3. Tööpäevade hulka, millega jagatakse töötasu, ei arvestata ajutise töövõimetuse päevi, rasedus- ning sünnituspuhkuse päevi ja töölt puudumise päevi, mille jooksul säilis töötasu jne.

Näide.

● Tükitöölisele anti haigusleht alates 18. juunist. Toetust tuleb temale arvutada aprilli- ja maikuu töötasu alusel. Sel ajal oli ta 3 päeva korralisel puhkusel, 6 päeva haiguslehel ja 3 päeva riiklike ja ühiskondlike ülesannete täitmisel. Keskmise päevatasu kindlakstege misel tuleb aprilli- ja maikuu väljateenitud töötasu jagada kolmekümne ühega, kuna üldisest tööpäevade arvust (43) tuleb maha arvata 6 päeva seoses ajutise töövõimetusega, mille eest ta sai toetust, 3 päeva korralist puhkust ja 3 päeva riiklike ja ühiskondlike ülesannete täitmist, mille jooksul talle säilitati keskmine töötasu.

4. Kui töötaja töötab erigraafiku alusel, mille tõttu tegelikke tööpäevi on vähem kui kalendrijärgseid tööpäevi, siis tuleb töötasu jagada nende graafikujärgsete tööpäevadega, mis langevad ajavahemikule, mille eest võeti arvesse töötasu, ning haigustoetust makstakse mitte kalendrijärgsete tööpäevade eest, vaid nende päevade eest, mil töötaja oleks pidanud graafiku järgi töötama.

Näide.

● Premiaalse ajatöötasu alusel töötav trammijuht, kes haigestus augustikuul, oli haige 7. augustist kuni 16. augustini. Graafikujärgsed tööpäevad olid antud perioodil 7., 9., 11., 13., 15. august ning puhkepäevad 8., 10., 12., 14., 16. august. Antud juhul tuleb haigustoetust maksta 7., 9., 11., 13. ja 15. augusti eest.

5. Töötajatele, kellel on viiepäevane töönael, makstakse haigustoetust graafikujärgsete tööpäevade eest. Kui töötaja on haige ka laupäeval, mis on antud ettevõttes või asutuses ette nähtud teise puhkepäevana, siis haigustoetust selle päeva eest ei maksta. Haigestumise puhul aga laupäeval kui graafikujärgsel tööpäeval tuleb haigustoetust maksta.

32. Tööliste ja teenistujatele, kes saavad kuutöötasu ning selle kõrval veel lisatasu, preemiaid, protsendilist lisatasu ning teisi väljamakseid, mille suurus muutub kuudega, arvutatakse toetust

samade eeskirjade järgi kui tükitöölisele (punktid 30 ja 31). Seejuures arvutatakse toetus kõigil juhtudel, peale töövigastuse või kutsehaiguse, keskmisest päevatasust, kuid mitte rohkem kui kahekordsest keskmisest päevapalgast või tariifimäärast. Töövigastusest või kutsehaigusest tingitud ajutise töövõimetuse toetust arvutatakse tegelikust töötasust, piiramata seda kahekordse palga- või tariifimääraga (1957. a. 1. veebruari redaktsioon).

1. Neil juhtudel, kui töölisele või teenistujale haigestumise päevaks ei ole veel arvestatud preemiat või lisatasu selle aja eest, mille eest võetakse toetuse arvutamise aluseks töötasu, arvutatakse toetust ilma selle täiendava lisatasuta. Hiljem, peale seda, kui on välja arvestatud preemia või lisatasu, arvestatakse toetus ümber ja vahesumma makstakse välja.

Näited.

● Meister saab kindla kuupalga 120 rubla, samuti protsendilist lisatasu väljateenitud aastate eest ning kvartalipreemiat plaani ületamise eest. 10. septembrist kuni 26. septembrini (15 tööpäeva) oli ta haiguslehel.

Toetuse arvutamisel tuleb võtta aluseks juuli- ja augustikuu töötasu:

Juulis:

Ametipalk	— 120 rubla
Protsendiline lisatasu väljateenitud aastate eest	— 20 rubla
Kokku:	140 rubla

Augustis:

Ametipalk	— 62 rubla
Protsendiline lisatasu väljateenitud aastate eest	— 10 rubla
Kokku:	72 rubla

Kahe kuu töötasu summa on seega 212 rubla. See summa tuleb jagada faktiliselt tööl olnud tööpäevade arvuga ajavahemikul, mille eest töötajale maksti töötasu.

Juulis ta töötas 27 tööpäeva ja augustis 13 tööpäeva (ülejäanud päevad oli meister puhkusel), kokku oli ta

kahe kuu jooksul töö 40 päeva. Keskmise päevatasu on 5 rubla 30 kopikat ($212 : 40$). Kahekordse ametikohajärgse päevapalga kindlakstegemiseks jagame kahe kuu ametipalga (120×2) = 240 rbl. kõigi augusti- ja juulikuu tööpäevade arvuga, seega viiekümne neljaga. Saame 4 rubla 44 kopikat. Järelikult on kahekordne ametikohajärgne päevapalk 8 rubla 88 kopikat, mis on suurem kui tegelik päevatasu. Toetust tuleb arvestada päevatasust, s. o. aluseks võttes faktilise päevatasu 5 rubla 30 kopikat.

● Tsehhimeister, kes saab kindla kuupalga 120 rubla, lisatasu väljateenitud aastate eest 12 rubla kuus ning preemiaid ja teisi väljamakseid, oli ajutiselt töövõimetu 5. aprillist kuni 19. aprillini, s. o. 11 tööpäeva.

Haigestumise päevaks oli kvartalipreemia arvestamata. Toetust tuleb arvestada vastavalt *Määrustiku* p. 29 meistri kindlast kuupalgast, millele tuleb liita lisatasu väljateenitud aastate eest ($120 + 12$), mis on 132 rubla kuus.

Maikuu aga maksti meistrile esimese kvartali preemiat 108 rubla. Seega tuleb toetus ümber arvestada, võttes aluseks veebruari- ja märtsikuu töötasu koos preemiaga:

Ametipalk	—	240 rubla
Lisatasu väljateenitud aastate eest	—	24 rubla
$\frac{2}{3}$ kvartalipreemiast	—	72 rubla
Kokku:		336 rubla

Jagades selle summa veebruari- ja märtsikuu tööpäevade arvuga (42), saame keskmise tegeliku päevatasu 8 rubla. Kahekordne keskmine päevapalk (ametipalk) sellel meistril on 11 rubla 42 kopikat [$(120 \times 2) : 42$] $\times 2$. Kuna kahekordne päevapalk on suurem tegelikust päevatasust, tuleb toetust arvestada keskmisest päevatasust (8 rubla). Töötaja saab toetust 80% töötasust. Päevamäär on seega 6 rubla 40 kopikat [$(8 \times 80) : 100$]. Ajutise töövõimetuse toetust ta saab 70 rubla 40 kopikat ($6,40 \times 11$). Meistrile tuleb maksta selle summa ja varem väljamakstud toetuse summa vahe.

2. Küsimuse otsustamisel, kas töölisel, insener-tehnisel töötajal või teenistujal on õigus saada haigustoetust *Määrustiku* p. 32 alusel, tuleb välja selgitada, kas neil peale ametipalga on õigus saada lisatasu, preemiaid, protsendilisi lisatasusid, mis kuude jooksul võivad olla erinevad.

Näiteks kui kuupalgalisel insener-tehnisel töötajal või teenistujal on töötasustamise süsteemiga ette nähtud preemia saamise õigus teatud töönäitajate saavutamise puhul (plaani täitmine ja ületamine jne.), tuleb temale haigustoetust arvutada *Määrustiku* p. 32 alusel, kui haigestumise kuule eelneval kahel kuul ta sai töötasu kõrval preemiat vähemalt ühel kuul.

Kui aga haigustoetuse väljaarvutamise ajaks ei ole nende kuude eest ettenähtud preemiat määratud ega välja makstud, rakendatakse toetuse arvutamisel *Määrustiku* p. 29 eeskirju. Pärast preemia määramist ja väljamaksmist tuleb aga teha haigustoetuse arvestuses ümberarvestus *Määrustiku* p. 32 alusel ning välja maksta toetuse vaheraha.

Toetuse määra ei muuda asjaolu, et sel ajal, kui töötaja oli haige, puudus võimalus preemia saamiseks.

33. Töölilistele ja teenistujatele, kes ei saa ametipalka või ei oma tariifset palgamäära, arvutatakse toetust punktide 30—31 järgi või vastavalt punktile 32. Seejuures arvutatakse toetust kõigil juhtudel, peale töövigastuse või kutsehaiguse, keskmisest päevasust, kuid mitte rohkem kui kahekordsest päevasest ametipalgast või vastava kutseala ja kvalifikatsiooni tariifimäärast, mis on ette nähtud antud ametiühingu keskkomitee poolt. Töövigastusest või kutsehaigusest tingitud ajutise töövõimetuse toetust arvutatakse tegelikust töötasust, piiramata seda kahekordse palga- või tariifimääraga (1957. a. 1. veebruari redaktsioon).

1. Neile töötajaile, kes ei saa ametipalka või kelle suhtes ei ole kehtestatud tariifset palgamäära, arvutatakse toetust samuti nagu tükitöötasu saavatele töölilistele ja teenistujatele, kuna nende töötasu erinevatel kuudel muutub.

Seejuures arvutatakse toetust kõigil juhtudel peale töövigastuse või kutsehaiguse keskmisest päevasust, kuid mitte rohkem kui kahekordsest päevasest ameti-

palgast või vastava kutseala ja kvalifikatsiooni tariifimäärast. Vastava kutseala ja kvalifikatsiooni tariifimäära, mille alusel tuleb arvestada palga ülemmäär, teeb kindlaks vastava ametiühingu keskkomitee.

Nii näiteks määras *Riigiasutuste Töötajate Ametiühingu Keskkomitee* (presiidiumi 1955. a. 27. oktoobri otsus), et ajutise töövõimetuse toetuse arvestamisel advokaatidele, kes töötavad õigusnõuandlates, võetakse aluseks keskmine päevatasu, kuid mitte rohkem antud rajooni prokuröri abi ametipalga kahekordsest päevatasust.

Linnades, kus puuduvad linnarajoonide prokuratuurid, võetakse arvesse linna prokuröri abi kahekordne ametipalk.

Neil juhtudel, kui advokaadid saavad aga töötasu «*Advokaatide töötasustamise tüüpõhimäärustiku*» alusel (kinnitati «*Komitee*» ja *UAÜKN sekretariaadi 1965. a. 19. augusti määrusega nr. 527/25*¹), toimub haigustoetuste määramine ja arvutamine üldistel alustel. Haigustoetus makstakse välja sellises suuruses, et toetus koos haigestumise kuul saadud töötasuga ei ületaks «*Advokaatide töötasustamise tüüpõhimäärustiku*» p. 1 ja 4 ettenähtud maksimaalset töötasu. Sama korra kohaselt makstakse ajutise töövõimetuse toetust naisadvokaatidele seoses rasedus- ja sünnituspuhkusega, kui nad saavad töötasu eespool mainitud «*Advokaatide töötasustamise tüüpõhimäärustiku*» alusel.

2. *Põllumajanduse ja Varumise Töölise ja Teenistujate Ametiühingu Keskkomitee presiidium* kehtestas 1960. a. 31. detsembri otsusega korra, et sovhoosides ja teistes põllumajanduslikes ettevõtetes, kus on läbi viidud tööliste ja teenistujate töötasu korrastamine, arvutatakse ajutise töövõimetuse toetust neile, kellele ei ole omistatud kindlat tariifimäära, nende keskmisest päevatasust, kuid mitte rohkem kahekordsest tariifimäärast. Seejuures võetakse traktoristidele ja masinistidele tariifimääraks IV kategooria tariifitasu. Hobusega töötavatele töölistele võetakse tariifimääraks nendel töödel rakendatavat IV kategooria töötasu.

¹ Vt. Бюллетень Государственного Комитета Совета Министров СССР по вопросам труда и заработной платы, 1965 г., № 10.

Loomakasvatajatele (töölisele) võetakse tariifimääraks IV kategooria tariifitasu.

Põllumajandusalal töötavate spetsialistide ja juhtivate töötajate ajutise töövõimetuse toetus arvutatakse tegelikust keskmisest päevatasust, kui see ei ületa kahekordset päevase töötasu arvestusmäära.

3. Tarbijate kooperatiivide ja varumiskontorite koosseisulistele varujatele arvestatakse riikliku sotsiaalkindlustuse toetust (välja arvatud töovigastus, kutsealane haigestumine, rasedus ja sünnitus) *Määrustiku* p. 33 alusel, lähtudes töövõimetusele eelnenud viimase kahe kuu keskmisest töötasust, kuid see ei tohi ületada kahekordset ametipalka või tariifimäära. Sekundaarse ja nahktooraine, loomasöödaks toidujäätmete ja soolte varujatele toetuse arvutamisel võetakse kuupalga arvestusmääraks 70 rubla ning muude ainete ja saaduste varujatele 65 rubla (*Tarbijate Kooperatiivide Keskliidu juhatus* 1967. a. 29. jaanuari otsus nr. 209, p. 1).

4. Jahi- ning karusloomakasvatamajandite mittekoosseisulistele töötajatele ja varumisorganisatsioonide mittekoosseisulistele loomatapjatele (*Määrustiku* p. 2, komm. 6, alap. «f») arvutatakse ajutise töövõimetuse toetust (v. a. töovigastus või kutsehaigus) faktiliselt saadud töötasust, kui see ei ületa tüüplepingus kehtestatud kahekordset palgamäära, mis on kinnitatud *Riikliku Kaubanduse ja Tarbijate Kooperatiivide Töötajate Ametiühingu Keskkomitee presiidiumi* 1957. a. 8. augusti otsusega.

5. Ametiühinguorganite kunstilise isetegevuse ringide juhatajatele (*Määrustiku* p. 2, komm. 6, alap. «c») võetakse haigustoetuse määramisel aluseks nende faktiline töötasu, kaasa arvatud ka töötasu samal kutsealal, mida nad saavad teistest töökohtadest, kuid kokku mitte üle ühe ametipalga (*ÜAÜKN sekretariaadi* 1958. a. 19. aprilli otsus — «*Бюллетень ВЦСПС*» 1958 г. № 8).

6. Mittekoosseisulistele kunstilise isetegevuse ja teiste ringide juhatajatele (*Määrustiku* p. 2, komm. 6, alap. «c») arvutatakse haigustoetus kogu faktilisest töötasust, kuhu arvatakse töötasu antud kutsealal, mida nad saavad teistest töökohtadest, kuid see ei tohi ületada sama kutseala koosseisulise töötaja ühekordset ametipalka (määra).

7. Õppeasutuste ja kursuste mittekoosseisulistele õppejõududele, kes saavad tunnitasu (*Määrustiku* p. 2, komm. 6, alap. «d»), makstakse haigustoetust õppeplaani alusel andmata jäänud õppetundide eest. Tunnitasu alusel saadud üldine töötasu, mille alusel arvestatakse haigustoetust, ei või ületada koosseisulise õppejõu kahekordset palgamäära. Mainitud piiramisi ei rakendata juhul, kui on tegemist tööõnnetuse või kutsehaigusega.

8. Teatrite, filharmooniate, estraadi- ja kontserdibüroode ning teiste kontserte korraldavate asutuste mittekoosseisulised volinikud — pääsmete levitajad, kontserdi- ja tsirkusepiletite levitajad, aga ka kontsertide ja tsirkuseetenduste mittekoosseisulised organiseerijad (organisaatorid) saavad haigustoetust *Määrustiku* p. 33 eeskirjade alusel. Haigustoetus makstakse välja ulatuses, mis ei ületa koos haigestumise kuul saadava töötasuga kindlaksmääratud summat.

34. Toetuse arvutamisel ei arvestata töötasu muutusi ajutise töövõimetuse perioodil (peale punktides 41, 42 ja 50 ettenähtud juhtude). Kui töötasule, mille järgi toetus arvutati, on teostatud juurdemaks, suurendatakse vastavalt sellele ka toetust.

1. Kõikidel ajutise töövõimetuse juhtudel arvutatakse toetust töötaja keskmise töötasu järgi, mis ta sai enne ajutise töövõimetuse tekkimist. Toetuse arvutamisel ei arvestata töötasu muutusi ajutise töövõimetuse perioodil (v. a. *Määrustiku* p. 40, 41, 42 ja 50 ettenähtud juhud).

Näide.

● Raamatupidaja oli ajutiselt töövõimetu 16. juunist 27. juulini. Toetuse arvutamisel võeti aluseks tema ametipalk kuus 79 rubla, mida ta sai haigestumise päevani. 1. juulist, s. o. ajutise töövõimetuse perioodil, kehtestati tema ametipalgaks seoses töö reorganiseerimisega 85 rubla kuus. Vaatamata sellele ei muutu toetuse suurus antud ajutise töövõimetuse juhul. Samuti tuleb küsimust lahendada ka siis, kui ajutise töövõimetuse perioodil ametipalka oleks vähendatud.

Teisiti lahendatakse küsimus juhul, kui töötaja saab hiljem lisatasu palgale, mille järgi temale oli arvutatud

toetus. Nendel juhtudel tuleb toetus ümber arvutada ning suurendada vastavalt palga juurdemaksule.

Näide.

● Töötaja oli ajutiselt töövõimetu 10. jaanuarist kuni 15. jaanuarini ja toetuse arvutamisel võeti aluseks tema ametipalk 80 rubla kuus, mida ta sai enne haigestumist. Pärast toetuse väljamaksmist selgus, et koosseisude muudatuste tõttu tema ametipalka suurendati alates 1. jaanuarist 90 rublani kuus. Seoses sellega makstakse talle juurde aja eest 1. jaanuarist kuni 9. jaanuarini, samuti tuleb ümber arvutada ka toetus.

Erireglid toetuse arvutamiseks üksikjuhtudel

35. Töötajatele, kellel ei ole kindlat tööleilmumise graafikut (lektorid jt.), määratakse päevane toetus vastavalt punktidele 30—33, kusjuures töötasu jagatakse sama aja kalendripäevade üldsummaga, mille kohta on võetud töötasu. Päevade arvust, millega jagatakse töötasu, arvestatakse seejuures maha ainult need päevad, mille eest on makstud ajutise töövõimetususe toetust.

Toetuse üldsumma määramiseks korrutatakse päevane toetus töövõimetususe aja kõigi kalendripäevade arvuga.

1. *Määrustiku* p. 35 rakendatakse praktikas ainult mõnede üksikute töötajate kategooriate suhtes, kellel ei ole kindlat ametipalka ega kindlat tööleilmumise graafikut (näiteks mittekosseisulisel lektorid).

Vastavalt sellele, et nende töötasu jagatakse kõikide kalendripäevadega, korrutatakse toetuse määramisel päevane toetus töövõimetususe ajale langevate kõigi kalendripäevade arvuga.

Näide.

● Lektor, kellel ei ole kindlat tööleilmumise graafikut, oli haiguslehel 5. septembrist kuni 15. septembrini. Toetuse arvutamisel võetakse aluseks juuli- ja augustikuu töötasu. Nende kahe kuu töötasu summa on 80 rubla. Nendes kuudes on 62 kalendripäeva. Juulikuus oli lektor 12 päeva haige. Need päevad tuleb maha arvestada

ning jaotada töötasu viiekümnega (62—12). Saame keskmise päevatasu 1 rubla 60 kopikat (80 : 50). Vastavalt pidevale tööstaažile on lektoril õigus saada toetust 80% töötasust ehk 1 rubla 28 kopikat päevas. Ta saab toetust kokku seega 14 rubla ja 8 kopikat.

36. Töölistele ja teenistujatele, kelle tööaega arvutatakse kuude viisi, kuid kelle tööpäevad vahelduvad puhkepäevadega töötingimuste tõttu korrapäratult (rongibrigaadide töötajad, trammitöötajad jt.), arvutatakse toetus üldistel alustel, kusjuures iga kuu üldine päevade või tundide arv, mille eest makstakse toetust, koos enne töövõimetuse tekkimise päeva töötatud päevade või tundide arvuga, ei tohi üldkokkuvõttes ületada ettenähtud tööpäevade või -tundide kuunormi.

1. Tööaja arvestamine kuude viisi on ette nähtud reale raudteetöötajatele, mõnedele autobaaside töötajatele jne.

Kui töötaja on kuu tunninormi välja töötanud ja haigestub samal kuul, siis antud kuu ajutise töövõimetuse päevade eest talle toetust ei maksta. Kui töötaja ajutise töövõimetuse tekkimise päevaks ei ole kuu töötunde välja töötanud, peab ta saama toetust kogu ajutise töövõimetuse aja eest, kuid siiski mitte rohkem kui antud kuu tööpäevade või -tundide kuunormi ulatuses, mis tal jäi välja töötamata.

Näited.

● Töötaja peab antud kuul töötama 175 tundi. 24. kuupäevaks oli ta töötanud 175 tundi, 27. kuupäeval ta haigestus. Antud juhul ei saa töötaja kuu lõpuni toetust, kuna ta töötas oma töötundide kuunormi välja ning sai selle eest kätte täieliku töötasu. Kui aga haigus kestab ka järgmisel kuul, näiteks 1. kuni 10. kuupäevani, tuleb toetust maksta alates 1. kuupäevast kuni 10. kuupäevani graafikujärgsete tundide ulatuses.

● Töötaja oli ajutiselt töövõimetu 3. märtsist kuni 9. märtsini. Töötundide kuunorm on 184 tundi. Enne haigestumist töötas ta antud kuul ainult 19 tundi. Haiguse ajal ta pidi graafiku järgi töötama 56 tundi. Toetust saab see töötaja 56 töötunni eest.

● Vedurijuht töötas 18. kuupäevani kokku 176 tundi (töötundide kuunorm on 182 tundi). 19. kuupäeval ta haigestus, sai haiguslehe ja oli ajutiselt töövõimetu kuni kuu lõpuni. Antud juhul tuleb toetust maksta ainult nende töötundide eest, mis olid ette nähtud graafiku järgi, seega mitte rohkem kui 6 tunni eest (sest tundide arv, mille eest makstakse toetust, ei tohi koos enne töövõimetus tekkimise päeva väljatöötatud tundide arvuga ületada töötundide kuunormi).

● Vedurijuht haigestus perioodil, mil talle olid antud vabad päevad seoses pikemaajalise töötamisega. Haigustoetust nende vabade päevade eest ei maksta. Kui ajutine töövõimetus jätkub pärast vabade päevade lõppemist, hakatakse haigustoetust maksma alates päevast, mil töötaja oleks pidanud asuma tööle. Toetust makstakse nende graafikujärgsete tundide eest, mida töötaja haigestumise tõttu ei saanud välja töötada.

37. Kui töötaja ei saa oma põhitöökohalt täit ametipalka (tariifimäär) ja seoses sellega töötab teises ettevõttes või asutuses kohakaasluse alusel, arvutatakse toetus mõlema töökoha palga järgi, seejuures aga mitte rohkem kui põhitöökoha täieliku palga (tariifimäär) ulatuses.

1. *Määrustiku* p. 37 rakendatakse neil juhtudel, kui töötaja töötab koosseisulisel ametikohal, kuid koosseisudes ei ole ette nähtud täit ametikohta. Põhitöökohaks loetakse see ettevõtte või asutus, kus on töötaja tööraamat.

Näiteks kui arst töötab kahes lastesõimes ja mõlemal kohal saab pool ametipalka, tuleb toetuse arvutamisel aluseks võtta mõlema töökoha töötasu.

Toetus makstakse põhitöökoha järgi. Töötasu töö eest kohakaasluse alusel arvutatakse lõendi järgi, mille on välja andnud kohakaasluse töökoha administratsioon.

Näited.

● Raamatukoguhoidja töötab põhikohaga raamatukogus poole ametipalgaga, saades 32 rubla 50 kopikat kuus. Samal ajal töötab ta kohakaasluse alusel õhtuses töölisnoorte koolis. Toetuse arvutamisel tuleb aluseks

võtta mõlema töökoha palk, kuid mitte rohkem kui raamatukoguhoidja täispalk, s. o. 65 rubla kuus.

● Raamatupidaja töötab põhitöökohas poole töökohaga ja saab töötasu 45 rubla kuus. Lisaks sellele töötab ta teises asutuses arveametnikuna poole töökohaga, saades töötasu 35 rubla kuus. Haigustoetuse arvutamisel tuleb aluseks võtta kahes töökohas saadava töötasu summa, s. o. 80 rubla, mis ei ületa põhitöökoha täit ametipalka, s. o. 90 rubla.

38. Töövõime kaotamisel katseperioodi ajal (enne lõplikku tööle võtmist) arvutatakse toetus, lähtudes töötasust selle kategooria või ametipalga (tariifimäära) järgi, mis oli ette nähtud katsele võtmisel.

1. Kui töötaja, kes oli tööle võetud katseajaga, töötas tükitööl, tuleb toetuse arvutamisel lähtuda enne haigestumist tööl olnud päevade töötasust.

Näide.

● Töötaja võeti katseajaga tükitööle tariifimääraga 2 rubla 50 kopikat päevas. Tegelikult teenis ta enne haigestumist 2 rubla päevas. Toetuse arvutamisel tuleb aluseks võtta tegelik töötasu, mitte aga tariifimäär.

2. Kui töötaja oli vormistatud katseajaga kindla-palgalisele ametikohale, arvutatakse haigustoetus selle ametipalga alusel.

Näide.

● Töötaja võeti katseajaga tööle ametikohale, mille kuupalk on 85 rubla. Antud juhul tuleb haigustoetuse arvutamise aluseks võtta 85 rubla suurune palk.

39. Töövõime kaotamisel töökohta siirdumise ajal (Määrustiku punkt 5) arvutatakse toetus, lähtudes ametipalgast (tariifimäärast) vastavalt ametikohale, millele töötaja oli määratud või üle viidud.

1. Vastavalt *Määrustiku* p. 5 makstakse toetust ka siis, kui töövõimetus tekkis töökohta sõitmisel seoses uuele töökohale üleviimisega.

Näide.

● Töötaja viidi üle Tallinnast Saaremaale, Kingisepa ühe tööstusettevõtte inseneri ametikohale, kus ta pidi tööle asuma 1. aprillist. Ülekolimise ajaks säilitati temale töötasu. Enne uuele tööle asumist, ülekolimise ajal, töötaja haigestus. Toetust arvestatakse tema uue töökoha ametipalga alusel ning selle maksab välja uue töökoha administratsioon.

2. Noortele spetsialistidele ajutise töövõimetuse toetuse määramise korda reguleerib *Määrustiku* p. 102.

40. Kui töövõimetus tekkis ajutiselt puuduva töötaja asendamise ajal ja kui asendajale oli seoses sellega antud kõrgem ametipalk (tariifimäär), arvutatakse toetust selle kõrgema palga (tariifimäära) alusel, kuid mitte kauem kui määratud asendamisaja eest, kui see aeg aga ei olnud kindlaks määratud, siis kuni töövõime taastumiseni või invaliidiks tunnistamiseni.

1. Ajutiseks asendamiseks loetakse ajutiselt puuduva ametiisiku teenistusalaiste tööülesannete täitmist, kui see on vajalik tootmise hädavajaduse või korraldavate funktsioonide tõttu. Ajutiselt puuduva töötaja tööülesandeid kohustatakse täitma mõnda teist töötajat kas käskkirja või korralduse põhjal, mille annab välja ettevõtte või organisatsiooni juhataja. Asendavale töötajale makstakse vahe raha tema faktilise palga (ametipalk, personaalipalk) ja asendatava ametipalga vahel (ilma personaalse lisatasuta) järgmiste tingimuste üheaegsel olemasolul:

a) kui asendaja ei ole asendatava koosseisuline asetäitja või koosseisuline abi (kui puudub koosseisuline asetäitja). Juhul kui juhatajal on mitu koosseisulist abi, loetakse koosseisuliseks asetäitjaks esimene, vanemabi;

b) kui asendamine kestis üle 12 tööpäeva (kalendri järgi).

Ettevõtte, asutuse või organisatsiooni peainsener, kes asendab ajutiselt puuduvat juhatajat, ei saa asendamise perioodi eest palkade vahe raha.

Ajutist asetäitjat premeeritakse tingimustel ja määra des, mis on kehtestatud tema poolt asendatavale töötajale, kuid preemia väljaarvestamise aluseks võetakse

asendaja enda ametipalk. Saadava töötasu vaheraha pealt preemiat ei arvestata.

Kui aga töötaja määratakse vakantsele ametikohale kohusetäitjaks, siis seda ei tule lugeda asendamiseks. Selline määramine töötaja nõusolekul tähendab üleviimist teisele tööle ning vabastamine nendest tööülesannetest võib toimuda ainult seaduses ettenähtud juhtudel.

Kui töötaja on määratud kohusetäitjaks ametikohale, mille täitmiseks on vajalik kõrgemalseisva organi nõusolek, siis juhul, kui kõrgemalseisev organ ei kinnita tema määramist, tuleb antud ametikohalt vabastamise puhul sellele töötajale kindlustada uus töökoht. Viimane ei või kvalifikatsioonilt ega töötasult olla madalam sellest töökohast, kus töötaja töötas kuni üleviimiseni.

Kui töötaja, sealhulgas ka koosseisuline asetäitja või abi, aga samuti ka peainsener, määratakse vakantsele ametikohale, makstakse töötasu selle ametikoha järgi.

Esineb juhtumeid, kus töölist kohustatakse ajutiselt täitma meistri, tehniku, arvestaja või mõne teise töötaja ülesandeid. Sellisel juhul makstakse töötasu Eesti NSV territooriumil kehtiva *TööK* §§ 37¹ ja 62 sätete alusel. Seejuures saab tööline selle ametikoha ametipalga ning preemia, mis täidetaval ametikohal on ette nähtud. Kui saadav tegelik töötasu koos preemiaga osutub aga väiksemaks kui keskmine töötasu põhitöökojal, makstakse töölinale täiendavalt vaheraha kuni keskmise töötasuni (*«Komitee» ja ÜAÜKN sekretariaadi 1965. a. 29. detsembri seletus nr. 30/39 — Бюллетень Государственного Комитета Совета Министров СССР по вопросам труда и заработной платы, 1966 г., № 3*).

2. Võrreldes *Määrustiku* p. 34 toodud eeskirjadega tuleb käesoleva punkti rakendamisel asendajale pärast asendatava tööle tulekut, juhul kui asendaja ajutine töövõimetus jätkub veel pärast seda, maksta ajutise töövõimetuse toetust asendaja enda ametipalgast või töötasust lähtudes.

41. Kui töötajatele on töötingimuste kohaselt eri aastaegadeks määratud erinev töötasu (näiteks navigatsioonijärgi- ja talveperiood veetranspordi ujukkoosseisu töötajail), arvutatakse päevane toetus töötasu alusel, mida tööline või teenistuja oleks saanud tööil käes. Kui ühel perioodil alanud töövõimetus jätkub teisel perioodil, maks-

takse toetust teise perioodi töötasu järgi, alates sellest päevast, mil töötajate töötasu muudeti.

Tükitöö puhul makstakse toetust teise perioodi eest tükitöölise tariifimäärast lähtudes.

1. *Määrustiku* p. 41 rakendatakse üksikutes rahvamajandusharudes, kus mõningatele töötajatele on töötingimuste tõttu eri aastaegadeks määratud erinev töötasu. Nende hulka kuuluvad näiteks ujuvkoosseisu töötajad. Navigatsiooni ajal saab ujuvkoosseisu töötaja töötasu ametipalkade alusel ja preemiat. Navigatsiooni vaheaegadel on aga tema töö tasustamine erinev.

Ujuvkoosseisu mõnedele töötajatele antakse navigatsiooni vaheaegadel palgata puhkust. Vastavalt *Määrustiku* p. 7 juhul, kui töövõime kaotati palgata puhkuse ajal, toetust ei maksta. Kui töövõimetus kestab ka pärast puhkuse lõppu, makstakse toetust sellest päevast alates, millal töötaja pidi tööle asuma. Kui töötaja haiguse ajal algas navigatsioon ja ta ei saa seepärast tööle asuda, tuleb toetus arvutada ametipalgast, mida ta pidi saama navigatsiooni ajal, alates navigatsiooni alguse päevast.

2. Veetranspordis esineb juhtumeid, kus laevade ujuvkoosseisu töötajaid kasutatakse vahist vabal ajal peale- ja mahalaadimistöödel, mille eest nad saavad täiendavat töötasu. Nende töötajate haigestumise korral ei tule haigustoetuse määramisel aluseks võtta seda täiendavat töötasu, kuna see on töötasu ületunnitööde eest.

3. Kui laeva meeskonda kuulujad või teised laevade eksploateerimisega seotud töötajad haigestusid perioodil, millal nad kasutasid summeeritud puhkepäevi, riiklikel pühadel tehtud töö eest antavaid või teisi täiendavalt antud vabu päevi, siis nende päevade eest nad haigustoetust ei saa. Kui haigestumine kestab aga pärast vabade päevade lõppemist, hakatakse haigustoetust maksma alates päevast, millal töötaja oleks pidanud tööle asuma.

42. Töövõime kaotuse puhul põllutööde perioodil tuleb masinatraktori jaamade ja spetsialiseeritud jaamade traktoribrigaadide tööliste toetuse arvutamisel töövõimetuspäevade eest arvesse võtta kõik raha- ja naturaалpalga liigid, mida nad saavad masina-

traktorijaamalt või spetsialiseeritud jaamalt. Toetuse arvutamise aluseks võetud töötasu (kaasa arvatud ka naturaaltasu maksumus vastavalt riiklikele kokkuostuhindadele) ei tohi ületada vahetuses kahe töönormi täitmise eest maksmisele kuuluva töötasu kogusummat — välja arvatud töövigastusest või kutsehaigusest tingitud ajutise töövõimetuse toetuse arvutamine.

Kui nimetatud töölistel põllutööde perioodil alanud töövõimetus kestab edasi ka pärast selle perioodi lõppu, arvutatakse toetus teisele perioodile langevate töövõimetuspäevade eest, lähtudes selleks perioodiks ettenähtud ajatöötasu tariifimäärast.

Kui enne põllutööde perioodi alanud töövõimetus kestab edasi põllutööde perioodil, võetakse teise perioodi töövõimetuspäevade eest toetuse arvutamisel aluseks selle töötasu rahaline osa, mida tööline oleks võinud saada vahetusnormi täitmise eest (1957. a. 1. veebruari redaktsioon).

1. *Määrustiku* p. 42 on praktiliselt kehtetu, kuna masina-traktorijaamad on reorganiseeritud ning töötasu makstakse kolhoosides rahapalga alusel.¹

2. *Määrustiku* p. 42 mainitud töötajatele, kes läksid tööle ühismajandisse, säilitatakse nende pidev tööstaaž ning majandis töötamise aeg arvatakse ka nende pideva tööstaaži hulka (*ÜAÜKN presiidiumi 1958. a. 28. mai otsus*).

43. Motoriseeritud kalapüügijaamade laevajuhtidele, motoristidele ja motoristiabidele, laevamehaanikutele ja rannaseadeldiste elektrikutele, kes töötavad nende jaamade koosseisus, arvutatakse toetust kogu aasta kestel, lähtudes garanteeritud töötasumäärast.

1. Sotsiaalkindlustus laieneb *Määrustiku* p. 43 mainitud töötajatele ka siis, kui nad töötasid motoriseeritud kalapüügijaamade rannasasuvatel seadmetel, kuid tingimusel, et nad olid arvatud kalapüügijaamade koosseisu (*ÜAÜKN sekretariaadi 1939. a. 28. oktoobri otsus* — «*Бюллетень ВЦСПС*» 1939 г. № 10).

Nendel motoriseeritud kalapüügijaamade laevajuhtidel ja -mehaanikutel, motoristidel ja motoristi abidel, rannaseadeldiste elektrikutel ja teistel spetsialistidel ning ujukooseisu töötajatel, kes seoses motoriseeritud

¹ Masina-traktorijaamad reorganiseeriti NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1958. a. 18. aprilli ühismäärusega.

kalapüügijaamade reorganiseerimisega läksid tööle kalurikolhoosidesse, on õigus ajutise töövõimetuse toetusele üldistel alustel. Juhul, kui nad ei ole kolhoosiliikmed, saavad nad toetust eriassigneeringute arvelt. Kolhoosiliikmetena saavad nad aga toetust riikliku sotsiaalkindlustuse summade arvelt.

44. Kui tööline või teenistuja, kes töötab Kaug-Põhja rajoonides või maakohtades, mis on võrdsustatud Kaug-Põhja rajoonidega, sai haiguslehe, siis väljaspool neid rajoone või maakohti viibimise aja eest arvutatakse talle toetust ilma lisatasudeta, mis on ette nähtud seoses tööga nendes rajoonides ja maakohtades (1961. a. 28. juuli redaktsioon).

1. Töölised ja teenistujad, kes töötavad Kaug-Põhja rajoonides ja nendega võrdsustatud maakohtades, saavad nendes rajoonides töötamise eest lisatasu, mida tuleb arvesse võtta ka haigustoetuse arvutamisel.

Kui aga töötaja viibib ajutise töövõimetuse ajal väljaspool neid rajoone või maakohti, siis toetuse arvutamisel seda lisatasu arvesse ei võeta (erandiks on siin rasedus- ja sünnitustoetuste väljamaksmine, vt. *Määrustiku* p. 72).

2. Kaug-Põhja rajoonides ja nendega võrdsustatud maakohtades töötajatele kehtestatud soodustusi tööstaaži arvestamisel rakendatakse ainult üldise tööstaaži kindlakstegemisel. Pideva tööstaaži kindlakstegemisel arvestatakse nende töötajate tegeliku töötamise aega.

45. Õpetajatele ja kasvatajatele, kes töötavad ühes koolis või ühes kesk-eriõppeasutuses, arvutatakse toetust tegelikust töötasust kõigi pedagoogiliste tundide eest ja lisatasust töö eest, mida ei loeta kohakaasluseks (näiteks klassijuhataja kohuste täitmise eest, õpilaste kirjalike tööde kontrollimise eest, kabinetide, laboratooriumide ja osakondade juhatamise, tsükli- või ainekomisjonide ja praktika juhtimise eest). Toetuse arvutamise aluseks võetud töötasu üldsumma ei tohi ületada kahekordset tariifimäära (ametipalka).

Samas korras arvutatakse toetust teiste õppeasutuste õpetajatele ja kasvatajatele, kes on võrdsustatud töötasustamise osas koolide ja kesk-eriõppeasutuste töötajatega, kui nad töötavad ühes õppeasutuses.

Õpetajatele ja kasvatajatele, kes töötavad mitmes koolis, kesk-, eri- ja teistes õppeasutustes, mille töötajad on võrdsustatud töö-

tasu osas koolide ja kesk-eriõppeasutuste töötajatega, samuti kooliväliste, koolieelsete ja teiste lasteasutuste pedagoogilistele töötajatele (ühes või ka mitmes lasteasutuses töötavatele) arvutatakse toetus kõigi töökohtade faktilise koormuse töötasust, kuid mitte rohkem kui poolteisest tariifimäärast (antud töötaja kõrgem tariifimäär). Peale selle arvestatakse töötasu hulka, mida võetakse toetuse arvutamisel aluseks, täiendav töötasu töö eest, mida ei loeta kohakaasluseks põhitöökohal. Sel juhul üldtöötasu koos selle täiendava tasuga, mis võetakse aluseks toetuse arvutamisel, ei või ületada põhitöökoha kahekordset tariifimäära.

Direktoritele (juhatajatele), õppealajuhatajatele, direktorite asetäitjatele, direktorite asetäitjatele õppe (tootmistöö) alal, tootmisõppealajuhatajatele, tootmisõppeala töökodade juhatajatele, meistritele, osakonnajuhatajatele, käesolevas punktis mainitud õppeasutuste sõjalise ala õpetajatele, kes ühtlasi töötavad samas õppeasutuses õpetajatena, arvutatakse toetus lähtudes kogu töötasust, kaasa arvatud ka tundide andmise tasu, kuid mitte suuremast kui kahekordsest ametipalgast (1961. a. 28. juuli redaktsioon).

1. *Määrustiku* p. 45 kehtestatud haigustoetuse suuruse kindlakstegemise erikord hõlmab:

a) üldhariduslike koolide õpetajaid ja kasvatajaid;
b) kesk-eriõppeasutuste (tehnikumid, meditsiinilised, pedagoogilised, põllumajanduslikud õppeasutused jne.) õppejõude ja kasvatajaid;

c) teiste õppeasutuste õppejõude ja kasvatajaid, kelle töö tasustamine on võrdsustatud koolide ja kesk-eriõppeasutuste töötajate suhtes kehtestatud töötasustamise süsteemiga;

d) kooliväliste, -eelsete ja teiste lasteasutuste (laste sõimed, lasteaiad, lastekodud jne.) pedagoogilisi töötajaid;

e) *Määrustiku* p. 45 viimases lõigus toodud administratiiv-pedagoogilisi töötajaid.

2. *Määrustiku* p. 45 alusel makstakse haigustoetust ka linna- ja maakutsekoolide õppejõududele ja kasvatajatele.

3. Ajutise töövõimetuse toetuse suurus sõltub *Määrustiku* p. 45 alusel sellest, kas õpetaja, õppejõud, kasvataja töötab ühes õppeasutuses või koolieelses asutuses või töötab ta samaaegselt mitmes sellises asutuses. Kui teistel pedagoogilistel töötajatel võetakse arvesse

faktiline töötasu kõikidel pedagoogilistel töökohtadel, siis administratiiv-pedagoogilistel töötajatel võetakse arvesse töötasu, mida nad saavad põhitöökohas ning ei arvestata töötasu, mida nad saavad kohakaaslusejärgsest töökohast teises õppeasutuses.

4. Kui *Määrustiku* p. 45 mainitud pedagoogiline töötaja töötab samas koolis ka kasvatajana, tuleb toetuse arvutamisel arvesse võtta ka sellel tööil saadav töötasu.

5. Ajutise töövõimetuse toetust makstakse õpetajatele, õppejõududele ja kasvatajatele nende põhitöökohas.

6. *Määrustiku* p. 45 mainitud pedagoogilistele töötajatele, kes töötavad ainult ühes koolis, määratakse haigustoetus järgmiselt:

a) töötasu hulka, mille põhjal arvutatakse haigustoetus, arvatakse lisaks tasule kõigi pedagoogiliste tundide eest ka täiendav töötasu, mida ei loeta kohakaasluseks, nagu kabinettide ja laboratooriumide juhatajate kohuste täitmine, pedagoogiline töö ja ringide juhtimine samas õppeasutuses, aine- ja tsüklikomisjonide juhtimine, klassijuhataja ülesannete täitmine, vihikute kontrollimine, praktika juhendamine jne.

b) üldine töötasu, mille alusel arvutatakse ajutise töövõimetuse toetust õpetajatele, õppejõududele ja kasvatajatele, kes töötavad ühes koolis, ei või ületada pedagoogilise töötaja põhitöökoha kahekordset palgamäära.

Näide.

● Õpetaja oli haige 8. aprillist kuni 15. aprillini, s. o. 7 tööpäeva. Õpetaja haridusest ja pedagoogilisest tööstaažist lähtudes on ta palgamääraks ette nähtud 90 rubla. Pedagoogilise töö eest saab ta tasu 110 rubla ning lisaks sellele klassijuhatamise ja vihikute parandamise eest 22 rubla ja 22 kopikat. Kokku saab see õpetaja töötasu 132 rubla ja 22 kopikat. Et tegelikult saadav töötasu ei ületa kahekordset tariifijärgset töötasu, arvutatakse haigustoetus tegeliku töötasu, s. o. 132 rubla ja 22 kopika alusel. Kuna õpetaja oli haige aprillikuus, milles on 25 tööpäeva, siis on tema keskmine päevane töötasu 5 rubla ja 28,9 kopikat ($\frac{132 \times 22}{25}$). Tema pidev tööstaaž on üle 8 aasta ja ta on ametiühinguliige,

seepärast moodustab haigustoetuse määr 100% töötasu, s. o. 5 rubla ja 28,9 kopikat. Haigustoetusena seitsme tööpäeva eest saab ta 37 rubla ja 2 kopikat.

7. Kui õpetaja, õppejõud või kasvataja töötab aga mitmes koolis või õppeasutuses, toimub haigustoetuse arvutamine järgmiselt:

a) töötasu summasse, millest arvutatakse haigustoetus, arvestatakse kogu töötasu tundide eest, mis on saadud pedagoogilise koormuse järgi kõigist töökohtadest, kuid mitte üle poolteise tariifimäära (antud töötajale makstava kõrgema määra järgi);

b) kui õpetaja, õppejõud või kasvataja teeb peale selle veel teisi töid, mida põhitöökoha järgi ei loeta kohakaasluseks, lülitatakse töötasusse, mis on saadud kõigist töökohtadest antud tundide eest, ka tasu nende täiendavate tööülesannete täitmise eest. Sel juhul võib arvesse võtta tundide eest saadud töötasust mitte rohkem kui poolteist tariifimäära, millele on aga lubatud juurde arvestada põhitöökohast saadud täiendav töötasu, nagu kirjalike tööde kontrollimise eest, kabineti juhatamise eest jne., kuid üldsumma ei või olla kõrgem kui põhitöökoha kahekordne tariifimäär.

Näide.

● Õpetaja töötab kahes koolis ning pedagoogilise (õppe-) töö eest saab mõlemast koolist kokku 133 rubla ja 33 kopikat. Lisaks sellele saab õpetaja põhitöökohast kirjalike tööde kontrollimise ja klassijuhatamise eest rubl. 23.33 Tariifijärgne töötasu on sellel õpetajal rubl. 80.—. Haigustoetuse arvutamiseks tuleks võtta töötasu, mida õpetaja on saanud õppetöö eest mõlemas koolis, kuid kuna see ületab poolteist tariifimäära, võib arvesse võtta 120 rubla ($80 \times 1,5$), millele liita täiendavalt saadud lisatöötasu 23 rubla ja 33 kopikat. Selle tulemusena võetakse haigustoetuse arvutamise aluseks 143 rubla ja 33 kopikat, sest antud summa ei ületa ka kahekordset antud õpetajale ettenähtud tariifimäära (160 rubla).

8. Koolieelsete, -väliste ja teiste lasteasutuste pedagoogilistele töötajatele (sõltumata sellest, kas nad töö-

tavad ühes või mitmes kohas) arvutatakse haigustoetus kommentaaris 7 näidatud korras.

9. Kui õpetaja töötab ühtlasi ka kasvatajana, tuleb toetuse arvutamisel arvesse võtta ka sellel tööal saadav töötasu, kuid rakendades käesoleva p. 45 juurde toodud selgitusi, mida oli mainitud eespool toodud kommentaarides.

10. Lasteaedades töötavatele muusikaala juhatajatele makstakse haigustoetust *Määrustiku* p. 45 alusel nagu lasteaedade kasvatajatele.

11. Vanempioneerijuhtidele, kellel on ka pedagoogilist koormust, arvutatakse haigustoetus ainult põhitöökoha järgi saadavalt töötasult, kusjuures pedagoogilise töö eest saadud töötasu arvesse ei võeta.

12. Kui ajutine töövõimetus algas eelmisel õppeaastal, suvevaheajal või korralisel puhkusel viibimise ajal, ning kestab ka pärast järgmise õppeaasta algust, makstakse haigustoetust ikkagi nende määrade alusel, mis oli välja arvestatud eelmisel õppeaastal saadud töötasust, sõltumata sellest, milline on õpetaja koormus uuel õppeaastal.

13. Õpetajatele, õppejõududele ja kasvatajatele makstakse *Määrustiku* p. 28 ja 29 alusel haigustoetust kõigi kalendri- või graafikujärgsete tööpäevade eest sõltumata sellest, kas haigestumise tõttu jäid õppetunnid andmata või mitte.

14. Kuna üldise korra kohaselt makstakse ajutise töövõimetus toetust põhitöökohas (seal, kus asub töötaja tööraamat), makstakse ka õpetajatele, õppejõududele jne. töö eest teistes koolides, õppeasutustes või lasteasutustes haigustoetust ikkagi põhitöökohast. Selleks peab aga õpetaja, õppejõud või kasvataja esitama põhitöökoha administratsioonile õiendi teisest õppeasutusest saadava töötasu suuruse kohta. Õiend antakse õppeasutuse direktori ja raamatupidaja allkirjadega ning ta peab kandma ka selle asutuse pitsi.

46. Kõrgemate õppeasutuste direktoritele, nende asetäitjatele, kateedrijuhatajatele ja õppealajuhatajatele arvutatakse toetus ametipalgast, arvestamata pedagoogilise töö eest saadavat tasu.

Kõrgemate õppeasutuste professoritele ja õpetajatele arvutatakse toetus ametipalgast, arvestamata ükskõik milliste administ-

ratiiv-majanduslike ja teiste kohustuste täitmise eest saadud lisatasusid, meditsiini instituutide professoritele, dotsentidele ja assistentidele aga arvestamata ka kliinikust saadavat tasu ravimise eest.

1. Määrustiku p. 46 mainitud töötajatele arvutatakse toetus kõigil juhtudel ametipalgast. Teisi lisatasusid, sealhulgas ka kohakaasluse eest, mis ei kuulu antud ametikoha kohustustesse, nagu näiteks tasu lepingu alusel tehtud teaduslike uurimistööde eest, ei võeta arvesse.

Kui aga dotsent täidab kateedrijuhataja ülesandeid ja saab selle eest lisatasu, arvutatakse haigustoetus nii dotsendi põhipalga kui ka kateedri juhatamise eest saadud lisatasu üldisest summast.

47. Ajalehtede, ajakirjade, TASS-i, kirjastuste, raadio ja televisiooni koosseisulistele kirjanduslikele töötajatele arvutatakse toetus töötasu kogusummal, kaasa arvatud nii ametipalk kui ka nende asutuste kirjandusliku honorari fondist saadavad lisatasud, kus nad on koosseisulised töötajad. Sealjuures ei tohi arvestatava töötasu kogusumma keskmiselt kuus ületada 220 rubla, päeva keskmine töötasu aga, mis on võetud aluseks toetuse arvutamisel vastavalt Määrustiku punktile 31, ei või ületada alljärgnevat summat päevas:

11 rbl. 57,9 kop. — 19 tööpäeva juures töövõimetuse kuul				
11 rbl. — 20	„	„	„	„
10 rbl. 47,6 kop. — 21	„	„	„	„
10 rbl. — 22	„	„	„	„
9 rbl. 56,5 kop. — 23	„	„	„	„
9 rbl. 16,7 kop. — 24	„	„	„	„
8 rbl. 80 kop. — 25	„	„	„	„
8 rbl. 46,2 kop. — 26	„	„	„	„
8 rbl. 14,8 kop. — 27	„	„	„	„

Kui ülaltähendatud töötajate ametipalk kuus ületab 220 rubla, arvutatakse toetus ametipalga suuruselt, arvestamata kirjandusliku honorari fondist saadud lisatasusid.

Kirjandusliku honorari fondist saadavad lisatasud, mida arvestatakse toetuse arvutamisel, liidetakse selle kuu töötasule, millest tegelikult toimus lisatasu arvestus (1968. a. 2. septembri redaktsioon).

1. Määrustiku p. 47 laieneb kõigile ajalehtede, ajakirjade, TASS-i, ETA, kirjastuste, raadio ja televisiooni koosseisulistele töötajatele, kes on seotud loomingulise

kirjandusliku tööga, sealhulgas ka juhtivatele töötajatele, nagu toimetajatele, vastutavatele sekretärilede, osakonnajuhatajatele ning nende asetäitjatele ja ka kirjastuste, raadio, televisiooni toimetuste juhatajatele, fotokorrespondentidele, kunstnikele, retušeerijatele, tõlkijatele jne.

Määrustiku p. 47 ei laiene ajalehtede, ajakirjade, TASS-i, ETA, kirjastuste, raadio ja televisiooni nendele koosseisulistele töötajatele, kes ei ole seotud loomingu- lise kirjandusliku tööga, näiteks ajalehtede ja ajakirjade korrektoritele, tehnilistele toimetajatele, väljalaskjatele ja teistele («Komitee» ja *UAÜKN 1958. a. 4. juuni seletus nr. 11* — «*Бюллетень ВЦСПС*» 1958 г. № 4).

2. *Määrustiku* p. 47 mainitud töötajate haigustoetuste arvutamisel tuleb lähtuda antud punktis toodud erinevustest, mis ei muutu sõltuvalt ajutise töövõimetus põhjustest.

Näited.

● Koosseisuline kirjanduslik kaastööline oli ajutiselt töövõimetu 18. märtsist kuni 23. märtsini. Toetuse arvutamisel tuleb võtta aluseks tema tegelik töötasu jaanuari- ja veebruarikuus. Jaanuaris töötas ta 22 päeva ja tema töötasu koos honorariga oli 180 rubla, veebruaris 21 päeva ja töötasu koos honorariga oli 164 rubla. Kahe kuu töötasu oli kokku 344 rubla, keskmine päevane töötasu 8 rubla. Kuna keskmine päevatasu ei ületa *Määrustiku* p. 47 kindlaksmääratud maksimaalset päevatasu, tuleb toetus arvutada tegelikust päevatasust lähtudes. Töötaja pidev tööstaaž on 7 aastat 4 kuud ja 13 päeva, ta on ametiühinguliige. Haigustoetuse määr on 80%. Päevane haigustoetus on seega 6 rubla ja 40 kopikat. Toetuse üldsumma on 32 rubla.

● Koosseisuline kirjanduslik töötaja oli haiguslehel 27. märtsist kuni 6. aprillini. Toetuse arvutamisel tuleb aluseks võtta tema jaanuari- ja veebruarikuu töötasu. Jaanuaris töötas ta 19 päeva (ülejäanud päevad oli ühiskondlike ülesannete täitmisel, kus säilitati keskmine töötasu) ja tema töötasu koos honorariga oli 220 rubla. Veebruaris töötas ta 21 tööpäeva ja sai töötasu koos

honorariga 280 rubla. Keskmine päevatasu on 12 rubla ja 50 kopikat. Vastavalt *Määrustiku* p. 47 tuleb märtsikuule langevate haiguspäevade eest toetuse arvutamisel aluseks võtta mitte 12 rubla 50 kop., vaid 11 rubla (220 rubla : 20 tööpäevale). Aprillikuule langevate haiguspäevade toetuse arvutamisel tuleb lähtuda samuti maksimaalmäärast, s. o. 10 rubla päevas (220 rubla jaotatud 22 tööpäevale), kuna aprillikuus, vastavalt uuele töögraafikule, on 22 tööpäeva. Töötaja, pideva tööstaažiga 8 aastat ja 2 kuud ning ametiühinguliige, saab toetust 100% töötasust. Järelikult saab ta toetust märtsikuule langeva 3 haiguspäeva (27., 28., 29. kuupäev) eest 33 rubla ja aprillikuu 5 haiguspäeva (1., 2., 3., 4., 5. kuupäev) eest 50 rubla.

3. Mittekoosseisulistele kirjanduslikele töötajatele makstakse haigustoetust faktiliselt kahel eelmisel kuul saadud töötasust lähtudes, kuid mitte suuremast summast kui on vastava koosseisulise kirjandusliku töötaja kahekordne tariifijärgne palgamäär.

48. Töötajatele, kes saavad ametipalga (tariifimäära) ettenähtud normide täitmisel (näitlejad, mõned kirjanduslikud töötajad jt.), arvutatakse toetus tegelikust töötasust, kuid mitte rohkem kui ametipalga (tariifimäära) ulatuses.

1. Seoses *Määrustiku* p. 47 uue redaktsiooni kinnitamisega ei rakendata *Määrustiku* p. 48 koosseisuliste kirjanduslike töötajate suhtes, vaid nende suhtes kuulub rakendamisele *Määrustiku* p. 47.

2. Käesolevat punkti kohaldatakse näiteks koosseisuliste ja mittekoosseisuliste näitlejate suhtes. Nendele on kehtestatud kindlad kuupalgamäärad ja esinemisnormid kuus. Haigustoetus määratakse ja makstakse neile kuu lõpul. Kui näitleja antud kuul ajutisele töövõimetusle vaatamata täitis kuu lõpuks ettenähtud esinemisnormi ja saab täielikult kätte oma kuupalga või lepinguga ettenähtud summa, siis antud kuul esinenud ajutise töövõimetusle eest haigustoetust ei maksta.

Kui ajutine töövõimetus kestab ka järgmisel kuul, lükatakse järgmise kuu haiguspäevade väljamaksmine edasi kuni kuu lõpuni, et selgitada, kui palju näitleja

antud kuul töötasu saab (*Kultuuritöötajate Ametiühingu Keskkomitee 1947. a. 25. juuni otsus*).

3. Käesolevas punktis kehtestatud korda rakendatakse ka teatrite, filharmooniate jt. kontserdiasutuste mittekoosseisulistele volinikele — pääsmete levitajaile, kontsertide ja tsirkuseetenduste mittekoosseisulistele piletilevitajatele (*Määrustiku p. 33, komm. 8*).

49. Jaekaubandusvõrgu (lettide, kioskite, telkide jne.) koosseisulistele töötajatele, kes saavad tasu protsentides realiseeritud kaupade väärtusest või olenevalt käibest, arvutatakse toetus summast, millest arvutatakse sotsiaalkindlustusmaksu, kuid mitte rohkem kui kahekordsest ametipalgast (tariifimäärast), mis on ette nähtud vastava ametiühingu keskkomitee poolt vastava kutse ja kvalifikatsiooniga töötajatele.

1. Riikliku kaubanduse ja tarbijate kooperatiivi süsteemis eksisteerivad väikesed jaekaubandusettevõtted, mille töötajatele makstakse töötasu sõltuvalt realiseeritud kaupade väärtusest või olenevalt käibest. Veo- ja kandekaubanduse töötajatele, ostjatele kaupu koju toimetavatele müüjatele, samuti kuni 10 000-rublase kuukäibega statsionaarse väikejaevõrgu töötajatele ja kuni 3000-rublase kuukäibega kaupluste töötajatele makstakse töötasu kaupade ja kaubarühmade järgi kinnitatud töötasuhinnete alusel tegeliku kaubakäibe igalt sajalt rublalt. Neisse hinnetesse võidakse arvata kaupade müügiga seotud kulud (kaupade kohaletoimetamine, sanitaarrõivastuse maksumus jm.), mida otsustab kooperatiivi juhatus. Sealjuures ei tohi kuutöötasu olla alla 60 rubla, kui töötati kogu kuu.

2. Sotsiaalkindlustusmaksu arvutatakse nende töötajate töötasult, välja arvatud lisatasud müügiga seoses olevate kulutuste katteks. Seoses sellega arvutatakse ka toetust nende töötajate poolt väljateenitud töötasust (mitte aga summalt, mis sisaldab ka lisatasu), kuid mitte üle kahekordse ametipalga (määra), mis on kindlaks määratud Riikliku Kaubanduse ja Tarbijate Kooperatiivide Töötajate Ametiühingu Keskkomitee poolt.

50. Kui töövõimetus tekkis töötamise ajal ja kestab edasi ettevõtte, tsehhi või osakonna tööseisaku ajal, makstakse toetust seisaku aja eest samas ulatuses, nagu selle aja eest makstakse töötasu

sama kutse ja kvalifikatsiooniga töölistele ja teenistujatele, kuid mitte rohkem toetusest, mida antud tööline või teenistuja saaks toetuse arvutamise üldeeskirjade järgi.

Kui töövõimetus tekkis ettevõtte, tsehhi või osakonna ajutise seisaku ajal, siis toetust seisaku aja eest ei maksta.

Kui töövõimetus (sõltumata selle tekkimise ajast) jätkub pärast ettevõtte, tsehhi või osakonna käikulaskmist või pärast selle likvideerimist, makstakse toetust alates käikulaskmise või likvideerimise päevast selle töötasu alusel, mida tööline või teenistuja sai enne töö katkestamist.

1. *Määrustiku* p. 50 rakendatakse järgmistel juhtudel:

a) Ajutine töövõimetus tekkis *töötamise ajal* ja kestab edasi ka tööseisaku ajal. Antud juhul on töötajal õigus toetusele üldistel alustel kogu ajutise töövõimetususe aja eest, mis eelnes ettevõtte tööseisakule.

Nende päevade eest, mis langevad kokku tööseisakuga, makstakse toetust samas ulatuses, nagu selle aja eest makstakse töötasu sama kutse ja kvalifikatsiooniga töölistele ja teenistujatele, kuid mitte rohkem toetusest, mida antud töötaja saaks toetuse arvutamise üldeeskirjade järgi.

Näited.

● Töötaja oli ajutiselt töövõimetu 3. aprillist kuni 30. aprillini. Selle aja jooksul oli ettevõttes tööseisak 7. aprillist kuni 26. aprillini. Töötaja keskmine päevatasu oli 4 rubla. Vastavalt pidevale tööstaažile saab ta kui ametiühinguliige toetust 60% töötasust, s. o. 2 rubla ja 40 kopikat päevas. Haiguspäevade eest 3. aprillist kuni 6. aprillini (4 tööpäeva) saab ta toetust 9 rubla 60 kopikat (2 rbl. 40 kop. \times 4). Alates 7. aprillist tuleb toetust maksta sellest töötasust, mida töötaja oleks saanud ettevõtte seisaku ajal. Kui teised töötajad saavad seisaku ajal 50% tariifimäärast, siis ka haigestunud töötajale tuleb maksta toetust nende päevade eest 50% tariifimäärast, kuid mitte rohkem toetusest, mis ta oleks saanud toetuse arvutamisel üldeeskirjade järgi. Kui antud töötaja tariifimäär on 3 rubla 60 kopikat päevas ja seisaku ajal säilitatakse temale 50% tariifimäärast, s. o. 1 rubla 80 kopikat, tuleb ka antud seisaku päevade eest haigustoetust maksta 1 rubla 80 kopikat päevas.

Alates 27. aprillist saab ta aga toetust üldistel alustel, seega sama palju, kui ta sai enne tööseisakut — 2 rubla 40 kopikat päevas.

● Töötaja oli ajutiselt töövõimetu 2. juulist kuni 21. juulini. Selle aja jooksul oli ettevõttes tööseisak 5. juulist kuni 21. juulini. Töötaja keskmine päevatasu on 3 rubla. Vastavalt pidevale tööstaažile (töötaja pole ametiühinguliige) saab ta toetust 40%. Haiguspäevade eest, mis langevad päevadele enne tööseisakut (3 päeva), saab ta toetust 1 rubla 20 kopikat päevas ehk kokku 3 päeva eest 3 rubla 60 kopikat. Alates 5. juulist tuleb toetust maksta, lähtudes temale omistatud tariifimäärast, mis on 2 rubla 80 kopikat päevas. Seisaku ajal säilitati töötajatele 50% tariifimäärast, mis antud juhul on 1 rubla 40 kopikat. Käesoleval juhul tuleb seisaku ajal maksta haigustoetust 1 rubla 20 kopikat päevas, kuna üldeeskirjade järgi arvutatud päevane toetus on väiksem kui tööseisaku ajaks säilitatud tariifimäär osa.

b) Ajutine töövõimetus tekkis ettevõtte *tööseisaku ajal*. Haigustoetust seisaku ajale langevate haiguspäevade eest ei maksta, kuna kõikidele töötajatele, sealhulgas ka haigestunud töötajatele, makstakse selle aja eest ettevõtte poolt kindlaksmääratud osa tariifimäärast. Kui aga töövõimetus kestab pärast ettevõtte käikulaskmist, tuleb toetust maksta üldistel alustel, lähtudes sellest töötasust, mida töötaja sai enne tööseisakut.

Näited.

● Ettevõtte tööseisak kestis alates 15. maist kuni 10. juunini. Töötaja haigestus 16. mail ja oli haiguslehel kuni 9. juunini. Selle aja eest töötaja toetust ei saa, sest ettevõtte administratsioon säilitas töötajatele kindlaksmääratud osa tariifimäärast.

● Ettevõtte tööseisak kestis alates 20. juunist kuni 15. juulini. Töötaja haigestus 2. juulil ja oli haiguslehel kuni 20. juulini. Antud juhul saab töötaja haigustoetust ajavahemiku eest 16. juulist kuni 20. juulini. Toetuse

arvutamisel tuleb võtta aluseks maikuu töötasu ja juunikuu töötasu, mida ta sai kuni seisaku alguseni.

2. *Määrustiku* p. 50 rakendamisel tuleb juhtida tähelepanu, et seda kasutatakse vaid juhul, kui on tegemist ettevõtte, tsehhi või osakonna seismajäämisega, mitte aga vahetusesiseste seisakutega, mis võivad esineda väga mitmesugustel juhtudel.

51. Toetuse arvutamisel majateenijaile arvestatakse 200 protsenti rahalisest töötasust. Toetust makstakse töövõimetuse kõigi kalendripäevade eest.

1. Toetuse arvutamisel majateenijatele võetakse aluseks nende kahekordne rahaline töötasu. Siin on mõeldud seda, et nende töötajate naturaaltasu on väärtuselt võrdne 100 protsendiga töötasu rahalisest osast. Näiteks kui majateenija rahaline osa töötasust on 20 rubla kuus, tuleb toetuse arvutamisel aluseks võtta 40 rubla kuus.

2. Majateenija keskmine päevatasu tehakse kindlaks kahekordse rahalise töötasu jagamise teel selle kalendrikuu päevade arvuga, millal tekkis ajutine töövõimetus. Toetust makstakse töövõimetuse kõigi kalendripäevade eest.

3. *Määrustiku* p. 51 rakendatakse nende majateenijate suhtes, kes elavad koos tööandja perekonnaga ja peale rahalise töötasu saavad ka naturaaltasu: kommunalteenustega eluruum, toitlustamine jne.

4. Kui majateenija või mõni teine isik, kes töötab üksikisiku või isikute grupi majapidamises, ei ela koos tööandja perekonnaga, siis *Määrustiku* p. 51 ei rakendata ja haigustoetuse arvutamisel võetakse arvesse saadav töötasu ning naturaaltasu tegelik maksumus (juhul kui nad seda saavad).

5. Toetusest ilmajätmine

52. Töölised ja teenistujad, kes tahtlikult kahjustavad oma tervist tööst ning teistest kohustustest kõrvalehoidmise eesmärgil või teesklevad haiget (simuleerijad), jäetakse toetusest ilma; varem väljamakstud toetused nõutakse ametiühinguorganisatsiooni poolt tagasi kohtu korras.

1. *Määrustiku* p. 52 eeskirjade kohaselt jäetakse toetusest täielikult ilma isikud, kes tahtlikult kahjustavad oma tervist, et kõrvale hoida tööst ning ühiskondlike ja riiklike kohustuste täitmisest.

Haigustoetuste määramise ja väljamaksmise praktika näitab, et üksikud töölised ja teenistujad püüavad seadusevastaselt saada riikliku sotsiaalkindlustuse arvelt summasid, esitades alusetult või ekslikult väljaantud haiguslehti. Praktikast on isegi esinenud juhtumeid, kus arstid on kergekäeliselt või kuritahtlikult väljastanud haiguslehti. Nende alusel on peetud puudumiseks mõjuvatel põhjustel alkoholi kuritarvitamisest tingitud tööluuse. Need juhud on saanud võimalikuks sellistes raviprofülaktilistes asutustes, kus kontroll ajutise töövõimetuse lehtede väljaandmise üle ning töövoime ekspertiisi on halvasti organiseeritud.

Ametiühingu kohalikud komiteed ja sotsiaalkindlustuskomisjonid, kes otsustavad haigustoetuste määramise või toetusest ilmajätmise, peavad nõudma ebaseaduslikult haiguslehti välja andnud või nende kuritegelikus väljaandmises süüdi olevate isikute vastutuselevõtmist. Samuti tuleb nendel organitel teha selgitustööd tööliste ja teenistujate seas ning võidelda selle eest, et ebaõigesti väljaantud haiguslehti enam ei esineks. Selle võitluse eesotsas seisku ametiühingu sotsiaalkindlustuse aktiiv, eelkõige aga sotsiaalkindlustusdelegaadid.

Näiteks on sotsiaalkindlustuse aktiivi kaasabil õige mitmel juhul kindlaks tehtud fakte, kus töötaja puudus töölt ja talle anti haigusleht, kuna arstide arvates töötaja põdes radikuliiti. Samal ajal aga ehtas haiguslehe alusel töölt vabastatud töötaja nendel päevadel hoopiski suvilat. Niisugusel juhul tuleb välja selgitada, kas töötaja üldse põdes radikuliiti, s. t. kas haigusleht oli temale väljastatud seaduslikult või rikkus ta raviarsti poolt ettenähtud ravirežiimi (vt. *Määrustiku* p. 53).

Kui töötaja kahjustas tervist küll enda süü läbi, kuid ei tahtnud kõrvale hoiduda tööst ning teistest kohustustest, siis *Määrustiku* p. 52 ei rakendata.

2. Töölised ja teenistujad, kes teesklevad haiget (simuleerivad), jäetakse toetusest ilma, kui teesklemise fakt on kindlaks tehtud ja see on vaieldamatu. Vaidluse

korral tuleb ametiühinguorganil koos raviarsti ja ravi-asutuse peaarstiga kontrollida haiguslehe väljaandmise õigsust.

53. Töölised ja teenistujad, kes rikuvad neile raviarsti poolt määratud režiimi või kes mõjuva põhjusega ei ilmu ettenähtud tähtajal arstlikule läbivaatusele või arstlikku tööekspertiisi komisjoni (ATEK), samuti need, kes sõidavad ajutise töövõimetuse perioodil ilma raviarsti nõusolekuta või arstliku konsultatsiooni komisjoni (AKK) suunamiseta teise kohta, jäetakse alates eeskirjade rikkumise päevast, toetust määrava ametiühinguorganisatsiooni poolt kindlaksmääratavaks ajaks toetusest ilma.

1. Raviarsti poolt määratud režiim märgitakse haiguslehele. Näiteks võib arst määrata haige kodusele, voodi- või ambulatoorsele ravile.

Kui haige keeldub operatsioonist või statsionaari paigutamisest, ei saa seda lugeda režiimi rikkumiseks.

2. Töölised ja teenistujad, kes mõjuva põhjusega ei ilmu ettenähtud tähtajal arstlikule läbivaatusele või arstlikku tööekspertiisi komisjoni (ATEK) või ilmuvad sinna hilinemisega, jäetakse toetusest ilma. Kui aga haige ei ilmunud polikliinikusse või ambulatooriumi tervisliku seisundi pärast, siis ei ole loomulikult alust teda toetusest ilma jätta.

3. Ravirežiimi rikkumiseks tuleb lugeda ka see, kui töötaja elukondliku trauma juhul esimese viie kalendripäeva ajal, millal talle anti ajutist töövõimetust tõestav arstitõend, rikkus raviarsti poolt määratud režiimi.

4. Ajutise töövõimetuse perioodil võib töötaja välja sõita teise maakotta ainult raviarsti või arstliku konsultatsiooni komisjoni nõusolekul.

See kord ei kehti naistöötajate suhtes, kellele on väljastatud haigusleht seoses sünnituspuhkusega ja ette nähtud vaba režiim.

5. Ravirežiimi rikkumise puhul jäetakse töötaja toetusest ilma alates ravirežiimi rikkumise päevast sotsiaalkindlustuskomisjoni või ametiühingu kohaliku komitee poolt määratud ajaks, mis võib kesta ühest päevast kuni tervenemiseni.

Näiteks oli töötaja haiguslehel 26. maist kuni 13. juunini. 28. mail ta rikkus ravirežiimi, sõites ilma raviarsti nõusolekuta teise maakotta. Antud juhul võib ameti-

ühingukomitee või sotsiaalkindlustuskomisjon jätta töötaja toetusest ilma 28. maist alates.

54. Haigestumise korral joomise või joobeseisundis kordasaadetud teo (kaklus, haavamine jm.) tagajärjel jäetakse üksikud töölised ja teenistujad toetusest ilma kogu töövõimetuse ajaks (üksikuteks loetakse töölised ja teenistujad, kelle ülalpidamisel ei ole lapsi, abikaasat või vanemaid).

Perekonda omavatele töölistele ja teenistujatele ei anta mainitud juhtudel toetust töövõimetuse esimese 10 kalendripäeva eest ning töövõimetuse üheteistkümnendast päevast makstakse toetust pooles suuruses.

1. Võitluses alkoholismi vastu on eriline tähtsus ametiühinguorganisatsioonide kohustusel jätta toetusest ilma need isikud, kes jäid ajutiselt töövõimetuks joomise või joomisega seotud tegude tagajärjel.

2. *Määrustiku* p. 54 rakendamine ei sõltu ametiühingukomitee või sotsiaalkindlustuskomisjoni tahtest, kuna selle rakendamine on neile kohustuslik. Sama kohustus kehtib ka ettevõtte, asutuse või organisatsiooni administratsiooni suhtes.

3. *Määrustiku* p. 54 ei luba toetust määraval ametiühinguorganil muuta toetusest ilmajätmise aega. Näiteks kui üksik töötaja haigestus joomisega seoses olevate tegude tagajärjel ja oli ajutiselt töövõimetu 2. juunist kuni 20. juunini, tuleb ta toetusest ilma jätta kogu töövõimetuse ajaks.

4. Kui töötaja sai vigastuse, täites joobeseisundis tööülesandeid, tuleb samuti rakendada *Määrustiku* p. 54 eeskirju. Antud juhul antakse perekonda omavale töötajale haigustoetust alates töövõimetuse üheteistkümnendast kalendripäevast 50% ulatuses summast, mida tasutakse tööõnnetuse puhul. Üsikud töötajad jäetakse aga toetusest ilma kogu haigusperioodi jooksul.

5. Perekonda omavatele töötajatele, kellele makstakse toetust haigestumise korral joomisega seoses olevate tegude tagajärjel alates üheteistkümnendast kalendripäevast 50% ettenähtud määrast, tuleb rakendada *Määrustiku* p. 19 ettenähtud eeskirju, kui määratud toetus on alla kehtestatud miinimumi.

6. *Määrustiku* p. 54 rakendamisel loetakse perekonda omavateks töölisteks ja teenistujateks need töötajad,

kelle ülalpidamisel on kas laps, abikaasa või vanemad, kellel ei ole iseseisvaid sissetulekuallikaid (stipendium, pension, töötasu jne.).

Kui aga perekonnaliikmel (lapsel, abikaasal või vanematel) on iseseisev sissetulekuallikas, ei saa teda ülalpeetavaks lugeda ning töötaja tuleb jätta toetusest ilma kogu töövõimetuse ajaks. Perekonnaliikmeteks *Määrustiku* p. 54 toodud redaktsioonis ei või lugeda teisi perekonda või leibkonda kuuluvaid isikuid peale abikaasa, laste ja vanemate.

55. Tühistatud 12. oktoobril 1956. a.

6. Toetuse määramine ja väljamaksmine

56. Ajutise töövõimetuse toetus määratakse ja makstakse välja ainult haiguslehe (töövõimetuslehe) alusel. Teised dokumendid ei või olla toetuse väljamaksmise aluseks.

Haiguslehe kaotamisel annab haiguslehe väljaandnud organ dublikaadi töökoha tõendi esitamisel selle kohta, et selle aja eest toetust ei ole makstud.

1. Arstid ei tohi ajutiselt töövõimetutele tööliste ja teenistujatele haiguslehtede asemel anda tõendeid, mis annaksid õiguse ajutise töövõimetuse toetusele. Tõendite väljaandmine on lubatud vaid elukondliku trauma puhul esimese viie töövõimetuse päeva kestel ning raseduse kunstliku katkestamise mõningail juhtudel töövõimetuse esimese kümne päeva kestel, samuti mõningail juhtumeil haige perekonnaliikme põetamiseks.

2. Ametiühingu kohalikul komiteel on keelatud ajutise töövõimetuse toetusi määrata ja maksta raviausutuste poolt väljaantud arstitõendite alusel (*ÜAÜKN sekretariaadi 1942. a. 30. mai otsus*).

3. Haiguslehtede väljaandmise kord on esitatud *Määrustiku* p. 4 kommentaarides ja lisa 1.

4. Kui haigusleht läheb kaotsi, annab administratsioon töötajale viimase nõudel tõendi haiguslehe dublikaadi saamiseks. Tõendis tuleb märkida, et antud töötaja selle või teise ajutise töövõimetuse perioodi kohta haiguslehte väljamaksmiseks pole esitanud. Tõendile

kirjutavad alla töökoha administratsiooni juhataja ja raamatupidaja. Teate avaldamine ajakirjanduses haiguslehe kadumise kohta pole nõutav.

5. Haiguslehe dublikaadi järgi võib töötaja taotleda haigustoetuse määramist ja väljamaksmist *Määrustiku* p. 122 ettenähtud tähtaegade jooksul.

57. Töölised ja teenistujad esitavad ettevõtte või asutuse administratsioonile haiguslehe pärast ajutise töövõimetuse lõppemist tööle ilmumise päeval. Haiguslehe võib esitada väljamaksmiseks järjekordseks palgapäevaks ka siis, kui töövõimetus veel jätkub. Sel juhul antakse töövõimetuslele välja haiguslehe pikendus, mille järgi toetust määratakse üldistel alustel.

Administratsioon teeb vajalikud märkused haiguslehe nendele osadele, millele on märgitud «Täidetakse tabelipidaja poolt» ja «Täidetakse kaadriosakonna poolt», ning annab siis haiguslehed (allkirja vastu nimekirjal) nende saamise päeval vabriku-, tehase- või kohaliku komitee sotsiaalkindlustuskomisjonile toetuse määramiseks.

1. Tööline või teenistuja peab haiguslehe andma tabelipidajale või administratsiooni poolt selleks volitatud isikule tööle ilmumise päeval. Haiguslehtede mitteõigeaegne esitamine võib luua tingimusi töösisekorra ja muude eeskirjade rikkumiseks (tööluus, haigusrežiimi rikkumine enne ettenähtud tähtaega tööle ilmumisega, haiguslehe kaotamine jne.). Kui töötaja ei esitanud haiguslehte tööle ilmumise päeval, peab tabelipidaja jälgima, et ta esitaks selle võimalikult kiiresti. Kui töötaja keeldub haiguslehte esitamast või viivitab selle esitamisega, peab tabelipidaja sellest teatama administratsioonile.

2. Tabelipidaja märgib haiguslehe tagaküljele ettevõtte või asutuse tsehi (osakonna) nimetuse, kutseala või ametinimetuse, kus haigestunud tööline või teenistuja töötas viimasel päeval enne ajutise töövõimetuse tekkimist ning töötaja tabelinumbri. Samuti märgitakse haiguslehele, kas tegemist on alalise, ajutise või hooajatöötajaga. Lahtrisse «*ei töötanud*» märgib tabelipidaja, millisest kuupäevast millise kuupäevani (kaasa arvatud) töötaja ei töötanud seoses ajutise töövõimetusega. Pärast seda märgib tabelipidaja tööline või teenistuja tööleilmumise individuaalse graafiku järgi ajutise töö-

võimetuse perioodile langevate puhkepäevade kuupäevad ning töölise või teenistuja faktilise tööleasumise kuupäeva. Samuti tuleb märkida haiguslehe täitmise kuupäev. Kui töötaja puhkepäevad langevad kokku üldpuhkepäevadega (pühapäevadega), märgitakse need pühapäevad kalendri järgi. Kui töötaja suhtes on aga kehtestatud individuaalne tööleilmumise graafik, siis tuleb näidata puhkepäevad individuaalgraafiku järgi.

Kõik eespool toodud andmed kinnitatakse tsehhi- või osakonnajuhataja või meistri ja tabelipidaja allkirjaga.

3. Tabelipidaja esitab täidetud haiguslehe kaadriosakonnale (või mõnele teisele osakonnale, kes arvestab isiklikku koosseisu) töölise või teenistuja pideva tööstaaži kindlaksmääramiseks. Lahtrisse «*Täidetakse kaadriosakonna poolt*» tehakse märke töölise või teenistuja pideva tööstaaži pikkuse kohta kuni ajutise töövõimetuse või raseduspuhkuse alguspäevani. Pideva tööstaaži pikkus märgitakse aastates (sõnades väljakirjutatult), kuudes ja päevades. Kui tööline või teenistuja on antud ettevõttes (asutuses) töötanud vähem kui kuus kuud, on tingimata vaja näidata eelmisest töökohast vallandamise kuupäev ja põhjus.

Kui haigusleht on välja antud rasedus- ja sünnituspuhkuse saamiseks, siis on mõningail juhtumel vajalik näidata ka üldise tööstaaži pikkus.

Vaheaegu ühest töökohast teise siirdumisel (välja arvatud sunnitud töölt puudumine ebaõige vallandamise tulemusena) ei arvata üldise ega ka pideva tööstaaži hulka.

Andmed tööstaaži kohta kinnitatakse administratsiooni poolt selleks volitatud isiku allkirjaga ja pitsatijäljendiga.

4. Kui ettevõtte (asutuse) juures on tervishoiupunkt või ambulatoorium (polikliinik), siis vaatab kõik esitatud haiguslehed eelnevalt läbi ja registreerib tervishoiupunkti (ambulatooriumi) arst. Haiguslehtede registreerimise ja läbivaatamise kohta tervishoiupunktis tehakse vastav märke.

5. Peale haiguslehe täitmist tabelipidaja ja kaadriosakonna poolt ning selle registreerimist tervishoiupunktis antakse haiguslehed allkirja vastu ametiühingorganitele ajutise töövõimetuse toetuse määramiseks (vt.

Määrustiku p. 116). Nimekirja, mille alusel haiguslehed antakse ametiühinguorganisatsioonidele, märgitakse harilikult haiguslehe omaniku perekonna-, ees- ja isanimi, haiguslehe number ning tsehhi nimetus, kus antud tööline või teenistuja töötab. Samale nimekirjale antakse ka allkiri selle kohta, et ametiühinguorganisatsioonile on vastavad haiguslehed toetuse määramiseks üle antud.

58. Vabriku-, tehase- või kohaliku komitee sotsiaalkindlustuskomisjon määrab iga haiguslehe järgi vastavalt Määrustikule õiguse toetusele, toetuse suuruse ja väljamaksmisele kuuluvate päevade arvu ning märgib haiguslehele oma otsuse, millele kirjutab alla komisjoni esimees.

Sotsiaalkindlustuskomisjon märgib haiguslehel määratud toetuse suuruse protsentides töötasust vastavalt Määrustiku punktidele 17 ja 18.

Pärast toetuse määramist annab sotsiaalkindlustuskomisjon haiguslehed ettevõtte või asutuse arvestusosakonda toetuse arvutamiseks ja väljamaksmiseks. Üleandmine toimub allkirja vastu nimekirjal. Sama nimekirjaga antakse tasumisele mittekuuluvad, kustutatud haiguslehed administratsioonile hoiu'e (1957. a. 1. veebruari redaktsioon).

1. Ajutise töövõimetuse toetuse ja selle määra kindlakstegemine on pandud ametiühinguorganisatsioonidele. See nõuab ametiühinguorganitelt iga juhtumi sisulist lahendamist. Ebaõige otsuse tegemine toob kaasa tööliste ja teenistujate seaduslike õiguste rikkumise või riikliku sotsiaalkindlustuse summade ebaseadusliku kulutamise.

2. Sotsiaalkindlustuskomisjon, kes määrab toetust, peab esmajärjekorras selgitama, kas haiguslehe esitanud töölisel või teenistujal on õigus toetusele.

Peale selle tuleb selgitada haiguslehe väljaandmise ja selle täitmise õigsus ja vajalike allkirjade ja pitseri olemasolu. Sotsiaalkindlustuskomisjon peab samuti arvestama sotsiaalkindlustusdelegaadi teateid töölise või teenistuja külastamise kohta tema kodus. Selline kontrollimine võimaldab ära hoida kuritarvitusi ning aitab kaasa raviautuste töö parandamisele.

Sotsiaalkindlustuskomisjon teeb kindlaks, kas antud tööline või teenistuja on ametiühinguliige ning mõnin-

gail juhtumel ka töötaja vanuse haigestumise päevani (alaealistel on haigustoetuse määramisel soodustusi).

Samuti on vajalik põhjalikult kontrollida pideva tööstaaži pikkust, milleks sotsiaalkindlustuskomisjon kasutab tööraamatuid või teisi vajalikke dokumente.

3. Haiguslehed, millel on mahakraapimisi, mahakustutamisi ja juurdekirjutusi, ei kuulu väljamaksmisele, kui tegemist pole parandustega, mis on kinnitatud ettenähtud korras haiguslehe väljaandja allkirjaga.

4. Kui ajutine töövõimetus oli tingitud tööõnnetusest, tuleb selgitada, kas selle kohta on koostatud vastav akt, mis tuleb läbi vaadata sotsiaalkindlustuskomisjoni istungil. Kui akti pole koostatud, peab komisjon võtma tarvitusele abinõud, et seda tehtaks.

Kuna *Määrustiku* p. 8 alusel makstakse elukondliku trauma puhul haigustoetust alates kuuendast töövõimetususe päevast, siis kehtiva korra kohaselt esimese viie töövõimetususe päeva eest haiguslehte välja ei anta. Ajutine töövõimetus tõendatakse sel juhul raviasutuse poolt väljaantud tõendiga. Sotsiaalkindlustuskomisjonil tuleb põhjalikult kontrollida, mitmendast töövõimetususe päevast haigusleht on väljastatud. Selleks tuleb kontrollida ka tabelipidaja poolt täidetud andmeid töötaja puudumise kohta, et veenduda, kas viit esimest päeva ei ole lülitatud haiguslehe alusel töölt vabastatud päevade hulka.

Vajalik on ka määratud haiguse diagnoosi kontrollimine, et vältida elukondliku trauma arvamist tööõnnetuse või üldhaigestumise hulka (nagu põrutusest, väänamisest, põletamisest jne. tingitud traumad).

Kui sotsiaalkindlustuskomisjon tuleb järeldusele, et tegemist on vale diagnoosiga, tuleb sellised traumad lugeda elukondlikeks traumadeks ning väljaantud haiguslehe alusel esimese viie päeva eest haigustoetust ei tule määrata. Samuti tuleb otsustada, kas haiguslehel kvalifitseeritud trauma põhjustas töövõimetus või mitte. Kui ei ole alust lugeda traumat tootmisega seotud õnnetuseks või kui ametiühingukomitee nõustus administratsiooni ettepanekuga, teeb komitee aktis vorm N-1 märkuse «*Õnnetusjuhtum ei ole seotud tootmisega*».

5. Kui ajutine töövõimetus loetakse töövõimetusseks,

kontrollib sotsiaalkindlustuskomisjon töölise või teenistuja taotlusel töötaja poolt nimetatud faktide õigsust.

6. Sotsiaalkindlustuskomisjoni otsus toetuse määramise või sellest keeldumise kohta kantakse protokollis, kus näidatakse töölise või teenistuja perekonnanimi ja initsiaalid, haiguslehe number, ajutise töövõimetuse perioodi kestus, diagnoos, töötaja pideva tööstaaži pikkus ja kas ta on ametiühinguliige või mitte. Protokolli otsustavasse ossa märgib komisjon töötajale määratava toetusmäära suuruse ning tööpäevade arvu, mille eest haigustoetus kuulub väljamaksmisele. Haigustoetuse väljamaksmisest keeldumise korral tuleb protokollis märkida keeldumise põhjus.

7. Peale protokollis vormistamist täidab sotsiaalkindlustuskomisjon haiguslehe tagaküljel ülevalt kolmanda lõigu. Sinna märgitakse komisjoni otsuse number ning selle vastuvõtmise kuupäev, kas haigustoetuse saaja on ametiühinguliige, toetusmäära suurus protsentides, tööpäevade arv, mille eest makstakse haigustoetust, vajaduse korral ka tööõnnetuse akti number ja kuupäev jne. Andmed kinnitatakse ametiühinguorgani esimehe allkirjaga (ametiühingu kohaliku komitee sotsiaalkindlustuskomisjon).

8. Kui haigusleht ei kuulu väljamaksmisele, tehakse selle tagaküljele pealekirjutus «*Ei kuulu väljamaksmisele*».

9. Ametiühingu kohalik komitee või sotsiaalkindlustuskomisjon annab haiguslehed haigustoetuse väljaarvutamiseks ja väljamaksmiseks administratsioonile. Haiguslehed antakse administratsioonile nimekirja alusel, kuhu on lülitatud ka need haiguslehed, mis ei kuulu väljamaksmisele.

59. Töövigastusest (trauma, mürgitus, külmetus) tingitud töövõimetuse toetus määratakse õnnetusjuhtumi kohta koostatud akti põhjal, kui vigastuse põhjustanud õnnetusjuhtum toimus ettevõtte või asutuse territooriumil või mujal, kus töötaja täitis oma töökohustusi. Akti puudumisel võtab sotsiaalkindlustuskomisjon tarvitusele abinõud, et ettevõtte või asutuse administratsioon selle viivitamata koostaks.

Kui tööga seotud õnnetusjuhtum (p. 63) toimus väljaspool ettevõtte või asutuse territooriumi või töötaja töökohustuste täitmise

teist kohta, määratakse toetus pärast õnnetusjuhtumi asjaolude hoolikat väljaselgitamist sotsiaalkindlustuskomisjoni poolt (1957. a. 1. veebruari redaktsioon).

1. Vastavalt «Tootmises toimunud õnnetusjuhtumite juurdlemise ja arvelevõtmise põhimäärusele», mis hakkas kehtima alates 1. juulist 1966. a., kuuluvad juurdlemisele õnnetusjuhtumid, mis toimusid:

a) organisatsiooni territooriumil;

b) väljaspool organisatsiooni territooriumi organisatsiooni ülesandel tehtavatel töödel (soojus- ja elektrivõrgu ning sidekommunikatsioonidel, organisatsiooni elämufondi remonditöödel jne.), samuti töötajatega, keda toimetatakse töökohta ja töölt tagasi organisatsiooni poolt antud transpordivahenditega.

Juurdlemisele kuuluvad õnnetusjuhtumid, mis toimusid nii töö ajal (kehtestatud töövaheajad kaasa arvatud) kui ka töö alguse eel ja töö lõppemise järel, samuti ületunnitöödel, puhkepäevadel ja riiklikel pühadel. Õnnetusjuhtumitena võetakse arvele ka ägedaid mürgitusi, soojuslööke ja külmumisi.

Juurdluse tulemused tootmises toimunud õnnetusjuhtumi kohta, mis põhjustas töövõime kaotuse vähemalt üheks tööpäevaks, vormistatakse aktiga vorm N-1.

Eespool mainitud põhimäärus kehtib kõigi ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide, sealhulgas ka ühismajandite (kolhooside) kohta.

Vastutus õnnetusjuhtumite õige ja õigeaegse juurdlemise ning arvelevõtmise eest, samuti aktis märgitud abinõude teostamise eest lasub organisatsiooni juhatajal, peainseneril, põllumajanduse peaspetsialistidel, tsehhide juhatajail, meistritel ja teistel vastavate tootmisloikude juhatajatel.

Kontrolli õnnetusjuhtumite õige ja õigeaegse juurdlemise ning arvelevõtmise üle, samuti õnnetusjuhtumi põhjuste kõrvaldamiseks vajalike abinõude rakendamise üle teostavad kõrgemalseisvad majandusorganisatsioonid, ametiühingu kohalikud komiteed, ühiskondlikud töökaitseinspektorid, ametiühingute tehnilised inspektorid.

Administratsiooni keeldumisel akti koostamisest või kannatanu mittenoostumisel aktis esitatud õnnetusjuhtumi asjaolude kirjeldusega on kannatanul õigus pöör-

duda ametiühingu kohaliku komitee poole. Vajaduse korral selgitab ametiühingukomitee tehnilise inspektori seisukoha.

Ametiühingu kohalik komitee peab hiljemalt 7 päeva jooksul kannatanu avalduse läbi vaatama ja vastu võtma otsuse, mille täitmine on administratsioonile kohustuslik.

2. Tsehhijuhataja või vastutava tootmisloigu juhataja, kelle tööpiirkonnas toimus õnnetusjuhtum, on kohustatud:

a) õnnetusjuhtumist viivitamatult teatama organisatsiooni juhatajale ja ametiühingu vabriku-, tehase- või kohalikule komiteele;

b) 24 tunni jooksul juurdlema õnnetusjuhtumit koos tsehhi ühiskondliku vanemtöökaitseinspektori ja ohutustehnika inseneri või teda asendava isikuga, kindlaks tegema õnnetusjuhtumi asjaolud ja põhjused ning määrama abinõud õnnetusjuhtumite kordumise vältimiseks;

c) koostama õnnetusjuhtumi kohta akti (vorm N-1) neljas eksemplaris ning andma need üle organisatsiooni peainsenerile (juhatajale).

Organisatsiooni peainsener (põllumajanduses peaspetsialist) on kohustatud ööpäeva jooksul akti läbi vaatama, kinnitama ning võtma tarvitusele abinõud õnnetusjuhtumi põhjuste kõrvaldamiseks. Peainsener saadab tsehhijuhatajale või vastava tootmisloigu juhatajale, ametiühingukomiteele ja ametiühingu tehnilisele inspektorile igaühele ühe eksemplari kinnitatud aktist abinõude loeteluga õnnetusjuhtumi põhjuste kõrvaldamiseks.

3. Administratsioon on kohustatud kannatanule tema nõudmisel välja andma õnnetusjuhtumi akti kinnitatud ära kirja hiljemalt 3 päeva jooksul juurdluse lõppemise hetkest arvates (*ÜAÜKN presiidiumi 1966. a. 20. mai otsus*).

4. Kui õnnetus ei juhtunud ettevõtte (asutuse) territooriumil ning ei ole seotud tööülesannete täitmisega, teeb sotsiaalkindlustuskomisjon või ametiühingukomitee oma istungil kindlaks, kas lugeda see töövigastuseks või mitte. Näiteks kui töötaja teatab, et õnnetusjuhtum toimus töölt minekul või tööle tulekul, volitab sotsiaalkindlustuskomisjon mõnda liiget või sotsiaalkind-

lustusdelegaati antud asjaolusid selgitama. Sellise õnnetusjuhtumi selgitamiseks on vaja kontrollida, millal kannatanud töötaja lahkus töölt või millal ta pidi tööle ilmuma. Küsimuse lahendamisel võib kasutada tunnistajate ütlusi, traumapunktide või kiirabijaamade tõendeid kannatanule esmaabi andmise kohta, autoinspeksiooni ja miilitsaorganite protokolle jne. Nende tõendite abil on võimalik kindlaks teha õnnetusjuhtumi toimumise aega ning sotsiaalkindlustuskomisjonil on võimalik otsustada, kas õnnetusjuhtum tõesti juhtus teel töökohta või töölt.

Kui töötaja sai vigastada kodanikukohuste täitmisel, võivad selle tõenduseks olla miilitsaorganite, külanõukogude täitevkomiteede, tuletõrje ja teiste organite või organisatsioonide tõendid. Samuti võib seda tõendada meditsiiniline asutus, kes andis kannatanule esmaabi või kus kannatanu ravil viibis. Liiklusõnnetuste puhul võib selliseks tõendiks olla riikliku autoinspeksiooni (RAI) õiend.

5. Õnnetusjuhtumid alkoholivastasel sundraviga ja tööprofülaktooriumides ning arestis viibivate töötajatega tuleb haigustoetuse määramisel võrdsustada elukondliku traumaga. Eespool nimetatud mõjutusvahendite kandmise aja eest ajutise töövõimetuse toetust ei maksta.

60. Kui töölisel või teenistujal pole õigust antud haiguslehe järgi toetust saada, võtab sotsiaalkindlustuskomisjon vastu otsuse toetuse andmisest keeldumise kohta ja märgib selle otsuse haiguslehele, näidates ühtlasi ära keeldumise põhjuse.

Simuleerimise, arsti poolt määratud ravirežiimi rikkumise või haigestumise korral joomise või joobeseisundis kordasaadetud tegude tagajärjel teeb sotsiaalkindlustuskomisjon otsuse toetusest ilmajätmise kohta Määrustiku punktide 52—54 põhjal.

Seejuures märgib sotsiaalkindlustuskomisjon haiguslehele toetusest ilmajätmise motiivid, perekondadega tööliste ja teenistujate toetusest ilmajätmisel Määrustiku p. 54 alusel märgitakse aga toetuse üldine suurus märkusega: «Kuulub väljamaksmisele ainult alates töövõimetuse üheteistkümnendast päevast pooles suuruses» (1956. a. 12. oktoobri redaktsioon).

1. Kui sotsiaalkindlustuskomisjon keeldub töölisele või teenistujale haigustoetust maksmast kas täielikult

või osaliselt, on nõutav, et küsimuse otsustamisel viibiks juures ka töötaja ise. Viimasele tuleb selgitada keeldumise põhjused.

2. Toetuse andmisest keeldumise eeskirjad on toodud *Määrustiku* p. 6, 52—54 ja 103.

Näide.

● Tööline oli üle-eelmisest töökohast vallandatud tööluusi eest. Pärast seda ta asus tööle ettevõttesse, kus töötas kolm kuud ja vallandati omal soovil. Järgmisse töökohta asus ta tööle kahe nädala pärast ning sai töötada seal 2 kuud ning haigestus siis grippi. Haigusleht on talle väljastatud kooskõlas kehtivate eeskirjadega ning kaadriosakond märkis haiguslehele, et antud töölisel on pidevat tööstaaži 5 kuud ning et eelmisest töökohast on ta vallandatud omal soovil. Formalselt oleks nagu kõik korras, et otsustada toetuse väljamaksmine haiguslehe järgi töötaja kasuks. Lähtudes aga *Määrustiku* p. 6 eeskirjadest ei ole alust haigustoetuse määramiseks ja väljamaksmiseks, sest pärast vallandamist tööluusi tõttu ei ole ta haigestumise päevani kuus kuud töötanud.

61. Ajutise töövõimetuse toetus makstakse välja töötasu väljamaksmiseks määratud aegadel. Samas korras makstakse välja ajutise töövõimetuse toetus raviks tuberkuloosisanatooriumis.

Puhkuse korral sanatoorseks ja kuurordiraviks teise profiiliga sanatooriumis makstakse toetust pärast töölise või teenistuja tagasi saabumist sanatooriumist ja tuusikutalongi esitamist koos märkega sanatooriumis viibimise aja kohta ettevõtte (asutuse) ametiühingukomiteele. Erandjuhtudel võib sotsiaalkindlustuskomisjoni otsusel maksta toetust enne sanatooriumisse sõitmist, kuid mitte üle 70 protsendi saadaoleva toetuse üldsummast.

Kui tööline või teenistuja faktiliselt ei viibinud sanatooriumis või lahkus sealt enne tuusikul märgitud tähtaega, siis nende päevade eest toetust ei maksta ja toetus, mis anti välja enne sanatooriumi sõitmist, tuleb saajal tagastada nendele päevadele langeva summa ulatuses (1962. a. 5. oktoobri redaktsioon).

1. Rasedus- ja sünnitustoetuse väljamaksmisel tuleb juhinduda *Määrustiku* p. 73 kommentaaridest.

2. *Määrustiku* p. 61 eeskirju rakendatakse ka ambulaatorsele kuurordiravile suunamisel.

3. Kui töötaja seoses töövõimetusega või mõnel muul põhjusel ei saa haigusraha järele tulla palgapäeval, võib selle välja maksta volituse alusel mõnele teisele isikule. Volitusel peab aga volitaja allkiri olema tõestatud ettenähtud korras.

62. Töölise või teenistuja surmapäevaks saamata jäänud ajutise töövõimetuse toetusele on õigus järgmistel perekonnaliikmetel:

a) lapsed, vennad ja õed, kui nad ei ole veel saanud 18-aastaseks või kui nad töövõimetuse tõttu olid surnu ülalpidamisel,

b) vanemad ja abikaasa (sõltumata vanusest ja töövõimest), kui nad elasid koos surnuga või olid tema ülalpidamisel.

Töölise ja teenistuja surmapäevaks saamata jäänud toetuse väljaandmine toimub tõendi esitamisel suguluse kohta surnuga. Kui toetuse väljaandmist taotlevad mitu perekonnaliiget, jaotatakse toetus nende vahel võrdselt.

Saamata jäänud toetused ei kuulu arvestamisele surnu pärandisse.

1. Töölise või teenistuja surma puhul ei arvata saamata jäänud haigustoetust pärandvara hulka ja see kuulub väljamaksmisele ainult *Määrustiku* p. 62 mainitud perekonnaliikmetele.

2. Surnud töölise või teenistuja lapsed, vennad ja õed, kes ei ole täisealised (kuni 18 aasta vanused), saavad töötaja surmapäevaks saamata jäänud haigustoetust sõltumata sellest, kas nad olid tema ülalpidamisel või mitte ning sõltumata ka sellest, kas neil on iseseisvaid sissetulekuid (töötasu, stipendium).

3. Vanematele ja abikaasale, kes elasid koos surnud töölise või teenistujaga, makstakse saamata jäänud haigustoetus välja sõltumata sellest, kas nad olid tema ülalpidamisel või mitte. Kui nad aga ei elanud koos surnud töötajaga, makstakse neile saamata jäänud haigustoetus ainult juhul, kui nad olid tema ülalpidamisel.

4. *Ülalpeetavaks perekonnaliikmeks* tuleb lugeda perekonnaliikmeid, kellel ei ole iseseisvaid sissetulekuid (töötasu, pension, stipendium jne.). Ülalpidamise fakt tõestatakse majavalitsuse, külanõukogu täitevkomitee või mõne teise organi tõendiga. Kui sellised dokumendid puuduvad ja neid pole võimalik taastada, võib ülalpidamise fakti tõestada rahvakohtu määrusega.

5. Teistele perekonnaliikmetele, keda *Määrustiku* p. 62

pole mainitud, saamata jäänud haigustoetus töötaja surma korral väljamaksmisele ei kuulu, sest *Määrustiku* p. 62 ei või laiendavalt tõlgendada.

Näiteks ei maksta töölise või teenistuja surma puhul saamata jäänud haigustoetust äiale, ämmale, vanaisale, vanaemale, onule, tädile jt.

6. Kui haigusleht esitatakse hiljem kui kuus kuud pärast töötaja surmapäeva, ei kuulu see väljamaksmisele.

Kui aga haiguslehe alusel määratud toetus oli üle kantud deposiiti, võib seda nõuda 3 aasta jooksul.

63. Ajutise töövõimetuse toetuse määramisel loetakse töövigastuseks tervise kahjustamine tööga seotud õnnetusjuhtumi tagajärjel, vastavalt juurdelisatud loetelule.

Kutsehaigusteks loetakse ajutise töövõimetuse toetuse määramisel haigusi, mis on näidatud NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi ja ÜAÜKN poolt 1956. a. 1.—2. augustil kinnitatud «Kutsehaiguste loetelus», mis on määratud kasutamiseks riiklike invaliidsuspensioonide määramisel (1957. a. 1. veebruari redaktsioon).

1. Õnnetusjuhtum loetakse *töövigastuseks*, kui see toimus:

a) töötaja töökohuste täitmisel (sealhulgas ka komanderingu ajal), samuti toimingu sooritamisel, mis ei kuulu küll töötaja ülesannetesse, kuid toimus ettevõtte või asutuse huvides;

b) teel töökohta või töölt;

c) ettevõtte või asutuse territooriumil või teises töötamiskohas töö ajal, kaasa arvatud töövaheajad, samuti ajal, mis on vajalik tootmisvahendite, tööriiete jms. korrastamiseks enne töö algust või pärast selle lõppu;

d) töökoha lähedal töö ajal (kaasa arvatud ka töövaheajad), kui seal viibimine ei olnud vastuolus töösisekorra eeskirjadega;

e) riiklike või ühiskondlike kohustuste täitmisel, samuti nõukogude, partei-, ametiühingu- või teiste ühiskondlike organisatsioonide eriülesannete täitmisel, sõltumata sellest, kas need ülesanded olid seotud põhitööga või mitte;

f) kodanikukohuse täitmisel (inimelu päästmisel, sotsialistliku omandi või sotsialistliku õiguskorra kaitsmisel).

Töövõime kaotus doonori funktsioonide täitmise tõttu võrdsustatakse samuti töovigastusega.

2. Vigastus, mille tööline või teenistuja sai kordusõppustel viibimise ajal, loetakse töovigastuseks.

3. Kui töötaja oli suunatud ühiskondlike organisatsioonide poolt põllumajandussaaduste koristamisele, tuleb traumat, mis ta nendel töödel sai, lugeda töovigastuseks. Kui õnnetus juhtus töötajaga küll koristustöödel viibimise ajal, kuid enne tööd või peale tööpäeva lõppu (näit. võrkpalli mängimisel), tuleb seda lugeda elukondlikuks traumaks.

4. Trauma, mis tekkis töötajal komanderingus viibimise ajal, loetakse töovigastuseks, kui see toimus tööülesannete täitmisel, teel tööle või töölt komandeerimiskohas asuvasse peatuspaika. Samuti loetakse töovigastuseks seda, kui trauma juhtus sõidu ajal komandeerimisülesannete täitmisel. Kui trauma juhtus küll komandeerimise ajal, kuid mitte *Määrustiku* käesolevas punktis ja käesoleva punkti esimese kommentaari alapunktides «e» ja «f» toodud asjaoludel, tuleb seda lugeda elukondlikuks traumaks.

5. Terviserikkeid, mis ilmnesid spordiüritustel, loetakse töovigastuseks, kui töötaja oli ühiskondlike organisatsioonide poolt suunatud nendele spordiüritustele.

6. Kodanikukohuse täitmise ajal (inimelu päästmisel, sotsialistliku omandi või sotsialistliku õiguskorra kaitsmisel) saadud trauma loetakse töovigastuseks sõltumata õnnetuse toimumise kohast ja ajast (ettevõtte territooriumil või väljaspool seda, tööpäeva kestel või väljaspool tööaega, puhkusel oleku ajal jne.)

Näide.

● Töötaja, kes viibis puhkusel väljaspool alalist elukohta, võttis osa sovhoosi karjafarmis tekkinud tulekahju kustutamisest. Ta sai põletushaavu ja oli ajutiselt töövõimetu, mille kohta anti välja haigusleht. Antud juhul tuleb haigustoetus määrata ja välja maksta nagu töovigastuse puhul, kui töötaja esitab kas külanõukogu või sovhoosi administratsiooni poolt väljastatud tõendi, et õnnetus toimus temaga tulekahju kustutustöödest osavõtmise ajal. Kui aga on tegemist isikule kuuluva

hoone tulekahju kustutustöödel vigastada saanud kodanikuga (mitte ametiisikuga, kelle ülesannetesse kuulub tulekahjude kustutamine), tuleb vigastus võrdsustada elukondliku traumaga.

7. Riiklike või ühiskondlike kohustuste täitmisel, samuti ka nõukogude, partei-, ametiühingu- või teiste ühiskondlike organisatsioonide eriülesannete täitmisel (kuigi need ülesanded ei olnud seotud põhitööga) toimunud õnnetusjuhtumid tuleb lugeda töövigastuseks, sõltumata sellest, kas need toimusid töö ajal või väljaspool tööaega. Samuti ei oma tähtsust asjaolu, kas need ülesanded anti töökohajärgsete organite poolt või andsid need teised organid, kellel ei ole töökohaga seost.

Näide.

● Kaubamaja võrkpallinaiskonda kuulub teise ettevõtte töötaja, kellega võistlusel juhtus õnnetus. Kuigi seda võistkonnaliiget ei suunanud võistlustele ei tema töökohajärgne administratsioon või töökohajärgsed ühiskondlikud organisatsioonid, loetakse toimunud õnnetus tööga seotuks. Aluse selleks annab asjaolu, et teda lähetasid võistlustele kaubamaja spordikollektiiv ja ametiühingukomitee.

8. Rahvamalevlane sai tervisekahjustusi avalikku korda rikkunu kinnipidamisel. Tegemist on õnnetusjuhtumiga, mida loetakse töövigastuseks.

9. Töölise või teenistujaga toimunud õnnetusjuhtum, mis tekkis tema arestis või sundravil viibimise ajal, tuleb lugeda elukondlikuks traumaks ning ajutise töövõimetuse toetust võib temale maksta alles peale vabanemist.

10. Töövigastuseks tuleb lugeda traumat, mille töötaja sai tööleminekul või töölt lahkumisel. Ei ole oluline, kas ta läks tööle oma kodust või mujalt. Tähtsust ei ole ka sellel, missuguse tee töötaja kojutulekuks või tööleminekuks valis. Kui ta oma isiklikes huvides tegi aga vahepeatusi teenindus- jt. ettevõtete külastamiseks või meelelahutuseks, siis nende ajal või pärast neid saadud vigastusi tuleb lugeda elukondlikeks traumadeks. Töö-

vigastusega ei ole tegemist ka siis, kui trauma sai töötaja, kes lahkus omavoliliselt töölt enne tööpäeva lõppu.

Näide.

● Pärast tööpäeva lõppu lahkus töötaja ettevõttest, et minna staadionile jalgpallimängu vaatama. Teel staadionile väänas ta jala ja muutus ajutiselt töövõimetuks. Käesoleval juhul tuleb trauma samastada töovigastusega. Kui aga jalaväänamine oleks juhtunud pärast jalgpallimängu lõppemist teel staadionilt koju, oleks see tulnud võrdsustada elukondliku traumaga.

Küsimuse õigeks lahendamiseks on vaja kindlaks teha lähtekoht, kust töötaja teel oli. Kui ta pärast töölt lahkumist käis kinos, spordihallis, kohvikus, restoranis jne., siis pärast seda toimunud õnnetusjuhtum ei ole ju toimunud töölt tulekul, vaid teel kinost jne. tulekul. Erand on tehtud vanemate suhtes, kes töölt minnes käisid lasteaias või -sõimes, et võtta sealt kaasa oma lapsed.

11. Selle, kas ajutine töövõimetus tekkis üldhaigestumise või kutsehaiguse tulemusena, otsustavad arstid. Kui raviarst on veendunud, et ajutine töövõimetus on tingitud kutsehaigusest, teeb ta vastava märkuse haiguslehe osale «*Diagnoos*» ja «*Lõplik diagnoos*». Selle otsustamisel, kas on tegemist üldhaigestumisega või kutsehaigusega, peab arst juhinduma «*Kutsehaiguste loetelust*» (vt. lisa 2).

III. RASEDUS- JA SÜNNITUSTOETUS

64. Naistöölistele ja -teenistujatele antakse puhkust enne sünnitust 56 kalendripäeva ja pärast sünnitust 56 kalendripäeva. Kahe või rohkema lapse korraga sündimise või ebanormaalse sünnituse puhul antakse pärast sünnitust puhkust 70 kalendripäeva.

Naistöölistele ja -teenistujatele, kes on lapsendanud vastsündinu ettenähtud korras, antakse puhkust alates lapsendamise päevast kuni 56 päeva möödumiseni lapse sünnist.

Sellise puhkuse eest makstakse toetust haiguslehe alusel (määrades, mis on ette nähtud Määrustiku punktides 70 ja 71), mille on välja andnud vastav raviasutus (1966. a. 4. märtsi redaktsioon).

1. Rasedus- ja sünnituspuhkusele on õigus kõigil naistöölistel ja -teenistujatel (kaasa arvatud naistööliselised või -teenistujad, kes töötavad üksikisikute kodumajapidamises), sõltumata sellest, kui kaua nad on antud ettevõttes või asutuses töötanud. Tööstaaž omab tähtsust ainult toetusmäära suuruse määramisel ja sedagi väga harva. Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1964. aasta 20. juuli määrusele nr. 622 «*Kolhoosi esimeeste, spetsialistide ja mehhanisaatorite riiklikust pensionilisest kindlustusest ja sotsiaalkindlustusest*» on ühismajandi naistöötajatel (kolhoosiliikmetel), sealhulgas ka kalurikolhooside liikmetel, kes töötavad kolhoosi esimeestena, spetsialistidena, kolhoosi pea-(vanem-)raamatupidajatena, mehhanisaatoritena, õigus rasedus- ja sünnituspuhkusele *Määrustiku* p. 64 alusel.

Naistöötajad, kes on lapsendanud vastsündinu vahetult sünnitusmajast, saavad sünnitustoetust riikliku sotsiaalkindlustuse summadest. Kolhoosiliikmeks olevad naised, kellele ei maksta toetusi riikliku sotsiaalkindlustuse korras, saavad toetuse kolhoosnike sotsiaalkindlustuse üleliidulisest tsentraliseeritud fondist kolhoosijuhataste kaudu (*NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1969. a. 9. aprilli määrus nr. 265 — ЦП СССР 1969 г. № 10, ст. 60*).

2. Rasedus- ja sünnitustoetuste määramisel tuleb jälgida lisaks *Määrustiku* p. 2 kommentaaridele ka *Määrustiku* punktides 102, 103, 104, 107, 108, 109, 110, 113, 114 ja 115 antud erieeskirju.

3. Rasedus- ja sünnituspuhkus antakse kalendripäevades, kusjuures puhkusepäevade hulka arvatakse ka iganädalased puhke- ja pidupäevad.

4. Ebanormaalse sünnituse puhul 70-kalendripäevase puhkuse andmisel juhendatakse korrast, mis on kehtestatud *NSV Liidu Tervishoiu Rahvakomissariaadi 1944. a. 13. detsembri juhendiga*.

5. Kui rasedus- ja sünnitusjärgne puhkus algas naistöötaja korralise või lisapuhkuse ajal, siis rasedus- ja sünnitustoetus makstakse välja ning kasutamata jäänud korralise või lisapuhkuse päevad viiakse edasi teisele ajale.

6. Juhul kui naistöötaja, kes viibib rasedus- ja sünnitusjärgsel puhkusel, saab teise haiguslehe üld-

haigestumise tõttu jne., ei kuulu saadud teine haigusleht väljamaksmisele, sest kahekordselt ühe ja sama perioodi eest haigustoetust ei maksta, samuti ei pikendada neil juhtudel sünnitusjärgset puhkust.

7. Rasedus- ja sünnituspuhkuse alguse langemisel ajale, mil naistöötaja oli ajutiselt töövõimetu üldhaigestumise tagajärjel, tuleb eelmine haigusleht lõpetada ja välja anda uus haigusleht rasedus- ja sünnituspuhkuse ajaks. Eelmine haigusleht ajutise töövõimetusena kohtu tuleb välja maksta üldhaigestumise puhul kehtiva korra kohaselt. Uus haigusleht aga makstakse välja eeskirjade järgi, mis reguleerivad rasedus- ja sünnitustoetuste väljamaksmist (sõltumata sellest, et ajutine töövõimetus võib edasi kesta ka rasedus- ja sünnitusjärgse puhkuse perioodil). Rasedus- ja sünnitustoetuste arvutamisel lähtutakse sel juhul töötasust, millest oli arvestatud ajutise töövõimetusena toetus eelmise haiguslehe alusel, kuid piiramisi kahekordse tariifimäära ulatuses ei rakendata. Kui naistöötaja on haige sünnitusjärgse puhkuse lõppemisel, saab ta haiguslehe üldistel alustel, kuid haigustoetuse väljamaksmisel ei rakendata enam rasedus- ja sünnitustoetuse määramise eeskirju, vaid üldhaigestumist reguleerivaid eeskirju. Antud juhul arvutatakse haigustoetus sellest töötasust, mis oli võetud rasedus- ja sünnitustoetuse määramise aluseks, kuid mis pole kõrgem kui kahekordne tariifimäär.

8. Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhatajad on kohustatud andma naistöötajaile nende soovil pärast sünnituspuhkuse lõppemist lisapuhkust kuni 3 kuud töötasu säilitamata (*Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1957. a. 25. jaanuari korraldus nr. 72-k — ENSV T 1957, nr. 3, art. 28*). Sama õigus on naistöölistel ja -teenistujatel, kes lapsendasid vastsündinud lapsi vahetult sünnitusmajast (*Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1966. a. 14. märtsi määrus nr. 115*). Rinnalastega naistele antakse pärast rasedus- ja sünnituspuhkuse lõppemist lisapuhkust kuni lapse üheaastaseks saamiseni (*EKP Keskkomitee ja ENSV Ministrite Nõukogu 1968. a. 31. oktoobri ühismäärus nr. 380*).

9. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 8. juuli 1944. a. seadluse alusel («Ведомости Верховного Совета СССР» 1944 г., № 37), tuleb sünnitusjärgse

puhkuse lõppemisel anda naistöötajaile tema soovil korralist või lisapuhkust. Praktikas antakse korralist või lisapuhkust kas enne raseduspuhkuse algust või vahetult peale sünnitusjärgse puhkuse lõppemist.

10. Rasedad naistöötajad viiakse enne rasedus- ja sünnituspuhkusele minekut üle kergemale tööle, kui selleks on olemas raviorgani otsus. Niisugusel juhul säilitatakse töötajale viimase kuue kuu keskmine töötasu.

11. Kõrgema, kesk-eriõppeasutuse või aspirantuuri lõpetanud ja ministeeriumide ning keskasutuste suunamisel tööle saadetud naistele — noortele spetsialistidele makstakse sünnituseelse puhkuse korral rasedus- ja sünnitustoetust riikliku sotsiaalkindlustuse summadest tööstaaži arvestamata. Kui sealjuures rasedus- ja sünnituspuhkus on antud enne töö algust, makstakse toetust alates sellest päevast, mil naistöötaja pidi tööle ilmuma.

Rasedus- ja sünnitustoetust arvutatakse neil juhtudel lähtudes ametipalgast või selle ametikoha palgamäärast, millisele naine — noor spetsialist on määratud (*NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1953. a. 19. veebruari määrus nr. 526*).

65. Naistöölistel ja -teenistujatel, sealhulgas ka neil, kes ei ole ametiühinguliikmed, on õigus rasedus- ja sünnitustoetusele sõltumata tööstaažist (1956. a. 27. detsembri redaktsioon).

1. Üldise ja pideva tööstaaži pikkust tuleb arvestada rasedus- ja sünnitustoetuse määra arvutamisel *Määrustiku* p. 70 ja 111 eeskirjade põhjal.

2. Üldtingimused, mis annavad tööliste ja teenistujatele õiguse ajutise töövõimetuse toetuse saamiseks, on toodud *Määrustiku* p. 5. See punkt laieneb täielikult ka rasedus- ja sünnituspuhkuse toetustele.

Määrustiku p. 65 näeb ette, et kui naistöötajal on *Määrustiku* p. 5 alusel õigus toetusele, saab ta seda raseduspuhkuse-eelse töötamise perioodi pikkusest sõltumata (*NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1956. a. 6. detsembri määrus nr. 1586 — ЦП СССР 1957 г., № 2, ст. 9*). See kehtib kõikide naistöötajate suhtes, sõltumata nende töökohast, sealhulgas ka ajutistel ja hooajatöödel töötavate naiste osas, aga samuti ka naiste suhtes, kes töö-

tavad üksikisikute kodumajapidamises ja usuorganisatsioonides (kui neile laieneb riiklik sotsiaalkindlustus).

66. Kui raseduse tõttu töölt vabastamise päevast kuni sünnitamise päevani tegelikult puhkusel oldud päevade arv osutub suuremaks või väiksemaks ettenähtust, makstakse toetust kõigi tegelikult sünnituseelset puhkusel oldud päevade eest. Sünnitusjärgset puhkust arvestatakse sünnitamise päevast (kaasa arvatud ka sünnitamise päev) alates.

1. Sünnitusjärgset puhkust antakse normatiivaktides ettenähtud ulatuses (56 või 70 kalendripäeva), sõltumata sellest, kui pikk sünnituseelne puhkus naistöötajal faktiliselt oli.

Rasedustoetus makstakse välja tegelikult puhkusel oldud päevade eest kuni sünnituspäevani (välja arvatud).

Võimalikud on juhud, kus eeldatava sünnituspäeva ebatäpse kindlaksmääramise tõttu või muudel põhjustel antakse haigusleht välja mitte 56 päeva enne tegelikku sünnitust, vaid veidi varem või hiljem. Niisugustel juhtudel osutub puhkuse tegelik kestus tööst vabastamise päevast kuni sünnitamiseni suuremaks või väiksemaks kui 56 päeva. Sünnituseelse puhkuse ületamine või mitetäielik ärakasutamine ei avalda mõju sünnitusjärgse puhkuse kestusele, milleks antakse tavaliselt 56 kalendripäeva sünnituspäevast arvates, ebanormaalse sünnituse või mitmikute sündimise puhul — 70 kalendripäeva sünnituspäevast arvates.

2. Neil juhtudel, kui esinevad suured lahkumineked arsti poolt arvestatud ja faktilise sünnituspäeva vahel, peab ametiühingu kohalik komitee teatama sellest ravi-asutuse peaarstile.

3. Nurisünnituse puhul, mis toimus enne raseduse 196. päeva ja tõi kaasa naistöötaja ajutise töövõimetuse, makstakse toetust nagu üldise haigestumise korral. Seega makstakse neil juhtudel toetust mitte sünnitusjärgseks puhkuseks määratud aja eest, vaid arsti poolt määratud perioodi eest ning *Määrustiku* p. 18 ettenähtud määrades.

67. Kui raseduspuhkuse algus langeb korralise puhkuse ajale, antakse rasedus- ja sünnitustoetust üldistel alustel, korraline puhkus aga jätkub sünnitusjärgse puhkuse lõppemisel.

Kui raseduspuhkus algab palgata puhkuse ajal, siis palgata puhkusel olemise päevade eest rasedustoetust ei anta. Kui rasedus- ja sünnituspuhkus jätkub ka pärast palgata puhkuse lõppemist, antakse rasedus- ja sünnitustoetust palgata puhkuse lõppemise päevast alates.

1. Kui rasedus- ja sünnitusjärgne puhkus langeb perioodile, millal naistöötaja viibib palgata puhkusel ja kestab edasi ka pärast palgata puhkuse lõppemist, hakkab ta rasedus- või sünnitustoetust saama alates sellest päevast, millal lõppes palgata puhkus.

Näide.

● Hooajalisele naistöölisele on turbatööstuse ettevõttes lubatud kehtiva seadusandluse alusel hooaegade vaheline palgata puhkus 1. septembrist kuni järgmise aasta 20. aprillini. Ettevõtte ja töötaja vahel sõlmitud lepingu põhjal pidi naistöoline tööle ilmuma 21. aprillil, kuid viibis raseduspuhkusel alates 15. märtsist. Toetust tuleb temale haiguslehe alusel maksta ajavahemiku eest 21. aprillist kuni sünnitusjärgse puhkuse lõppemiseni. Rasedustoetust 15. märtsist kuni 20. aprillini talle maksta ei või, sest ta viibis palgata puhkusel.

68. Pärast raseduse 196. päeva toimunud nurisünnituse puhul antakse sünnitustoetust üldistel alustel.

1. Nurisünnituse (iseenesliku aborti) puhul, mis tekkis pärast raseduse 196. päeva, on naistöötajal õigus saada sünnitusjärgset puhkust täies ulatuses ning määral, mis on ette nähtud *Määrustiku* vastavates punktides.

2. *Määrustiku* käesolevat punkti rakendatakse vaid sel juhul, kui naistöötajale väljaantud haiguslehe osas «*Diagnoos*» on mainitud, et iseeneslik abort on toimunud peale raseduse 196. päeva.

69. Operatsiooni-abordiga seotud ajutise töövõimetuse toetust antakse esimesest töövõimetuse päevast alates naistöölistele ja -teenistujatele, kellel aborti tegemise kuu esimesele kuupäevale eelneva kahe kalendrikuu keskmine töötasu ei ületa 60 rubla kuus.

abordi puhul meditsiinilistel näidustustel või isetekkelise aborti korral — sõltumata töötasust.

Teistel juhtudel antakse toetused seoses abordiga välja alates üheteistkümnendast töövõimetuse päevast.

Töötasu hulka, mida arvestatakse toetuse õigsuse kindlaksmääramisel seoses operatsiooni-abordiga, arvatakse kõik töötasuliigid, millelt kehtivate eeskirjade kohaselt võetakse sotsiaalkindlustusmaks (ajutise töövõimetuse aja eest arvutatakse töötasu asemel toetust haiguslehe alusel).

Seejuures kõik väljamaksud, mis kuuluvad arvestamisele, loetakse selle kuu töötasu hulka, milles neid tegelikult arvutati (1961. a. 22. detsembri redaktsioon).

1. Tehislikke aborte (operatsioone) on lubatud teha raviasutustes (haiglates). Meditsiinilise erihariduseta isikud ning ka arstid, kes teevad tehisliku aborti väljaspool haiglaid või teisi raviasutusi (ilma ametliku dokumentatsioonita), võetakse vastutusele kriminaalkorras (*Eesti NSV kriminaalkoodeks, § 120*).

2. Abordiga seotud ajutise töövõimetuse juhtudel antakse haiguslehed välja töövõimetuse esimesest päevast:

a) kui naistöötaja töötasu ei ületa 60 rubla kuus, sõltumata sellest, kas tehislik abort tehti meditsiinilistel näidustustel või mitte;

b) sõltumata töötasust, kui abort on tehtud meditsiinilistel näidustustel või oli iseeneslik.

Kui tehisliku aborti tegemise kuu esimesele kuu-päevale eelneva kahe kalendrikuu keskmine töötasu on üle 60 rubla või kui arstid ei soovitanud tehislikku aborti, antakse haigusleht välja alates töövõimetuse üheteistkümnendast päevast (*Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1961. a. 20. detsembri korraldus nr. 1710-k — ENSV MKK 1962, nr. 2, art. 10*).

3. Tehisliku aborti korral antakse ajutise töövõimetuse toetust nagu üldhaigestumise perioodil. Sama on kehtiv ka siis, kui oli tegemist enne 196. raseduspäeva toimunud iseenesliku abordiga. Naistöötaja saab sel juhul tervisliku seisundi tõttu haiguslehe, ei saa aga sünnitusjärgset puhkust.

70. Rasedus- ja sünnitustoetust antakse ametiühinguliikmeks olevatele naistöölilistele ja -teenistujatele järgmiselt:

Täie töötasu ulatuses kogu puhkuse jooksul:

a) kui neil on vähemalt 3 aastat üldist tööstaaži, millest vähemalt 2 aastat pidevat tööstaaži;

b) kui nad on alla 18 aasta vanad ning pidev tööstaaž on vähemalt 1 aasta;

c) endistele partisanidele ja Isamaasõja invaliididele;

d) ordenikandjatele;

e) novaatoritele ja tootmisesrindlastele, kelle üldine tööstaaž on vähemalt 1 aasta.

$\frac{3}{4}$ töötasu ulatuses puhkuse esimese 20 kalendripäeva eest ning täies ulatuses ülejäänud päevade eest:

a) kui neil on pidev tööstaaž vähemalt 2 aastat, kuid puudub 3-aastane üldine tööstaaž;

b) kui nad on alla 18 aasta vanad ning nende pidev tööstaaž on alla ühe aasta.

$\frac{2}{3}$ töötasu ulatuses esimese 20 kalendripäeva eest ning täies ulatuses ülejäänud päevade eest:

kui neil on pidev tööstaaž 1 kuni 2 aastat.

$\frac{2}{3}$ töötasu ulatuses kogu puhkuse jooksul:

kui nende pidev tööstaaž on väiksem kui 1 aasta (1956. a. 27. detsembri redaktsioon).

Rasedus- ja sünnitustoetuse suuruse kindlaksmääramisel arvestatakse pidevat tööstaaži vastavalt Määrustiku IX peatükis toodud eeskirjadele (1968. a. 26. aprilli redaktsioon).

1. *Määrustiku* p. 70 ettenähtud määrasid rasedus- ja sünnituspuhkuse eest rakendatakse naistöötajate suhtes, kes töötavad töölistena või teenistujatena riiklikes, ühiskondlikes või kooperatiivsetes ettevõtetes, asutustes, kolhoosides kolhoosiliikmetena, spetsialistidena, mehhanisaatoritena, kolhoosi esimeestena, pea-(vanem-)raamatupidajatena ning on ametiühinguliikmed. Naistöötajad, kes ei ole ametiühinguliikmed, saavad toetust *Määrustiku* p. 71 eeskirjade järgi.

Naistöötajatele-kolhoosiliikmetele, kelle kohta ei kehti riiklik sotsiaalkindlustus, makstakse rasedus- ja sünnitustoetust määrades, mis on ära toodud «*Naiskolhoosnikutele rasedus- ja sünnitustoetuste määramise ja väljamaksmise korra määrustikus*» (kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1964. a. 4. novembri määrusega nr. 915).

Naistöötajatele, kes töötavad üksikisikute kodumajapidamises ja usuorganisatsioonides, rakendatakse *Määrustiku* p. 111 eeskirju.

2. Rasedus- ja sünnituspuhkuse puhul makstava toetuse määr on ajutise töövõimetuse toetuse määraga võrreldes tunduvalt suurem ega või mingil juhul olla vähem kui $\frac{2}{3}$ töötasust.

Määrustiku p. 70 on öeldud, et pidev tööstaaž on üks tingimusi, millest sõltub rasedus- ja sünnitustoetuse suurus. Kuid tuleb meeles pidada, et seda väljendit tuleb mõista kui pidevat tööstaaži, mida arvestatakse üldistel alustel nagu ajutise töövõimetuse juhtudelgi (vt. *Määrustiku* p. 128—139).

Näide.

● Kui naistöötajal enne tööleasumist antud ettevõttesse või asutusse oli endisel töökohal pidevat tööstaaži 2 aastat, siis säilib pidev tööstaaž täielikult, kui ta lahkus eelmiselt töökohalt omal soovil ning asus tööle kuu aja jooksul. Kui naistöötaja enne raseduspuhkust töötab pidevalt antud ettevõttes või asutuses veel 1 aasta, on tema pidev tööstaaž juba 3 aastat. Järelikult on tal ametiühinguliikmena õigus saada rasedus- ja sünnituspuhkuse toetust 100% ulatuses palgast.

3. Erinevalt ajutise töövõimetuse toetuse väljamaksmise eeskirjadest võetakse rasedus- ja sünnitustoetuse väljamaksmisel aluseks mitte ainult pidev tööstaaž, vaid ka üldine tööstaaž. Mõningail juhtumel ei võeta rasedus- ja sünnitustoetuse väljamaksmisel tööstaaži pikkust üldse arvesse (näit. Isamaasõja invaliidid, endised partisanid, ordenikandjad).

4. Naistöötajatele — endistele partisanidele, Isamaasõja invaliididele ja ordenikandjatele, kui nad on ametiühinguliikmed, makstakse toetust täie töötasu ulatuses kogu puhkuse jooksul, sõltumata üldisest ja pidevast tööstaažist.

71. Naistöolistele ja -teenistujatele, kes ei ole ametiühinguliikmed, makstakse rasedus- ja sünnituspuhkuse aja eest toetust $\frac{2}{3}$ palga ulatuses (1956. a. 27. detsembri redaktsioon).

1. Naistöötajatele, kes ei ole ametiühinguliikmed, makstakse rasedus- ja sünnitustoetust $\frac{2}{3}$ töötasu ulatuses kogu puhkuse jooksul, kui nad töötavad riiklikes, kooperatiivsetes ja ühiskondlikes ettevõtetes, asutustes või organisatsioonides, sõltumata üldisest ja pidevast tööstaažist. Ka ei rakendata nende suhtes kuuekuulist ooteaega, kui nad eelmisest töökohast vallandati töödistsipliini rikkumise või kuriteo tõttu.

2. Määrustiku p. 71 kehtestatud toetuse saamise tingimused laienevad ka neile naistöötajatele, kes töötavad kolhoosides esimeestena, pea-(vanem-)raamatupidajatena, spetsialistidena ja mehhanisaatoritena (vt. Määrustiku p. 64, komm. 1).

72. Rasedus- ja sünnitustoetust arvutatakse kogu töötasust vastavalt Määrustiku punktile 24, kuid töötasu piiramiseta kahekordse ametipalgaga või kahekordse tariifimääraga (tükitöötasu).

Toetust punktides 70 ja 71 ettenähtud ulatuses antakse puhkuse iga kalendriperioodi tööpäevade eest (1956. a. 7. aprilli redaktsioon).

1. Töötasu suuruse kindlaksmääramisel, millest rasedus- ja sünnitustoetust arvutatakse, võetakse aluseks Määrustiku p. 24—27. Toetuse suurust ei piirata kahekordse ametipalga või kahekordse tariifimääraga.

Sel juhul, kui naistöötaja oli raseduse tõttu üle viidud kergemale tööle enne puhkuse algust, arvutatakse rasedus- ja sünnitustoetust keskmisest töötasust, mis temale oli säilitatud seoses kergemale tööle üleviimisega (vt. p. 64, komm. 10). Selline kord kehtib rasedus- ja sünnitustoetuste arvutamisel töötasu kõikide vormide juures, kuna üldreeglina võetakse toetuse arvutamisel aluseks töötasu viimasel ametikohal enne töövõimetuse tekkimist.

Näide.

● Naistöötaja viidi raseduse tõttu üle kergemale tööle viimase kuue kuu keskmise töötasu säilitamisega 20. märtsist. Kuni 20. märtsini ta sai töötasu tükitööhinnete alusel. Alates 1. aprillist anti talle sünnituselne puhkus. Toetust tuleb temale arvutada mitte viimase kahe kuu töötasu alusel, vaid selle keskmise töö-

tasu alusel, mida ta sai enne raseduspuhkust, antud juhul alates 20. märtsist kuni sünnituseelse puhkuse alguseni, s. o. 1. aprillini.

Rasedus- ja sünnitustoetuse suurus ei ole piiratud mingisuguste ülemmääradega. Siinjuures aga peab meeles pidama, et *Määrustiku* p. 19 alammäärad kehtivad ka rasedus- ja sünnituspuhkuse toetuste puhul.

2. *Määrustiku* p. 44 kehtestatud piiramisi rasedus- ja sünnitustoetuse väljamaksmisel ei rakendata. See tähendab, et naistöötajal, kes sai rasedus- ja sünnituspuhkuse töötamise ajal Kaug-Põhjas või sellega võrdustatud rajoonides, on õigus rasedus- ja sünnitustoetusele töötasust koos lisatasudega, mis on kehtestatud nendes rajoonides sõltumata sellest, kas ta rasedus- ja sünnituspuhkuse ajal viibib nendes rajoonides või sõitis välja teistesse maakohtadesse, kus vastavaid lisatasusid ei ole kehtestatud.

3. Rasedus- ja sünnitustoetus makstakse üldreeglina tööpäevade eest, mis langevad graafiku järgi rasedus- ja sünnituspuhkuse ajale. Erilist tähtsust omab see juhtumitel, kui naistöötaja ei saa puhkuse kõikide päevade eest ühesugusel määral toetust. Näiteks kui naistöötajale on esimese 20 kalendripäeva eest määratud toetust $\frac{3}{4}$ töötasu suuruses ja ülejäänud päevade eest töötasu täies suuruses, tuleb kindlaks teha, mitu tööpäeva langes esimese 20 kalendripäeva sisse ning nende tööpäevade eest tasuta toetust $\frac{3}{4}$ ulatuses töötasust.

73. Rasedustoetus makstakse välja kogu raseduspuhkuse aja eest ette, sünnitustoetust aga makstakse palgamaksmise päeval.

Kui raseduspuhkus, mille eest toetus on ette välja makstud, osutub tegelikult ettenähtust lühemaks, arvestatakse sellega seoses enammakstud summa sünnitusjärgse toetuse hulka. Kui raseduspuhkus osutub tegelikult ettenähtust pikemaks, tehakse vastav juurdemaks.

1. Kui sünnituseelne puhkus osutus faktiliselt pikemaks kui 56 päeva, makstakse toetust juurde toetuse esimesel väljamaksmisel.

Kui sünnituseelne puhkus osutus faktiliselt lühemaks kui 56 kalendripäeva, võetakse sünnitustoetuse väljamaksmisel enammakstud summad arvesse ja arvatakse

väljamaksmisele kuuluva sünnitusjärgse puhkuse (kas 56 või 70 päeva) hulka.

2. Töötavale invaliidile makstakse ajutise töövõime-
tuse toetust üldhaigestumise puhul mitte rohkem kui
2 kuud järjest ning antud kalendriaastas mitte rohkem
kui 90 päeva eest. Seda piiramist aga ei rakendata
rasedus- ja sünnituspuhkuse juhtudel.

Näide.

● Naistöötaja, kes on III grupi invaliid, on 1968. aastal olnud ajutiselt töövõimetu veebruari-, märtsi- ning maikuu jooksul. 1968. a. oktoobris läks see naistöötaja rasedus- ja sünnituspuhkusele. Rasedus- ja sünnitustoetus tuleb temale maksta puhkuse kogu aja eest.

3. Vastavalt *Määrustiku* p. 73 makstakse rasedustoetus korraga välja kogu raseduspuhkuse aja eest, s. t. graafikujärgsete tööpäevade eest, mis langevad raseduspuhkuse 56 kalendripäevale. Sünnitustoetust sünnitusjärgse puhkuse perioodile langevate tööpäevade eest aga makstakse palgapäevadel.

4. Ametiühinguorgan, kes määrab sotsiaalkindlustuse toetusi, peab arvestama naistöötaja soovi, kui too taotleb rasedustoetuse määramist ja väljamaksmist kohe sünnituseelse puhkuse alguseks. Antud juhul tuleb sotsiaalkindlustuskomisjonil või ametiühingukomiteel toetuse määramise küsimus lahendada ja otsustada operatiivselt väljaspool tööplaani.

74. Rasedus- ja sünnitustoetuse määramisel, arvutamisel ja väljamaksmisel rakendatakse *Määrustiku* punkte 5, 19, 25—43, 45—51, 56—58 ja 62. Seejuures rasedus- ja sünnitustoetuse arvutamise aluseks võetavat tegelikku töötasu ei piirata kahekordse ametipalga või tariifimääraga (1957. a. 1. veebruari redaktsioon).

1. Rasedus- ja sünnitustoetuse määramisel, arvutamisel ja väljamaksmisel tuleb kasutada *Määrustiku* II peatüki «Ajutise töövõime-
tuse toetus» järgmisi punkte: p. 5 (toetuse saamise õigus); p. 19 (toetuse miinimum); p. 25—43, 45—51 (toetuse arvutamine); p. 56—58 ja 62 (toetuse määramine ja väljamaksmine).

Punktide 25—43 ja 45—51 kasutamisel tuleb lähtuda

asjaolust, et *Määrustiku* p. 72 alusel ei rakendata päevase toetuse summa piiramist kahekordse ametipalga või tariifimääraga.

2. Kuna *Määrustiku* p. 74 alusel ei rakendata rasedus- ja sünnitustoetuse määramisel, arvutamisel ja väljamaksmisel mitte kõiki *Määrustikus* ettenähtud punkte, siis on naistel rasedus- ja sünnitustoetuse saamisel erilised soodustused. Seetõttu tuleb igal konkreetset juhthumil, kui tekib kahtlusi toetuse määramisel ja väljamaksmisel, kontrollida, kas *Määrustiku* seda või teist punkti rakendatakse rasedus- ja sünnitustoetuse määramisel. Näiteks *Määrustiku* p. 6 alusel ei saa haigustoetust need, kes pärast vallandamist tööluusi või töödistsipliini rikkumise või kuriteo tõttu ei ole haigestumise päevani töötanud vähemalt 6 kuud. Kuna aga *Määrustiku* p. 6 ei rakendata rasedus- ja sünnitustoetuse määramisel, siis on naisel uues töökohas õigus rasedus- ja sünnitustoetusele, sõltumata vallandamise põhjusest eelmisest töökohast. Samuti tuleb igal konkreetset juhthumil, kui *Määrustiku* punktides on ette nähtud piiramisi, kontrollida, kas need laienevad rasedus- ja sünnitustoetuste määramisele ja väljamaksmisele, s. t. kas neid punkte on mainitud *Määrustiku* punktis 74.

IV. LAPSE SÜNNITOETUS

75. Lapse sünnitoetus koosneb ühekordsest toetusest imikuvarustuse muretsemiseks ja lapse toitmise toetusest.

1. Toetus lapse sünni puhul (imikuvarustuse muretsemiseks ja lapse toitmiseks) on täiendavaks sotsiaalkindlustuse toetuseks rasedus- ja sünnitustoetuse kõrval. Selle toetuse maksmine on materiaalseks abiks lapse sündimisel madalapalgalistele töölistele ja teenistujatele. Toetust antakse sõltumata sellest, kas ema toidab last rinnaga või mitte.

2. Seoses miinimumpalkade tõstmisega 60 rublani kuus on *Määrustiku* käesolev peatükk kaotanud oma endise tähtsuse. Kuna aga praktikas esineb töötamist poole töökohaga või mitte täie töökoormusega, peame vajalikuks kommenteerida ka antud peatükki.

76. Lapse sünnitoetust makstakse ühele vanemaist (isale või emale), kui tal lapse sündimise päevaks on vähemalt 3-kuuline pidev tööstaaž.

Lapse sünnitoetuse määramisel rakendatakse Määrustiku IX peatükis toodud pideva tööstaaži arvestamise eeskirju (1968. a. 26. aprilli redaktsioon).

1. Toetust lapse sünni puhul võib nõuda ükskõik kumb vanematest. Toetus makstakse aga välja juhul, kui taotlejal on vähemalt 3-kuuline pidev tööstaaž ja kui tema töötasu ei ole suurem kui on märgitud *Määrustiku* p. 77. Juhul kui mõlemad vanemad vastavad nendele nõuetele, makstakse lapse sünnitoetus sellele vanemaist, kes esitas sünnitoetuse saamiseks vajalikud dokumendid, mida nõutakse *Määrustiku* p. 87.

Samuti on vaja jälgida *Määrustiku* p. 105 ja 111 eeskirju.

2. Töölistel ja teenistujatel, kes on kutsutud tegevteenistusse Nõukogude armeesse, on õigus sünnitoetusele, kui nende lõpparve väljamaksmise päevale eelneva 2 kuu keskmine töötasu ei ületanud 50 rubla ning kui laps sündis üheksa kuu jooksul arvates vallandamise päevast. Kui emal ei ole õigust sünnitoetusele, makstakse see välja isa endisest töökohast.

3. Sünnitoetuse saamise õigus on ka üliõpilastel ja kesk-eriõppeasutuste õpilastel, väljaõppe, ümberkvalifitseerimise, kvalifikatsiooni tõstmise kursuste ja koolide õpilastel, kui nad vahetult enne õppeasutusse astumist töötasid tööliste või teenistujatena ja saadav stipendium (töötasu) ei ületa 50 rubla kuus.

4. *Määrustiku* p. 76 toodud toetuse saamise tingimused laienevad samuti nendele kolhoosiliikmetele, keda hõlmab riiklik sotsiaalkindlustus.

77. Lapse sünnitoetust ei anta, kui toetust taotleva lapsevanema keskmine kuutöötasu lapse sünnikuule eelnenud kahe kalendrikuu jooksul ületas 50 rubla. Seejuures võetakse arvesse kogu tegelik töötasu ning ka pension, kui lapsevanem seda saab.

Kui tähendatud 2 kuu jooksul lapsevanem ei töötanud kõigil tööpäevadel ajutise töövõimetuse tõttu (või lapse ema oli raseduspuhkusel), võetakse lapse sünnitoetuse väljamaksmisel aluseks keskmine päevatöötasu, mille järgi arvutati haiguslehe alusel

saadav toetus. Kui keskmine päevatöötasu ületab 2 rubla, siis lapse sünnitoetust ei anta.

1. Lapse sünnitoetuse saamise õiguse otsustamisel võetakse arvesse toetust taotleva vanema töötasu suurus. Teise lapsevanema või perekonnaliikme töötasu suurusel ei ole mingisugust tähtsust.

2. Lapse sünnitoetuse saamise õiguse küsimuse lahendamisel võetakse kuutöötasuks lapse sünnikuule eelnenud 2 kalendrikuu töötasu keskmine.

3. Tegelik töötasu all, mis on nimetatud *Määrustiku* p. 77 esimeses lõikes, tuleb mõista kõiki töötasu liike, millelt võetakse kindlustusmaksu (vt. *Määrustiku* p. 24 ja 25 kommentaare). Sel juhul võetakse arvesse:

- ületunnitasu, sealhulgas ka lisatasu selle töö eest;
- tasu, mis on saadud töö eest kohakaasluse alusel;
- lisatasu töö eest, mis ei kuulu töötaja kohustusse tema ametikoha järgi;

teised väljamaksed, mida ei võeta küll arvesse ajutise töövõimetuse toetuste arvutamisel, kuid millelt makstakse kindlustusmaksu.

4. Kui lapsevanem lapse sünnikuule eelnenud 2 kalendrikuu jooksul ei töötanud kõigil tööpäevadel, vaid oli ajutiselt töövõimetu (või oli toetust taotlev ema raseduspuhkusel), võetakse lapse sünnitoetuse saamise õiguse tuvastamisel arvesse keskmine päevatasu, mille järgi arvutati haiguslehe alusel saadav toetus, sõltumata ajutise töövõimetuse päevade arvust.

Antud juhul on keskmise töötasu arvutamise kord erinev ning lapsevanema töötasu kindlakstegemisel ei arvestata kõiki töötasu liike, millelt peab võtma kindlustusmaksu, vaid ainult neid, mis võetakse arvesse ajutise töövõimetuse toetuse ning rasedus- ja sünnitus- toetuste arvutamisel.

Näited.

● Tükitöölisel sündis märtsikuus poeg. Lapse sünnitoetuse õiguse tuvastamisel peab arvestama jaanuari- ja veebruarikuu keskmist töötasu. Kuid tööline oli 5. kuni 8. jaanuarini ajutiselt töövõimetu ning sai haigus-

lehe alusel selle aja eest ajutise töövõimetuse toetust, mille arvutamisel võeti aluseks novembri- ja detsembrikuu töötasu. Keskmise päevatasu, millest arvutati toetuse suurus, oli 1 rubla ja 80 kopikat. Järelikult on töölisel õigus toetusele, kuna keskmine päevatasu, millest arvutati ajutise töövõimetuse toetus, ei ületa 2 rubla.

● Lapse ema oli raseduspuhkusel 4. septembrist kuni 29. oktoobrini. 30. oktoobril ta sünnitas. Oma põhitöökohalt (poole kohaga) saab ema palka 42 rubla ja 50 kopikat kuus. Peale selle saab ta kohakaasluse alusel 25 rubla kuus. Päevatasu, mis võeti aluseks rasedustoetuse arvutamisel (välja arvatud tasu, mis ta saab töö eest kohakaasluse alusel), ei ületa 2 rubla. Seepärast on lapse emal õigus sünnitoetusele.

5. Toetust taotleva lapsevanema keskmise töötasu arvutamisel võetakse arvesse ka pension, mida lapsevanem faktiliselt saab. Pension tuleb arvesse sõltumata selle liigist (invaliidsus, väljateenitud aastate eest jne.).

6. Lapse sünnitoetust makstakse ka neile töölistele ja teenistujatele ning kolhoosiliikmetele, kellele on kehtestatud riiklik sotsiaalkindlustus, kui nad lapsendasid vastsündinu sünnitusmajast ja nende töötasu ei ületa 50 rubla kuus.

78. Lapse sünnitoetust makstakse olenemata pidevast tööstaažist ja vanemate töötasust järgmistele sisetööstuse allmaatöödel töötajatele:

a) kõigile koristus- ja ettevalmistusetes, samuti kaevanduste ehitamisel maa-alustel töödel töötavatele töölistele tingimusel, et nad kahe kuu jooksul enne toetuse taotlemist täitsid tööjõudlusnormi;

b) koristus- ja ettevalmistusjaoskondade mäemeistritele, jaoskonnaülematele ja mehaanikutele ning nende abidele tingimusel, et kahe kuu jooksul enne toetuse taotlemist nende poolt teenindatavad jaoskonnad või laavad täitsid kindlaksmääratud tootmisplaani (1957. a. 22. veebruari redaktsioon).

1. Tootmisplaanide (tööjõudlusnormide) täitmise all, mis annab õiguse sünnitoetusele, tuleb mõista nii plaani kui ka tööjõudlusnormide täitmist 2 kalendrikuu jooksul, mis eelnesid selle kuu esimesele kuupäevale, millal toetust taotleti.

2. Sünnitoetuse maksmine sõltumata lapsevanema pideva tööstaaži pikkusest ja töötasu suuruselt on soodustus, mida rakendatakse söetööstuse allmaatöödel töötajatele. Seda tasutakse sõltumata söekaevanduse ametkondlikust alluvusest.

3. Neil juhtudel, kui lapse emal on õigus sünnitoetusele *Määrustiku* p-de 76 ja 77 alusel, lapse isal aga p. 78 alusel, võib toetust taotleda ainult üks vanematest nende endi valikul.

79. Kui lapse ema koos lapsega elab maal ning kuulub kolhoosi liikmeskonda, makstakse talle toetust ainult imikuvarustuse muretsemiseks.

1. Lapse sünnitoetuse määramiseks on vaja esitada sotsiaalkindlustuskomisjonile (ametiühingu kohalikule komiteele) lapse sünnitõend ning elukohatõend.

Kui laps elab maal, tuleb esitada ka külanõukogu täitevkomitee tõend ema kuuluvuse või mittekuuluvuse kohta kolhoosi koosseisu.

2. Mõiste «kuulub kolhoosi liikmeskonda» tähendab lapse ema kuulumist nende kolhoosiliikmete hulka, kellele ei laiene riiklik sotsiaalkindlustus. Kui ema ei ole kolhoosiliige, või töötab kolhoosiliikmena, kellele on kehtestatud riiklik sotsiaalkindlustus, makstakse sünnitoetust üldistel alustel nii imikuvarustuse muretsemiseks kui ka lapse toitmiseks. Sel juhul ei ole nõutav lapse isa kuulumine kolhoosi liikmeskonda.

Näited.

● Lapse isa töötab linnas tehases. Lapse ema elab koos lapsega maal, on ühismajandi liige ning temale ei laiene riiklik sotsiaalkindlustus. Antud juhul võib lapse isale toetust maksta ainult imikuvarustuse muretsemiseks, kui tema töötasu ei ületa 50 rubla kuus.

● Lapse ema töötab kolhoosis spetsialistina, kellele laieneb riiklik sotsiaalkindlustus, ja ta kuulub kolhoosi liikmeskonda. Lapse isa on aga kolhoosiliige, kellele ei laiene riiklik sotsiaalkindlustus. Antud juhul on lapse emal õigus toetusele imikuvarustuse muretsemiseks ja ka toetusele imiku toitmiseks tingimusel, et tema töötasu ei ületa 50 rubla kuus.

● Lapse ema töötab tehases, kuid elab koos lapsega maal. Ema ei ole kolhoosiliige, lapse isa aga on. Sellisel juhul on lapse emal õigus nii toetusele imikuvarustuse muretsemiseks ja imiku toitmiseks tingimusel, et tema töötasu ei ületa 50 rubla kuus.

3. Kui lapse ema on kolhoosiliige, kuid elab linnas või alevis, makstakse sünnitoetust üldistel alustel.

80. Toetuse saamise õiguse kindlakstegemisel loetakse tööline või teenistuja lapse isaks, kui ta on lapse emaga registreeritud abielus.

1. Lapse sünnitoetuse saamise õigus on isal, kui ta astus lapse emaga enne lapse sündimise päeva registreeritud abiellu ja kui tema suhtes kuuluvad rakendamisele *Määrustiku* p. 76, 77 ja 78 eeskirjad.

2. *Määrustiku* p. 80 toodud toetuse saamise tingimused laienevad samuti kolhoosi spetsialistidele, mehhanisaatoritele, pea- (vanem-) raamatupidajatele, esimeestele.

81. Lapse sünnitoetust makstakse ka siis, kui laps sündis pärast isa surma, kellel oli surmapäevani õigus toetusele. Surnu loetakse lapse isaks, kui tema surmapäevast lapse sündimiseni ei ole möödunud rohkem kui 9 kuud.

1. Lapse sünnitoetuse saamise õigus isa töökohast on sel juhul, kui lapse isal enne surma oli vähemalt 3-kuuline pidev tööstaaž ja kui tema töötasu ei ületanud 50 rubla. Samuti on õigus saada sünnitoetust isa surma korral juhul, kui viimase suhtes kuulub rakendamisele *Määrustiku* p. 78.

2. Ametiühinguorgan, kes otsustab lapse sünnitoetuse määramise *Määrustiku* p. 81 alusel, võtab arvesse lapse sünnitunnistusel märgitud sissekande lapse isa kohta.

3. *Määrustiku* p. 81 hõlmab ka neid kolhoosiliikmeid, kellele kehtestati riiklik sotsiaalkindlustus.

82. Lapse sünnitoetust makstakse ka siis, kui vanemad kaotasid pärast toetuse määramist õiguse toetusele.

1. Kui laps sündis peale tööliste või teenistuja töölt vallandamist, siis ei ole lapsevanemal õigust sünnitoetusele, välja arvatud *Määrustiku* p. 76 § 2 toodud juhul.

2. Kui lapsevanem oli tööline või teenistuja lapse sündimise päevani, siis on tal *Määrustiku* p. 76, 77 või 78 eeskirjade kohaselt õigus sünnitoetusele.

3. Lapse sünnitoetus loetakse määratuks, kui ametiühinguorgan on selle kohta teinud vastava otsuse. Peale sünnitoetuse määramist vallandatud lapsevanemal on õigus nõuda sünnitoetuse väljamaksmist.

Näide.

● Kui laps sündis 11. jaanuaril ja emal oli õigus saada lapse sünnitoetust, kuid ta vallandus töölt 16. jaanuaril, tuleb sünnitoetus määrata kooskõlas *Määrustiku* p. 76 ja 77.

83. Kui laps on vanemateta, siis makstakse toetus hooldajale.

1. Toetus, mida pole kätte saadud lapsevanema surma tõttu, makstakse välja teisele lapsevanemale või lapse hooldajale.

2. Hooldajale makstakse lapse sünnitoetus sel juhul, kui üks lapsevanematest oli kuni lapse sündimiseni tööline või teenistuja ja kui tal oli õigus lapse sünnitoetusele kooskõlas *Määrustiku* p. 76, 77 ja 78 eeskirjadega.

3. Lapse sünnitoetus makstakse lapse hooldajale sõltumata sellest, kas ta töötab töolisena või teenistujana ja kui suur on tema keskmine töötasu.

84. Lapse sünnitoetust ei maksta, kui laps sündis surnult.

1. Kui laps sündis elusana, kuid mõne aja pärast suri, makstakse sünnitoetust imikuvarustuse muretsemiseks (12 rubla), esimene osa toetusest lapse toitmiseks (10 rubla) ning matusetoetust *Määrustiku* p. 94 ettenähtud ulatuses. Sünnitoetust makstakse sõltumata lapse eluaja pikkusest, kui lapsevanemale on välja antud perekonnaseisuaktide büroo tõend sünnitoetuse saamiseks.

85. Ühekordset toetust vajaliku imikuvarustuse muretsemiseks makstakse 12 rubla. Toetust lapse toitmiseks makstakse 18 rubla.

Kaksikute või kolmikute sünni puhul makstakse sünnitoetust iga lapse kohta eraldi.

1. Toetus imikuvarustuse muretsemiseks makstakse välja korraga, lapse toitmiseks ettenähtud toetus aga kaks korda.

2. Kaksikute, kolmikute jne. sündimise puhul makstakse sünnitoetust *Määrustiku* p. 85 toodud suuruses iga lapse kohta eraldi.

86. Ühekordne toetus imikuvarustuse muretsemiseks makstakse välja pärast sünnitust vajalike dokumentide esitamise päeval.

Toetust lapse toitmiseks makstakse kahes osas. Toetuse esimene osa 10 rubla suuruses makstakse välja koos imikuvarustuse muretsemiseks määratud toetusega, kuna toetuse teine osa 8 rubla suuruses makstakse välja lapse 5-kuuseks saamisel.

1. Sotsiaalkindlustuskomisjon (ametiühingu kohalik komitee) määrab oma otsusega, kas lapsevanemal on õigus sünnitoetusele või mitte. Pärast sünnitoetuse määramist kirjutab sotsiaalkindlustuskomisjoni esimees (ametiühingu kohaliku komitee esimees) perekonnanaisuaktide büroo poolt väljaantud tõendi teisele poolele korralduse toetuse esimese osa väljamaksmiseks (12+10=22 rubla). Töölisele või teenistujale antakse tagasi kõik dokumendid nende esitamiseks raamatupidamisele, kust ta peab toetuse kätte saama samal päeval.

Koos saadava toetusega antakse välja spetsiaalne talong lapse toitmiseks määratud toetuse teise osa kätte saamiseks (8 rubla). Lapse toitmiseks ettenähtud toetuse teine osa makstakse välja mitte varem kui lapse 5-kuuseks saamisel. Selleks tuleb lapsevanemal esitada talong, mille pöördel on majavalitsuse (nõuandla, lastesõime) õiend selle kohta, et laps on elus. Talongi alusel maksab administratsioon lapse toitmiseks ettenähtud toetuse teise osa välja ametiühinguorgani otsuseta.

2. Kui toetust saav lapsevanem vahetab oma töökohta, võib toetuse teise osa välja maksta uue töökohta administratsioon.

3. Lapse sünnitoetust võib taotleda 6 kuu jooksul lapse sündimise päevast arvates (vt. *Määrustiku* p. 122).

4. Kaebused lapse sünnitoetuse andmisest keeldumise või selle suuruse ebaõigsuse kohta võib esitada mitte hiljem kui 3 kuu jooksul vastava otsuse tegemise päevast.

Vabriku-, tehase- või kohalike komiteede otsuste peale võib kaevata ametiühingu vabariiklikule komiteele (või ametiühingu vabariiklikule nõukogule, kui ametiühingukomitee sellele vahetult allub), kelle otsus on lõplik. Lapse sünnitoetuse määramise, arvutamise ja väljamaksmise küsimused ei kuulu läbivaatamisele kohtuorganites.

87. Lapse sünnitoetuse määramise aluseks on toetust taotleva lapsevanema poolt sotsiaalkindlustuskomisjonile esitatavad järgmised dokumendid:

a) perekonnaseisuaktide büroo poolt toetuse saamiseks väljaantud sünnitunnistus;

b) kaotanud kehtivuse 28. juulil 1961;

c) tõend lapse elukoha kohta, kui aga laps asub maal, siis külanõukogu tõend ema kuuluvuse või mittekuluvuse kohta kolhoosi liikmeskonda.

Toetust taotleva lapsevanema töötasu andmed, samuti pideva tööstaaži (kooskõlas Määrustiku IX peatükiga) märgib ettevõtte, asutuse või organisatsiooni administratsioon toetuse saamiseks perekonnaseisuaktide büroo poolt väljaantud sünnitunnistuse pöördele (1961. a. 28. juuli redaktsioon).

1. Perekonnaseisuaktide büroo annab lapse sünni registreerimise puhul lapsevanemale välja spetsiaalse tõendi (sünnitõend lapse sünnitoetuse saamiseks).

2. Töötasu üldsummasse arvatakse kõik töötasu liigid, mille pealt kehtivate eeskirjade kohaselt arvestatakse kindlustusmaksu. Töötasu hulka tuleb arvata keskmine töötasu, mida töötaja mõningail juhtumel sai, kuigi ta ei töötanud.

Töötasu hulka tuleb arvata ka pension, kui lapsevanem saab seda töökohast.

Kui lapsevanem saab pensioni väljaspool töökohta, siis peab ta selle suuruse teatama toetust määravale ametiühinguorganile.

3. Kui lapsevanem sai kahe kalendrikuu jooksul, mis eelnesid lapse sündimiskuu esimesele kuupäevale, haiguslehe järgi haigustoetust, peab raamatupidamine *Määrustiku* p. 77 alusel näitama mitte haigustoetuse summa, vaid keskmise päevatasu, millest haigustoetus arvutati.

4. Kui ema koos lapsega elab maal, tuleb tingimata

esitada külanõukogu täitevkomitee tõend selle kohta, kas ema on kolhoosiliige või mitte ja kas esimesel juhul tema suhtes kehtib sotsiaalkindlustus.

5. Kaadriosakonna märkus pideva tööstaaži kohta tehakse sünnitõendi tagaküljele ja see peab olema kinnitatud isiku poolt, kellele on tehtud ülesandeks pideva tööstaaži määramine, samuti tuleb see kinnitada pitsoriga.

88. Esitatud dokumentide alusel ning kooskõlas Määrastikuga teeb sotsiaalkindlustuskomisjon kindlaks toetuse saamise õiguse ja kirjutab perekonnaseisuaktide büroo tõendi pöördele pealdise:

a) ühekordse toetuse väljamaksmise kohta vajaliku imikuvastuse muretsemiseks 12 rubla suuruses,

b) lapse toitmise toetuse esimese osa väljamaksmise kohta 10 rubla suuruses.

Pärast seda tagastatakse toetuse saajale kõik dokumendid ettevõtte või asutuse arvestusosakonnale esitamiseks. Arvestusosakond maksab ülaltähendatud summa välja samal päeval.

1. Ametiühinguorgan määrab sünnitoetuse saamise õiguse sõltuvalt töötaja töötasu suurusest ja pidevast tööstaažist, mõningail juhtumel aga sõltuvalt *Määrustiku* p. 78 nõuetest. Märkus sünnitoetuse väljamaksmise kohta tehakse sünnitõendi tagaküljele ja sellele kirjutab alla ametiühingu kohaliku komitee esimees.

2. Dokumendid, mille alusel administratsioon teostas väljamaksmise sotsiaalkindlustuse summade arvelt, jäävad ettevõtte või asutuse raamatupidamisele.

3. Lapse sünnitoetused kolhooside esimeestele, spetsialistidele, pea-(vanem-)raamatupidajatele ja mehhanisaatoritele maksab välja ühismajandi juhatus majandi vahendite arvelt. Need kulutused tagastatakse koos teiste sotsiaalkindlustuse toetusteks väljamakstud kulutustega igas kvartalis põllumajanduse ja varumise töölise ja teenistujate ametiühingu vabariikliku komitee poolt kinnitatud sotsiaalkindlustuse eelarve järgi assigneeritud summadest.

89. Üheaegselt dokumentide tagastamisega (p. 88) annab sotsiaalkindlustuskomisjon toetuse saajale vastava vormi kohase talongi lapse toitmise toetuse teise osa saamiseks.

Selle talongi esitab toetuse saaja ettevõtte või asutuse arvestusosakonnale alles siis, kui laps on saanud viiekuuseks. Seejuures

peab ta esitama administratsioonile majavalitsuse, lastesõime, nõuandla vms. asutuse tõendi selle kohta, et laps on elus.

Esitatud talongi alusel maksab arvestusosakond samal päeval välja lapse toitmise toetuse teise osa.

1. Talongi, mis antakse teise osa toetuse saamiseks, kirjutab alla ametiühingu kohaliku komitee esimees, samuti kinnitatakse talong ametiühingukomitee pitsati jäljendiga. Talongi väljaandmise kohta võetakse toetuse saajalt talongikontsule allkiri.

2. Talongi kaotamise korral uut talongi välja ei anta.

3. Kui lapsevanem vahetab töökoha, võib ta talongi toetuse teise osa väljamaksmiseks esitada omal valikul kas endise või uue töökoha administratsioonile.

4. Lapse toitmise toetuse teise osa kättesaamiseks ei ole vaja ametiühinguorgani täiendavat otsust või korraldust. Administratsioon maksab selle välja talongi alusel, kui selle pöördel on pitseriga kinnitatud tõend selle kohta, et laps on elus.

90. Lapse sünnitoetusele õigust omava lapsevanema surma tõttu saamata jäänud sünnitoetus makstakse välja lapse teisele vanemale või last kasvatavale isikule.

1. Lapsevanema surma korral, kui tal oli õigus lapse sünnitoetusele ja see jäi saamata kas täielikult või osaliselt, makstakse ametiühinguorgani otsuse alusel toetus välja kas teisele lapsevanemale või isikule, kes last kasvatab. Seejuures ei oma mingisugust tähtsust teise vanema või last kasvatava isiku pidev tööstaaž ega töötasu suurus.

V. MATUSETOETUS

91. Matusetoetust antakse töölise või teenistuja surma korral. Matusetoetust makstakse töölisele või teenistujale ka tema ülalpidamisel olnud järgmiste perekonnaliikmete surma korral: a) abikaasa; b) alla 18 aasta vanused või töövõimetud (sõltumata vanusest) lapsed, vennad ja õed; c) vanemad; d) vanaisad ja vanaemad.

Ülalpeetavateks ei loeta neid perekonnaliikmeid, kellel on iseisvaid sissetulekuallikaid (saavad töötasu, pensioni, stipendiumi, on kolhoosiliikmed jm.).

1. Määrustiku V osas «Matusetoetus» toodud eeskirjad laienevad samuti kolhoosiliikmetele, kes töötavad ühismajandis kas esimehena, pea-(vanem-)raamatupidajana, spetsialistidena või mehhanisaatoritena (NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1964. a. 20. juuli määrus nr. 622).

2. Tööliste, teenistujate või kolhoosiliikmete (kellele kehtestati riiklik sotsiaalkindlustus) ülalpidamisel olnud täiskasvanud (vanemate kui 18-aastaste) laste, vendade, õdede surma puhul makstakse matusetoetust ainult siis, kui nad olid töövõimetus. Töövõimetuiks loetakse I, II või III grupi invaliide, sõltumata invaliidsuse põhjustest. Tähtsust ei oma ka see, kas nad muutusid invaliidiks enne või pärast 18 aasta vanuseks saamist.

Abikaasa, vanemate, vanaisa või vanaema surma korral antakse matusetoetust sõltumata surnu töövõimetest ja vanadusest, kuid tingimusel, et surnu oli töölise või teenistuja ülalpidamisel.

3. Määrustiku p. 91, lg. 3 kohaselt ei anta perekonnaliikmete surma korral matusetoetust ka siis, kui surnu ei olnud töölise või teenistuja ülalpidamisel, vaid sai stipendiumi, töötasu, oli kolhoosiliige või omas muid sissetulekuid.

4. Nende perekonnaliikmete surma korral, keda pole mainitud Määrustiku p. 91 eeskirjades, nagu näiteks onud, tädid, täditütred jm., matusetoetust ei maksta, sõltumata sellest, kas nad olid töölise või teenistuja ülalpidamisel või mitte.

5. Hooajatöölise perekonnaliikmete surma puhul matusetoetust ei anta (vt. Määrustiku p. 103).

92. Toetus töölise ja teenistuja matmiseks makstakse välja tema perekonnaliikmetele või isikule, organisatsioonile või asutusele, kes võttis enda peale matuse korraldamise.

Matusetoetust ei maksta organisatsioonidele ja asutustele, kelle kohustuseks on matuse korraldamine omal kulul (haiglad, invaliidideasutused jne.).

Toetus perekonnaliikme matmiseks makstakse välja töölisele või teenistujale endale.

1. Töölise või teenistuja surma korral makstakse matusetoetus isikule (perekonnaliige või mõni muu

isik), kes võttis enda peale matuste korraldamise ning esitab toetuse saamiseks väljaantud surmatunnistuse. Muude tõendavate asjaolude väljaselgitamine selle kohta, et antud isik tõesti matused korraldab, pole nõutav.

Kui töölise või teenistuja matuste korraldamise võttis enda peale mõni asutus, ettevõtte või organisatsioon, makstakse matusetootus sellele asutusele, ettevõttele või organisatsioonile, kes esitab toetuse saamiseks väljaantud surmatunnistuse (tõendi).

2. Matusetootuse suurus, mis makstakse välja riikliku sotsiaalkindlustuse summadest, ei või ületada *Määrustiku* p. 94 ettenähtud määrasid. See nõue kehtib ka ettevõtetele, asutustele või organisatsioonidele väljamakstavate matusetootuste suhtes, sõltumata faktilistest kulutustest.

3. Töölise või teenistuja perekonnaliikme surma puhul võib matusetootust välja maksta ainult töölisele või teenistujale endale. See nõue kehtib ka sel juhul, kui matused korraldas mõni ettevõtte, asutus või organisatsioon.

93. Matusetootust ei maksta enne 7. raseduskuu möödumist tekkinud nurisünnituse puhul.

1. Nurisünnituse (iseenesliku abordi) puhul, mis juhtub enne 7. raseduskuu möödumist, matusetootust ei maksta. Kui aga laps sündis pärast 7. raseduskuu möödumist surnuna, tuleb matusetootus välja maksta.

2. Raseduse suurus nurisünnituse puhul määratakse kindlaks naistöölisele või teenistujale antud haiguslehe alusel. Haiguslehe osas «*Diagnoos*» märgitakse loote vanus.

94. Matusetootust makstakse järgmisel määral:

a) kui matused toimuvad linnas, uusehitusel või töölisasulas¹: kuni 10 aasta vanuste surnute matmiseks 10 rubla, üle 10 aasta vanuste surnute matmiseks 20 rubla;

b) kui matused toimuvad maal: kuni 10 aasta vanuste surnute matmiseks 5 rubla, üle 10 aasta vanuste surnute matmiseks 10 rubla.

¹ Vt. viide lk. 52.

1. Matusetoetus määratakse üldreeglina matmiskoha järgi (linn, alev, maakoht jne.), sõltumata surnud isiku endisest elu- või töökohast.

2. Matmiskoha küsimuse selgitab igal konkreetsel juhul see ametiühinguorgan, kes määrab toetuse.

3. Matusetoetus makstakse välja enne matuseid. Kui matusetoetust ei saadud kätte enne matmist, siis võib seda nõuda kuue kuu jooksul, arvates surmapäevast.

4. Matusetoetust makstakse ka üliõpilaste, kesk-eri-õppeasutuse või parteikooli õpilaste, aspirantide, samuti kvalifikatsiooni tõstmise, ümberkvalifitseerimise ja kaadri ettevalmistamise kursuste ja koolide õpilaste (ja nende perekonnaliikmete) surma korral, kui nad vahetult enne õppeasutusse astumist töötasid tööliste või teenistujatena. Õpilastele ja aspirantidele määrab matusetoetuse õppeasutuse ametiühinguorgan.

95. Rahalise toetuse maksmise asemel võivad ametiühinguorganisatsioonid korraldada matuseid sotsiaalkindlustussummade arvel. Matusekulud sotsiaalkindlustussummade arvel ei või seejuures ületada saadaolevat toetust (p. 94).

1. Ametiühinguorganid võivad korraldada matuseid sotsiaalkindlustussummade arvel ainult juhtudel, kui kehtivate eeskirjade kohaselt peab maksma matusetoetust. Näiteks tööliste või teenistuja tädi või onu surma korral matusetoetust maksta ei või ning seetõttu ei või ka ametiühinguorgan eespool mainitud surnute matmist sotsiaalkindlustussummade arvel korraldada.

96. Matusetoetuse määramiseks tuleb esitada sotsiaalkindlustuskomisjonile tööliste või teenistuja surma korral perekonnaseisuaktide büroo poolt toetuse saamiseks väljaantud surmatunnistus, perekonnaliikme surma korral aga peale surmatunnistuse veel majavalitsuse, alevi- või külanõukogu tõend surnu vanuse ja sugulusvahekorra kohta tööliste või teenistujaga, näidates ära, et surnu oli tema ülalpidamisel.

1. Surmajuhumi registreerivad surnu endise elu- või surmakohajärgsed perekonnaseisuaktide bürood.

2. Perekonnaseisuaktide büroo annab peale surmatunnistuse veel spetsiaalse tunnistuse (tõendi) matusetoetuse saamiseks.

97. Esitatud dokumentide alusel ning vastavalt Määrustikule teeb sotsiaalkindlustuskomisjon kindlaks õiguse toetusele ja toetuse suuruse ning kirjutab surmatunnistuse pöördele pealdise toetuse määramise ja selle suuruse kohta, mis kinnitatakse sotsiaalkindlustuskomisjoni esimehe allkirjaga.

Pärast seda tagastatakse toetuse saajale kõik dokumendid nende esitamiseks ettevõtte või asutuse arvestusosakonnale, kes toetuse samal päeval välja maksab.

1. Töölise või teenistuja surma korral makstakse matusetoetus üldreeglina välja ettevõtte või asutuse poolt, kus töötaja kuni surmapäevani oli arvel töölise või teenistujana.

2. Töölise või teenistuja perekonnaliikme surma korral määratakse matusetoetus töölise või teenistuja töökoha ametiühinguorgani poolt, sõltumata perekonnaliikme surma- või matmiskohast.

98. Kui tööline või teenistuja ei surnud oma töökohas, siis määratakse ja makstakse matusetoetus välja matmise kohas vastava ametiühingu rajooni-, linna-, oblasti- või kraikomitee poolt.

1. Kui matmiskoha asupaigas ei ole vastavat ametiühingukomiteed, määratakse matusetoetus surnud töölise või teenistuja endise töökoha ametiühinguorgani kaudu või mõne teise ametiühinguorgani poolt ametiühingu vabariikliku, linna- või rajoonikomitee korraldusel.

VI. ÜMBERKVALIFITSEERIMISE TOETUS

99. Töölised ja teenistujad, kes seoses haigestumisega tuberkuloosi vajavad üleviimist teisele tööle (p. 15), ning kui see antud ettevõttes pole võimalik, suunatakse arstliku konsultatsiooni komisjoni (AKK) otsuse põhjal ümberkvalifitseerimise kursustele.

1. *Määrustiku* VI osa eeskirjad laienevad ka kolhoosiliikmetele, kes töötavad ühismajandis kas esimehena, pea- (vanem-) raamatupidajana, spetsialistidena või mehhanisaatoritena (*NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1964. a. 20. juuli määrus nr. 622*).

2. Kui tuberkuloosi põdevat töolist või teenistujat pole võimalik antud ettevõttes või asutuses üle viia teisele

tööle, kuigi ta tervisliku seisukorra tõttu seda vajab, suunatakse see töötaja AKK otsuse alusel ümberkvalifitseerimise kursustele teise kutseala (ameti) õppimiseks.

3. Töötaja suunamisel ümberkvalifitseerimise kursustele haiguslehte välja ei anta, sest teda ei loeta ajutiselt töövõimetuks.

100. Ümberkvalifitseerimise kursustel viibimise aja eest, kuid mitte rohkem kui 3 kuu eest, makstakse töölisele või teenistujale toetust 50 protsendi ulatuses viimase kahe kuu keskmisest töötasust enne töövõimetus tekkimise või kursustele saatmise kuu esimest päeva. Toetuse suurus ei või ületada 30 rubla kuus.

Keskmine töötasu arvutatakse samade eeskirjade järgi, mida rakendatakse ajutise töövõimetus toetuse arvutamisel.

1. Ümberkvalifitseerimise toetust määratakse töölise või teenistuja keskmisest töötasust 50 protsenti, kuid mingil juhul ei või see ületada 30 rubla kuus.

2. Kui tööline või teenistuja oli enne ümberkvalifitseerimise kursustele suunamist ajutiselt töövõimetu, võetakse arvesse kahe kuu töötasu, mis eelnesid ajutise töövõimetus alguskuu esimesele kuupäevale (s. t. võetakse aluseks töötasu, millest varem arvutati haigus-toetus).

101. Ümberkvalifitseerimise toetus määratakse kursuste administratsiooni igakuulise tõendi alusel toetuse saaja kursustel viibimise kohta.

Sotsiaalkindlustuskomisjon teeb tõendi pöördele pealdise toetuse määramise kohta antud kuul ning tasumisele kuuluvate päevade arvu kohta, mis kinnitatakse komisjoni esimehe allkirjaga.

Pärast seda tagastatakse tõend toetuse saajale selle esitamiseks ettevõtte või asutuse arvestusosakonnale, kes maksab välja jooksva kuu toetuse mitte hiljem kui järgmise kuu 5. päeval.

1. Ümberkvalifitseerimise toetuse määrab ametiühinguorgan ja selle maksab välja töölise või teenistuja töökoha administratsioon enne ümberkvalifitseerimise kursustele saatmist.

VII. TÖÖLISTELE JA TEENISTUJATELE TOETUSE ANDMISE ERIEESKIRJAD

102. Noortele spetsialistidele, kes on suunatud tööle ministeeriumide (keskasutuste), rahvamajanduse nõukogude, töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede lähetuskirjadega pärast kõrgema või kesk-eriõppeasutuse või aspirantuuri lõpetamist, makstakse enne tööleasumist tekkinud ajutise töövõimetuse või rasedus- ja sünnituspuhkuse andmise korral toetust tööle ilmuniseks määratud päevast alates (1961. a. 28. juuli redaktsioon). Ajutise töövõimetuse toetuse ning rasedus- ja sünnitustoetuse suurus määratakse üldistel alustel ja arvutatakse selle ametikoha palgast (tariifimäärast), kuhu noor spetsialist oli suunatud.

Ajutise töövõimetuse toetus ning rasedus- ja sünnitustoetus määratakse ja makstakse käesolevas punktis nimetatud noortele spetsialistidele välja sellelt töökohalt, kuhu noor spetsialist oli suunatud (1956. a. 27. detsembri redaktsioon).

1. *Määrustiku* p. 102 eeskirju rakendatakse ainult nende noorte spetsialistide suhtes, kes olid suunatud tööle ministeeriumide, rahvamajanduse nõukogu, keskasutuste või töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede suunamiskirjade alusel, kuid ei saanud asuda tööle suunamiskirjas ettenähtud tähtajal seoses ajutise töövõimetusega või rasedus- ja sünnitusjärgse puhkusega.

2. Noortele spetsialistidele, kes suunatakse tööle pärast kesk-eriõppeasutuse või kõrgema kooli lõpetamist ministeeriumide või keskasutuste suunamiskirjade alusel, antakse kuu aega puhkust, mille lõppedes nad peavad tööle asuma. Puhkuse ajal makstakse stipendiumi saanud kõrgema või kesk-eriõppeasutuse lõpetanule puhkusetasu ühe kuu stipendiumi ulatuses. Puhkusetasu maksab välja õppeasutus selle ettevõtte või asutuse arvel, kuhu noor spetsialist tööle suunatakse (*NSV Liidu KTK ja RKN 1930. a. 16. septembri määrus ning NSV Liidu TööRK 1933. a. 21. juuni seletus nr. 75 — «Известия НКТ СССР» 1933 г., № 13*).

3. Kui noor spetsialist haigestus või jäi rasedus- ja sünnitusjärgsele puhkusele perioodil, mil ta kasutas pärast kõrgema või kesk-eriõppeasutuse lõpetamist antavat puhkust, makstakse talle haigustoetust mitte haigestumise esimesest päevast, vaid alates suunamiskirjas mainitud tähtajast, millal ta pidi tööle asuma.

4. Noortele spetsialistidele haigustoetuse määramisel ja väljamaksmisel nii ajutise töövõimetuse kui ka rasedus- ja sünnitusjärgse puhkuse eest tuleb juhinduda üldistest eeskirjadest.

5. Noor spetsialist, kes asub tööle ilma ministeeriumi, rahvamajanduse nõukogu või keskasutuse suunamiskirjata, ei kasuta *Määrustiku* p. 102 eeskirjades kehtestatud soodustusi, kui ta haigestus pärast kooli lõpetamist, kuid enne tööle asumist.

6. Nendele, kes lõpetavad aspirantuuri statsionaarselt, antakse kuu aega puhkust. Pärast puhkuse lõppemist on nad kohustatud siirduma tööle suunamiskirjas mainitud töökohta. Puhkuse ajal tasutakse aspirantuuri lõpetanutele stipendiumi õppeasutuse või teadusliku uurimisinstituudi poolt, kus nad viibisid aspirantuuris (*NSV Liidu kõrgema ja kesk-erihariduse ministri 1962. a. 31. juuli käskkiri nr. 284 — Сборник законодательных актов о труде, Москва 1964, lk. 201 jj.*).

103. Hooajatöölisele ja -teenistujatele makstakse töövigastuse või kutsehaiguse tagajärjel tekkinud ajutise töövõimetuse korral toetust üldistel alustel.

Muudel ajutise töövõimetuse juhtudel makstakse hooajatöölisele ja -teenistujatele toetust, kui nad töövõimetuse tekkimise päevaks on töötanud viimase aasta kestel vähemalt 3 kuud või viimase 2 aasta kestel vähemalt 10 kuud. Sel juhtumil antakse toetust tööpäevade eest mitte rohkem kui 75 kalendripäeva ulatuses.

Hooajatöölisele ja -teenistujatele antakse lapse sünnitoetust (vastavalt käesoleva määrustikuga kehtestatud eeskirjadele), kui laps sündis lapsevanema töötamise perioodil.

Matusetoetust hooajatöötajate perekonnaliikmete matmiseks ei anta.

Hooajatööliseks ja -teenistujateks loetakse käesoleva määrustiku järgi töötajaid nendel töödel, mis on ära toodud sellekohases hooajatööde loetelus või liiduvabariikide endiste töö rahvakomissariaatide loeteludes.

Peale selle loetakse hooajatööliseks:

a) hooajatöölised, kes töötavad metsa ülestöötamisel ja parvetamisel,

b) sovhooside, masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade hooajatöölised (1956. a. 27. detsembri ja 1957. a. 1. veebruari redaktsioon).

1. Hooajatöödeks loetakse töid, mis sõltuvad looduslikest ja kliimaatilistest tingimustest ning mida ei saa teostada aastaringsest, vaid ainult teatud perioodi (hooaja) jooksul, mis ei ületa kuut kuud, metsatööstuse ettevõtetes aga kaheksat kuud (*NSV Liidu KTK ja RKN 1926. a. 4. juuni määruse p. 1 ja NSV Liidu KTK ja RKN 1933. a. 7. märtsi määruse p. 2*).

2. Hooajatööliste ja -teenistujatele, kes on ajutiselt töövõimetud tööõnnetuse või kutsehaiguse tõttu, makstakse toetust üldistel alustel, s. t. nagu alalistele töölistele ja teenistujatele.

3. Teisiti on aga reguleeritud toetuste maksmine hooajatöölistele ja -teenistujatele üldhaigestumise, elukondliku trauma, haigestunud perekonnaliikme põetamise, karantiini, sanatoorse ja kuurordiravi puhul või üleviimisel teisele tööle seoses haigestumisega tuberkuloosi.

Nendel juhtudel saab hooajatöötaja haigustoetust tingimusel, kui ta omab tööstaaži, mis on mainitud *Määrustiku* p. 103 lg. 2. See nõutav tööstaaž annab õiguse haigustoetusele, kuid toetuse suurus sõltub pideva tööstaaži pikkusest, mis on ära toodud *Määrustiku* p. 18 eeskirjades.

Näited.

● Hooajatööline sai haiguslehe elukondliku trauma tagajärjel 15. juunist kuni 25. juunini 1968. a. Viimase aasta jooksul, s. o. 15. juunist 1967. a. kuni 14. juunini 1968. a. on ta töötanud ainult 2 kuud ja viimase kahe aasta jooksul, s. o. 15. juunist 1966. a. kuni 14. juunini 1968. a. 8 kuud. Haigustoetust antud hooajatööline ei saa.

● Hooajatööline sai haiguslehe 21. maist kuni 29. maini 1968. a. seoses haigestumisega grippi. Viimase aasta jooksul, s. o. 21. maist 1967. a. kuni 20. maini 1968. a., on ta töötanud ainult 1 kuu. Kahe aasta jooksul, s. o. 21. maist 1966. a. kuni 20. maini 1968. a., on ta töötanud mitmesugustes ettevõtetes kokku 11 kuud. Antud juhul kuulub haigusleht väljamaksmisele.

● Hooajatööline sai haiguslehe seoses tööõnnetusega

30. aprillist kuni 18. augustini 1968. a. Viimase aasta jooksul on ta töötanud ainult kaks nädalat ja viimase kahe aasta jooksul 3 kuud. Haigustoetus tuleb välja maksta kogu aja eest 100 protsendi ulatuses keskmisest töötasust, kuna tegemist on tööõnnetusega.

● Hooajatöoline sai haiguslehe seoses elukondliku traumaga 18. juulist kuni 28. juulini 1968. a. Viimasel aastal, s. o. 18. juulist 1967. kuni 17. juulini 1968. a., on ta töötanud 4 kuud. Haigustoetus kuulub väljamaksmisele alates 23. juulist 1968. a., sest esimese 5 töövõimetuse päeva eest haigustoetust elukondliku trauma puhul ei maksta.

4. Kui hooajatöötaja on invaliid, tuleb haigustoetuse maksmisel juhinduda *Määrustiku* p. 9 eeskirjadest.

5. Hooajatöödel töötavatel naistel on õigus rasedus- ja sünnitustoetusele, sõltumata tööstaaži pikkusest. Toetuse suurus sõltub aga tööstaaži pikkusest.

6. Ajutise töövõimetuse puhul, peale tööõnnetuse, kutsehaiguse ja rasedus- ning sünnituspuhkuse juhtumite, makstakse haigustoetust mitte rohkem kui 75 kalendrijärgse tööpäeva eest. See ei tähenda seda, et antud hooaja või kalendriaasta jooksul hooajatöoline rohkem haigustoetust ei saa, vaid nimetatu käib iga konkreetse haigusjuhtumi kohta.

Näide.

● Hooajatöoline sai haiguslehe 10. aprillist kuni 10. juunini 1968. a. seoses üldhaigestumisega. 11. juunil asus ta uuesti tööülesannete täitmisele. Enne töövõimetuse tekkimist oli ta töötanud viimasel aastal 4 kuud. 20. juunil ta haigestus uuesti üldhaigusesse ja sai haiguslehe 20. juunist kuni 15. augustini 1968. a. Haigustoetus tuleb välja maksta ka teise haiguslehe alusel.

7. Kui hooajatöoline või -teenistuja oli eelmisest töökohast vallandatud töödistsipliini rikkumise või kuriteo pärast, saab ta haigustoetust (välja arvatud tööõnnetuse või kutsehaiguse puhul) siis, kui ta on enne haigestumist töötanud vähemalt 6 kuud. Vaheaegu töös ei arvata selle 6-kuuse tööstaaži hulka.

Näited.

● Hooajatöoline vallandati eelmisest töökohast seoses töödistsipliini rikkumisega. Uues töökohas töötas ta 4 kuud ja haigestus siis grippi. Haigustoetust antud haiguslehe alusel välja maksta ei saa.

● Hooajatöoline vallandati eelmisest töökohast 1. oktoobril 1967. a. tööluusi tõttu. Ta asus tööle uude töökohta hooajatöolisena 1. mail 1968. 13. juunist kuni 20. juunini sai ta haiguslehe üldhaigestumise tagajärjel. Viimase kahe aasta jooksul, s. o. 13. juunist 1966. kuni 12. juunini 1968. a., on ta töötanud 11 kuud. Antud juhul haigustoetus väljamaksmisele ei kuulu, sest ta on pärast tööluusi tõttu vallandamist töötanud ainult 1 kuu ja 12 päeva.

8. Kui hooajatöötajal tekkis ajutine töövõimetus või naistöötaja sai rasedus- ja sünnituspuhkuse hooajavahelel palgata puhkusel viibimise ajal, siis saab ta toetust vastavate tingimuste olemasolu korral alates päevast, millal ta pidi lepingu kohaselt tööle ilmuma, kui ajutine töövõimetus sellest päevast edasi kestab. Hooaegadevahelisi palgata puhkusi on lubatud anda ainult mõningates tööstusharudes, nagu näiteks turbatööstuses jne. Kui hooaegadevahelise palgata puhkuse andmine ei ole lubatud, siis käesoleva kommentaari eeskirju ei tule rakendada.

9. Määrustiku p. 103 eeskirju kohaldatakse tööliste ja teenistujate suhtes nendel hooajatöödel, mille loetelu on toodud NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi vastavas määruses koos hilisemate muudatustega, samuti hooajatöödel, mille loetelu on kehtestatud Eesti NSV määrustega, hooajatöötajate suhtes, kes tegelevad metsa ümbertöötamise ja parvetustöödega, samuti sovhooside ja spetsialiseeritud jaamade hooajatööliste suhtes.¹

104. Kvalifikatsiooni tõstmise, ümberkvalifitseerimise ja kaadri ettevalmistamise koolide ja kursuste õpilastel on õigus toetusele Määrustiku järgi üldistel alustel, kui nad vahetult enne kooli või kursustele astumist töötasid tööliste või teenistujatena. Ajutise

¹ Kehtiv hooajatööde loetelu on antud raamatu lisana 3.

töövõimetuse toetust ning rasedus- ja sünnitustoetust makstakse, lähtudes õppeperioodiks säilitatavast töötasust, arvestamata stipendiumi.

1. Riiklikule sotsiaalkindlustusele kuuluvad need õpilased, kes on suunatud nimetatud koolidesse või kursustele vahetult töö juurest (vt. *ÜAÜKN sekretariaadi 1951. a. 17. veebruari otsus*). Järelikult saab *Määrustiku* p. 104 eeskirju rakendada vaid nende isikute suhtes, kes vahetult enne kooli või kursustele suunamist töötasid töölistena või teenistujatena.

2. Kvalifikatsiooni tõstmise, ümberkvalifitseerimise ja kaadri ettevalmistamise koolide ja kursuste õpilastele, kes astusid nendesse koolidesse või kursustele pärast vallandamist või kes varem töölistena või teenistujatena ei töötanud, sotsiaalkindlustussummadest toetust ei maksta.

3. *Määrustiku* p. 104, § 1 mainitud õpilaste õppeaeg arvatakse pidevasse tööstaaži *Määrustiku* p. 132 «b» ettenähtud korras.

4. Kvalifikatsiooni tõstmise, ümberkvalifitseerimise ja kaadri ettevalmistamise koolide ja kursuste õpilastele säilitatakse nende keskmine töötasu. See töötasu ongi aluseks õppuste perioodile langeva ajutise töövõimetuse või rasedus- ja sünnitustoetuse arvutamisel. Toetust makstakse üldistel alustel kuni töövõime taastumiseni või invaliidsusgrupi määramiseni, sõltumata õpingute kestusest, nende koolide või kursuste nimetusest ja ametkondlikust alluvusest.

5. Õpingute perioodil on nende koolide ja kursuste õpilastel õigus ka teistele riikliku sotsiaalkindlustuse toetustele üldistel alustel. Lapse sünnitoetuse väljamaksmisel tuleb aga arvesse võtta nii õpilasele säilitatav töötasu kui ka saadud stipendium.

105. Vahetult enne õppeasutusse või aspirantuuri astumist tööliste või teenistujatena töötanud kõrgemate ja kesk-eriõppeasutuste õpilastel (kaasa arvatud partei- ja ametiühingukoolide õpilased) ning aspirantidel on õigus lapse sünnitoetusele üldistel alustel.

Lapse sünnitoetuse väljamaksmisel käesolevas punktis nimetatud õpilastele ja aspirantidele võetakse töötasu asemel aluseks stipendium ning selle toetuse määramisel loetakse õppeperiood või aspirantuuris oleku aeg pideva tööstaaži hulka.

Käesolevas punktis nimetatud õpilaste ja aspirantide või nende perekonnaliikmete surma korral antakse matusetuetust üldistel alustel.

Toetusi määrab õpilastele ja aspirantidele õpilasi ühendav ametiühingukomitee ja maksab välja õppeasutuse administratsioon (1956. a. 7. aprilli redaktsioon).

1. *Määrustiku* p. 105 eeskirjad laienevad ka nendele õpilastele ja aspirantidele, kes vahetult enne õppeasutusse või aspirantuuri astumist töötasid kolhoosides mehhanisaatoritena, spetsialistidena, esimeestena või pea-(vanem-)raamatupidajatena (*NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1964. a. 20. juuli määruse nr. 622 «Kolhoosi esimeeste, spetsialistide ja mehhanisaatorite riiklikust pensionilisest kindlustusest ja sotsiaalkindlustusest» rakendamise korra juhendi p. 21*).

2. Toetust ajutise töövõimetuse korral eespool mainitud õpilastele ja aspirantidele ei maksta, sest kehtiva korra kohaselt säilitatakse neile stipendium kindlaksmääratud tähtaja jooksul.

3. Kui nimetatud õpilased viibivad ettevõtetes, asutustes või organisatsioonides tootmispraktikal ja saavad selle aja eest töötasu, siis laieneb neile riiklik sotsiaalkindlustus ning neil on õigus ajutise töövõimetuse toetusele.

4. Üldhaigestumise puhul makstakse õpilastele ja aspirantidele haigusetuetust mitte kauem kui tootmistöö või tootmispraktika tähtaja lõpuni. Kui aga on tegemist tööõnnetuse või kutsehaigusega, siis tasutakse haigusetuetust kuni tervenemiseni või invaliidsusgrupi määramiseni.

5. Õpilastele ja aspirantidele lapse sünnitoetuse või matusetuetuse määramisel tuleb võtta aluseks nii saadav stipendium kui ka töötasu (kui nad seda saavad). Pidevasse tööstaaži, mis annab õiguse lapse sünnitoetusele, arvatakse antud juhul ka õppimise aeg kõrgemas või kesk-eriõppeasutuses või aspirantuuris viibimise aeg.

6. Tuleb alla kriipsutada, et nimetatud õpilastele ja aspirantidele, kes vahetult enne õppeasutusse või aspirantuuri astumist töötasid, antakse lapse sünnitoetust järgmistel tingimustel:

- a) kui laps sündis õppeperioodil või tootmispraktika ajal;
- b) kui saadav stipendium ei ületa 50 rubla kuus;
- c) kui toetust taotleval lapsevanemal on vähemalt 3-kuune pidev tööstaaž (kaasa arvatud õppimise aeg).

106. Sõjaväeteenistusse kutsutud töölised ja teenistujad, kellel viimase töötasu väljamaksmise päevani oli õigus saada lapse sünnitoetust, säilitavad selle õiguse tegevvaes oleku ajal, kui laps sündis 9 kuu jooksul pärast seda päeva.

NSV Liidu relvastatud jõudude ridadesse kutsutud töölise või teenistuja enda või tema perekonnaliikme surma korral antakse matusetuetust, kui töölise või teenistuja viimase töötasu väljamaksmise päevast pole möödunud rohkem kui kuu.

1. *Määrustiku* p. 106, lg. 1 kohaldatakse nendele töötajatele, kes olid kutsutud NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisu, kuid tingimusel, et nende töötasu ja pidev tööstaaž enne tegevteenistusse kutsumist vastab *Määrustiku* p. 76, 77 või 78 kehtestatud nõuetele.

107. Kodus töötaval töölisel, kui nad oma isikliku tööga täidavad ettevõtte poolt antud tööülesandeid ainult ettevõtte materjalist, on õigus toetusele üldalustel. Toetuse saamise õigus on ainult töötajal, kelle nimele on välja antud palgaraamat.

1. Kodus töötaval töölisel, kes kasutavad ettevõtte poolt antud materjali, on õigus kõigile riikliku sotsiaalkindlustuse toetustele. Nende töötajate tööle vormistamine peab toimuma ettenähtud korras, nende kohta tuleb pidada tööraamatut ning välja anda palgaraamat.

108. Mittekoosseisulistele kindlustusagentidele, kes töötavad ainult Riiklikus Kindlustuses ega oma kohakaasluse alusel teist töökohta, makstakse toetust vastavalt käesolevale määrustikule tingimusel, kui toetuse andmise kuule eelnenud kahe viimase kalendrikuu jooksul kindlustusagent tagas kindlustusmaksude laekumise (vabatahtliku kindlustamise alal) keskmiselt kuus järgmises ulatuses: Moskvas ja Leningradis — 500 rubla; liidu- ja autonoomsete vabariikide pealinnades ning oblastite ja kraide keskustes — 400 rubla; teistes linnades, suvituskohtades, töölis- ja teistes asulates — 200 rubla; maal — 120 rubla (1956. a. 7. aprilli redaktsioon).

1. *Määrustiku* p. 108 eeskirjades mõeldakse neid Riikliku Kindlustuse mittekoosseisulisi kindlustusagente, kes ei tööta samaaegselt mõnel teisel töökohal. Kui kindlustusagent töötab samaaegselt ka töölise või teenistujana, siis on tal õigus riiklikule sotsiaalkindlustusele selle teise töökoha järgi.

Kindlustusagentile, kes samaaegselt on ka kolhoosiliige, *Määrustiku* p. 108 eeskirju ei kohaldata, sõltumata sellest, kas temale ühismajandiliikmena riiklik sotsiaalkindlustus on kehtestatud või mitte.

2. Mittekoosseisulistele kindlustusagentidele ajutise töövõimetuse toetuse määramisel tuleb aluseks võtta nende tegelik töötasu, kuid mitte rohkem kui kahekordne ametipalk, mida saab kindlustusinspektor selles jaoskonnas, kus töötab mittekoosseisuline kindlustusagent. Tööõnnetusest või kutsehaigusest tingitud ajutise töövõimetuse juhtumel vastavaid piiramisi ei rakendata (vt. *Riigiasutuste Töötajate Ametiühingu Keskkomitee 1959. a. 14. jaanuari otsus*).

3. Haigustoetuse määramisel peavad sotsiaalkindlustuskomisjon või ametiühingu kohalik komitee ja administratsioon kontrollima, kas haigestumise kuule eelnenud kahe kalendrikuu jooksul laekus kindlustusmaks vabatahtliku kindlustamise alal *Määrustiku* p. 108 eeskirjades ettenähtud suuruses antud kindlustusagendi poolt sõlmitud lepingute alusel.

Mittekoosseisulistele kindlustusagentidele antakse välja või nende kohta peetakse tööraamatuid tingimusel, et nad esimese kolme kuu jooksul arvates töölevõtmise päevast kindlustasid kindlustusmaksude laekumise vabatahtliku kindlustamise alal *Määrustiku* p. 108 eeskirjades ettenähtud määral.

109. Mittekoosseisulistele treeneritele-pedagoogidele, kes alaliselt töötavad laste spordikoolides, ametiühingute spordisektsioonides ja spordiklubides ning kes saavad tunnitasu, makstakse *Määrustiku* alusel toetust tingimusel, kui viimase kahe kalendrikuu jooksul selle kuu esimeseks päevaks, mille kestel algas töövõimetus, töötaja andis keskmiselt 75 tundi kuus (ühes või mitmes kehakultuuriorganisatsioonis).

Ajutise töövõimetuse toetust ning rasedus- ja sünnitustoetust arvutatakse tegelikust töötasust (kaasa arvatud töötasu teistes

kehakultuuriorganisatsioonides), kuid sellise arvestusega, et töötasu üldsumma, millest arvutatakse toetus, ei ületaks samasuguse staaži ja haridusega koosseisulise treeneri palka (tariifimäära).

1. Mittekoosseisuliste treenerite tööraamatuid peetakse nendes asutustes või organisatsioonides, kus nad annavad suurema arvu tunde. Vaidluste korral otsustab küsimuse tööraamatu pidamise kohta Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu.

2. Sotsiaalkindlustuse toetused määrab ja maksab välja see asutus või organisatsioon, kus peetakse treeneri tööraamatut.

3. Toetuste määramisel on vaja nõuda andmete esitamist töötasu suuruse kohta, mida antud treener saab teistest asutustest või organisatsioonidest.

110. Mittekoosseisulistele töötajatele trükiteodete levitamise alal (raamatulevitajatele), kes töötavad kirjaliku töölepingu põhjal ja kellel ei ole kohakaasluse alusel teist töökohta, makstakse toetusi üldistel alustel, sõltumata nende töö tasustamise viisist.

1. *Määrustiku* p. 110 eeskirjade alusel saavad trükiteodete (raamatud, ajalehed, ajakirjad) mittekoosseisulised levitajad sotsiaalkindlustuse toetusi kahe tingimuse üheaegsel olemasolul:

a) kui nad töötavad kirjaliku lepingu (kokkuleppe) alusel;

b) kui nad samaaegselt ei tööta mõnes teises ettevõttes, asutuses, organisatsioonis või kolhoosis.

Toetuse arvutamisel tuleb siin aluseks võtta tegelik töötasu, kuid mitte kõrgem kui kahekordne tariifimäär. Kahekordse tariifimäära suurus on 124 rubla («*Komitee*» ja *ÜAÜKN presiidiumi 1967. a. 20. novembri määruse nr. 511/28 lisa 26*).

111. Töölistele ja teenistujatele, kes töötavad üksikute kodanike kodus majapidamises (sekretäridele, majateenijatele, autojuhtidele, karjastele jt.) või usuorganisatsioonides ametiühinguorganite osavõtul sõlmitud töölepingute alusel, antakse toetust üldistel alustel järgmiste eranditega (1958. a. 5. aprilli redaktsioon):

a) välja jäetud 27. detsembril 1956;

b) lapse sünnitoetust antakse, kui toetust taotleb lapsevanem töötas lapse sündimise päevani pidevalt vähemalt 12 kuud (ühes või mitmes töökohas; ükski töövaheaeg ei või olla pikem kui 15

päeva) ning kui lapsevanema keskmine kuutöötasu ei ületa punktis 77 toodud määrasid;

c) ajutise töövõimetuse toetust ning rasedus- ja sünnitustoetust antakse järgmises suuruses:

töötajatele, kes on olnud ametiühinguliikmed vähemalt 1 aasta — $\frac{2}{3}$ töötasu ulatuses töövõimetuse või raseduspuhkuse esimese 20 kalendripäeva eest; ajutise töövõimetuse ülejäänud päevade eest 90 protsendi ulatuses töötasust, rasedus- ja sünnituspuhkuse ülejäänud päevade eest aga täie töötasu ulatuses;

töötajatele, kes on olnud ametiühinguliikmed vähem kui 1 aasta — $\frac{2}{3}$ töötasu ulatuses kogu töövõimetuse või rasedus- ja sünnituspuhkuse jooksul;

töötajaile, kes ei ole ametiühinguliikmed: ajutise töövõimetuse toetust — $\frac{1}{2}$ töötasu ulatuses, rasedus- ja sünnitustoetust — $\frac{2}{3}$ töötasu ulatuses kogu puhkuse aja eest.

Käesolevas punktis nimetatud töötajatele määratakse ja maksatakse toetus välja ametiühingu rajooni-, linna- või grupikomiteede poolt kõrgemalseisvalt ametiühinguorganisatsioonilt saadavate eriasigneeringute arvel (1956. a. 27. detsembri redaktsioon).

1. *Üksikisikute* kodumajapidamises või isikute grupi teenistuses töötajail (sekretärid, autojuhid, masinakirjutajad, majateenijad, karjused jt.) on õigus kõigile riikliku sotsiaalkindlustuse toetustele. Tööandjad on kohustatud viie päeva jooksul isiku töölevõtmise päevast registreeruma kohaliku tööstuse ja kommunaalmajanduse tööliste ametiühingu grupi-, linna-, rajoonikomitees kui kindlustaja ja välja andma isikule palgaraamatu. Palgaraamat on dokument, mis tõestab tööleasunud isiku tööalast tegevust. Palgaraamatu blankette saavad kindlustajad ametiühingu grupi-, linna- või rajoonikomiteest, kus registreeritakse antud töövahekord.

2. Kodanikud, kes töötavad *usuorganisatsioonides* ametikohtadel või töödel, mille loetelu on toodud *Määrustiku* p. 2, § 10, omavad õiguse kõigile riikliku sotsiaalkindlustuse toetustele, kui tööleping on sõlmitud ametiühinguorganite osavõtul.

3. *Määrustiku* p. 111 eeskirjade rakendamisel esineb teatud erinevusi võrreldes üldiste eeskirjadega ajutise töövõimetuse toetuse ja rasedus- ning sünnitustoetuse väljamaksmiseks. Toetusemäärad ei sõltu mitte pideva

tööstaaži pikkusest, vaid ametiühinguliikmeks oleku staažist. Toetusemäärad ei sõltu ka põhjusest, mis tingis ajutise töövõimetuse (sealhulgas tööõnnetus või kutsehaigus), sest *Määrustiku* p. 17 eeskirju ei laiendata käesolevatele ajutise töövõimetuse juhtudele.

4. Ajutise töövõimetuse puhul tuleb aga toetuse arvutamisel rakendada *Määrustiku* p. 24 ja 51 eeskirju.

5. Üksikisikute või isikute grupi juures ja usuorganisatsioonides töötajatele ei laiendata toetuse miinimummäära, mis on toodud *Määrustiku* p. 19 eeskirjades.

6. Majateenijatele haigustoetuse väljaarvutamiseks jagatakse kuu töötasu kogu töövõimetuskuu kalendripäevade arvuga. Töötasu hulka arvatakse nii rahalise töötasu osa kui ka naturaaltasu osa (toit, korter jne.). Naturaaltasu arvutamisel võetakse aluseks rahaline töötasu. Majateenijatele makstakse ajutise töövõimetuse puhul toetust töövõimetuse kalendripäevade eest.

7. Kuna kõigile neile, kes töötavad üksikisikute juures või usuorganisatsioonides, sotsiaalkindlustus ei laiene, siis on vajalik tutvuda *Määrustiku* p. 2 kommentaaridega.

112. Ajutistel töödel töötajatele antakse töövõimastusest või kutsehaigusest tingitud ajutise töövõimetuse toetust üldistel alustel, muudel põhjustel tekkinud ajutise töövõimetuse toetust aga mitte rohkem kui 75 kalendripäeva ulatuses.

1. NSV Liidu KTK ja RKN 1927. a. 14. jaanuari määruse alusel loetakse ajutiseks tööliseks ja teenistujaks isikut, kes on tööle võetud kindlaks tähtajaks, kuid kahe kuu piirides, või isikut, kes on võetud tööle määramata tähtajaks, kuid mitte üle kahe kuu. Samuti loetakse selle määruse alusel ajutiseks tööliseks või teenistujaks seda, kes on võetud küll tööle tähtajaga nelja kuu piirides, kuid teise ajutiselt puuduva töötaja asemele, kellele administratsioon kehtiva tööseadusandluse kohaselt peab säilitama ameti- või töökoha.

Viimati märgitud juhtumid esinevad näiteks siis, kui ajutiselt puuduv töötaja on kordusõppustel, rasedus- ja sünnituspuhkusel, palgata puhkusel pärast sünnitusjärgse puhkuse lõppemist.

Tuleb aga pöörata tähelepanu asjaolule, et mõnikord vallandatakse ajutine töötaja küll enne kahe- või nelja-

kuulise tähtaja lõppemist, kuid võetakse uuesti tööle ajutise töötajana enne 7 päeva möödumist samasse ettevõttesse, asutusse või organisatsiooni. Kui vaheaeg töös ei ületa 7 päeva, muutub ajutine töötaja alaliseks töötajaks juhul, kui tööloleku aeg enne ja pärast vallandamist ületab üldsummas kaks või neli kuud.

2. Ajutised töölised ja teenistujad, kes on muutunud töövõimetuks üldhaigestumise või elukondliku trauma tagajärjel, saavad igakordse ajutise töövõimetuse puhul haigustoetust mitte rohkem kui 75 kalendripäevale langetavate tööpäevade eest.

3. *Määrustiku* p. 112 eeskirju ei rakendata rasedus- ja sünnitustoetuste väljamaksmisel.

4. Kui ajutisel töötajal on invaliidsusgrupp, kohaldatakse üldhaigestumise ja elukondliku trauma puhul *Määrustiku* p. 8 ja 9 eeskirju.

5. Töövigastusest või kutsehaigusest tingitud töövõimetuse toetust makstakse ajutistele töötajatele 100% ulatuses töötasust, sõltumata pidevast tööstaažist. Toetust makstakse neil juhtudel kuni tervenemiseni või invaliidsusgrupi määramiseni.

113. Aresti all oleku ja kohtumeditiinilise ekspertiisi aja eest ajutise töövõimetuse toetust ning rasedus- ja sünnitustoetust ei anta. Kui töövõimetus või rasedus- ja sünnituspuhkus kestab ka pärast vabanemist ja kui töötaja on ennistatud tööle, antakse toetust alates ennistamise päevast.

1. Ajutise töövõimetuse toetust ning rasedus- ja sünnitustoetust ei maksta ka neile, kelle suhtes rahvakohunik on kohaldanud administratiivseid mõjutusvahendeid kuni 15 ööpäevase aresti näol. Kui ajutine töövõimetus kestab pärast vabanemist edasi, antakse toetust alates päevast, millal töötaja oleks pidanud tööle asuma.

Administratiivsete mõjutusvahendite kohaldamine (ka arest kuni 15 päeva) ei too endaga kaasa isiku karistust, ei katkesta tema pidevat tööstaaži ja ei ole vallandamise aluseks (*NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1962. a. 4. aprilli otsus*).

2. Arestis oleku ajal saadud vigastus tuleb pärast arestist vabanemist jätkuva töövõimetuse puhul haigus-

toetuse määramisel ja väljamaksmisel lugeda elukondlikuks traumaks.

114. Kohtuotsuse põhjal sundravile suunatud isikutele sundravi aja eest ajutise töövõimetuse toetust ning rasedus- ja sünnitus-toetust ei anta.

1. Kohtuotsuse põhjal suunatakse sundravile isikuid, kes ühiskonnaohtliku teo sooritamise ajal olid süüdimatud. Nendele kodanikele meditsiinilises asutuses sundravil viibimise aja eest ajutise töövõimetuse toetust ei maksta.

2. Ravi-tööprofülaktooriumi suunatutele laieneb samuti *Määrustiku* p. 114.

115. Isikutele, kes on mõistetud paranduslikele töödele ning kannavad karistust oma endisel töökohal, antakse ajutise töövõimetuse toetust ning rasedus- ja sünnitustoetust vastavalt tööstaažile, mis neil oli paranduslikele töödele mõistmise ajani.

Mitte endisel töökohal paranduslikele töödele määratud isikutele antakse ajutise töövõimetuse toetust mitte varem kui 6 kuu möödumisel paranduslike tööde algusest, rasedus- ja sünnitustoetust aga sõltumata töö-kestusest enne raseduspuhkusele jäämist. Nimetatud toetuse suuruse kindlaksmääramisel sel juhul endist pidevat tööstaaži ei arvestata.

Ajutise töövõimetuse toetust ning rasedus- ja sünnitustoetust paranduslikel töödel olijatele arvutatakse töötasust, millest on maha arvestatud kohtuotsusega kinnipidamisele kuuluv summa.

Lapse sünnitoetust makstakse paranduslikel töödel olijaile, kui nad kannavad karistust oma endisel töökohal.

Paranduslikel töödel olija enese või tema perekonnaliikme surma korral makstakse matusetootust, kui paranduslikke töid tehti endisel töökohal (1961. a 28. juuli redaktsioon).

1. Isikute suhtes, kes on mõistetud paranduslikele töödele ilma vabadusekaotuseta, kohaldatakse erinevaid eeskirju riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste maksmisel, mis sõltuvad sellest, kas karistust parandusliku töö näol kantakse endisel töökohal või mitte.

2. Paranduslikud tööd samas ettevõttes või asutuses, kus töötaja oli enne paranduslikele töödele määramist, ei muuda üldiselt töötaja õiguslikku olukorda riikliku sotsiaalkindlustuse toetuse saamisel. Erandeid üldistest eeskirjadest rakendatakse pideva ja üldise tööstaaži

määramisel. Pideva ja üldise tööstaaži pikkus määratakse kindlaks paranduslike tööde kandmise tähtaja alguseni. Paranduslikel töödel viibimise aeg endise töökoha järgi ei katkesta pidevat tööstaaži, kuid seda aega ei arvata ka pideva ja üldise tööstaaži hulka.

3. Kui isik ei kanna paranduslikke töid endisel töökohal, vaid mõnes teises ettevõttes, asutuses või organisatsioonis, siis tööõnnetusest, kutsehaigusest või rasedus- ja sünnituspuhkusest tingitud ajutise töövõimetuse puhul makstakse toetust alates töövõimetuse esimesest päevast.

Kui aga ajutine töövõimetus on tingitud mõnest muust põhjusest, siis ajutise töövõimetuse toetust ei maksta enne, kui töötaja on uues töökohas töötanud vähemalt 6 kuud (kaasa arvatud ka paranduslikel töödel viibimise aeg selles töökohas).

4. Kui töötaja kannab paranduslikke töid mitte endises töökohas, vaid mõnes teises ettevõttes, asutuses või organisatsioonis ilma vabadusekaotuseta, siis paranduslikel töödel viibimise ajal ei maksta lapse sünnitoetust ega ka matusetoetust töötaja enda või tema perekonnaliikme surma korral.

5. Haigustoetuse summast, mis arvutatakse töötasust, millest on juba maha arvatud kohtuotsusega kinnipidamisele kuuluv summa, kinnipidamisi kohtuotsuse alusel enam ei tehta ning töövõimetuse aeg arvatakse paranduslikel töödel viibimise aja hulka.

VIII. TOETUSTE MÄÄRAMISE JA VÄLJAMAKSMISE ÜLDESKIRJAD

116. Toetused Määrustiku alusel määratakse töölise või teenistuja töökohajärgse vabriku-, tehase- või kohaliku komitee sotsiaalkindlustuskomisjoni poolt.

Nendes ettevõtetes, kus ametiühingu tsehhikomiteede juures on olemas tsehhi sotsiaalkindlustuskomisjonid, määratakse toetused viimaste poolt.

Nendes ettevõtetes ja asutustes, kus ei ole sotsiaalkindlustuskomisjone ega tsehhikomisjone, määratakse toetused vahetult ametiühingu vabriku-, tehase- või kohaliku komitee poolt.

Välkestes ettevõtetes ja asutustes, kus ei ole ametiühingukomi-

teesid, määratakse toetused töölistele ja teenistujatele ametiühingu rajooni-, linna- või grupikomiteede poolt.

1. Toetuste määramise all mõeldakse ametiühinguorgani otsust toetuse väljamaksmiseks. Ametiühinguorgani vastava otsuseta on toetuse väljamaksmine keelatud. Igal üksikul juhul peab toetus olema määratud vastavuses kehtiva seadusandlusega, ei tohi esineda ei üle- ega vähemmaksmist.

2. Üldreeglina määravad riikliku sotsiaalkindlustuse toetusi sotsiaalkindlustuskomisjonid. Need moodustatakse ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide kohalike komiteede juurde, kus töötajate üldarv on vähemalt 100 inimest. Sotsiaalkindlustuskomisjonid moodustatakse tsehhikomiteede juurde ametiühingu tsehhikomitee olemasolul. Nendes ettevõtetes või asutustes, kus sotsiaalkindlustuskomisjone ei ole, määravad toetusi vahetult ametiühingu kohalikud komiteed.

3. Väikeettevõtetes ja asutustes, kus pole ametiühingu kohalikke komiteesid, määravad toetusi ametiühingu rajooni-, linna- või grupikomiteed.

Kui antud maakohas pole ametiühingu rajooni-, linna- või grupikomiteed, võib väikeettevõtete ja asutuste töötajatele (seal, kus pole ametiühingukomiteesid) toetust määrata Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu või vabariikliku ametiühingukomitee erikorraldusel lähim ametiühingukomitee. Toetuste määramise õigsuse järelkontrolli peab alluvuse korras teostama vastav vabariiklik või rajooni ametiühingukomitee.

4. Töötajatele, kes üheaegselt töötavad mitmel töökohtadel, nagu õpetajad ja tunniandjad (*Määrustiku* p. 45), mittekoosseisulised treenerid-pedagoogid (*Määrustiku* p. 109), mittekoosseisulised kunstilise isetegevuse ringide juhid jne., määravad toetusi põhitöökoha (kus asub tööraamat) ametiühinguorganid või *Määrustiku* p. 116, § 3 märgitud ametiühinguorganid.

5. Õpilastele ja kodumajapidamises ning usuorganisatsioonides töötajaile toetuste määramist reguleerivad *Määrustiku* p. 105 ja 111 eeskirjad.

117. Ajutise töövõimetuse toetus, rasedus- ja sünnitustoetus määratakse ja makstakse välja tööliste või teenistuja töökoha järgi

ka sel juhul, kui töövõimetus tekkis väljaspool ettevõtte või asutuse asukohta (näiteks komandeeringu, puhkuse jne. ajal).

Erandjuhtudel võib tähendatud toetusi määrata ja välja maksta töölise või teenistuja asukohas vastav ametiühingu rajooni-, linna-, oblasti- või kraikomitee.

1. Üldpõhimõttel määratakse ajutise töövõimetuse toetust ning rasedus- ja sünnitustoetust töölise või teenistuja alalise töökoha järgi, sest toetuse määramiseks on vaja mitmesuguseid andmeid, mis asuvad töölise või teenistuja alalises töökohas (tööraamat, andmed ametiühingusse kuuluvuse ning töötasu suuruse kohta jne.).

2. Erandina võib riikliku sotsiaalkindlustuse summasid välja maksta ka töölise või teenistuja asukoha järgi. Toetust võivad antud juhul määrata ametiühingu rajooni-, linna- või vabariiklikud komiteed.

Ametiühinguorgan, kes erandjuhtumil määrab tööli- sele või teenistujale haigustoetust väljaspool tema alalist töökohat, peab töölise või teenistuja alalisest töökohast nõudma välja tõendi vajalike andmetega (pidev tööstaaž, eelmisest töökohast vallandamise aeg ja põhjus, ametiühingusse kuuluvus, invaliidsus ja invaliid- suse põhjus, keskmise töötasu suurus vastava perioodi eest, ametipalga või tariifimäära suurus jne.). Tõend jääb väljamakstud haiguslehe juurde.

118. Toetused määratakse sotsiaalkindlustuskomisjoni otsusega, mitte aga ametiühingukomitee esimehe ainuisikulise korralduse põhjal.

Töötraumast või elukondlikust traumast tingitud töövõimetuse toetus määratakse toetusesaaja juuresolekul, kui tema tervislik olu- korrd võimaldab ilmuda komisjoni istungile.

Kõik komisjoni otsused toetuste asjus kantakse istungi protokollis.

1. Mõningates ametiühinguorganisatsioonides on esi- nenud juhtumeid, kus ametiühingukomitee esimees (kes samaaegselt on ka sotsiaalkindlustuskomisjoni esimees) määrab haigustoetust ainuisikuliselt. Selline haigusleh- tede «viseerimine» haiguslehtede väljaandmise õigsuse, ajutise töövõimetuse tekkimise põhjuste, pideva töö- staaži suuruse kollektiivse kontrollimise ja arutamise- ta võib aga kaasa tuua töötajate õiguste piiramise ja pal- judel juhtudel ka sotsiaalkindlustussummade ebaõige kulutamise.

2. Toetuse saaja viibimisel sotsiaalkindlustuskomisjoni istungil tuleb talle selgitada toetuse määramise põhimõtteid. Toetuse väljamaksmisest keeldumise puhul tuleb aga selgitada, miks toetust ei või määrata või miks toetusemäär vähendati.

Sotsiaalkindlustuskomisjoni otsused toetuse määramise või toetuse äraütlemise kohta peavad olema protokollitud iga üksiku toetuse määramisel. Kui toetuse määramisest keeldutakse, peab protokollis olema fikseeritud äraütlemise põhjus.

3. Ametiühingute vabariiklikud, vabriku-, tehase- ja kohalikud komiteed peavad rangelt kinni pidama kollegiaalsuse printsiibist kõikide küsimuste lahendamisel, mis on seotud tööliste ja teenistujate materiaalse kindlustusega sotsiaalkindlustuse liinis (*ÜAÜKN presiidiumi 1962. a. 5. jaanuari otsus*).

4. Nendes ettevõtetes, kus ametiühingu tsehhikomiteede juures on olemas sotsiaalkindlustuskomisjon, määratakse toetused viimaste poolt. Juhtudel aga, kus on tegemist töövigastuse või kutsehaigusega, tuleb haiguslehed toetuse määramiseks üle anda ametiühingukomitee juures asuvale sotsiaalkindlustuskomisjonile. See on tarvilik võitluse tugevdamiseks traumatismi ja kutsehaiguste vastu. Sellel komisjonil on õigus kontrollida, kas administratsioon peab õigesti tööliste ning teenistujate tööraamatuid ja määrab õigesti töötajate pidevat tööstaaži.

119. Ettevõtte või asutuse pea-(vanem-)raamatupidaja vastutab koos ametiühingukomiteega toetuste õige määramise, arvutamise ja väljamaksmise eest.

Kui toetuse määramisel või töölise või teenistuja tööstaaži kindlakstegemisel esineb kehtiva seadusandluse rikkumisi või väljamaksmiseks esitatud dokumendid on valesti vormistatud, on ettevõtte või asutuse pea-(vanem-)raamatupidaja kohustatud väljamaksmist teostamata tagastama need koos vigade kirjaliku loeteluga sotsiaalkindlustuskomisjonile.

Pea-(vanem-)raamatupidaja arvamusega mittenõustumise korral pöörduv sotsiaalkindlustuskomisjon tekkinud vaidluse lahendamiseks vabriku-, tehase- või kohaliku komitee kaudu kõrgemalseisva ametiühinguorgani poole, kelle otsus on lõplik.

1. *Määrustiku* p. 119 eeskirjade mõte seisneb selles, et pea-(vanem-)raamatupidaja on kohustatud kontrollima kõikide toetuse väljamaksmiseks esitatud dokumentide õigsust ja seaduslikkust.

2. Pea-(vanem-)raamatupidaja vastutab toetussummade õigsuse eest, kuna toetuste väljaarvutamine ja -maksmine, kõigi dokumentide vormistamine ja esitamine on administratsiooni kohustus [vt. ka NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1964. a. 6. novembri määrusega nr. 923 kinnitatud «*Riiklike, kooperatiivsete (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlike ettevõtete, organisatsioonide ning asutuste pea-(vanem-)raamatupidajate põhimäärust*» — *ENSV MN MKK, 1965, nr. 8*]. Samuti peab pea-(vanem-)raamatupidaja jälgima, et ühtegi haiguslehte ei makstaks välja ametiühinguorgani vastava otsuseta.

3. Kui sotsiaalkindlustuskomisjon (ametiühingukomitee) määras töotajale ajutise töövõimetuse toetuse määraks näiteks 50% (või 25%, kui töötaja ei ole ametiühinguliige), kuid toetuse väljaarvutamisel selgus, et see on väiksem kehtestatud minimaalsest toetussummast, siis võib raamatupidamine iseseisvalt suurendada toetussummat. Sotsiaalkindlustuskomisjoni (ametiühingukomitee) täiendav otsus antud juhul pole vajalik.

4. Kui pea-(vanem-)raamatupidaja ei ole nõus sotsiaalkindlustuskomisjoni otsusega haigustoetuse määramise kohta, tagastab ta dokumendid komisjonile. Komisjon oma istungil peab läbi arutama pea-(vanem-)raamatupidaja seisukohad ning nendega nõustumise korral muutma oma varasema otsuse. Kui komisjon aga ei nõustu pea-(vanem-)raamatupidaja seisukohtadega, kinnitab ta oma endist otsust ja taotleb ettevõtte (asutuse) ametiühingukomitee kaudu küsimuse ülesseadmist Eesti NSV vastava tootmisharu ametiühingu vabariikliku komitee ees, kellele antud ametiühingukomitee allub. Vabariikliku ametiühingukomitee presiidiumi otsus antud küsimuses on lõplik ja kohustuslik täitmiseks ettevõtte (asutuse) administratsioonile.

120. Kõik Määrustikus ettenähtud toetused makstakse välja ettevõtte või asutuse administratsiooni poolt neilt sissenõutavate sotsiaalkindlustusmaksude arvel.

Kui ametiühingu vabriku-, tehase- või kohalik komitee teeb kindlaks, et töölise või teenistuja töövigastus või kutsehaigus tuleb administratsiooni poolt töökaitse ja ohutustehnika eeskirjade rikkumisest, teeb ta administratsioonile kohustusliku otsuse, mille põhjal ettevõtte, asutus või organisatsioon peab vastuvaidlematus korras kandma riikliku sotsiaalkindlustuse eelarvesse summa, mis kulutati toetuse maksmiseks töövigastuse või kutsehaigusega seoses oleva ajutise töövõimetuse puhul (1958. a. 5. septembri redaktsioon).

1. Ettevõtted, asutused ja organisatsioonid on kohustatud üks kord kvartalis ettenähtud tähtajal esitama ametiühinguorganisatsioonidele sotsiaalkindlustuse kvartaliarvestuslehed vormi kohaselt, mille on kinnitanud NSV Liidu Rahandusministeerium 30. septembril 1968 ja ÜAÜKN sekretariaat 22. oktoobril 1968.

Arvestuslehe esimene eksemplar, mille on eelnevalt kinnitanud käitis- või kohalik komitee, esitatakse sellele ametiühinguorganisatsioonile, kus antud kindlustaja on registreeritud, teine eksemplar aga käitis- või kohalikule komiteele.

2. Vastutus arvestuslehtede esitamise eest on pandud ettevõtete ja asutuste juhatajatele ja pea-(vanem-)raamatupidajatele.

3. Ametiühingukomiteed on kohustatud juhul, kui arvestuslehed ei ole esitatud tähtajaks, koostama hiljemalt 3 päeva jooksul aktid süüdlaste vastutusele võtmiseks. Aktid antakse viivitamatult tehnilisele inspektorile, kes otsustab trahvi määramise.

Tehnilised inspektorid on kohustatud kolme päeva jooksul pärast akti kättesaamist tegema otsuse trahvi määramise kohta ja jälgima, et trahv laekuks õigeaegselt ametiühingu jooksvale arvele sotsiaalkindlustussummade alal.

4. Kindlustusmaksude arvele ei tule arvestada ettevõtte ja asutuse poolt makstud sotsiaalkindlustusalaseid kulutusi, kui need ei olnud näidatud selle kvartali arvestuslehes, mille jooksul vastavad kuludokumendid tasumiseks esitati. Haiguslehe tasumiseks esitamise päevaks loetakse seda päeva, millal haiguslehed esitati administratsioonile väljamaksmiseks pärast sotsiaalkindlustuskomisjoni või ametiühingukomitee otsust toetuse määramiseks.

5. Kui kvartaliarvestusleht esitati rohkem kui ühekuulise hilinemisega, ei tule arvestada sellesse arvestuslehte võetud sotsiaalkindlustuskulude kuu keskmist summat.

6. Kui kindlustaja poolt kogu aruandekvartali kestel teostatud kulutused olid selle kvartali eest saadaolevatest kindlustusmaksudest suuremad, kantakse vahe järgmise kvartali eest makstavate kindlustusmaksude arvele. Kui kulutused järgmises kvartalis on samuti suuremad kui tulud, siis vahe kulude ja saadaolevate maksude vahel kaetakse vahetult ametiühingu poolt summade ülekandmise teel ettevõtte või asutuse jooksvale arvele või arveldusarvele hiljemalt 10 päeva jooksul pärast arvestuslehe saamist.

7. Selleks, et vältida õnnetusjuhtumeid tööprotsessis ning tagada riikliku sotsiaalkindlustuse summade õige kasutamine, tuleb ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhatajatel ning ametiühingu kohalike komiteede esimeestel õnnetusjuhtumite korral, mida loetakse seotuks tööülesannete täitmisega, rangelt juhendada ÜAUKN presiidiumi 1966. a. 20. mai otsusega kinnitatud *«Töötamises toimunud õnnetusjuhtumite juurdlemise ja arvelevõtmise põhimäärusest»*, mis on eraldi brošüürina saadetud kõigile ettevõtetele ja allasutustele.

Ametiühingu kohalike komiteede esimeestel tuleb kohe pärast tootmisega seotud õnnetusjuhtumi tagajärjel tekkinud töövõimetuse (haiguslehe) lõppemist, s. t. järgneval korralisel ametiühingukomitee koosolekul (või erakorralisel, kui kahe nädala jooksul plaanijärgset koosolekut ei toimu) koos haigustoetuse määramisega läbi vaadata õnnetuse asjaolud ja põhjused. Kui põhjused kas või osaliselt tulenesid administratsiooni süüst, peab komitee operatiivselt ja iseseisvalt, sõltumata administratsiooni seisukohast, vastu võtma otsuse kannatanule väljamakstava (väljamakstud) haigustoetuse kogusumma ettevõtte või asutuse arvelt vastuvaidlematus korras tagasinõudmise (regresshagi) kohta riikliku sotsiaalkindlustuse summade arvele.

Kuna administratsioon on tööseadusandluse põhjal vastutav kõigile töötajatele ohutute töötingimuste tagamise eest, siis tuleb toetusena väljamakstud summa tagasi nõuda kõigil juhtudel, kui õnnetusega kaasnes

töökaitse nõuete või mõeldavate ettevaatusabinõude täielik või osaline täitmata jätmine (või väärtäitmine) administratsiooni poolt (samuti ka mõlemapoolse süü korral).

Administratsioonist olenevate asjaolude (põhjuste) hulka kuulub näiteks töö ohutustehnika nõuetele mittevastav organiseerimine, libisemisohtlik, korratu või muidu ohtlik töökoht (ruum, territoorium jne.), mittekorras, kaitsmata või puuduliku ehitusega töövahend (seade), töö võimaldamine korratu või puuduliku eririidetuse, individuaal-kaitsevahendite või ohtlike töövõttega, töötajate omavahel kooskõlastamata tegevus, mitteküllaldane töödistsipliin, puudulik järelevalve, instruerimine või väljaõpe jne.

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1957. a. 28. jaanuari määrusele nr. 79 (СП СССР 1957 г., № 3, cr. 22) tuleb ametiühingu kohaliku komitee otsus haigustoetuse tagasinõudmiseks teha samuti kõigil nendel juhtudel, mille kohta on olemas Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu või ametiühingu vabariiklike komiteede tehnilise inspektori vastav seisukoht.

Viimase seisukoha saamisel peab ametiühingu kohalik komitee tegema oma otsuse järgmisel (ajutise töövõimetuse kestmisel aga selle lõppemisele järgnevat) koosolekul.

Ametiühingu kohaliku komitee otsuses näidatakse ära kannatanu perekonnanimi ja initsiaalid, õnnetusjuhtumi kuupäev, töövõimetuse kestus, kogu haigustoetusena väljamakstud summa suurus ning milles seisneb administratsiooni süü. Ametiühingukomitee otsuse ärakiri tuleb anda kohe ettevõtte või asutuse juhatajale ning teine ärakiri saata kõrgemalseisvale ametiühinguorganile. Kui administratsioon kolme päeva jooksul, arvates ametiühinguorgani otsuse kättesaamise päevast, ei kanna märgitud summasid riikliku sotsiaalkindlustuse eelarvesse, nõutakse need summad sisse vastuvaidlematus korras (vt. ka «*Ametiühingu käitis- ja kohaliku komitee õiguste põhimääruse*» p. 11).

Sel juhul pöörduv komitee vahetult NSV Liidu Riigipanga Eesti Vabariikliku Kontori või tema osakondade poole, esitab viimasele oma otsuse ning pank teostab

vastava ülekande ettevõtte (asutuse või organisatsiooni) arveldus- või jooksvalt arvelt.

121. Kulutusi toetuste väljamaksmisel, mis on tehtud vastava ametiühinguorgani sellekohase otsuseta või mille tegemisel on rikutud eeskirju, mis määravad õigust toetusele, toetuse suurust, pideva tööstaaži kindlakstegemise korda ning toetuse arvutamise ja väljamaksmise korda, või mis on tehtud valesti vormistatud dokumentide alusel, ei kanta sotsiaalkindlustusmaksude arvele, vaid ettevõtte või asutuse arvele.

1. *Määrustiku* p. 121 eeskirjades nähakse ette juhtumid, kus ajutise töövõimetuse toetus on juba välja makstud, kuid hilisema kontrollimise tulemusena kooskõlas *Määrustiku* p. 125 eeskirjadega selgus, et toetuse määramisel, väljaarvutamisel ja -maksmisel esines vigu, mille tulemusena kulutati ebaseaduslikult riikliku sotsiaalkindlustuse summasid.

Kuna aga *Määrustiku* p. 119 eeskirjade alusel pidi raamatupidamine võtma tarvitusele abinõud eeskirjade rikkumiste ärahoidmiseks, siis üleliigselt (ebaseaduslikult) väljamakstud summad jäävad ettevõtte (asutuse) administratsiooni kanda.

2. Ametiühinguorganisatsioonid peavad jälgima, et administratsiooni aruannetesse sotsiaalkindlustussummade kulutuste kohta ei satuks summad, mis on välja makstud riikliku sotsiaalkindlustuse summade arvelt seadusvastaselt või ekslikult.

Näited.

● Kui töötaja pideva tööstaaži ebaõige määramise tulemusena oli 50%-lise toetusmäära asemel tasutud 60%, siis üleliigselt väljamakstud summasid sotsiaalkindlustusmaksude arvele kanda ei saa.

● Kui töötajale tasuti haigustoetust ilma ametiühinguorgani otsuseta, siis väljamakstud summat sotsiaalkindlustussummadele arvele ei võeta, kuigi töötajal oli õigus vastava toetuse saamiseks. Tehtud kulutus jääb ettevõtte (asutuse) kanda.

● Kui töötajale maksti haigustoetust rohkem seetõttu, et keskmise töötasu hulka arvati summad üle-

tunnitööde eest, samuti tööde eest, mis ei kuulu töötaja tööülesannete hulka, või töötasu kohakaasluse eest, siis selline keskmise töötasu arvestamise moodus on ebaõige ning üleliigselt väljamakstud summad jäävad administratsiooni kanda.

● Sotsiaalkindlustuskulude arvele ei tule võtta neid kulutusi, mis on juba välja makstud ebaõigete dokumentide või puudulikult vormistatud dokumentide alusel (puudub raviasutuse pitser, arsti nimi ja tema allkiri; kaadriosakonna või ametiühinguorgani märkus; majavalitsuse tõend lapse elusoleku kohta toetuse teise osa kättesaamisel jne.).

3. Kontrolli tulemusel avastatud toetuste väljamaksmise eeskirjade rikkumise juhud näidatakse kontrollaktis (vt. *Määrustiku* p. 125). Kontrollakt on aluseks ebaseaduslikult tehtud kulutuste mittevõtmiseks sotsiaalkindlustuse maksete arvele.

Ametiühingukomiteed võtavad tarvitusele abinõud kontrollimisel avastatud puuduste kõrvaldamiseks ja jälgivad, et administratsioon näitaks sotsiaalkindlustuse kvartaliarvestuslehel summad, mis ei võeta sotsiaalkindlustuse maksete arvele.

122. Toetust, mida pole kätte saadud tähtajaliselt (täielikult või osaliselt), võib taotleda ametiühinguorganilt mitte hiljem kui 6 kuu jooksul, arvates töövõime taastumise või invaliidsuse määramise päevast, lapse sündimise päevast või surmapäevast. Seejuures antakse ajutise töövõimetuse toetust tagantjärele mitte rohkem kui 12 kuu eest.

Toetuse maksmisel tagantjärele (täielikult või osaliselt) ametiühinguorganite initsiatiivil (näiteks toetuse määramise ja väljamaksmise õigsuse kontrollimise tulemusel) peetakse silmas samu tähtaegu. Juurdemaks varem määratud toetustele tehakse kõigil juhtudel sotsiaalkindlustuskomisjoni täiendava eriootsuse alusel.

1. Haigustoetuse taotlemise päevaks loetakse päeva, mil töötaja esitas haiguslehe ettevõtte (asutuse) administratsioonile.

Töölised ja teenijad peavad esitama haiguslehe administratsioonile kohe pärast ajutise töövõimetuse lõppemist tööle ilmumisel.

Kui haigusleht jäi mingil põhjusel õigeaegselt esitamata, tuleb see administratsioonile esitada vastavalt *Määrustiku* p. 122 mitte hiljem kui 6 kuu jooksul, arvates töövõime taastumise või invaliidsuse määramise päevast või sünnitusjärgse puhkuse lõppemise päevast.

2. Lapse sünni- või matusetootuse taotlemise päevaks loetakse kõigi vajalike dokumentide esitamise päeva. Selle all tuleb mõista viimase vajaliku dokumendi esitamise päeva (vajalike dokumentide loetelu on *Määrustiku* p. 87 ja 96 eeskirjades).

3. Ajutise töövõimetuse toetust möödunud aja eest ei maksta rohkem kui kaheteistkümne kuu eest ühe ja sama ajutise töövõimetuse juhtumi puhul.

Näited.

● Tööline oli ajutiselt töövõimetu 7. septembrist 1966. a. kuni 5. maini 1968. a. Ta esitas 1. juunil 1968. a. haiguslehed väljamaksmiseks kogu perioodi eest, s. t. 7. septembrist 1966. a. kuni 5. maini 1968. a. Toetus tuleb talle määrata ja välja maksta perioodi eest 5. maist 1967. a. kuni 5. maini 1968. a., s. t. 12 kuu eest.

● Tööline oli ajutiselt töövõimetu alates 7. jaanuarist 1968. a. kuni 15. jaanuarini 1968. a. Haiguslehe ajutise töövõimetuse toetuse saamiseks esitas ta administratsioonile antud perioodi eest 12. augustil 1968. a. Haigustoetus ei kuulu väljamaksmisele, sest pärast töövõimetuse lõppemist on möödunud üle kuue kuu.

4. Haigustoetuse summad või muud toetused, mis on raamatupidamise poolt välja arvestatud, kuid taotleja poolt jäänud välja võtmata, kantakse administratsiooni poolt deponentide arvele ja kuuluvad väljamaksmisele 3 aasta jooksul (nende suhtes rakendatakse üldist aegumistähtaega).

123. Enammakstud toetussummasid võib toetuse saajalt kinni pidada juhul, kui enammaksmine toimus arvutusvea (aritmeetilise vea) tõttu või toetuse saaja kuritarvituse tagajärjel (dokumentide võltsimine jne.).

Enammakstud summad peetakse kinni toetuse järgnevatest väljamaksetest või töötasust. Iga järgneva väljamakse korral pee-

takse kinni mitte rohkem kui 20 protsenti töölisele või teenistujale antud korral makstavast summast. Kinnipidamine toimub ettevõtte, asutuse või tsehhi arvestusosakonna kaudu sotsiaalkindlustuskomisjoni otsuse alusel. Arvutusvea tõttu toimunud enammaksmise kohta võib sellist otsust teha mitte hiljem kui 3 kuu jooksul toetuse määramise päevast, kuritarvituse tõttu toimunud enammaksmiste kohta — piiramata tähtaja jooksul.

Kui tööline või teenistuja ei tööta enam antud ettevõttes või asutuses, nõutakse enammakstud toetussummad sisse kohtu korras.

Toetuste saamisel kuritarvituses (dokumentide võltsimine jne.) süüdi olevad isikud võetakse sotsiaalkindlustuskomisjoni otsuse põhjal kohtulikule vastutusele.

Muudel enammaksmise juhtudel, s. o. kui ei ole tegemist arvutusvea või kuritarvitusega, enammakstud summasid töolistelt ja teenistujatelt sisse ei nõuta (1956. a. 7. aprilli redaktsioon).

1. Arvutusvigadeks loetakse aritmeetilisi vigu, mille tulemusena on saadud toetuse ebaõige summa. Arvutusvigadeks ei saa aga lugeda seaduste ebaõiget tõlgendamist ja rakendamist. Samuti ei saa arvutusvigadeks lugeda pideva tööstaaži ebaõiget määramist, ebaõiget tasumisele kuuluvate töövõimetuspäevade kindlakstegemist ning seda, kui keskmise päevatasu saamiseks on töötasu jagatud tööpäevade väiksema arvuga, mis ei vasta tegelikkusele.

Neil juhtudel enammakstud toetussummasid töötajalt kinni pidada ei saa.

2. Tuleb mees pidada, et ajutise töövõimetus, samuti rasedus- ja sünnituspuhkuse toetuse summad kuuluvad tulumaksustamisele. Nimetatud toetussummad arvestatakse selle kuu sisse, mille eest need välja makstakse.

3. Ajutise töövõimetus toetuse, rasedus- ja sünnitustoetuse summadest ei tohi kinni pidada palga või komandeeringu avanssi või avansina makstud puhkusetasusid.

4. Kui töötaja ostis kaupa järelmaksuga, võib tekkinud võla katteks 1 kord kuus teostada kinnipidamist ka ajutise töövõimetus toetuse summast (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1964. a. 31. oktoobri määrusega nr. 483 kinnitatud «*Juhend pikema kasutamisajaga kaupade järelmaksuga müügi korra kohta Eesti NSV kau-*

bandusorganisatsioonides» — ENSV MKK 1964, nr. 44, art. 171).

124. Nii väljamakstud kui ka väljamaksmisele mittekuuluvaid haiguslehti, samuti kõiki teisi dokumente, mis on esitatud toetuste väljamaksmiseks, säilitatakse ettevõtte või asutuse arvestusosakonnas nagu rahalisi dokumente. Haiguslehed säilitatakse eraldi kõigist teistest kuludokumentidest.

1. Kõik dokumendid, mille alusel on määratud ja välja makstud ajutise töövõimetuse toetused, annavad ametiühinguorganid ettevõtte (asutuse) raamatupidamisele. Raamatupidamisele antakse need dokumendid ka siis, kui ametiühinguorgan otsustas vähendada toetust või toetuse saaja toetusest täiesti ilma jätta.

Ametiühinguorgani asjaajamisse jäävad ainult ajutise töövõimetuse toetuste kohta tehtud protokollid (otsused).

2. Haiguslehtede õigeaegne kehtetuks tunnistamine, mille alusel toetusi välja ei maksta, on pandud ametiühinguorganitele.

3. Ettevõtte (asutuse) administratsiooni raamatupidamine on kohustatud hoidma haiguslehti eraldi teistest dokumentidest, et oleks võimalik kontrollida nende alusel teostatud väljamaksete õigsust.

125. Ametiühinguorganisatsioonid kontrollivad pidevalt toetuste väljaarvestamise ja väljamaksmise õigsust ettevõtte või asutuse administratsiooni poolt.

Sotsiaalkindlustuskomisjoni või tsehhikomisjoni, ametiühingu vabriku-, tehase-, kohaliku, oblasti-, krai-, vabariikliku või keskkomitee nõudmisel esitab ettevõtte või asutuse administratsioon kontrollimiseks dokumendid toetuste väljamaksmise kohta igal ajal, kuid mitte rohkem kui kontrollimise aastale eelneva kalendriaasta kohta (1961. a. 28. juuli redaktsioon).

1. Sotsiaalkindlustussummade arvel väljamakstud toetuste määramise ja väljamaksmise järelkontroll peab olema süstemaatiline. Eelkõige peavad seda tegema ametiühingu kohalike komiteede sotsiaalkindlustuskomisjonid. Järelkontrolli õigus on ka kõrgemalseisvatel ametiühinguorganitel, nagu näiteks ametiühingu vabariiklikel komiteedel ja Eesti NSV Ametiühingute Nõukogul.

2. Toetuste väljamaksmise kontrollimisel peavad ametiühingu kohalikud komiteed ja sotsiaalkindlustuskomisjonid samaaegselt kontrollima, et ettevõtte (asutuse) administratsioon viiks ellu abinõud, mis on suunatud traumatismi ja haigestumise põhjuste likvideerimisele. Seda tehakse koos töökaitsekomisjonide ja töökaitse ühiskondlike inspektoritega.

3. Käitis- või kohalik komitee peab jälgima, et ettevõtte, asutus või organisatsioon tasuks sotsiaalkindlustumaksu õigeaegselt, rakendaks vajalikel juhtudel kindlustusmaksude vastuvaidlematut sissenõudmist ettenähtud korras (vt. «*Ametiühingu käitis- ja kohaliku komitee õiguste põhimääruse*» p. 11).

4. Ametiühinguorganisatsioonide revisjonikomisjonid peavad süstemaatiliselt revideerima sotsiaalkindlustuse eelarve täitmist. Revisjonikomisjonid on kohustatud revideerima sotsiaalkindlustussummade väljamaksmise dokumente vähemalt kaks korda aastas.

5. Toetuse väljamaksmiseks vajalikke dokumente võib nõuda administratsioonilt kontrollimiseks mitte rohkem kui kontrollimise aastale eelneva kalendriaasta kohta. Näiteks kui kontroll toimub 1969. a. ükskõik millisel kuul, võib kontrollimiseks dokumente nõuda ainult 1968. a. ja 1969. a. kohta. Varasema perioodi dokumente kontrollitakse siis, kui on avastatud kuritegevus.

6. Kontrolli tulemuste kohta koostatakse vastav akt, kus tuleb põhjalikult ja konkreetsetl ära näidata avastatud puudused ning välja tuua enamakstud ja vähemakstud toetussummad. Kontroll toimub administratsiooni esindaja osavõtul.

Aktile kirjutavad alla kontrolliv isik ja administratsiooni esindaja, kes võib juurde lisada omapoolse seletuse. Kontrollimisest peab olema teadlik ametiühingukomitee esimees. Kontrollakti alusel võib sotsiaalkindlustuskomisjon võtta vastu otsuse kas kontrollimisel avastatud vähemakstud toetuste täiendavaks väljamaksmiseks või enamakstud toetuste arvele võtmata jätmiseks.

126. Kaebused toetuse andmisest keeldumise või selle suuruse ebaõige määramise kohta võidakse esitada mitte hiljem kui 3 kuu jooksul selle otsuse tegemise päevast, mille kohta kaebus käib.

Sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjonide otsuste peale võib kaevata ametiühingu tsehhikomiteele.

Ametiühingu tsehhikomiteede ja sotsiaalkindlustuskomisjonide otsuste peale võib kaevata ametiühingu vabriku-, tehase- või kohalike komiteele.

Ametiühingu vabriku-, tehase- või kohalike komiteede otsuste peale võib kaevata oblasti-, krai- või vabariiklikule komiteele (või vastavalt oblasti-, krai-, vabariiklikule ametiühingute nõukogule, kui ametiühingukomitee sellele vahetult allub), kelle otsus on lõplik.

Toetuse määramise, arvutamise ja väljamaksmise küsimused ei kuulu läbivaatamisele kohtuorganites (1961. a. 28. juuli redaktsioon).

1. Vaidlused riikliku sotsiaalkindlustuse summade arvelt väljamakstavate toetuste suuruse ja määra kohta ei kuulu mingil juhul lahendamisele ei kohtu ega töötlide komisjonide kaudu.

2. Kui tööline või teenistuja leiab, et temale on määratud või välja makstud riikliku sotsiaalkindlustuse toetust vähem, kui seda näeb ette seadusandlus, on tal õigus kolme kuu jooksul, arvates otsuse tegemise päevast, kaevata kõrgemalseisvale ametiühinguorganile.

3. Ametiühinguorgan, kes lahendab töölise või teenistuja kaebust, võib vaidlustatud otsuse jätta jõusse või selle täielikult või osaliselt muuta. Samuti võib ametiühinguorgan teha alamalseisvale ametiühinguorganile ettepaneku antud küsimust uuesti arutada või ise vastu võtta sisuliselt uue otsuse.

127. Kaebused ettevõtte või asutuse administratsiooni peale määratud toetuse ebaõige väljamaksmise või väljamaksmisega viivitamise kohta esitatakse ametiühingu vabriku-, tehase- või kohalike komiteele.

1. Töölise või teenistuja kaebuse lahendamiseks peab ametiühingu kohalik komitee kaasa tõmbama laialdase ametiühingu aktiivi, et arutada küsimust sisuliselt ja kiiresti.

Kui selgub, et riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste ebaõige väljamaksmine või väljamaksmisega viivitamine on tingitud administratsiooni süüst, tuleb administratsioonile teha ettepanek esinenud vead kiiremas korras parandada ning jälgida selle ettepaneku täitmist.

IX. PIDEVA TÖÖSTAAŽI KINDLAKS- TEGEMISE KORD

128. Töölisele ja teenistujatele ajutise töövõimetuse toetuse, rasedus- ja sünnitustoetuse ning lapse sünnitoetuse määramisel tehakse pidev tööstaaž kindlaks viimase pideva töötamise kestuse järgi antud ettevõttes või asutuses. Pidev tööstaaž säilib vastavalt kehtivale seadusandlusele ka üleminekul teisele tööle järgmistel juhtudel:

a) Ühest ettevõttest või asutusest teise üleviimisel antud süsteemi kõrgemalseisva organi korraldusel või NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariigi ministrite nõukogu korralduse või määruse alusel, samuti ühest ettevõttest (asutusest, organisatsioonist) üleviimisel teise, sõltumata ametkondlikust alluvusest, ettevõtte (asutuse, organisatsiooni) juhatajate kokkuleppel; ratsionaliseerijate või leiutajate üleminekul teise ettevõttesse (organisatsiooni) ajutisele tööle seoses nende ettepanekute juurutamisega (1961. a. 28. juuli redaktsioon).

1. Töölise või teenistuja pideva tööstaaži all tuleb mõista pideva (katkestamata) töötamise kestust ühes ettevõttes või asutuses. Paljudel juhtudel lubab aga seadusandlus säilitada pidevat tööstaaži ka siis, kui leiab aset töölise või teenistuja üleminekul ühest ettevõttest või asutusest teise või kui töötamises esineb vaheaegu.

Üldreeglina ei kuulu vaheajad töös arvestamisele ei pideva ega ka üldise tööstaaži hulka, küll aga lubab seda seadusandlus mõningatel erandjuhtudel.

Määrustiku p. 128 alapunkt «a» näeb ette kolm juhtu pideva tööstaaži säilitamiseks teisele tööle ülemineku korral:

— teenistusalasel üleviimisel teise töökohta antud süsteemis kõrgemalseisva organi või NSV Liidu või liiduvabariigi ministrite nõukogu korralduse või määruse alusel;

— üleviimisel teise ettevõttesse, asutusse või organisatsiooni, sõltumata ametkondlikust alluvusest, ettevõtte (asutuse, organisatsiooni) juhatajate vahelisel kokkuleppel;

— ratsionaliseerijate või leiutajate üleminekul teise ettevõttesse (organisatsiooni) ajutisele tööle seoses nende poolt esitatud ettepanekute juurutamisega (vt.

«Avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimissetepanekute põhimäärus», mis on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1959. a. 24. aprilli määrusega nr. 435 — *CIT CCCP 1959 z., № 9, ct. 59*).

Kõigil neil juhtudel, mis on ära toodud alapunktis «a», säilib pidev tööstaaž, kui üleminek (üleviimine) teisele tööle on vormistatud nõuetekohaselt.

2. Töötajatel, kes omal ajal viidi üle tööle teise maa-kohta NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1940. a. 19. oktoobri seadluse alusel, pikendatakse pidevat tööstaaži täiendavalt ühe aasta võrra. Isikutele aga, kes viidi üle distsiplinaarkaristusena koos alandamisega ametikohal, seda soodustust ei laiendata. 1940. a. 19. oktoobri seadlus tühistati küll NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega 25. aprillist 1956. a., kuid soodustused tööstaaži osas säilitati neile, keda omal ajal vastava seadluse alusel viidi üle tööle teise maakohta.

3. Ettevõtete või asutuste ümbernimetamise, liitmise või jaotamise korral säilib tööliste ja teenistujate pidev tööstaaž. Samuti säilib pidev tööstaaž, kui ettevõtte või asutus kas täielikult või osaliselt antakse üle teisele ettevõttele või asutusele.

4. Leiutajatel ja ratsionaliseerijatel on õigus osa võtta oma ettepanekute juurutamisest. Kui ettepanekut juurutatakse teises ettevõttes või organisatsioonis, tasustatakse leiutaja või ratsionaliseerija töö tema ja neid töid tegeva ettevõtte või organisatsiooni vahelise kokkuleppe alusel mitte väiksemas ulatuses leiutaja või ratsionaliseerija keskmisest töötasust alalisel töökohal.

Ajaks, mil leiutaja või ratsionaliseerija tegeleb oma ettepaneku juurutamisega, säilitatakse talle tema alaline töökoht (vt. «Avastuste, leiutiste ja ratsionaliseerimissetepanekute põhimäärus»).

b) Teisele tööle komandeerimisel ühiskondliku organisatsiooni (partei, ametiühing, komsomol) otsusega;

1. Teisele tööle komandeerimise all mõeldakse tööliste või teenistuja üleviimist vahetult ühelt töölt teisele tööle. Kui aga töötaja, keda küll suunati ühiskondliku organisatsiooni poolt tööle, oli suunamise ajal mingisugusel muul põhjusel juba eelmiselt töökohalt vullan-

datud, siis käesoleva alapunkti eeskirju pideva tööstaaži säilitamiseks ei rakendata.

Näiteks kui töötaja oli eelmiselt töökohalt vallandatud koondamise tõttu ja teisele tööle suunamise momendil ei olnud kusagil tööl, siis pideva tööstaaži säilitamise küsimus lahendatakse *Määrustiku* p. 128 «k» eeskirjade alusel.

2. Töötamise aeg vabastatud partei- või komsomolitööl arvatakse pideva tööstaaži hulka, kui vaheaeg sellelt töölt vabanemise ja uuele töökohale asumise vahel ei ületa 3 kuud.

Vabastatud partei- ja komsomolitöötajate all tuleb mõista isikuid, kes töötavad valitavatel või vastutavatel ametikohtadel nii partei- ja komsomoliorganites kui ka poliitosakondades ja poliitvalitsustes («*Komitee*» 1956. a. 21. detsembri seletus nr. 263 AV — «*Бюллетень ВЦСПС*» 1957 г., № 1).

c) Üleminekul teisele tööle seoses valitavale ametikohale valimisega;

1. *Määrustiku* p. 128 «c» eeskirjades mõeldakse töötamist valitavatel palgalistel ametikohtadel nõukogude organites, partei-, ametiühingu-, komsomoli- ja teistes ühiskondlikes organisatsioonides. Töötamist ühiskondlikel alustel valitavatel ametikohtadel eespool mainitud organisatsioonides tööstaaži hulka ei arvata.

2. Volituste lõppemise tõttu valitavast ametist vabanemise korral pidev tööstaaž säilib, kui vaheaeg töös ei ületa üht kuud (vt. *Määrustiku* p. 128, alapunkt «k»).

d) Üleminekul tööle masina-traktorijaamadesse, spetsialiseeritud jaamadesse ning sovhoosidesse majandus-, nõukogude, partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide lähetusel, samuti üleminekul tööle nimetatud jaamadesse ja sovhoosidesse omal soovil;

1. Pidev tööstaaž säilitati töötajatel, kes olid lähetatud tööle masina-traktorijaamadesse ja spetsialiseeritud jaamadesse majandus-, nõukogude, partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide poolt *NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee* 1953. a. 21. septembri ühismääruse alusel.

2. Töötajatel, kes siirdusid tööle masina-traktorijaamadesse ja spetsialiseeritud jaamadesse omal soovil,

säilitati *Määrustiku* p. 128 «d» eeskirjade alusel pidev tööstaaž, kui eelmiselt töökohalt vallandamine tulenes sellest üleminekust, näiteks juhtumil, kui vallandamise formulatsiooniks eelmiselt töökohalt on: vallandatud omal soovil seoses siirdumisega tööle masina-traktori-jaama (*ÜAÜKN presiidiumi 1953. a. 21. novembri otsuse p. 7* — «*Бюллетень ВЦСПС*» 1953 г., № 22).

3. Masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade alaliste ja hooajatöölise pidev töötamine samas jaamas kuni *NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee 1953. a. 21. septembri ühismääruse* väljaandmiseni arvatakse samuti pideva tööstaaži hulka ning alalistel töölistel tuleb pideva tööstaaži hulka arvata hooaegadevahelised perioodid.

4. Masina-traktorijaamade ja teiste spetsialiseeritud jaamade hooajatöölise pidev tööstaaž säilitatakse hooaegadevahelise perioodi olemasolul vaid juhul, kui nad töötasid kogu eelmise hooaja ning ilmusid uuesti tööle ettenähtud tähtajal järgmiseks hooajaks. Hooajatöölise pidevasse tööstaaži aga hooaegadevahelist perioodi ei arvata (*ÜAÜKN presiidiumi 1953. a. 21. novembri otsuse p. 8*).

5. Kui töötaja töötas kuni masina-traktorijaama või spetsialiseeritud jaama tööle asumiseni mujal töölisena või teenistujana, lahendatakse küsimus tema pidevast tööstaažist endisel tööil ning masina-traktorijaamas või spetsialiseeritud jaamas töötamisel pideva tööstaaži säilitamise üldistest eeskirjadest lähtudes.

6. Seoses masina-traktorijaamade reorganiseerimisega säilitatakse kolhoosidesse tööle siirdunud spetsialistidel ja mehhanisaatoritel nende pidev tööstaaž ning töötamine kolhoosis arvatakse pideva tööstaaži hulka (*ÜAÜKN presiidiumi 1958. a. 28. mai otsuse p. 4* — «*Бюллетень ВЦСПС*» 1958 г., № 13).

7. Kolhoosimaade üleandmise tõttu sovhoosi või mõnda teise riiklikku ettevõttesse siirdunud majandi endiste liikmete töötamise aeg majandis arvatakse üldisesse tööstaaži teatud tingimustel. Kui aga neile ühismajandi liikmena töötamise ajal ei rakendatud riiklikku sotsiaalkindlustust, ei arvata seda aega ka nende pideva tööstaaži hulka.

8. Kolhoosi endistel liikmetel (esimehed, spetsialis-

tid, mehhanisaatorid ja pea-(vanem-)raamatupidajad), kellele kolhoosi liikmeskonnast lahkumise momendil laienes riiklik sotsiaalkindlustus, loetakse kogu pidev töötamise aeg ühismajandis nende pidevasse tööstaaži. Pidev tööstaaž tehakse kindlaks lähtudes «*Riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise korra määrustikus*» ettenähtud tingimustest, s. t. sõltuvalt ülemineku põhjusest ja vaheaja pikkusest, kui kolhoosist lahkumine toimus pärast 1. oktoobrit 1964. a. seoses tööle asumisega riiklikesse ettevõtetesse, asutustesse või organisatsioonidesse (*ÜAÜKN sekretariaadi 1965. a. 20. oktoobri otsus, protokoll 31*).

9. Kolhoosi endistel liikmetel, sealhulgas ka mehhanisaatoritel, spetsialistidel, kolhoosi esimeestel, pea-(vanem-)raamatupidajatel, kes enne 1. oktoobrit 1964. a. läksid üle sovhoosi või mõnda teise riiklikku ettevõttesse või organisatsiooni, kolhoosiliikmena töötamise aega pidevasse tööstaaži ei arvata.

10. Kolhoosi esimeeste, spetsialistide, mehhanisaatorite ja pea-(vanem-)raamatupidajate pideva tööstaaži kindlakstegemisel tuleb arvestada pidevasse tööstaaži kogu nende töötamise aeg ühismajandis, sealhulgas ka ametikohtadel ja kutsealadel, millele riiklik sotsiaalkindlustus ei laienenud (*ÜAÜKN sekretariaadi 1965. a. 20. oktoobri otsus, protokoll nr. 31, p. 15*).

e) Üleminekul tööle masina-traktorijaamadesse või spetsialiseeritud jaamadesse, sovhoosidesse või teistesse ettevõtetesse seoses plaanipärase ümberasumisega teise maakohta ümberasumisorganite poolt väljaantud ümberasumispileti alusel, kui ümberasumisega seoses olev töövaheaeg ei ületa üht kuud (arvestamata asumiskohta sõiduks kuluvat aega);

1. Töölise ja teenistujate pidev tööstaaž antud juhul säilib, kui nad asusid tööle ettevõttesse selles maakohas, kuhu nad olid ümber asustatud.

f) Üleminekul konkursi korras professori või õppejõu ametikohale kõrgemas õppeasutuses või teaduslikule tööle teaduslikus uurimis-asutuses, samuti loominguliste töötajate üleminekul teatrite ja kunstiliste kollektiivide koosseisulistele ametikohtadele.

Kõrgemate õppeasutuste professoritele, õppejõududele ja teaduslike uurimisasutuste teaduslikele töötajatele, kes on vabastatud

töölt seoses nende mittevalimisega endisele ametikohale konkursi tagajärjel või nende mittevalimisega antud ametikohale uueks tähtajaks, säilitatakse pidev tööstaaž, kui vaheaeg töös ei ületa ühte kuud (1961. a. 28. juuli redaktsioon, 1968. a. 26. aprilli redaktsioon);

1. Üleminekul konkursi korras professori või õppejõu ametikohale ei oma õppeasutuse või teadusliku uurimis-asutuse nimetus ega ka ametikoha nimetus pideva töö-staaži säilitamise seisukohalt tähtsust.

2. Kui töötaja vallandati konkursi korras valitud professori või õppejõu ametikohalt ennetähtaegselt, näiteks asjaolude tõttu, mis teda kompromiteerivad, siis *Määrustiku* p. 128 «f» eeskirju ei rakendata.

3. Kui käesolevas punktis nimetatud isikuid ei valita oma ametikohale tagasi, loetakse nad töölt vallandatuiks ning nende tööraamatusse tehakse sissekanne: «*Vallandatud seoses töötamise tähtaja möödumisega, mis on kindlaks määratud seadusandlusega konkursside kohta*» («*Komitee*» 1957. a. 11. juuli seletus nr. 23 — «*Бюллетень ВЦСПС*» 1957 г., № 5).

g) Kaug-Põhja rajoonides ja Kaug-Põhja rajoonidega võrdsustatud maakohtades töötanud isikute teisele tööle asumisel peale vallandamist seoses töölepingu lõppemisega, koosseisude koondamisega, ettevõtte, asutuse või organisatsiooni likvideerimisega, kui töövaheaeg ei ületa kahte kuud, arvestamata aega sõiduks alalise elukohta (1961. a. 28. juuli redaktsioon);

1. *Määrustiku* p. 128 «g» eeskirjades peetakse silmas üleminekut teisele tööle seoses töölepingu tähtaja lõppemisega, koondamisega või ettevõtte likvideerimisega Kaug-Põhjas või sellega võrdsustatud rajoonides. Kui aga töötaja lahkub enne tähtaega teistel põhjustel, siis käesolevat eeskirja ei rakendata.

2. Kaug-Põhjas või sellega võrdsustatud maakohtades töötamise aega tuleb pideva tööstaaži arvutamisel arvestada aasta aasta eest. Rohkem kui ühekordselt võib seda aega arvestada ainult töötajate pensioni määramiseks üldise tööstaaži arvutamisel.

3. Töötaja vallandamisel töölt kirjaliku töölepingu tähtaja möödumise tõttu teistel juhtudel (mitte töölt Kaug-Põhjas või sellega võrdsustatud paikkondades)

säilib pidev tööstaaž *Määrustiku* p. 128 alapunktis «t» toodud tingimustel.

h) Hooaegadevahelise palgata puhkuse ajal, kui töötaja antud ettevõttes töötas kogu eelmise hooaja, sõlmis töölepingu järgmiseks hooajaks ja ilmus tööle tähtajaks, mis oli määratud ettevõtte käskkirjas. Hooaegadevahelise puhkuse aega ei arvata pideva tööstaaži hulka.

Käesolev alapunkt kehtib neis rahvamajandusharudes, kus NSV Liidu Ministrite Nõukogu erimääruste ja -korralduste järgi on lubatud anda hooaegadevahelist palgata puhkust;

1. Hooaegadevahelise palgata puhkuse andmine on lubatud ainult mõningates tööstusharudes, mille kohta on välja antud valitsuse erimäärused. Neid lubatakse rakendada turbatööstuses, tellisetehastes, jõelaevanduses ja mõningates teistes rahvamajandusharudes, samuti sanatooriumides, puhkekodudes ja pansionides, mis ei tööta aastaringselt.

2. Aastaringselt mittetegutsevate või suvel suurema kohtade arvuga töötavate sanatooriumide, puhkekodude ja pansionaatide teenindaval personalil (sööklate töötajad, noorem teenindav personal, massilise kultuuritöö instruktorid) säilitatakse pidev tööstaaž, kui nad on töötanud antud asutuses terve eelmise hooaja, sõlmisid töölepingu järgmiseks hooajaks ja tulid tagasi tööle lepingu ettenähtud tähtajal. Vaheaega töös nende isikute tööstaaži ei arvata (*NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1962. a. 21. septembri määrus nr. 979 ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1962. a. 3. oktoobri määrus nr. 474 — ENSV MKK 1962, nr. 51, art. 179*).

3. NSV Liidu Kalamajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Liha- ja Piimatööstuse Ministeeriumi ja NSV Liidu Toiduainete Tööstuse Ministeeriumi süsteemi hooajaliste tootmisharude ettevõtete töölistel ja teenistujatel säilib pidev tööstaaž vastavas ettevõttes, kui töötaja töötas seal kogu hooaja ning pöördus tööle tagasi kindlaksmääratud tähtajaks järgmisel hooajal. Hooaegadevahelist aega pideva tööstaaži hulka ei arvata (*Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1967. a. 21. juuni määrus nr. 261 — ENSV ÜV Teataja 1967, nr. 29, art. 236*).

4. Katlakütjate pideva tööstaaži hulka ei arvata kütteperioodide vaheaegasid, kui nendel vaheaegadel

kütjale ei ole makstud töötasu (*Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu 1958. a. 18. novembri kiri nr. 2404*).

i) Tervishoiuorganite poolt arstidele ja meditsiiniõdedele kuni 4 kuuks antava palgata puhkuse korral suvel sanatooriumides, puhkekodudes ja pioneerilaagrites töötamiseks; see tööaeg arvestatakse pideva tööstaaži hulka;

1. *Määrustiku* p. 128 «i» eeskirju rakendatakse ka neil juhtumel, kui arstid või meditsiiniõed töötasid vanemate klasside õpilaste töö- või puhkelaagrites ja turismibaasides.

j) Tööle asumisel pärast vaheaega, mille põhjustas õppimine kõrgemas või kesk-eriõppeasutuses või aspirantuuris viibimine.

Õppeaega nimetatud õppeasutustes, samuti aspirantuuris viibimise aega ei arvestata pideva tööstaaži hulka (1956. a. 12. oktoobri redaktsioon);

1. Pidev tööstaaž säilitatakse töölisel või teenistujal vaatamata vaheaja pikkusele töös, mis oli tingitud õpingutest või aspirantuuris viibimisest.

2. Töölisel või teenistujal säilitatakse pidev tööstaaž, mis tal oli enne kõrgemasse või kesk-eriõppeasutusse või aspirantuuri astumist, sõltumata sellest, kas ta oli sinna suunatud ettevõtte (asutuse) poolt või astus õppeasutusse omal soovil. Samuti ei oma tähtsust pideva tööstaaži säilitamiseks asjaolu, kas töötaja õpingud või aspirantuuri lõpetas või jättis pooleli.

3. Kõrgemas või kesk-eriõppeasutuses või aspirantuuris viibimise aega pideva tööstaaži hulka ei arvata. Seetõttu tuleb haigustoetuse määramisel pideva tööstaaži hulka arvata pideva tööstaaži pikkus enne õppeasutusse astumist ning sellele juurde arvata pideva tööstaaži kestus pärast õppeasutuse lõpetamist.

4. Mõningail juhtumel töötavad kõrgemate või kesk-eriõppeasutuste õpilased õppeperioodi jooksul, näiteks tootmispraktika ajal või suvisel õppevaheajal. Antud juhul tuleb töötamise aeg arvata pideva tööstaaži hulka, kui vallandamise motiivina on tööraamatus mainitud, et vallandati seoses õpingute jätkamisega.

5. *Määrustiku* p. 128 «j» eeskirju rakendatakse pideva tööstaaži säilitamise suhtes ka parteikoolides,

nõukogude-partei koolides ja ametiühinguliikumise koolides õppijate kohta.

6. Enne õppeasutusse või aspirantuuri astumist töolistena või teenistujatena töötanud õpilaste ja aspirantide pidevasse tööstaaži, mis annab õiguse lapse sünnitoetusele, arvatakse ka õppimise aeg kõrgemas või keskeriõppeasutuses või aspirantuuris (vt. *Määrustiku* p. 105).

7. *Määrustiku* p. 128 alapunkti «j» eeskirju rakendatakse sõltumata sellest, millal leidis aset vallandamine eespool mainitud põhjustel.

k) Teisele tööle asumisel seoses vallandamisega koosseisude koondamise tõttu, ettevõtte (asutuse) likvideerimise või tööseisaku tõttu või vabanemisel valitavast ametist volituse lõppemisel, kui töövaheaeg kõigi nende põhjuste korral ei ületa ühte kuud.

Teisele tööle asumisel seoses vabanemisega haldusaparaadi koosseisust vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee 1954. a. 14. oktoobri ühismäärusele nr. 2150 säilib pidev tööstaaž, kui töövaheaeg ei kesta üle 2 kuu.

Teisele tööle üleminekul pärast juhtivast aparaadist vabanemist seoses tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise ümberkorraldamisega pidev tööstaaž säilib, kui töövaheaeg ei kesta üle kolme kuu, arvestamata uude töökohta sõitmiseks kulunud aega. Samas korras säilitatakse pidev tööstaaž spetsialistidele ja teistele töötajatele, kes on vabanenud rahvamajanduse nõukogu aparaadist seoses tööstuse juhtimise organite süsteemi muutumisega (1965. a. 29. oktoobri redaktsioon).

1. Töötajatel, kes on vabastatud töölt töönduskooperatsiooni reorganiseerimise tõttu, säilitatakse pidev tööstaaž, kui nad asusid uuele töökohale 2 kuu jooksul arvates vallandamise päevast (vt. *NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1956. a. 14. aprilli ühismäärus nr. 474*).

2. Praktikas esineb juhtumeid, kus ettevõtte või asutus muutis oma nimetust reorganiseerimise, jagunemise või liitmise tulemusena. Selline nimetuse muutmine pole iseenesest töölepingu lõpetamise aluseks ning töötajate pidev tööstaaž säilib.

3. Vabanemise puhul valitavast ametist seoses volituste lõppemisega säilitatakse pidev tööstaaž, kui vaheaeg töös ei ületa ühte kuud. Antud juhul säilib pidev

tööstaaž sõltumata sellest, kas töötaja pöördus tagasi samasse ettevõttesse või asutusse, kus ta töötas enne valimisi, või asub ta tööle mõnda teise ettevõttesse, asutusse või organisatsiooni.

4. Töölistel, kes vallandati ettevõttest jaanuarist 1955. a. kuni märtsini 1955. a. *Töök § 47 p. «a»* alusel tööliste arvu kooskõlla viimisel tööjõuplaaniga, säilib pidev tööstaaž, kui nad asusid uuesti tööle kas samasse või mõnda teise ettevõttesse hiljemalt 1. mail 1955. a. (vt. *ÜAÜKN seletus, mis on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1955. a. 27. mai korraldusega nr. 4424-r*).

5. Vabastatud partei- ja komsomolitöötajate töötamise aeg partei- ja komsomoliorganites arvatakse pideva tööstaaži hulka, kui partei- ja komsomoliorganites töötamise ajale järgnev vaheaeg uuele töökohale asumisel ei ületa kolme kuud (*«Komitee» 1956. a. 21. detsembri seletus nr. 263-AV*).

Eelmises lõigus märgitud töö all tuleb mõista valitavaid või muud vastutavat tööd partei- ja komsomoliorganites, samuti ka poliitosakondades ja -valitsustes. Selle all aga ei tule mõista partei- ja komsomoliorganite tehnilist ning majanduslik-teenindavat personali.

6. Töölistel ja teenistujatel, kes vabastati Nõukogude armee sõjaväeasutustest, -organisatsioonidest ja -ettevõtetest seoses relvastatud jõudude uue tunduva vähendamisega, säilitatakse pidev tööstaaž, kui nad asusid uuele töökohale 3 kuu jooksul, arvestamata uuele töökohale sõiduks vajalikku aega (*NLKP Keskkomitee ja NSVL Ministrite Nõukogu 1960. a. 8. juuni ühismäärus nr. 592 — ЦП СССР 1960 г., № 12, ст. 85*).

1) Teise maakohta tööle asumisel seoses mehe (naise) sinna üleviimisega (1956. a. 12. oktoobri redaktsioon);

1. Abikaasa üleviimise all tuleb mõista üleviimist administratsiooni korraldusel. Ei ole tähtis, kellena (tööline, teenistuja, sõjaväelane) ja missuguses rahvamajandusharus ta töötas. Üle võib viia ka töötaja palvel, kuid üleviimise kohta peab olema abikaasa töökoha administratsiooni korraldus või käskkiri.

2. Vallandamine *Määrustiku* p. 128 alapunktis «1» toodud põhjustel toimub abikaasa taotlusel, millele tuleb

juurde lisada teise abikaasa endise töökoha administratsiooni tõend (käskkiri tema üleviimise kohta).

3. Pidev tööstaaž säilib sõltumata vaheaja pikkusest töös. Vaheaeg töös aga ei kuulu arvestamisele tööstaaži hulka.

4. Kui töötaja soovib sõita abikaasa juurde, kes polnud teise maakoha üle viidud või kui nad abiellusid peale faktilist üleviimist, siis tuleb rakendada *Määrustiku* p. 128 alapunkti «t» toodud eeskirju.

5. Isamaasõja invaliidi perekonnaliikmete ümberkolimisel invaliidi elukohta tuleb käsitada *Määrustiku* p. 128 «r» eeskirju.

6. Käesoleva alapunkti rakendamisel ei ole pideva tööstaaži säilitamiseks tähtsust asjaolul, millal teises maakohas tööle asuti. Ometi on pideva tööstaaži säilitamiseks nõutav, et sinna oleks asutud tööle. Kui tööle faktiliselt ei asutud ja otsiti kohe uus töökoht teises maakohas, siis antud alapunkti rakendada ei saa.

m) Rasedate naiste ja kuni aastaste lastega emade üleminekul teisele töökohale elukoha järgi, samuti nende naiste uuesti tööleasumisel, kes lahkusid eelmisest töökohast seoses lapse sünniga või lapse lapsendamisega vahetult sünnitusmajast, kui töövaheaeg ei ületa üht aastat lapse sünnist arvates, töövaheaega tööstaaži hulka ei arvata (1956. a. 2. novembri redaktsioon, 1968. a. 26. aprilli redaktsioon);

1. Rasedate naiste ja kuni aastaste lastega emade üleminekul teisele töökohale elukoha järgi säilib pidev tööstaaž vaatamata vaheaja pikkusele. Pideva tööstaaži säilitamise küsimuse otsustamisel on aga tingimata vajalik kindlaks teha, et naine lahkus eelmisest töökohast eesmärgiga asuda teise, elukohale lähemasse töökohta ning faktiliselt sinna ka asus.

2. Kui naistöötajad kasutavad nende soovil pärast sünnitusjärgse puhkuse lõppemist palgata puhkust kuni 1 aasta, arvatakse see aeg pidevasse tööstaaži (*ÜAÜKN presiidiumi 1956. a. 2. novembri otsuse p. 7 — «Бюллетень ВЦСПС» 1956 г., № 24*).

n) Tööle asumisel pärast eelmisest töökohast vallandamist seoses vanaduspensionile minekuga, seoses invaliidsuse või haigusega (raviarsti otsuse põhjal, mis on kinnitatud peaarsti poolt), samuti

tööle asumisel pärast ajutise töövõimetuse lõppemist, mis kestis üle 2 kuu ja tõi kaasa endisest töökohast vallandamise; aega, mille kestel tööline või teenistuja ei töötanud, ei arvestata pideva staaži hulka (1956. a. 12. oktoobri redaktsioon);

1. Pärast vanaduspensionile siirdumist uuesti tööle asumisel säilitatakse pidev tööstaaž, kuid tekkinud vaheaega nii üldise kui ka pideva tööstaaži hulka ei arvata.

2. Tööle asumisel pärast eelmisest töökohast invaliidsuse tõttu vallandumist (sõltumata invaliidsusgrupist ning invaliidsuse põhjustest) säilitatakse pidev tööstaaž vaatamata vaheaja pikkusele. Pidev tööstaaž säilitatakse ka juhul, kui tööline või teenistuja mingisugusel põhjusel ei saa pensioni.

3. Pidev tööstaaž tuleb säilitada, kui tööline või teenistuja vallandati omal soovil ja talle määrati ühe kuu jooksul pärast vallandamist invaliidsusgrupp.

4. Pidev tööstaaž säilib ka uuesti tööle asumisel pärast eelmisest töökohast vallandumist haiguse tõttu (AKK või raviarsti otsuse põhjal, mis on kinnitatud peaarsti poolt).

5. Pidev tööstaaž säilib ka uuesti tööle asumisel pärast eelmisest töökohast vallandumist üle kahe kuu ajutise töövõimetuse tõttu töölt puudumise tagajärjel (*TööK § 47 p. «g»* alusel). Haiguslehel oleku aega pärast vallandamist pideva tööstaaži hulka ei arvata.

6. Töölisele või teenistujale, kellel on vallandamise päeval invaliidsusgrupp (oli invaliid), säilitatakse pidev tööstaaž vaatamata vallandamise põhjustele (omal soovil, koondamise puhul jne.) ja töövaheaja pikkusele. Erandina tuleb lugeda invaliidi pidev tööstaaž katkenuks, kui ta on vallandatud tööluusi, süstemaatilise töödistsipliini rikkumise või kuriteo tõttu.

7. Alapunktis «n» toodud eeskirjad ei laiene pensionäridele, kes saavad pensioni väljateenitud aastate eest. Nende üleminekul teisele tööle säilitatakse pidev tööstaaž üldistel alustel sõltuvalt eelmisest töökohast vallandamise põhjusest ja tööleasumise tähtajast (kui vallandamisel on selline tähtaeg ette nähtud pideva tööstaaži säilitamiseks).

Näiteks alapunktis «n» ettenähtud pideva tööstaaži säilitamise kord ei laiene väljateenitud aastate eest pen-

sioni saavatele õpetajatele, meditsiini-, veterinaar- ja zootehnikaala töötajatele, aga ka Nõukogude armee kindralitele, admiralidele ja ohvitseridele.

Kui eespool mainitud isikud saavad vanaduspensioni või on vallandatud seoses invaliidsusega (neil on invaliidsusgrupp), siis kehtivad nende suhtes alapunktis «n» toodud eeskirjad.

o) Tööle asumisel NSV Liidus pärast töölt vabanemist välismaal asuvatest NSV Liidu asutustest ja ettevõtetest või rahvusvahelistest organisatsioonidest, kui töövaheaeg ei ületa kahte kuud NSV Liitu tagasipöördumise päevast, arvestamata aega sõiduks töökohta.

Välismaal asuvatesse NSV Liidu asutustesse ja ettevõtetesse või rahvusvahelistesse organisatsioonidesse tööle suunatud töötajate perekonnaliikmetel, kes välismaal olles ei töötanud nimetatud asutustes, ettevõtetes või organisatsioonides, ei katkesta välismaal viibimine nende enne välismaale sõitu olnud pidevat tööstaaži tingimusel, kui nad pärast NSV Liitu tagasipöördumist asusid tööle kahe kuu jooksul, arvestamata sõiduaega töökohta.

Seda alapunkti rakendatakse pärast 22. märtsi 1955. a. välismaalt tagasipöördunud isikute suhtes (1956. a. 7. aprilli redaktsioon);

1. Töötajatele, kes vabanesid töölt välismaal asuvatest NSV Liidu asutustest, ettevõtetest ning pöördusid tagasi NSV Liitu enne 1955. a. 22. märtsi, *Määrustiku* p. 128 «o» eeskirjad ei laiene. Nende suhtes tuleb rakendada *Määrustiku* p. 128 teisi alapunkte, sõltuvalt töölt vallandamise põhjusest.

p) Töölisele, kes on saanud Põhja, Uraali, Siberi, Kaug-Ida, Kasahstani ja Donbassi rajoonides asuvatesse ettevõtetesse ja ehitustele ühiskondliku üleskutse korras (1957. a. 11. jaanuari redaktsioon);

1. Töölisele, kes siirdusid ühiskondliku üleskutse alusel tööle NSV Liidu Põhja, Uraali, Siberi ja Kaug-Ida piirkonda, Kasahstani või Donbassi ettevõtetesse ja ehitustele, säilitatakse pidev tööstaaž, kui nad lahkusid eelmisest töökohast omal soovil seoses siirdumisega tööle nimetatud maakohtadesse.

2. Töölisel ja teenistujatel, kes on eelmisest töökohast vallandatud seoses ümberasumisega uudis- ja jäätmaade ülesharimist korraldavatesse ettevõtetesse ja

organisatsioonidesse Näljastepis, säilitatakse pidev tööstaaž, kui vaheaeg töös ei ületa ühte kuud. Sõiduaega töökohtadesse sõitmiseks ei arvata selle kuu sisse.

Need tingimused kehtivad:

a) autotransporditöötajatele, kes suunati alalisele tööle Usbeki NSV Autotranspordi ja Maanteede Ministeriumi ettevõtetesse ja Näljastepi organisatsioonidesse;

b) sidetöötajatele, kes suunatakse alalisele tööle Näljastepi uudismaadele organiseeritavatesse sideettevõtetesse.

r) Tööle asumisel pärast vallandamist muudel mõjuvatel põhjustel, mis on ette nähtud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus-tega (1956. a. 12. oktoobri ja 1957. a. 11. jaanuari redaktsioon);

1. Pidev tööstaaž säilib näiteks töötajatel, kes NSV Liidu Merelaevanduse Ministeriumist on üle viidud NSV Liidu Jõelaevanduse Ministeriumi süsteemi päästeteenistusel viibimise ajaks (*NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1955. a. 30. septembri korraldus nr. 7046*).

2. Töölistel, kes on vallandatud ettevõttest 1955. a. jaanuarist kuni märtsini *TööK § 47, p. «a»* alusel seoses töötajate arvu tööjõuplaaniga vastavusse viimisega, säilib pidev tööstaaž, kui nad asusid hiljemalt 1. maiks 1955. a. tööle kas samasse või mõnda teise ettevõttesse või organisatsiooni.

3. Samuti säilib pidev tööstaaž Isamaasõja invaliidi perekonnaliikme üleminekul invaliidi alalisele elukohta (*NSV Liidu RKN 1945. a. 5. oktoobri määrus nr. 2533 — СП СССР 1945 г., № 9, ст. 117*); kaugõppe üliõpilastel, kes siirdusid teisele tööle, mis vastab nende õpitavale erialale (*NSV Liidu RKN 1946. a. 29. aprilli määrus nr. 968 — «Бюллетень Министерства высшего образования СССР» 1946 г., № 5*); üleminekul ühelt töölt teisele Leningradi blokaadi perioodil 1. augustist 1941. a. kuni 1. veebruarini 1944. a. seoses tööde ajutise seismajäämisega, evakueerimisega või ettevõtete likvideerimisega.

4. Pidev tööstaaž säilib Antarktika vaalapüügi laevanduse töötajatel, keda on arvatud reservi kuni 1 aastaks ilma töötasuta.

5. Vastavalt NSV Liidu RKN-i poolt 1940. a. 31. det-

sembril kinnitatud UAÜKN-i seletusele ei katkesta õppeaeg akadeemias tööstaaži töölistel ja teenistujatel, kes olid rahvakomissariaatide akadeemiade üliõpilased ja olid suunatud tööle seoses nende akadeemiade sulgemisega. Seda õppeaega pideva tööstaaži hulka ei arvata.

s) Naistele, kes pärast maa-aluselt töölt vabastamist või pärast väljaõppe (ümberkvalifitseerimise) lõpetamist asuvad teisele tööle, kui vaheaeg töös ei ületa kuut kuud (1957. a. 21. septembri redaktsioon);

1. Pideva tööstaaži säilitamise mõte *Määrustiku* p. 128 «s» eeskirjade alusel seisneb selles, et naistöötaja, kes vabanes allmaatöödelt valitsuse määruse alusel, peab asuma uuesti tööle ettevõttesse või asutusse kuue kuu jooksul. Kui aga naistöötaja suunati ümberkvalifitseerimise kursustele, siis peab ta asuma tööle hiljemalt kuue kuu jooksul pärast kursuste lõpetamist või nende katkestamise päeva.

t) Tööle asumisel pärast vallandamist endiselt töölt: seoses töölepingu tähtaja möödumisega; varem sellel tööl töötanud töölise või teenistuja tööle ennistamise tõttu;

antud tööle kõlbmatuse selgumise tagajärjel; seoses sellega, et ettevõtte või asutus ei täida töölise või teenistuja töölevõtmisel endale võetud kohustusi tähtajaliselt sõlmitud lepingu järgi;

seoses kolimisega abikaasa elukohta; seoses sellega, et töötaja ei sooritanud töölevõtmise tingimusena seatud katset.

Käesolevas alapunktis märgitud juhtudel säilitatakse pidev tööstaaž tingimusel, kui tööle asutakse ühe kuu jooksul arvates vallandamise päevast (arvestamata sõiduaega elukohta pärast tähtajalise töölepingu lõppemist või seoses kolimisega abikaasa elukohta).

Käesolevas alapunktis ettenähtud pideva tööstaaži säilitamise korda ei laiendata isikutele, kes pärast vallandamist ülaltoodud põhjustel asusid uuele tööle enne 6. märtsi 1958. a. (1958. aasta 9. mai redaktsioon);

1. Kuna pärast NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 5. augusti 1960. a. seadluse väljaandmist ei tehtud muudatusi *Määrustiku* p. 128 alapunktis «t», siis iga eespool mainitud põhjusel vallandatud töötajal säilib pidev

tööstaaž vaid siis, kui ta ei ole uuesti tööle asunud enne 1958. a. 6. märtsi.

2. Vallandamise kohta seoses töölepingu tähtaja lõppemisega vt. *Määrustiku* p. 128 «g» kommentaare.

3. Käesolevas punktis ettenähtud pideva tööstaaži säilitamisel on tunduv erinevus võrreldes teiste *Määrustiku* p. 128 toodud eeskirjadega. Siin nähakse pideva tööstaaži säilitamiseks ette, et töötaja peab uuesti tööle asuma kuu aja jooksul.

Näiteks kui töötaja oli vallandatud antud tööle kõlbmatuse tagajärjel alates 5. kuupäevast, siis pideva tööstaaži säilitamiseks peab töötaja asuma tööle hiljemalt järgmise kuu 4. kuupäeval.

4. Pideva tööstaaži säilitamisest seoses teise maa-kohta tööle asumisega abikaasa sinna üleviimise tõttu vt. *Määrustiku* p. 128 «l» kommentaare.

5. Pideva tööstaaži säilitamine töötajatele, kes ei nõustunud administratsiooni ettepanekuga minna ühest ettevõttest teise või ühest maakohast teise ja kes selle tõttu vallandati, toimub *Määrustiku* p. 128 alapunkti «k» alusel.

6. Rahaliste ja kaubaliste väärtustega tegelevate töötajate vallandamine *TööK § 47 p. «c»* alusel kõlbmatuse tõttu (usalduse kaotamise motiividel) võib toimuda, kui sellise vallandamise põhjus ei ole tingitud töötaja süülisest käitumisest. Seetõttu vallandamine sellistel motiividel (*TööK § 47 p. «c»*) ei katkesta pidevat tööstaaži, kui töötaja asus tööle ühe kuu jooksul. ÜAÜKN praktika kohaselt ei katke pidev tööstaaž aga ka siis, kui töötaja vallandati *NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi* 1930. a. 6. novembri määruse alusel, s. t. süülise käitumise tõttu.

u) Tööle asumisel pärast omal soovil töölt vallandamist, kui töövaheaeg ei ületa ühte kuud (1960. a. 16. augusti redaktsioon).

1. *NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi* 25. jaanuari 1960. a. seadluse järgi säilib pidev tööstaaž vaheaja pikkusest sõltumata, kui töölt omal soovil lahkumist tingis:

- a) vanaduspensionile minek, invaliidsus või haigus;
- b) kõrgemasse või eriõppeasutusse või aspirantuuri astumine;

c) teise maakohta tööleasumine seoses abikaasa sinna üleviimisega;

d) naistöötaja rasedus või kuni üheaastaste lastega ema üleminek teisele tööle elukoha järgi;

e) muu mõjuv põhjus, mis on ette nähtud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrustega.

Tööle asumisel pärast vallandamist omal soovil ülalnimetatud juhtudel pideva tööstaaži säilitamist näevad ette *Määrustiku* p. 128 «j», «l», «m», «n» ja «r» alapunktid.

2. Invaliidi omal soovil töölt lahkumise kohta vt. *Määrustiku* p. 128 «n» kommentaare.

3. Töölt vallandamist «*perekondlikel asjaoludel*» või «*seoses kolimisega perekonna juurde*» või «*tervislikel põhjustel*» (ilma raviaasutuse õiendi esitamisetä) tuleb vaadata kui omal soovil vallandamist.

4. Kuna *Määrustiku* p. 128 alapunkti «u» järgi on pideva tööstaaži säilitamiseks nõutav, et vaheaeg töös ei ületaks ühte kuud, siis omal soovil vallandamise juhtudel tuleb pidev tööstaaž lugeda säilinuks, kui asuti uuesti tööle pärast vaheaega, mis ei ületa ühte kuud.

Näiteks, kui töötaja oli omal soovil vallandatud alates 10. kuupäevast (10. kuupäev oli juba esimene tööst vaba päev), siis pidev tööstaaž tuleb lugeda säilinuks, kui ta asus uuesti tööle hiljemalt järgmise kuu 10. kuupäeval. See tähendab, et kui *Määrustiku* vastavates punktides on ette nähtud pideva tööstaaži säilitamise tingimusena, et ei ületataks teatud tähtaega, siis säilib pidev tööstaaž, kui asuti tööle hiljemalt sellele tähtajale järgneval päeval. Kui sellele tähtajale järgnev päev on puhkepäev, tuleb asuda tööle sellele järgneval esimesel tööpäeval (*ÜAÜKN Sotsiaalkindlustuse osakonna 1966. a. 9. aprilli kiri*).

Näiteks, kui töötaja oli vallandatud omal soovil või koosseisude koondamise tõttu 6. oktoobrist 1966. a., siis pideva tööstaaži säilitamiseks pidi ta asuma uuesti tööle hiljemalt 6. novembril 1966. a. Kuna aga 6. november oli 1966. a. pühapäev ning 7. ja 8. november riiklikud pühad, tuleb tema pidev tööstaaž lugeda säilinuks, kui ta asus tööle 9. novembril 1966. a.

Täiendavad seletused Määrustiku p. 128 rakendamiseks

1. Kolhoosi esimeestele, spetsialistidele, mehhanisaatoritele, pea-(vanem-)raamatupidajatele ajutise töövõimetuse, raseduse ja lapse sünni puhul toetuste määramisel tehakse pidev tööstaaž kindlaks viimase pideva töö kestuse järgi antud ühismajandis.

Nimetatud isikute üleminekul kolhoosi üldkoosoleku nõusolekul tööle teise ühismajandisse pidev tööstaaž säilib, kui vaheaeg töös ei ületa ühte kuud (sõiduaega uude elukohta kaasa arvamata). Lisaks tööle kolhoosis arvatakse kolhoosi esimeeste, spetsialistide, mehhanisaatorite ja pea-(vanem-)raamatupidajate pidevasse tööstaaži:

a) teenistus NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisus, partisanisalkades, NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Julgeoleku Komitee ja Siseministeriumi väeosades ning organites, kui nad asusid kolhoosi tööle 3 kuu jooksul tagavarateenistusse või erru arvamise päevast (sõiduaega alalisse elukohta kaasa arvamata);

b) tööaeg valitaval ametikohtadel partei-, nõukogude, ametiühingu- või komsomoliorganites, kui valitavalt kohalt vabanemise ja kolhoosiliikmeks vastuvõtmise vaheaeg ei ületa kolme kuud (arvestamata sõiduaega alalisse elukohta);

c) tööaeg riiklikes ja kooperatiivsetes ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides kuni kolhoosi vastuvõtmiseni (see aeg võetakse pidevasse tööstaaži samade eeskirjade järgi, mis on kehtivad töölistele ja teenistujatele);

d) kaadri ettevalmistamise, kvalifikatsiooni tõstmise ja ümberkvalifitseerimise kursustel ning koolides õppimise aeg, kui kursusele või kooli suunamisele eelnes vahetult töö kolhoosiliikmena, töölisena või teenistujana — tingimusel, et pärast õppetöö lõppemist hiljemalt ühe kuu jooksul on asunud tööle kolhoosi (arvestamata sõiduaega alalisse elukohta).

Kolhoosi esimehe, spetsialisti, mehhanisaatori ja kolhoosi pea-(vanem-)raamatupidaja ühismajandisse tagasipöördumisel pärast kõrgemas, kesk-eriõppeasutu-

ses või aspirantuuris õppimisest tingitud vaheaega, säilitatakse pidev tööstaaž, kui vaheaeg õppeasutuse lõpetamise päevast kuni kolhoosi tööle tagasipöördumise päevani ei ületa kolme kuud.

Nimetatud õppeasutuses õppimise ning aspirantuuris viibimise aega ei arvata pideva tööstaaži hulka («Komitee» ja ÜAÜKN presiidiumi 1964. a. 31. juuli määrus nr. 343/p-16).

2. Kolhoosiliikme pideva tööstaaži määrab kindlaks ühismajandi juhatus vastavalt töötamise kohta olemasolevatele dokumentidele.

3. Pideva tööstaaži kindlakstegemisel Määrustiku p. 128 eeskirjade alusel tuleb arvata pidevasse tööstaaži lisaks tööperioodile ka aeg, mil töötaja täitis ühiskondlikke ülesandeid (näiteks võttis osa rahvakohtu istungitest rahvakaasistujana, oli kordusõppustel jne.), samuti korraliste ja lisapuhkuste aeg.

4. Töötamise aega üksikisikute kodumajapidamises ja usuorganisatsioonides ei arvata pideva tööstaaži hulka sõltumata vallandamise ja uuele töökohale asumise põhjusest.

5. Eesti NSV-s võib Ametiühingute Nõukogu käitis- või kohalike komiteede taotlusel taastada erandjuhtudel mõjuvate põhjuste olemasolul tööliste ja teenistujate pidevat tööstaaži. Pideva tööstaaži taastamine toimub igal erijuhul Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu presiidiumi otsusega (alus: ÜAÜKN presiidiumi 1958. a. 17. jaanuari määrus — «Бюллетень ВЦСПС» 1958 г., № 4).

Asutuste või ettevõtete administratsioonidel ei ole õigust taastada tööstaaži pidevust.

129. Üleminek teisele tööle seoses vallandamisega evakueerimise tõttu Suure Isamaasõja perioodil ei katkesta tööstaaži, kui töövaheaeg töölisena või teenistujana töötamisel ei ületanud kolme kuud (kaasa arvamata uude elukohta kolimise aega, naistel aga peale selle veel rasedus- ja sünnituspuhkuse aega).

1. Pidev tööstaaž säilitatakse Määrustiku p. 129 eeskirjade alusel juhul, kui tööline või teenistuja oli vallandatud seoses evakueerimisega, sõltumata sellest, kas ettevõtte või asutus evakueeriti või mitte.

2. Töölistele ja teenistujatele, kes viibisid ajavahe-

mikul 1. augustist 1941. a. kuni 1. veebruarini 1944. a. Leningradis ja läksid üle teisele tööle seoses tööde ajutise seismajäämisega, ettevõtete, asutuste või organisatsioonide evakueerimisega või likvideerimisega, mis oli tingitud linna blokaadist, säilitatakse pidev tööstaaž sõltumata vaheaja pikkusest töös.

130. Sõjaväelase sõjavangis viibimise aeg arvestatakse pideva tööstaaži hulka kindlaksmääratud korras.

Viibimine Suure Isamaasõja ajal okupeeritud territooriumil ei katkesta staaži, kui antud töölise või teenistuja käitumise kohta okupatsiooni ajal ei ole kompromiteerivaid andmeid. Okupeeritud territooriumil viibimise aega ei arvata pideva tööstaaži hulka (1956. a. 12. oktoobri redaktsioon).

1. Praktikas võetakse sõjaväelase sõjavangis oleku aja kohta aluseks andmed, mis on selles sõjakomissariaadis, kus töötaja on sõjaväelisel arvel.

2. Töötajatele, kes töötasid kuni elukoha okupeerimiseni või kellel okupeerimise päevaks säilis pidev tööstaaž, säilitatakse pidev tööstaaž, kui nad asusid tööle hiljemalt kolme kuu jooksul okupatsioonist vabastamise päevast arvates (*Eesti NSV Sotsiaalkindlustuse Ministeeriumi 1959. a. 11. detsembri ringkiri nr. 74-11*).

131. NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisus teenimise aeg, samuti maakaitseväes ja partisanisalkades olemise aeg ei katkesta tööstaaži ning arvatakse pideva tööstaaži hulka, kui antud isik kolme kuu jooksul pärast sõjaväeteenistusest, maakaitseväest või partisanisalgast vabanemist (kaasa arvamata alalise elukohta sõitmise aega) asus tööle töölisena või teenistujana. Sama kehtib õppima asumisel kõrgemasse või kesk-eriõppeasutusse, aspirantuuri, kursustele, kvalifikatsiooni tõstmise, ümberkvalifitseerimise ja kaadrite ettevalmistamise kooli.

Kui isikul, kes on vabastatud sõjaväeteenistusest, tehakse kindlaks invaliidsus kolme kuu jooksul pärast vabastamist, arvatakse NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisus teenimise aeg, samuti maakaitseväes ja partisanisalkades olemise aeg pidevasse tööstaaži sõltumata vaheajast sõjaväeteenistusest, maakaitseväest või partisanisalgast vabanemise päeva ning tööle või õppima (kõrgemasse või kesk-eriõppeasutusse, aspirantuuri, kursustele, kvalifikatsiooni tõstmise, ümberkvalifitseerimise ja kaadri ettevalmistamise kooli) asumise päeva vahel.

Käesoleva punkti eeskirju rakendatakse nii nende isikute suhtes, kes enne sõjaväeteenistusse kutsumist või maakaitsevärke või partisanisalka astumist töötasid töolistena või teenistujatena, kui ka nende suhtes, kes enne seda ei töötanud (1967. a. 18. jaanuari redaktsioon).

1. Teenistust tsaari- või kodanlikus armees pideva tööstaaži hulka ei arvata.

2. NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisus teenimise all tuleb mõista teenistust ükskõik millises väelii-
gis või sõjaväeasutuses.

3. *Määrustiku* p. 131 eeskirju rakendatakse nii nende isikute suhtes, kes enne sõjaväeteenistusse kutsumist või partisanisalka astumist töötasid töolistena või teenistujatena, kui ka nende suhtes, kes ei ole varem töö-
tanud või olid kolhoosiliikmed.

4. NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisust vabanemise päevaks tuleb lugeda päeva, mis on märgitud töötaja sõjaväepiletis.

5. Kui töötaja vabastati sõjaväeteenistusest, maakaitseväest või partisanisalgast invaliidsuse tõttu, jääb pidev tööstaaž püsima sõltumata uuesti tööle asumise tähtajast ning invaliidsusgrupist.

6. Teenistuse aeg sõjaväes (ka partisanisalkades ja maakaitseväes) arvatakse pideva tööstaaži hulka ka juhul, kui töötaja kolme kuu jooksul, arvates eespool mainitud väeosadest vabastamise päevast, asus õppima kõrgemasse või kesk-eriõppeasutusse, aspirantuuri, kvalifikatsiooni tõstmise kursusele või kooli.

7. Isiku vabastamise puhul NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisust tervislikel põhjustel (kui talle ei omistatud invaliidsusgruppi) arvatakse sõjaväes, maakaitseväes, partisanisalkades olemise aeg pideva tööstaaži hulka tingimusel, kui ta kolme kuu jooksul peale eespool mainitud väeosadest vabanemist (kaasa arvamata alalise elukohta sõitmise aega) asus tööle tööli-
sena või teenistujana või õppima.

8. Ohvitseridel, kes on arvatud Nõukogude armeest või sõjalaevastikust tagavaravärke või erru, loetakse pideva tööstaaži hulka kogu nende armees, sõjalaevastikus, partisanisalkades ja maakaitseväes viibimise aeg (kaasa arvatud aeg aja- või üleajateenijana, samuti

ümberkvalifitseerimise kursustel), sõltumata Nõukogude armees või sõjalaevastikus teenimise perioodide arvust, kui vaheaeg vabastamise ja tööle või õppima asumise vahel ei ületa kolme kuud (kaasa arvatuna alalise elukohta sõitmise aega).

Tähendatud isikute töötamise aeg asutustes, ettevõtetes ja organisatsioonides sõjaväeteenistuse vahelistel perioodidel loetakse pideva tööstaaži hulka üldises korras («Komitee» 1956. a. 1. detsembri seletus).

9. Sõjaväeteenistusele eelnenud töötamise aeg loetakse tingimusteta pideva tööstaaži hulka kõigil juhtudel, kui töötaja on kutsutud NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisu vahetult töölt. Kui ta sõjaväkke kutsumise momendil ei töötanud, kuid pideva tööstaaži säilitamise tingimused olid olemas (näiteks oli omal soovil vallandatud ja pideva tööstaaži säilitamiseks nõutav 1-kuune töövaheaeg ei olnud minetatud), arvatakse töötamine kuni sõjaväkke kutsumiseni samuti pideva tööstaaži hulka. Kui aga tööstaaž katkes enne sõjaväkke minekut, siis loomulikult ei saa selle eelset töötamise perioodi arvata pidevasse tööstaaži.

132. Pideva tööstaaži hulka arvatakse:

a) tööstuskoolides, raudteekoolides, vabriku-tehasekoolides ja teistes tehnilise kutsehariduse süsteemi kuuluvates koolides ning õppeasutustes õppimise aeg (1961. a. 28. juuli redaktsioon);

b) kvalifikatsiooni tõstmise ja ümberkvalifitseerimise ning kaadri ettevalmistamise kursustel ja koolides õppimise aeg isikutel, kes vahetult enne kursustele või kooli suunamist töötasid tööliste või teenistujatena (1956. a. 7. aprilli redaktsioon);

c) ebaõigest vallandamisest tingitud sunnitud tööluusi aeg, kui töötaja on tööle ennistatud.

1. Kui töötaja ennistati töökohale pärast ebaõigest vallandamist, siis sunnitud töölt puudumise aeg arvatakse pideva tööstaaži hulka täies ulatuses, sõltumata sellest, kui pika sunnitud töölt puudumise perioodi jooksul ta sai töötasu.

2. Isikutele, kes on lõpetanud 12 õppeaastaga kutsekooli, arvatakse kolm aastat õppimist nii üldisesse kui ka pidevasse tööstaaži («Komitee» ja ÜAÜKN sekretariaadi 1963. a. 1. aprilli seletus nr. 7/8 — *Бюллетень Государственного комитета Совета Министров СССР*

по вопросам труда и заработной платы, 1963 г., № 4).

3. Töötaja, kes viibis põhjendamatult kinnipidamiskohtades, arvatakse kriminaalasja lõpetamise või kohtu poolt õigeksmõistmise (rehabiliteerimise) korral kinnipidamiskohtades või asumisel viibimise aeg pideva tööstaaži hulka, kui ta asus tööle kuue kuu jooksul, arvates kinnipidamiskohast vabanemise või rehabiliteerimisteate saamise päevast (sõiduaega alalisse elukohta ei arvata kuue kuu hulka). See ei sõltu asjaolust, kas töötajal oli enne kriminaalvastutusele võtmist pidev tööstaaž või katkes tal see pärast kinnipidamiskohast, asumiselt või paranduslikelt töödelt vabanemist.

Näiteks kui isik pärast rehabiliteerimist on jõudnud vanaduspensioni määramiseks vajalikku eluikka, tuleb pensionilisandi määramisel arvesse võtta eespool mainitud aeg pideva tööstaažina (sõltumata sellest, kas antud isik töötas enne kriminaalvastutusele võtmist), kuid tingimusel, et ta pärast rehabiliteerimist asus tööle töölisena või teenistujana ettenähtud tähtaja jooksul.

133. Pideva töötamise aeg töönduskooperatsiooni artelli liikmena arvatakse pideva tööstaaži hulka, kui artelli ettevõtte üleandmisel riiklikule tööstusele endise artelli liige asub tööle töölise või teenistujana.

Tööndus- ja invaliidide artellide liikmetele, kes asuvad tööle tööliste või teenistujatena, arvestatakse sõltumata üleminekuajast pidev tööstaaž nende artellis töötamise aja arvessevõtmisega selle korra kohaselt, mis on ette nähtud tööliste ja teenistujate ühest töökohast teise üleminekul (1956. a. 12. oktoobri redaktsioon).

1. Tööliste või teenistujate töötamise aeg tööndus- või invaliidide artellis kantakse tööraamatusse ja nende pideva tööstaaži arvutamisel rakendatakse *Määrustiku* p. 128, 129, 130, 131, 132 ja 134 eeskirju.

2. Tööndus- või invaliidide artellide liikmeile, kes vabanesid töölt töönduskooperatsiooni reorganiseerimise tõttu, säilitatakse pidev tööstaaž, kui vaheaeg töös ei ületa 2 kuud (*NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1956. a. 14. aprilli ühismäärus nr. 474*).

3. Kui üleminek artellist teise ettevõttesse või asutusse toimus enne töönduskooperatsiooni reorganiseeri-

mist teistel põhjustel, säilib pidev tööstaaž korras, mis on ette nähtud töölistele ja teenistujatele ühelt töölt teisele tööle üleminekul.

4. Pidevasse tööstaaži arvatakse artelliliikmena töötamise aeg, sõltumata sellest, kas töötati üldtöökodades või kodus.

134. Paranduslikel töödel olemise aega (sõltumata karistuse kandmise kohast) üldise ning pideva tööstaaži hulka ei arvata.

Isikutele, kes olid paranduslikel töödel oma endisel töökojal, säilitatakse pidev tööstaaž (1961. a. 28. juuli redaktsioon).

1. Isikutel, kes viibisid paranduslikel töödel töökohta järgi tööluusi eest perioodil 7. juulist 1945. a. kuni 25. aprillini 1956. a., tuleb pidev tööstaaž lugeda katkenuks, sest *NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega 25. aprillist 1956. a.* ei peetud võimalikuks taastada nende pidevat tööstaaži.

2. Töölise või teenistuja paranduslikel töödel viibimise aega (tööluusi tõttu) enam tööraamatusse sisse ei kanta. Seetõttu arvatakse paranduslikel töödel viibimise aeg töökohta järgi töölise või teenistuja üldisest ja pidevast tööstaažist maha ettevõttes või asutuses olevate andmete alusel.

3. Töökohta järgi paranduslikel töödel viibimise ajal haigestumine ei võta õigust ajutise töövõimetuse toetusele. Paranduslikel töödel viibijalt ajutise töövõimetuse eest saadud summadest kinnipidamisi ei teostata, kuid ajutise töövõimetuse aeg arvatakse karistuse kandmise aja hulka. Ajutise töövõimetuse toetust aga arvutatakse sellest töötasust, mis töötajale jäi järele kohtuotsuse alusel.

Näide.

● Töötaja kuupalk on 100 rubla ja ta oli ajutiselt töövõimetu kogu kalendrikuu jooksul. Ajutise töövõimetuse toetuse määr oleks tema pideva tööstaaži alusel ette nähtud 80%. Ta on aga mõistetud vabadusekaotuseta paranduslikele töödele ühes 15% töötasu kinnipidamisega. Antud juhul arvutatakse haigustoetust 85 rublalt.

135. Pideva tööstaaži teeb riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramisel kindlaks ettevõtte või asutuse administratsioon.

Ajutise töövõimetuse toetuse ning rasedus- ja sünnitustoetuse määramisel märgitakse pideva tööstaaži kestus (aastates, kuudes ja päevades) haiguslehe vastavasse lahtrisse ettevõtte või asutuse poolt selleks volitatud ametiisiku allkirjaga ja pitsoriga kinnitatult. Lapse sünnitoetuse määramisel märgitakse pideva tööstaaži kestus (aastates, kuudes ja päevades) samasuguses korras perekonnaseisuaktide büroo poolt väljaantud sünnitunnistuse pöördele.

1. Riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramiseks vajaliku pideva tööstaaži peab kindlaks tegema ettevõtte (asutuse, organisatsiooni) administratsioon (*NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1948. a. 28. juuli määrus nr. 2744*). Ettevõttes või asutuses on pideva tööstaaži määramine harilikult kaadriosakonna juhataja või administratsiooni poolt selleks volitatud isiku ülesanne.

2. Pideva tööstaaži kestuse kindlakstegemine on vastutav töö. Sellest sõltub ajutise töövõimetuse ja rasedus- ning sünnituspuhkuse toetuse suurus. Pideva tööstaaži olemasolu tõenduseks ei või olla koondsissekanded tööstaaži kohta, mis on tehtud tööraamatusse selle esmakordsel väljaandmisel, sõltumata sellest, kas need kanded tehti ütluse või dokumentide alusel.

136. Ajutise töövõimetuse toetuse määramisel tehakse pidev tööstaaž kindlaks töövõimetuse tekkimise päevani, rasedus- ja sünnitustoetuse määramisel — raseduspuhkuse alguse päevani, lapse sünnitoetuse määramisel — lapse sündimise päevani.

1. Ajutise töövõimetuse toetuse ning rasedus- ja sünnituspuhkuse toetuse määr sõltub pideva tööstaaži pikkusest, mis oli töötajail kuni ajutise töövõimetuse tekkimise päevani. Pideva tööstaaži kestuse muutumine haigestumise perioodil ei või olla toetusmäära suurendamise aluseks.

137. Kui uuele töökohale asumisel, mille juures oli ette nähtud pideva tööstaaži säilimine, töötaja oli ajutiselt töövõimetu ning esitas selle kohta raviasutuse poolt raviarsti ja peaarsti allkirjade ning pitsoriga varustatud õiendi, pikendatakse uuele töökohale asumise tähtaega vastavalt töövõimetuspäevade arvule. Kui uuele töö-

kohale asumise aja jooksul tehti kindlaks töötaja invaliidsus, rakendatakse punktis 128 (alapunkt «n») märgitud eeskirju.

1. *Määrustiku* p. 137 eeskirjades nähakse ette võimalused, mil töötaja pidev tööstaaž säilib sõltuvalt vaheaja kestusest töös. Kui vaheaeg töös ületas ettenähtud perioodi, siis võib tähtaega pikendada ainult juhul, kui töötaja ettenähtud vaheajal oli ajutiselt töövõimetu.

Näide.

● Töötaja vallandati omal soovil 10. mail. *Määrustiku* p. 128 «u» eeskirjade alusel säilib tema pidev tööstaaž, kui ta asub uuesti tööle hiljemalt 10. juunil. Kui töötaja aga haigestus 19. mail ja oli haige kuni 12. juunini (kaasa arvatud), s. t. 25 päeva, siis kehtestatud kuuajalist tähtaega tööle asumiseks pikendatakse mitte 25 päeva võrra, vaid 23 päeva võrra pärast tervenemist. Pidev tööstaaž tuleb antud juhul säilitada, kui töötaja esitas raviasutuse tõendi ajutise töövõimetuse kohta antud ajavahemikul ja kui ta asus uuesti tööle hiljemalt 5. juulil.

2. Raviasutuse tõend töötaja ajutise töövõimetuse kohta töövaheajal lisatakse tööraamatu juurde, et hiljem kaadriosakonna töötaja saaks kindlaks teha pideva tööstaaži.

138. Pideva tööstaaži teeb kindlaks administratsioon vastavalt tööliste ja teenistujate tööraamatute sissekannetele. Pidevat tööstaaži, mis pole tõestatud tööraamatu sissekandega, saab tõestada ainult vastavalt vormistatud dokumentidega (õiendid, tõendid), mis on välja antud ettevõtte või asutuse juhataja allkirja ja pitseriga varustatult.

1. Tööstaaži koondsissekanne tööraamatus kuni antud ettevõttesse või asutusse tööle asumiseni pole aluseks pideva tööstaaži kindlaksmääramisel.

2. Kui tööraamatu järgi pole võimalik kindlaks teha ühest ettevõttest või asutusest teise ettevõttesse või asutusse ülemineku põhjust, siis tuleb võtta aluseks teisi dokumente.

3. Pidevat tööstaaži ei saa kindlaks määrata tunnistajate ütluste järgi.

4. Administratsioonil ei ole õigust töölise või teenistuja pideva tööstaaži taastamiseks, vaatamata selle katkemise põhjustele.

5. Ebaõiget sissekannet tööraamatus võib muuta ainult selle ettevõtte, asutuse, organisatsiooni administratsioon, kes selle sissekande on tööraamatusse teinud.

6. Kuna õigest tööraamatute pidamisest oleneb kiire ja täpne pideva tööstaaži kindlaksmääramine, siis on vaja meeles pidada järgmist.

Töölised ja teenistujad on tööle asumisel kohustatud ettevõtte, asutuse või organisatsiooni administratsioonile esitama oma tööraamatu, mis peab olema vormistatud ettenähtud korras.

Kui ilmneb, et viimase töökoha järgi sissekanded tööraamatus ei ole vastavuses tööraamatute pidamise korra juhendiga, peab tööraamatu omanik pöörduma endise töökoha järgse ettevõtte, asutuse või organisatsiooni administratsiooni poole palvega parandada vale või ebatäpne sissekanne. Uue töökoha administratsioon peab osutama temale selleks vajalikku kaasabi.

Töösse puutuvate andmete sissekandmisel tuleb juhtida tähelepanu, et tööle võtmise ja vallandamise kuu ja kuupäev tuleb märkida ainult kahekohaliste araabia numbritega. Näiteks kui tööline on võetud tööle 1967. a. maikuu 7. kuupäeval, siis lahtris 2 tuleb teha sissekandena: 1967. 05. 07.

Lahtrisse 3 kirjutatakse pealkirjana tööraamatu pidamist alustanud ettevõtte, asutuse või organisatsiooni täielik nimetus. Kui töötaja töötamise ajal ettevõtte, asutuse või organisatsiooni nimetust muudeti, tehakse selle kohta tööraamatu samasse lahtrisse eraldi reana sissekanne: «*Ettevõtte on «...» 19... a. ümber nimetatud*» ning lahtrisse 4 märgitakse ümbernimetamise alus — käskkiri või korraldus, selle number ja kuupäev.

Lahtrisse kolm kirjutatakse: «*Võetud tööle (või määratud) tsehhi (või osakonda) ametikohale või tööle*», märgitakse kvalifikatsiooni kategooria. Seejuures kirjutatakse ametikoha või töö nimetus, mille täitmiseks on töötaja tööle võetud, täpses

vastavuses ettevõtte, asutuse või organisatsiooni koosseisude nimestikule või tariifi-kvalifikatsiooni teatmikule. Analoogiliselt sellele tuleb vormistada ka töötaja alaline üleviimine ühelt töölt teisele.

Sissekandeid tööraamatuid omavate üliõpilaste, õpilaste ja aspirantide tööraamatusse õppimise aja kohta kõrgemate ja kesk-eriõppeasutuste päevastes osakondades teevad õppeasutused. Nende sissekannete aluseks peavad olema õppeasutuse käskkirjad õppeasutusse vastuvõtmise ja õppimise lõpetamise kohta.

Kui töötaja enne tööle asumist antud ettevõttes, asutuses või organisatsioonis on juba töötanud töölise või teenistujana, kuid mingil põhjusel tema kohta ei peetud tööraamatut, tehakse tööraamatu täitmisel peatükis «Andmed töötamise kohta» lahtrisse 3 kõigepealt sissekanne üldise tööstaaži kohta töölisena või teenistujana enne tööle asumist antud ettevõttesse, asutusse või organisatsiooni. Üldine tööstaaž märgitakse kokkuliidetult, s. o. märgitakse aastate, kuude ja päevade üldarv, kuid ei näidata eraldi, missugustes ettevõtetes, asutustes või organisatsioonides, missugustel ajavahemikkudel ja ametikohtadel töötas tööraamatu valdaja varem. Lahtris 4 märgitakse vastavalt «*dokumentidega tõestatud tööstaaž aastat*». Seejärel märgitakse nõutavalt vormistatud dokumentidega tõendatud üldine tööstaaž üksikute tööperioodide kaupa tööraamatusse järgmiselt:

lahtris 2 näidatakse töölevõtmise kuupäev; lahtrisse 3 kirjutatakse selle ettevõtte, asutuse või organisatsiooni nimetus, kus tööline või teenistuja töötas, samuti tsehh (osakond) ja ametikoht (töö), kuhu ta tööle võeti. Kui esitatud dokumentidest on näha, et töötaja viidi samas ettevõttes, asutuses või organisatsioonis üle teisele alalisele tööle, tehakse selle kohta vastav sissekanne. Seejärel märgitakse lahtrisse 2 töölt vallandamise kuupäev ja lahtrisse 3 selle põhjus, kui töötaja poolt esitatud dokumendis on sellised andmed. Kui dokumentides pole ülalmainitud andmed varasema töö kohta täielikud, kantakse tööraamatusse ainult neis dokumentides leiduvad andmed. Lahtris 4 näidatakse dokumendi nimetus, kuupäev ja number, mille alusel vastavad sissekanded tööraamatusse on tehtud. Töö-

staaži tõendavad dokumendid tagastatakse tööraamatu valdajale.

Üldise tööstaaži hulgas ei näidata, kuid tehakse eraldi reana töökohtade kaupa, viidates ühtlasi vastavate dokumentide kuupäevale, numbrile ja nimetusele, järgmised sissekanded:

a) teenistuse aeg NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisus, NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Julgeoleku Komitee ja liiduvabariikide sise-ministeriumide väeosades ja organites ning kõigis valveteenistuse liikides, kuhu ei laiene tööseadusandlus ega riiklik sotsiaalkindlustus, partisanisalkades viibimise aeg, ära näidates teenistusse kutsumise (arvamise) kuupäeva ja teenistusest vabastamise kuupäeva;

b) õppimise aeg kutsekoolides, kaadri ettevalmistamise koolides, kvalifikatsiooni tõstmise ja täienduskursustel;

c) õppimise aeg kõrgemates ja kesk-eriõppeasutustes (tehnikumides, pedagoogilistes ja meditsiinilistes õppeasutustes jne.), parteikoolides, nõukogude-partei-koolides, ametiühinguliikumise koolides, töölisfakultetides, aspirantuuris ja kliinilises ordinatuuris;

d) töötamise aeg kolhoosiliikmena neil juhtudel, kui kehtiv seadusandlus näeb ette selle töö arvamise tööliste ja teenistujate üldisesse tööstaaži;

e) töötamise aeg tööndusartelli liikmena üleminekul tööle tööliseks või teenistujaks riiklikesse ettevõtetesse, asutustesse ja organisatsioonidesse.

Sissekanded vallandamise põhjuste kohta peavad olema täpses vastavuses kehtiva seadusandluse formuleeringutega või vastava seaduse paragrahvi ja punktiga.

139. Tööstaaži kindlakstegemise õigsust administratsiooni poolt kontrollivad ametiühinguorganisatsioonid.

1. Sotsiaalkindlustuskomisjonid ja ametiühingu kohalikud komiteed, kes määravad riikliku sotsiaalkindlustuse toetusi, on kohustatud rangelt kontrollima administratsiooni esindajate poolt pideva tööstaaži määramise õigsust (vt. samuti *Määrustiku* p. 125 kommentaare).

2. Kui töölisel või teenistujal katkes pidev tööstaaž

temast sõltumatutel asjaoludel ja vabandavatel põhjustel, siis erandjuhtudel on seda võimalik taastada. Selleks tuleb töölisel või teenistujal pöörduda ametiühingu kohaliku komitee poole vastava avaldusega. Kui ametiühingu kohalik komitee leiab töötaja taotluse olevat põhjendatud, siis teeb ta selle kohta vastava otsuse. Ametiühingu kohaliku komitee otsus koos tööraamatu väljavõtte ja teiste antud juhtumit käsitlevate dokumentidega saadetakse Eesti NSV tingimustes ametiühingu vabariiklikule komiteele. Kui ametiühingu vabariikliku komitee presiidium ühineb ametiühingu kohaliku komitee seisukohaga, siis teeb ta vastava määruse ja esitab küsimuse Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu presiidiumile seisukoha võtmiseks (alus: *ÜAÜKN presiidiumi 1958. a. 17. jaanuari otsus* — «*Бюллетень ВЦСПС*» 1958 г., № 4).

LISAD

Lisa 1

HAIGUSLEHIKETE VÄLJAANDMISE KORD

(NSV Lõuna Tervishoiu Riigikomitee poolt ja SAAPS juhend
"Kõrvalstatutele haiguslehtede väljandamine korraldus" ning lisaliit
NSV Lõuna RKN-i 1957. a. 16. augusti määrustega nr. 1352)

I. Üldpõhimõtted

1. Kindlasti ajast töövõimelisi töötajaid arvesti haigusleht (töövõimetusleht). Nende liikidele ja liikidele väljandamine kindlastatule ajalise töövõimetusse kohta on keelatud (välja arvatud juhul, mis on kirjeldatud juhendis etteidi määratud - punktid 6, 12, 19 ja 22), (1961. a. 22. detsembril redaktsioon.)

2. Haiguslehti annavad kindlastatule välja NSV Lõuna Tervishoiuministriumi ja Tööministeeriumi süsteemi kuuluvate ravi- ja ravilabadele etteidi.

Talude ametkondades ning kesisele ja riigiliste (riigiliste) ettevõttele kuuluvatel ettevõtetel ravilabadele võib haiguslehtede väljandamine õigust anda ainult NSV Lõuna Tervishoiuministriumi või kindlavalitud tervishoiuministriumi erikorralduse põhjal kooskõlasliit SAAPS-iga.

Tasulistes poolduudetes ja hotellides on haiguslehtede väljandamine keelatud.

3. Maakohitades, kus määratud ravilabid, samuti reisil olevatel inimestel võib haiguslehtede väljandamine õiguse anda ravilabade juhatajale või arstile, kusjuures peab toimuma arstijaohuosa juhataja järelkontroll.

Neade vaistrite nimikud ja tähtsused, mille peale nad võivad haiguslehti välja anda, määrab ainult tervishoiuministriumi või autonoomse riigikogude sotsiaaliitliku vabariigi tervishoiuministriumi.

II. Haigus- ja vigastuspõhised

4. Töövõime kaotuse põhjal haiguse või vigastuse tagajärjel annavad haiguslehti välja poolduudetes, ametkondades, dispetserite, haiglate või tervishoiuministriumi ravilabadele.

HAIGUSLEHTEDE VÄLJAANDMISE KORD

(NSV Liidu Tervishoiu Rahvakomissariaadi ja ÜAUKN juhend «Kindlustatuile haiguslehtede väljaandmise korrast», mis kinnitati NSV Liidu RKN-i 1937. a. 14. augusti määrusega nr. 1382)

I. Üldeeskirjad

1. Kindlustatu ajutist töövõimetust tõestab ainult haigusleht (töövõimetusleht). Muude tõendite ja õiendite väljaandmine kindlustatuile ajutise töövõimetuse kohta on keelatud (välja arvatud juhud, mis on käesolevas juhendis eraldi näidatud — punktid 6, 12, 19 ja 22). (1961. a. 22. detsembri redaktsioon.)

2. Haiguslehti annavad kindlustatuile välja NSV Liidu Tervishoiu-ministeeriumi ja Teedeministeeriumi süsteemi kuuluvate ravi- ja sanitaarasutuste arstid.

Teiste ametkondade ning teaduslike instituutide (sõltumata ametkondlikust alluvusest) raviasutuste arstidele võib haiguslehtede väljaandmise õigust anda ainult NSV Liidu Tervishoiu-ministeeriumi või liiduvabariigi tervishoiu-ministeeriumi erikorralduse põhjal kooskõlastatult ÜAUKN-iga.

Tasulistes polikliinikutes ja ravilates on haiguslehtede väljaandmine keelatud.

3. Maakohtades, kus puuduvad raviarstid, samuti reisil olevatel laevadel võib haiguslehtede väljaandmise õiguse anda ravipunkti juhatavale velskrile, kusjuures peab toimuma arstijaoskonna juhataja järelkontroll.

Nende velskrite nimekirjad ja tähtajad, mille peale nad võivad haiguslehti välja anda, määrab oblasti või krai tervishoiuosakond või autonoomse nõukogude sotsialistliku vabariigi tervishoiu-ministeerium.

II. Haigus- ja vigastuspuhkused

4. Töövõime kaotuse puhul haiguse või vigastuse tagajärjel annavad haiguslehti välja polikliinikute, ambulatooriumide, dispanserite, haiglate või tervishoiupunktide raviarstid.

5. Tuberkuloosete, psüühiliste ja suguhaiguste korral annavad haiguslehti välja vastavate eriraviasutuste (-osakondade, -kabinetide) arstid. Kui haige pöördub ülalnimetatud haigestumiste puhul üldraviasutuse poole, siis võib arst haiguslehe välja anda kuni kolmepäevase tähtajaga ja on kohustatud suunama haige eriraviasutusse (-osakonda, -kabinetti).

Seal, kus eriraviasutused (-osakonnad, -kabinetid) puuduvad, annavad ülalnimetatud haiguste puhul haiguslehti välja üldraviasutuste arstid.

6. Puhkust haiguse või vigastuse puhul annab kuni töövõime taastumiseni või invaliidisuse kindlakstegemiseni arstliku tööeksperitiisi komisjon.

Töövõime kaotuse puhul elukondliku trauma tagajärjel annavad raviasutused töövõimetuse esimese 5 päeva kohta öiendi ning alates töövõimetuse kuuendast päevast — haiguslehe (1961. a. 22. detsembri redaktsioon.)

Pikemat aega põdejad suunatakse järelevaatuseks arstlikku tööeksperitiisi komisjoni (ATEK) mitte hiljem kui 4 kuu möödumisel töövõime kaotamise päevast või üldkokkuvõttes mitte rohkem kui 5 kuud kestnud ajutise töövõimetuse korral viimase 12 kuu kestel korduvate haigestumiste puhul (ühte ja samasse haigusse). Töölisi ja teenistujaid, kes on ajutiselt kaotanud töövõime haigestumise tõttu tuberkuloosi, suunatakse järelevaatuseks arstlikku tööeksperitiisi komisjoni mitte hiljem kui 10 kuu möödumisel töövõime kaotamise päevast või üldkokkuvõttes mitte rohkem kui 10 kuud kestnud ajutise töövõimetuse korral viimase 12 kuu kestel korduvate haigestumiste puhul tuberkuloosi.

Seejuures toimub arstlikku tööeksperitiisi komisjoni suunamine korra kohaselt, mis on kindlaks määratud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1948. a. 5. novembri määrusega kinnitatud arstlike tööeksperitiisi komisjonide põhimäärusega (1960. a. 14. oktoobri redaktsioon).

Kui arstliku tööeksperitiisi komisjoni otsuse kohaselt ei ole alust haiget lugeda invaliidiks ja tema ajutine töövõimetus kestab edasi, siis kuulub haigusleht pikendamisele korra kohaselt, mis on kindlaks määratud käesolevas juhendis.

7. Arstidel on õigus haiguslehti üksi välja anda mitte rohkem kui 3 päevaks korraga ja üldkokkuvõttes antud haigestumise või vigastuse korral mitte rohkem kui 6 päevaks.

8. Haiguslehe pikendamine üle 6 päeva, arvestades töövõimetuse tekkimisest, ning iga järgnev pikendamine raviarsti poolt toimub ainult peaarsti või antud raviasutuses moodustatud arstliku konsultatsiooni komisjoni kinnitamisel.

Nende komisjonide moodustamise korra määrab NSV Liidu Tervishoiuministerium kooskõlastatult UAUKN-iga.

Märkus. Raviasutuses, kus on organiseeritud osakonnad erialade järgi, teeb peaarst haiguslehtede pikendamise üle 6 päeva ülesandeks osakonnajuhatajatele.

Suurtes raviasutustes võib peaarst linna tervishoiuosakonna nõusolekul töövõime eksperitiisi funktsioonid panna raviasutuse eriarstile, kes siis vastutab töövõime eksperitiisi eest.

9. Kõik isikud, kellele on antud õigus pikendada haiguslehti üle 6 päeva (p. 8), võivad pikendust sanktsioneerida ainult pärast haige isiklikku läbivaatamist. Kauakestvate haiguste puhul peavad need läbivaatused toimuma vähemalt üks kord iga 10 päeva jooksul.

Arstliku konsultatsiooni komisjon (AKK) või selle puudumisel raviasutuses raviarst võib peaarsti kinnitamisel määrata tuberkuloosi haigestumise või kutsehaiguse tõttu (kutsehaiguste loetelu järgi, mis on kinnitatud NSV Liidu Tervishoiuministeriumi poolt kooskõlastatult UAUKN-iga) ajutiselt töövõime kaotanule ajutise üleviimise teisele tööle ühes haiguslehe väljaandmisega mitte rohkem kui 2 kuuks, pidades seejuures silmas haiguslehe väljaandmise tähtaegu, mis on ette nähtud punktides 7 ja 8 ning käesolevas punktis. Niisugune üleviimine määratakse sel juhul, kui haigestunu on töövõimetu omal erialal, kuid võib tööd kahjustamata ja normaalselt ravikäiku häirimata töötada teisel tööl. Haiguslehele tehakse märkus üleviimise kohta ja seda kinnitab oma allkirjaga ravi-asutuse peaarst.

Kui tekib vajadus töölist või teenistujat tervisliku seisukorra tõttu üle viia teisele tööle seoses mõne muu haigusega (mis ei ole nimetatud käesolevas punktis), siis haiguslehte välja ei anta, vaid antakse välja arstliku konsultatsiooni komisjoni otsus.

10. Kõik laboratoorsed uurimised ja raviotseduurid (füsiote-raapia, röntgenoteraapia jne.) töövõimeliste kindlustatute ravimiseks peavad toimuma väljaspool nende tööaega haiguslehe väljaandmi-seta, välja arvatud juhud, kus antud uurimise või protseduuri ise-loomu tõttu on neid võimalik läbi viia ainult töö ajal.

11. Kui töövõimetu kindlustatu pöörduv tervishoiupunkti poole (akuutse haigestumise või töötrauma puhul), annab arst välja haiguslehe 1–2 päevaks. Selliseid lehti pikendatakse tavalises korras, s. t. polikliinikute, ambulatooriumide jt. arstide, samuti arstliku konsultatsiooni komisjonide poolt.

Kui tervishoiupunktis ei ole arsti, vaid ainult meditsiiniõde või velsker, siis need haiguslehte ei anna, kuid suunavad pärast esmaabi andmist töövõimetu kindlustatu polikliinikusse või ambulatooriumi koheseks vastuvõtmiseks.

Töövõimeliseks tunnistatud kindlustatule haiguslehte välja ei anta, kuid saatelehele tehakse märkus tema tuleku ja äramineku aja kohta.

12. Tervishoiupunkti poole pöördumisel õhtul või öösel, kui poli-kliinikus või ambulatooriumis pole vastuvõttu ja tervishoiupunktis on valves ainult meditsiiniõde või velsker, soovivad viimased pärast esmaabi andmist töövõimetusle ilmuda järgmisel päeval poli-kliinikusse või ambulatooriumi, vajaduse korral aga kutsuda arst koju. Seejuures annavad nad välja oma allkirja ja pitsiriga varus-tatud tõendi, millele märgitakse tööst vabastamise kella-aeg ja tuuakse lühidalt andmed haiguse või trauma iseloomu, temperatuuri jm. kohta.

Tunnistades kindlustatu töövõimetuks, annab polikliiniku või ambulatooriumi arst talle haiguslehe tõendis märgitud momendist. Kui aga arst tunnistab kindlustatu töövõimeliseks, siis annab ta haiguslehe tõendile märgitud momendist ainult kuni antud vahetuse lõpuni.

13. Ravimisel statsionaaris (haiglas, kliinikus jne.) annab haiguslehed kogu haige statsionaaris viibimise aja kohta välja raviarst koos osakonnajuhatajaga.

Statsionaari peaarst vastutab statsionaarist õigeaegse väljakirjutamise eest, samuti invaliidsuse tunnustega haigete õigeaegse väljaselgitamise ja nende dokumentatsiooni suunamise eest arstlikku tööeksperitiisi komisjoni.

Tööliste ja teenistujate viibimise korral proteesimis-ortopeedilise ettevõtte statsionaaris võib anda haiguslehe kuni 30 päevaks arst ja proteesimis-ortopeedilise ettevõtte meditsiinilise osakonna peaarst. Kui meditsiinilist osakonda ei ole, siis annab haiguslehe statsionaari arst.

14. Statsionaarist väljakirjutamisel pikendab haiguslehti töövõimetuile kindlustatuile statsionaari raviarst koos osakonnajuhatajaga kuni tähtajani, mis on määratud raviasutusse ilmumiseks või arsti kojukutsumiseks, kuid korraga mitte rohkem kui 10 päevaks (1961. a. 28. juuli redaktsioon).

Statsionaaris (haiglas, kliinikus jne.) ravil oldud aja kohta antakse igal juhul eraldi haigusleht.

15. Raviasutustes, kus on ainult üks arst (maal, kaugel asuvates rajoonides jne.), antakse sellele arstile õigus üksi välja anda haiguslehti kogu haigusaja jooksul.

16. Eiraviks teises linnas annab haiguslehe arstliku konsultatsiooni komisjon (selle puudumisel aga raviarst koos peaarstiga) rajooni (linna) tervishoiuosakonna kinnitusel.

17. Pikka aega ja sageli põdevale kindlustatule peab peaarst kinnistama arsti, informeerides sellest ametiühingu vabriku-, tehase- või kohalikku komiteed. Arsti kinnistamisest kindlustatule peab ametiühingukomitee viimasele kirjalikult teatama, teda ühtlasi hoiatades, et teiste arstide poolt temale väljaantud haiguslehti ei tasuta (välja arvatud erandjuhud ametiühingukomitee eriotsusel).

Kui kindlustatu haigestub mingisse haigusse, mis ei kuulu temale kinnistatud arsti erialasse, siis tuleb konsultatsiooniks kohale kutsuda vastava ala spetsialist. Haiguslehe annavad sel juhul välja mõlemad arstid ühiselt, kusjuures selle haiguslehe pikendamine üle 6 päeva toimub üldises korras (p. 8—9).

III. Rasedus- ja sünnituspuhkused

18. Raseduse ja sünnituse puhul antakse haigusleht välja rasedate nõuandlas töötavate arstide poolt, nende puudumisel aga üldraviasutuste ämmaemandate-günekoloogide poolt. Selliste spetsialistide puudumisel annab haiguslehe välja üldist vastuvõttu teostav arst.

Kui vastsündinu lapsendatakse vahetult sünnitusmajast, annab haiguslehe välja sünnitusmaja arst pärast lapsendamise dokumentide esitamist (1966. a. 4. märtsi redaktsioon).

19. Tehisliku abordiga seotud haiguslehed antakse välja esimesest töövõimetusel päevast alates naistöölistele ja -teenistujatele, kelle töötasu ei ületa 60 rubla kuus, tehisliku abordiga meditsiini-

listel näidustustel või iseenesliku abordiga aga — sõltumata töötasust.

Teistel juhtudel antakse haiguslehed seoses abordiga välja üheistkümnendast töövõimetuse päevast.

Abordi puhul annab haiguslehe välja aborti teinud arst peaarsti kinnitusel naistöötaja tervislikust seisundist sõltuva tähtajani.

Tõendi naistöölise või -teenistuja töötasu kohta esitamiseks ravi-profülaktika asutusele annab välja ettevõtte või asutuse administratsioon tema töökohta järgi juhataja ja raamatupidaja allkirjaga (1961. a. 22. detsembri redaktsioon).

IV. Puhkused haige perekonnaliikme põetamise ja karantiini puhul

20. Haiguslehe haige perekonnaliikme põetamiseks annab välja haiget raviv arst.

Karantiini puhul annab haiguslehe välja arst-epidemioloog, selle puudumisel aga sanitaararst või raviarst. Need haiguslehed antakse välja ranges kooskõlas «Riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise korra määrustikuga».

21. Haiguslehti haige perekonnaliikme põetamiseks antakse välja mitte rohkem kui 3 päevaks. Seda tähtaega pikendab raviarst koos peaarstiga ainult väga erandlikel juhtudel (olenevalt haigestumise raskusest ja elukondlikest tingimustest) ja ainult piiratud ulatuses.

22. Haiguslehti ei ole lubatud välja anda: a) krooniliste haigete põetamiseks; b) haige põetamiseks, kes ise (või kelle perekond) loobus pakutud kohast statsionaaris; c) tervete laste eest hoolitsemiseks, näiteks ema haiguse korral, lastesõime, lasteaia või lapse enda karantiini määramisel jne. (neil juhtudel antakse kindlustatud perekonnaliikmele, kes lapse eest hoolitseb, tõend ema haiguse või karantiini kohta).

Kui koos haige lapsega on statsionaaris tema põetamiseks ema, antakse haigusleht välja ainult tingimusel, et ema viibimine statsionaaris on hädavajalik.

V. Puhkused sanatooriumi- ja kuurordiraviks

23. Sanatooriumi- ja kuurordiraviks antakse puhkust kogu ravimise (tuusiku kehtivuse) ning sanatooriumi ja tagasi sõidu ajaks, arvestades seejuures kindlustatu korralist puhkust ja lisapuhkusi. Kui korralisest puhkusest ja lisapuhkusest ei piisa ravimiseks ning sanatooriumi ja tagasi sõiduks, antakse haigusleht vajalikuks arvaks päevadeks järgmistel tingimustel: a) kui sanatooriumi- ja kuurordiravi vajaduse määrab raviarst koos osakonnajuhatajaga või peaarstiga; b) kui tuusik on saadud ametiühingukomiteelt (või kõrgemalseisvalt ametiühinguorganisatsioonilt) sotsiaalkindlustuse arvel tasuta või 30 protsendi tasumisega tuusiku hinnast.

Haigusleht antakse üldmääratud korras töölistele ja teenistujatele samuti ambulatoorseks kuurordiraviks, kui tuusik (ravikaart)

on saadud ametiühingukomiteelt (või kõrgemalseisvalt ametiühinguorganisatsioonilt) sotsiaalkindlustuse arvel tasuta või selle hinnast 30 protsendi tasumisega.

Aktiivset tuberkuloosi põdevatele haigetele, keda suunatakse ravile tuberkuloosisanatooriumi, antakse puhkust samaaegselt korras, kuid sõltumata sellest, kelle poolt on tuusik välja antud.

Kui tööline või teenistuja mingil põhjusel kasutas puhkuse ära enne sanatooriumi või kuurorti sõitmist, võib administratsioon anda palgata puhkust korralise puhkuse ja lisapuhkuste päevade ulatuses. Ka sel juhul antakse haigusleht välja ainult korralise puhkuse ja lisapuhkuste päevade mahaarvestusega (1956. a. 10. mai redaktsioon).

24. Haiguslehti sanatooriumi- ja kuurordiraviks, välja arvatud raviks tuberkuloosisanatooriumis, annavad arstliku konsultatsiooni komisjonid (AKK), seal aga, kus need puuduvad, annab haiguslehe raviarst koos peaarstiga ning ainult enne haige ärasõitu sanatooriumi.

Haiguslehe taotlemisel tuleb esitada: a) tuusik; b) väljavõte ametiühinguorganisatsiooni otsusest tuusiku andmise kohta haiguslehte taotlevale isikule sotsiaalkindlustuse arvel tasuta või 30 protsendi tasumisega tuusiku hinnast; c) administratsiooni tõend korralise puhkuse ja lisapuhkuste kestuse kohta; d) sanatooriumi- ja kuurordikaart.

Haiguslehti raviks tuberkuloosisanatooriumis annab raviarst koos sanatooriumi peaarstiga.

Tuberkuloosisanatooriumis haiguslehtede saajad esitavad õiendid sanatooriumi suunamise kohta ning administratsiooni õiendi korralise ja lisapuhkuse kestuse kohta (1960. a. 14. oktoobri redaktsioon).

25. Sanatooriumis viibimise aega on lubatud pikendada (üle tuusiku tähtaja) ainult neil juhtudel, kui tööline või teenistuja on väljakirjutamise tähtajal raske haigestumise (või põhihaiguse ägenemise) tõttu töövõimetu, kusjuures sanatooriumist väljakirjutamine ja haiglasse üleviimine ei ole võimalik.

Sanatooriumis viibimise pikendamist ja sellega seoses haiguslehe väljaandmist teostab:

a) ametiühingute ja tervishoiuministeeriumi süsteemi sanatooriumides komisjon, kuhu kuulub peaarst (komisjoni esimees), raviarst ja sanatooriumi vastava eriala konsultant (kui see on olemas);

b) teistes sanatooriumides — kohaliku raviasutuse arstliku konsultatsiooni komisjon sanatooriumi raviarsti osavõtul, niisuguse komisjoni puudumisel aga kohaliku raviasutuse (polikliiniku, haigla jne.) peaarst koos sanatooriumi raviarstiga.

Tuberkuloosisanatooriumis viibimise aja määrab kindlaks meditsiiniliste näitajate alusel raviarst koos sanatooriumi peaarstiga (1960. a. 14. oktoobri redaktsioon).

26. Sanatooriumis tekkinud ja täielikult või osaliselt korralise või lisapuhkuse ajale langenud ajutise töövõimetuse korral antakse haigusleht välja p. 25 märgitud komisjoni poolt sanatooriumist väljakirjutamisel.

Haigusleht antakse välja kõigi korralise või lisapuhkuse ajale langevate ajutise töövõimetuse päevade kohta, arvestades maha

selle aja, mille kohta töölisel või teenistujal juba oli haigusleht seoses sanatooriumi suunamisega.

Palgata puhkuse ajale langenud päevade kohta haiguslehte välja ei anta (1957. a. 8. märtsi redaktsioon.)

27. Kehtetu. (1957. a. 8. märtsi redaktsioon.)

VI. Haiguslehtede väljaandmise ja täitmise üldeeskirjad

28. Haiguslehti annavad välja kas ettevõtete juures asuvad ravi-asutused või raviasutused, mille juurde on ettevõtted kinnistatud, või raviasutused töölisel või teenistuja elukoha järgi.

Töölt vallandatuile haiguslehti ei anta.

29. Kindlustatuile, kellel ajutine töövõimetus tekkis väljaspool nende alalist töö- või elukohta (näiteks komanderingu ajal, puhkekodus jne.), antakse haiguslehed välja nende ajutises asukohas, kuid ainult raviasutuse peaarsti kinnitusel.

30. Haigetele, kes esimese haiguslehe said oma alalise elu- või töökohas, pikendatakse seda teises kohas ainult siis, kui on olemas esimese haiguslehe väljaandnud raviasutuse nõusolek väljasõiduks. Selle nõusoleku annab raviarst koos peaarstiga.

31. Haigusleht antakse välja töövõimetusel kindlakstegemise päeval, välja arvatud ravi puhul statsionaaris.

32. Haiguslehe täitmisel on vajalik:

a) lahtris «Lõppdiagnoos» tingimata näidata töövõimetusel peamine põhjus, mida kunagi ei tohi asendada haiguse sümptomidega; b) lahtreid «Diagnoos» ja «Lõppdiagnoos» mitte täita ladina keeles; c) lahter «Režiim» täita tingimata kõigil juhtudel; d) tugevast jooobeseisundist tingitud töövõimetusel, samuti simuleerimise, ravirežiimi rikkumise või määratud tähtajal ambulatooriumi mitteilmumise juhtudel teha selle kohta haiguslehele märkus.

Kõigil juhtudel, kui haiguslehe peab pikendama või välja andma raviarst peaarsti kinnitusel või temaga koos, peavad haiguslehele alla kirjutama mõlemad arstid.

33. Kui töövõimetus töötasu korralise väljamaksmise tähtajal veel kestab, annab raviarst kindlustatule haiguslehe pikenduse ning teeb esimese haiguslehe lahtrisse «Asuda tööle» märkuse pikenduse väljaandmise kohta.

Töövõimetus puhul, mis kestab üle 6 päeva, annab pikenduse arstliku konsultatsiooni komisjon (p. 8—9) või raviarst peaarsti kinnitusel.

VII. Arstide vastutus ja kaebused nende tegevuse kohta

34. Haiguslehtede ebaõige väljaandmise või ebaõige täitmise eest võetakse arstid distsiplinaar- või kriminaalvastutusele.

Vastutus kogu töökorralduse eest töövõime ekspertiisi ning haiguslehtede väljaandmise, säilitamise ja arvestamise alal lasub peaarstil (ka siis, kui on määratud ekspertiisi eest vastutav isik).

35. Kindlustatute kaebused arstide tegevuse kohta haiguslehtede väljaandmise alal lahendab peaarst, kui aga antud raviasutuses on arstliku konsultatsiooni komisjon, siis viimane.

36. Kõik varem väljaantud eeskirjad ja juhendid, mis on vastuolus käesoleva juhendiga, tühistatakse.

KUTSEHAIGUSTE LOETELU

(Kinnitanud NSV Liidu tervishoiuminister 1. augustil 1956. a. ja
 ÜAÜKN sekretär 2. augustil 1956. a.)

Haiguse nimetus	Haigust põhjustavad kutsealased kahjustused	Näited kutsealadest, mille puhul antud haigus peamiselt või eranditult esineb (orienteeruvalt)
1	2	3
1. Mürgitused (ägedad või kroonilised ja nende tagajärjed)	Toksilise toimega ained	Kõik tööd, mille protsessis tuleb kokku puutuda toksiliselt toimivate ainetega
2. Pneumokonioosid, silikoosid, silikatoosid (asbestoos jt.), muud tolmust tingitud fibroosid puhtal kujul või kaasnevalt kopsu-tuberkuloosiga (koniotuberkuloos) või segavormid (silikoantrakoos, silikosideroos jt.)	Tolmu kestev sissehingamine, mis sisaldab endas ränidioksiidi kas vabas või seotud olekus, või tootmistolmu mõnede muude liikide kestev sissehingamine (sõe-elektrikeevitus-, talgi-tolm jt.)	Mäetöölised (läbijad, puurijad, lõhkajad, toestajad, äravedajad, lahtimurdjad, soonimismasinatel või söekombainidel töötajad, kivimilaadijad), liivaga lihvijad; kivide ja asbesti tootmise ja töötlemise töölised; keraamika ja diinaskivitööstuse töölised; mullaettevalmistajad, vormijad, südamikutegijad (kärnitegijad), vormist väljalööjad, valatismetalli puhastajad, valupuhastajad; portselani- ja fajansitööstuse töölised, lihvijad, elektrisulatajad, elektrikeevitajad jt.
3. Pneumosklerooosid	Ärritavate toksiliste ainete toime (väävlisgaas, kloor, lämmastikhapendid jt.)	Keemia- ja muude tööstuste töötajad, kus on olemas ärritavate toksiliste ainete toime

1	2	3
4. Bronhiaalastma	Allergiliste omadustega tööstustolmu ja tööstusgaaside toime (ursooli-, pärlmutri-, ipekakuanjatolm, ärritavad gaasid)	Köösnerid, karusnahavärvijad, nõõbivabrikute töölised, apteegitöötajad, keemiatööstuse töölised, kes puutuvad kokku ärritavate gaasidega, põllumajanduse alal töötajad, kes puutuvad kokku nimetatud ainetega
5. Kopsuemfüseem	Süstemaatiline pingutav ekspiratsioonitööprotsessis	Klaasipuhujad, puhkpillimängijad
6. Nakkus- ja parasitaarhaigused, mis on samaliigilised nende nakkushaigustega, millega töötajad kokku puutuvad oma tööjuures (tuberkuloos, brutselloos, siberikatk, nõlg, marutaud, kanges-tuskramptõbi, puukentsefaliit, ankülostomiaas jt.)	a) Kokkupuutumine nakkushaigetega või nakatatud materjalidega b) Kokkupuutumine haigete loomadega või nakatatud loomse ja taimse päritoluga saadustega (nahk, vill, harjased, hobusejõhv, liha jt.) c) Tööd metsamas-siivide tingimustes d) Kokkupuutumine nakatatud pinnasega	a) Meditsiiniline personal, kes süstemaatiliselt kokku puutub nakkushaigustega (tuberkuloosi- ja muude nakkusosakondade töötajad, jaoskonnaarstid), ja laboratooriumide personal, kes süstemaatiliselt kokku puutub nakatatud materjalidega b) Nakatatud loomadega süstemaatiliselt kokkupuutuv veterinaarpersonal; loomsete saaduste töötlemisel töötavad töölised (vastuvõtjad, pesijad); loomakasvatussuhtes töölised, kes vahetult talitavad farmide loomi, tapamajade ja jäätmete töötlemise tehaste töölised
7. Kessoontõbi	Töö kõrgendatud atmosfäärirõhu juures	c) Geoloogia-uurimis-salkade töötajad, puuraijad jt.
8. Oblitereeriv endarteriit (trombangiit)	Kestev töötamine tunduvalt madalam temperatuuri juures	d) Mullatöölised, tunnelitöölised, mäetöölised Kessoonitöölised, tuukrid Kalurid, külmutushoonete töölised, küttemis- ja vaalapüügilaevastiku töötajad; turbatöölised; parvetustöölised; metsatöölised soostunud kohtades; kaevanduslähbijad igikeltsa piirkonnas

1	2	3
9. Kasvajad, nahakasvajad: hüperkeratosisid, papilloomid, vähk, leukokeratosisid	<p>a) Ioniseeriva kiirguse (röntgeni-, gamma- ja radioaktiivsete kiirte) toime.</p> <p>b) Kestev kokkupuutumine kivisöe, nafta ja põlevkivi utmise produktidega (tõrv, pigi, antratseenõli, ant-ratseeni, fenantreeni, aminoasoiühendi derivaadid, gudroon, para-fiin jt.)</p>	<p>a) Isikud, kes oma töös kokku puutuvad radioaktiivsete ainetega või ioniseeriva kiirgusega: röntgenikabinettide personal; röntgenitorude katsetamise alal töötajad; metallröntgenograafiaga, gamma defektoskoopiaga tegelevad töötajad</p> <p>b) Koksikeemiatehaste, aniliinvärvide tehaste, naftatöötlemise tehaste töölised; briketitöölised, asfalteerijad, puidu ja iso-leermaterjalide immutajad, töölised tõrvapapi, ruberoidi tootmise alal; tahmatööstuse töölised, tõrvapõletajad</p>
Kusepõiekasvajad: papilloomid, vähk	Kestev kokkupuutumine bensooli- ja naptaliinirea amiinidega (bensidiin, dianisidiin, alfa- ja beetanaftüülamiinid) ning mõningate amiiniühenditega	Keemia- ja tekstiilitööstuse töölised, kes oma töös puutuvad kokku nimetatud ainetega
Kopsuvähk	Radioaktiivsete maa-kide, kroomaerosooli tolmu sissehingamine	Mäetöölised radioaktiivsete maakide kaevandamise ja töötlemise alal
Ülemiste hingamisteede vähk (leuko-plaakia)	Kivisöetõrvade tolmu sissehingamine	Töölised kivisöetõrvade laadimise ja kasutamise alal
10. Püsivad, sagedasti retsidi-veeruvad neuralgiad, neurii-did, müalgiad, müosiidid, kutselased düskineesid (kirjutuskramp) ja muud koordineatoorse neuroosi tüübid	<p>a) Süstemaatiline kestev staatiline lihas-te pingutus, surve närvitüvedele, keha või jäsemete sundasend</p> <p>b) Uht tüüpi liigutused, mida tehakse kiiretes tempos</p>	<p>a) Vormijad-pressijad, sepad, valtsijad, sõerauijad, lihvijad, lüpsjad, metsaraiujad</p> <p>b) Telegrafistid ja raadiotelegrafistid, stenogra-fistid, masinakirjutajad, viiuldajad, pianistid, pak-kijad</p>
11. Angioneuroosisid, angiotrofonuroosisid	a) Vappumine ja rõhumine, mis on seotud tööga vibreerivate töövahenditel	a) Töölised pneumaatilistel ja muudel vibreerivatel tööriistadel; jalanoode kloppmasinatel töö-

1	2	3
	<p>b) Süstemaatiline ülejähnemine</p>	<p>tavad töölised (pealeklopijad) b) Külmutushoonete töötajad, töölised kala töötlemisel, turbatöölised</p>
<p>12. Kroonilised tendovaginiidid ja tendiniidid (lõnkuv sõrm, sõlmiline tendiniit)</p>	<p>Vastavate lihaste ja sidemete süstemaatiline pingutamine (või surve vastavatele kõlustele)</p>	<p>Pesupesijad, triikijad, maalrid, komptometristid, stantsijad, traaditõmbajad, krohvijad</p>
<p>13. Kroonilised artriidid, periartriidid, stüloididid, aseptilised nekroosid, osteokondriidid, bursiidid, epikondüliidid</p>	<p>Süstemaatiline surve vastavate liigeste piirkonnas, viimaste ülepingutamine ja traumaerimine; põrutused, temperatuuri järeks muutused, kestevjähnemine</p>	<p>Mäetöölised, (plekk-)katusetegijad, müürsepad, sillutustöölised, parketitöölised, vormijad, müüritöölised-pottsepad, veduri-brigaadide töötajad, oksalaasijad, mahasaetud puude palkideks lõikajad ja metsamaterjali vedajad metsast tee äärde tugevasti soostunud kohtades</p>
<p>14. Tunduvalt väljakujunenud veenilaiendid jalgadel; tüsistused, troofilised häired, põletikulised protsessid (tromboflebiit)</p>	<p>Kestev seismine</p>	<p>Kangrud, ketrarjad, trükiladujad, tööpingitöölised</p>
<p>15. Agedad ja kroonilised nahahaigused (dermatiidid), ekseemid, toksikodermiad; follikulaaraparaadi kahjustus, haavandumised, toksiline melanodermia</p>	<p>a) Süstemaatiline kokkupuutumine ärritavate keemiliste ainetega (tärpentin, lakid, lahustid, mineraalõlid, klooritud süsivesinikud, arseeni, kroomi, happe, leelissoola ühendid ja teised ärritavad ained) b) Kokkupuutumine sensibiliseerivate ainetega (nikkel, ursool, fluorberüllium, dinitrokloorbensool, antibiootikumid, formaldehüüd, tõrvad, formaliin, elavhõbeda ühendid, novo-</p>	<p>a) Maalrid, lakkijad, poleerijad, monteerijad, tööpingitöölised, kroomijad, söövitajad; keemiatööstuse töötajad, kes kokku puutuvad nimetatud ärritavate ainetega: töölised, kes töötavad naftatanklaevade puhastamisel b) Nikeldajad, töölised nikli elektrolüüsil, immutatjad, (tööstus-)aparaatidel töötajad, meditsiinline personal, värvijad, farmatseutilise tööstuse töölised, apteegitöötajad</p>

1	2	3
	kain, orgaanilised värvained jt.) c) Mitmesugust liiki ioniseeriva radiatsiooni toime d) Süstemaatiline kokkupuutumine külma või kuuma veega	c) Isikud, kes on oma tööprotsessis ioniseerivate kiirguste mõju piirkonnas (röntgenikõinettide personal, töötajad röntgenitorude katsetamisel; töölised, kes tegelevad metalloröntgenograafiaga, gammadefektoskoopiaga ja muuga) d) Kalurid, pesupesijad, värvijad, kookonite lahtikerijad, töölised turbarabas ja metsaparvetusel, nõudepesijad, juurviljapesijad
16. a) Kiiritustõbi	Ioniseeriva radiatsiooni süstemaatiline toime YBЧ, CBЧ, TBЧ	Töötajad, kes oma töös kokku puutuvad radioaktiivsete ainetega ja ioniseeriva radiatsiooniga (alfa-, beeta-, gammakiired, röntgenikiired, neutronid); töötajad, kes on YBЧ, CBЧ, TBЧ toime piirkonnas
b) Haigused, mida on põhjustanud YBЧ, CBЧ, TBЧ toime	YBЧ, CBЧ, TBЧ	
17. Kae (katarakt)	a) Tunduva intensiivsusega kiirgusenergia süstemaatiline toime (infrapünane kiirgus, röntgenikiired, gammakiired, neutronid. YBЧ-voolud) b) Toksiliste ainete (THT) süstemaatiline toime	a) Keevitajad, metallurgia- ja kuumutusahjude töölised, autogeenkeevitajad, klaasipuhujad, töötajad, kes on ioniseeriva radiatsiooni YBЧ-voolude toime piirkonnas b) Töötajad, kes puutuvad kokku THT-ga (trinitrotoluooliga)
18. Progresseeruv lühinägevus	Kestev nägemise pingutamine täpse, peene töö juures	Lõime korrastajad, graveerijad, mikroskopistid, kartograafid, stereofotogrammetristid, spektroskopistid
19. Konjunktiviidid, keratokonjunktiviidid	Väävelvesiniku, dimetiüülsulfaadi toime	Viskoosi, sulfaattsulfoosid, ketrus- ja värvimistsehhide töölised;

1		3
20. Ägedalt väljendatud kroonilised larüingiidid «lauljasõlmekesed» (häälpaelte pareesid)	Häälpaelte süsteemaatiline pingutamine kestva aja jooksul	dimetüülsulfaadiga kehtvalt kokku puutuvad tööliised Lauljad, õpetajad, diktorid jt.
21. Progresseeruv kuulmise nõrgenemine sisekõrva kahjustuse tagajärjel	Tugeva tööstusliku müra või terava heli süsteemaatiline toime	Mootorite kätsetajad, piloodid, pardamehaanikud, kangrud, neetijad, sepad, laevade masina- ja katlaosakondade ujuvkoosseis, katelsepad, naelatöölised
22. Psühhoneuroosid	Kestev vahetu vaimehaigete teenindamine psühhiaatrilistes asutustes	Meditsiinitöötajad (arstid, õed, sanitarid)

Kutsehaiguste loetelu kasutamisel tuleb tingimata juhinduda juurdekuuluvast juhendist.

JUHEND KUTSEHAIGUSTE LOETELU KASUTAMISEKS

(Kinnitanud NSV Liidu tervishoiuminister 1. augustil 1956. a. ja
 UAÜKN sekretär 2. augustil 1956. a.)

1. Loetelusse on võetud spetsiifilised kutsehaigused, s. o. sellised, mis on eranditult omased teatud kutsealaste kahjustustega tööle, samuti haigused, mis esinevad nende kahjustuste tingimustes töötamisel palju sagedamini kui muudel tingimustel.

2. Küsimuse otsustamisel, kas antud haigus on kutsealane, tuleb lähtuda haiguse kliinilise vormi iseärasustest ja haigestunu konkreetsetest sanitaar-hügieenilistest töötingimustest. Sealjuures ei pea antud haigust põdeva haige kutseala tingimata kuuluma loetelus äratoodute hulka, kuna kutsealad loetelus tuuakse vaid näitena, orienteeruvalt.

3. Kutsehaigusteks tuleb lugeda mitte üksnes loetelus nimetatud haigusi, vaid ka nende komplikatsioone ja otseseid tagajärgi. Näiteks kui hepatiiti diagnoositakse isikul, kes oma töö juures on kestvalt mürkide toime all, mis peale kõiki teisi organeid ja süsteeme haaravad ka maksa (trinitrotoluool, arseen jt.), ja kui sealjuures ei ole avastatud muid võimalikke haigestumise põhjusi (infektsioon, alkoholism), siis tuleb selline hepatiit tunnistada kutsehaiguseks (vastavalt p. 1), vaatamata sellele, et puuduvad teised sümptoomid, mis on iseloomustavad kroonilisele mürgistusele antud mürgiga.

4. Vaatamata sellele, et loetelu ei näe ette mingeid nõudeid tööstaaži suhtes antud kahjulikkuse toime tingimustes ega arvesta vaheaegu selles töös, mis on seotud kahjulikkuse toimega, peab ekspertiis otsustama igal üksikul juhul küsimuse, kas tööstaaž on küllaldane selleks, et esile kutsuda antud haiguse arenemist, ja küsimuse, kas vaheaeg antud kutseala töös ei olnud liiga pikk selleks, et lugeda põhjendatuks haigestumise seost kutsealaga. Need küsimused otsustab ekspert iga konkreetse juhu kõigi asjaolude analüüsi põhjal ja eelkõige konkreetsete töötingimuste põhjal, milised on tõestatud vastava dokumentatsiooniga.

5. Nimekirjas loetletud haigused võivad kuuluda kutsealade hulka sel juhul, kui on välja lülitatud teiste töötingimustega mitte seotud tegurite toime võimalus antud haiguse arenemisele (elukondlikud tingimused, nakatumine jt.). Näiteks tuberkuloosi olemasolu meditsiinitöötajal võib lugeda kutsehaiguseks, kui ta ei põdenud

tuberkuloosi enne meditsiinilisse tuberkuloositõrje asutusse (dispanseri osakond, kabinet, laboratoorium) tööle asumist, või näiteks teravat kuulmise langust, mis arenes mootorite katsetajal ilmse seosena põetud tüüfusega, ei või käsitleda kutsehaigusena, ehkki antud kutses kuulmise langus on sageli kutsehaiguseks.

6. Kui loetelus nimetatud kutsehaigus kutsub esile mõne teise haiguse järsu halvenemise, mis ei kanna iseendast kutsealast iseloomu, siis tuleb lugeda töövõimekaotuse põhjust kutsealaseks. Sealjuures on siiski vajalik, et kutsehaiguse toime fakt oleks küllaldaselt ilmne ja terav. Näiteks kui peale põetud intoksikatsiooni klooriga või lämmastikoksiidiga halveneb teravalt tuberkuloosi protsessi kulg, mis kutsub esile töövõime püsiva kaotuse, siis haigestumist tuberkuloosi tuleb lugeda kutsealaseks.

7. Töölistel, kes on pikemat aega töötanud ärritavate gaaside või tööstusliku ümbruskonna suure tolmu toime tingimustes, võib üksikjuhtudel jälgida kroonilise difuusse bronhiidi ja kopsude emfüseemi kliinilist pilti, ilma pneumoskleroosi röntgenoloogilise pildi olemasoluta. Sellistel juhtudel võib haigust pidada kutsealaseks vaid tingimusel, kui haige anamneesis puuduvad osutused eelnenud üldhaigustele, mis selgitaksid nimetatud kopsupatoloogia arenemist.

8. Põiehaigust põdevate haigete läbivaatusel (näiteks aniliinvärvide tööstuse töölised, kes oma töös kokku puutuvad bensooli- ja naftaliinirea amiinidega) tuleb arvestada, et püsivad ja retsidiiveerivad disuurilised nähud (pollakiuurijad, korduvad mikrohematuuriad, eriti põie limaskestast vastavate muutuste olemasolul) räägivad kahtlemata haiguse kutsealase iseloomu poolt. Nad dikteerivad haigestunu üleviimise vajadust teistele töödele, mis ei ole seotud nimetatud aroomiliste amiinühendite toimega.

9. Töövõime kaotuse põhjuse küsimuse otsustamisel, kui töövõime kaotus on tingitud progresseeruva lühinägelikkuse tõttu, tuleb silmas pidada vahel selle haiguse juures tähelepanndavat, töötingimustega mitte seotud halvenemist, seepärast tuleb ekspertiisi teostamisel arvestada patoloogilise protsessi iseloomu (eriti silmapõhja seisukorda), tööstaaži kestust, mis nõudis püsivat nägemise pingutamist, ja töötingimusi (valgustust).

10. Näidiskutsealadena, mille hulka võib kuuluda progresseeruv kuulmise langus, on loetelus nimetatud ühelt poolt need kutsealad, kus kuulmisvõime langus takistab tööd (mootorite katsetajad, piloodid, pardamehaanikud), ja teiselt poolt sellised kutsealad, kus kuulmisvõime langus ei takista iseenesest täisväärtusliku töö tegemist (katelsepad, naelatöölised, sepad, kangrud), kui sellele ei kaasne vestibulaarsed häired, kuid võib esile kutsuda kutseala vahetamise vajaduse kuulmise kaotuse vältimiseks.

11. Haiguse tunnistamine kutsealaseks ei tähenda alati, et ta on seotud töövõime häiretega. Töövõime küsimus otsustatakse igal üksikjuhul sõltuvalt patoloogilise protsessi kujunemise astmest, iseloomust ja kulgemisest, samuti vastunäidustustest töö jätkamise suhtes endisel kutsealal.

HOOAJATÖÖDE LOETELU

(NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi 1932. a. 11. oktoobri määruse nr. 185 redaktsioonis koos hilisemate muudatustega)

1. Tööd eksploatatsioonis olevate raudteeliinide, juurdesõidu- ja haruteede remondi alal, välja arvatud tööd, mis tehakse tööjõu alalise kaadri poolt:

- a) aiatööd, mätastamistööd, puude istutamine ja planeerimistööd;
- b) teetööd: sillutamine, prügitamise;
- c) raudteeliinide suvise remondi tööd: teede üldine tõstmine, liiprite ja pöörmeprusside vahetamine, pilude reguleerimine, ballastikihi ja muldkeha vahetamine; varisemise kõrvaldamine ja tõkestamine; raudteetammi nõlvakute, muldkeha ja kaevikute puhastamine umbrohust, küvettide, kraavide ja rennide puhastamine porist ja prahist;

d) raudteeliinide talvise remondi tööd: lumeväravate ja teivaste ümberpaigutamine, nõlvakute ja kaevikute korrastamine, läbikäikude kaevamine lumme, veesängide, kraavide ja küvettide puhastamine ning kevadise vee ja jää läbilaskmine.

2. Tööd raudteeliinide signalisatsiooni- ja tsentralisatsiooniseadmete üldise (plaanilise) remondi alal.

3. Mullatööd teede ehitamisel, välja arvatud lõhkamistööd; töö liivakarjäärides kohtades, mis asuvad põhja pool 61. laiuskraadi.

4. Tööd raudteevagunite kütmise alal, välja arvatud tööd, mis teostatakse tsentraliseeritud korras või tööjõu alalise kaadri poolt.

5. Jäälõhkumistööd ning tööd lume ja jää koristamise alal:

a) jäälõhkumistööd, välja arvatud mehhanismide teenindamise tööd;

b) lume ja jää rookimine ning koristamine;

c) lume ja jää rookimine ning äravedamine.

6. Tööd elektriside ehitamise ja kapitaalremondi alal:

a) linnatelefonivõrkude ümberehitamine õhuliinidest maa-aluste kaablitega liinideks betoonkanalisatsioonis ja selle ümberehitusega seoses olev betoontoodete valmistamine;

b) maa-aluste ja veealuste soomuskaablite paigaldamine;

c) õhutelefonivõrkude ehitamine postidele ja majadele linnades ning linnadevaheliste telegraafi-telefoniliinide ehitamine;

d) postide keemiline immutamine vabas õhus.

7. Tööd ehitusmaterjalide kaevandamise ja tootmise alal:

a) tööd ehitusmaterjalide ja mineraal-toorainete: hariliku savi, kivide, liiva, kruusa, kriidi, kvartsi, pao, kaoliini, lubjakivi, alabastri, mergli, vilgukivi ja asbesti kaevandamise ning kasutamiseks ettevalmistamise alal ajutiselt ekspluateeritavates karjäärides;

b) tööd ajutiselt töötavates tehastes ehitus- ja gželskitelliste, lubja, alabastri ning katusekivide tootmise ja viimistlemise alal; toormaterjali ettevalmistamine ja kuivatamine pottsepatehastes.

8. Metsa ülestöötamine, parvetamine ja nendega seotud tööd:

a) tõrvaajamine ja söepõletamine milliaukudes;

b) tööd tooraine varumise alal tärpentini ja kampoli tootmiseks;

c) metsamaterjali, parvetusseadmete, toiduainete ja loomasööda välja- ja juurdevedu majandusorganite veovahendeil;

d) metsamaterjali ladumine, sorteerimine ja valmisseedmine ning metsatoorainete ja metsamaterjali esialgne töötlemine;

e) parvetamisalased peale- ja mahalaadimistööd kaldal, kui neid sooritab eritööliskaader;

f) väljaehitatud sadamatest väljaspool asuvates tehaste sadamates ja saeveskites navigatsiooniperioodil tehtavad tööd: laevade laadimine, eksportmetsamaterjali ladumine ja sorteerimine laevades, kui vastavaid töid ei teosta alaline laadijate kaader.

Märkus. Käesolevas punktis täht «f» all loetletud töid, kui need toimuvad Balti mere, Laadoga ja Oneega järve ning nendega seotud jõgede süsteemi sadamates, ei loeta hooajatöödeks.

9. Kändude juurimine ja lõhkumine, kui seda tehakse lahus põhilisest metsa ülestöötamise tööst.

10. Kõik tööd niinekiu tootmise ja ümbertöötamise alal.

11. Peale-, maha- ja ümberlaadimistööd hooajatööde hulka arvatud põhitööde juures, kui neid töid tehakse samade majandusorganite tööjõu ja vahenditega, kes teevad põhitöö, samuti peale-, maha- ja ümberlaadimistööd, mida tehakse veetranspordi süsteemis kliimatilistest tingimustest sõltuvalt mitte üle 6 kuu aastas.

12. Tööd kalapüügi ja küttimise alal ning nendega seotud tööd kalade ja teiste mere- ja jõekalanduse ning küttimistõnduse saaduste ümbertöötamise alal, välja arvatud traal-, triiv- ja seinnoodapüük ning tööd rannalähedasel kalapüügil kõigil püügihooaegadel ja krabide töötlemisel ujuvates krabikonservitehastes ning laevameeskondade (kaasa arvatud kalavastuvõtulaevade meeskonnad) poolt tehtavad tööd, samuti kalakaupade töötlemise ja viimistlemise tööd, mis ei ole seotud püügihooajaga.

13. Tööd peensuhkrutehastes, mis on vahetult seotud peensuhkrutootmisega suhkrupeetidest, tööd peetide kuivatamisel peedikuivatites ning suhkrupeedi jäätmete kuivatamise tööd, mida tehakse peensuhkrutehastes suhkruotmise perioodil.

14. Töö puu- ja kõõgililja hapendamise ning vesihoidiste tegemise alal.

15. Tööd glaubri soola ja settekeedusoola kaevandamise ja töötlemise alal, soola lahtimurdmine, hunnikusse vedamine ja hoidlitesse paigutamine.

16. Tööd fosforiidi kaevandamisel pealmaakaevandustes ja sellega seoses olevad tööd.

17. Kõik tööd kartulitärklise tootmise alal.

18. Töö munade, lindude, sulgede ja udusulgede varumise alal ladudes, välja arvatud munade konservimine.

Märkus. Käesolev punkt ei hõlma lindude nuumamise ettevõteteid (inkubaatorid ja kombinaadid).

19. Papiljonaaž ja mikroskopeerimise abitööd greeraažitöödel.

20. Turbatööd:

a) raba ettevalmistamine (kaasa arvatud metsa mahavõtmine ning kändude juurimine ja lõhkumine);

b) turba tootmine, kuivatamine ja koristamine, välja arvatud tööd mehhaniseeritud agregaatidel ja jõuseadmetel (hüdroturba tootmine, frees- ja masinpressturba tootmine, töötamine vormimis-lülilikutel jne.), mida teevad alalise koosseisu kuuluvad töölised.

Märkus. Raba ettevalmistavate tööliste suhtes, kes on sõlminud töölepingu tähtajaga üle 6 kuu, rakendatakse üldist tööseadusandlust (UAKN sekretariaadi 1936. aasta 27. juuli otsuse redaktsioonis — «Бюллетень ВЦСПС» 1936 г., № 14).

21. Tööd, mis on seotud väärismetallide kaevandamisega, välja arvatud nende töötajate tööd, kes talvel töötavad samas majandusorganis teistel töödel:

a) lahtistest kaevandustest kullaliiva ammutamise tööd, mida teostatakse eranditult suvel;

b) kullaliiva transportimise tööd majandusorganite veovahenditega tingimusel, et neid töid tehakse üheaegselt töödega, mis on näidatud alapunkti «a» all;

c) kullaliiva uhtmine lahtise taeva all, kui seda tööd tehakse eranditult suvel.

22. Tööd triangulatsiooni, topograafia, maakorralduse, geoloogia, geoloogilise eeluurimise, metsanduse ja metsakorralduse alal, samuti välitööd, mis on seotud kõigi uurimis- ja otsimistöödega:

a) mäetööstuse markseideri- ja puurimistööd, mida tehakse käsitsi põhjapoolsetes rajoonides (Uraal, Baškiiria, Põhja-ala, Lääne-Siber, Ida-Siber, Põhja-Kasahstan, Kaug-Ida, Leningradi oblast), uurimise otstarbel tehtavad puurimistööd teistes tootmis-harudes;

b) tähiste, vaiade ja piiritulpade valmistamine;

c) tööriistade ja seadmete vedu;

d) tööd piiride tähistamisel ja piirimärkide kohaleasetamisel, tähiste ülesseadmine ja metsasihtide raiumine;

e) tööd, mis on vahetult seotud otsimis- ja uurimistöödega; hüdraulilise betoonisegu valmistamine ning betoon- ja kivimüüritise tegemine;

f) sondeerimine ja šurfimine;

g) muud abitööd.

Märkus. Põhitöid tähiste panemise, kaardistamise, nivelleerimise jne. alal, mida teostavad kvalifitseeritud töötajad, hõlmab üldine tööseadusandlus.

23. Kõik jõgede ja merede uurimistööd.

24. Irrigatsiooni- ja melioratsioonitööd, kuivendus- ja niisutus-
tööd, tööd kalamajandite rajamisel:

a) ettevalmistus- ja abitööd, mis on mainitud käesoleva loetelu
22. punktis;

b) nõlvade kindlustamine (puude istutamine, ajutiste veeära-
juhtimispaisude ehitamine jm.);

c) väiksemad vaiatööd;

d) maapinnal asuvate kivide korjamine randadelt ja põldudelt.

25. Kõik tööd merevetikate kogumise ja põletamise alal joodi-
tööstuses ning sellega seoses olevad tööd.

**NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU 1964. A. 20. JUULI
MÄÄRUSE NR. 622 «KOLHOOSI ESIMEESTE, SPETSIALISTIDE
JA MEHCHANISAATORITE RIIKLIKUST PENSIONILISEST
KINDLUSTAMISEST JA SOTSIAALKINDLUSTUSEST»
RAKENDAMISE KORRAST**

*(Väljavõte «Komitee» ja UADKN presiidiumi 1964. a. 31. juuli
määrusega nr. 343/p-16 kinnitatud juhendist)*

I. Üldsätted

1. NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1964. a. 20. juuli määrusega nr. 622 on kehtestatud riiklik pensioniline kindlustus ja riiklik sotsiaalkindlustus järgmistele isikutele kolhooside, sealhulgas ka kalurikolhooside liikmete hulgast:

- a) kolhoosi esimeestele;
- b) kolhoositootmise kõigis lülides oma erialal töötavatele spetsialistidele, kellel on kõrgem või kesk-eriharidus;¹
- c) kolhoosi pea-(vanem-)raamatupidajatele;
- d) kolhoosi mehhanisaatoritele (traktoristidele-masinistidele, traktoristidele, kombaineritele, autojuhtidele, statsionaarsetel seadmetel töötavatele masinistidele, treialitele, lukkseppadele, motoristidele, raadiooperaatoritele, elektrikutele ja teistele isikutele, kellel on tootmisalane kvalifikatsioon ja kes remondivad või hooldavad tehnikat);²
- e) ülalnimetatud isikute perekonnaliikmetele — toitja kaotuse puhul.

2. Kolhoosi tootmistöö hulka (punkti 1 alapunkt «b») ei kuulu töö kolhoosi kultuurilis-elukondlikes asutustes (lastesõimedes, sööklates, vanadekodudes, saunades, pesumajades, raamatukogudes, klubides jne.).

3. Kolhoosi vanemraamatupidajad kuuluvad käesoleva juhendi punkti 1 alapunktis «c» ettenähtud isikute hulka juhul, kui kolhoosis puudub pearaamatupidaja ametikoht.

¹ Käesoleva juhendi edaspidises tekstis nimetatakse lühendatult «kolhoosispetsialistid».

² Käesoleva juhendi edaspidises tekstis nimetatakse lühendatult «kolhoosimehhanisaatorid».

4. Tootmiskvalifikatsiooni omavate isikute hulka (punkti 1 alapunkt «d») kuuluvad kolhoosiliikmed, kes remondivad või hooldavad tehnikat: sepad, vasesepad, elektrikeevitajad, kaptenid, mehhanikud, traalimeistrid jt.

5. Käesoleva juhendi punkti 1 alapunktides «a», «b», «c» ja «d» nimetatud isikutel on õigus riiklikele pensionidele, toetustele ja teistele riikliku sotsiaalkindlustuse liikidele, kui nad pensioni, toetuse või muu kindlustusliigi taotluse ajal on kolhoosiliikmed, nimetatud isikute perekonnaliikmed aga — kui toitja oli surmani kolhoosiliige.

III. Riiklik sotsiaalkindlustus

20. Kolhoosi esimeeste, spetsialistide, kolhoosi pea-(vanem-) raamatupidajate ja mehhanisaatorite riikliku sotsiaalkindlustuse juhtimist (eelarvete kinnitamine, toetuste määramine, sanatoorse ja kuurordiravi organiseerimine, pioneerilaagrites laste puhkuse organiseerimine, muude sotsiaalkindlustusalaste ürituste korraldamine) teostavad ametiühinguorganid ÜAÜKN poolt kehtestatud korra kohaselt.

21. Kolhoosi esimeestele, spetsialistidele, kolhoosi pea-(vanem-) raamatupidajatele ja mehhanisaatoritele riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramine, arvutamine ja väljamaksmine toimub vastavalt ÜAÜKN presiidiumi 1955. aasta 5. veebruari määrusega kinnitatud «Riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise korra määrustikule», jälgides järgmisi eeskirju:

a) toetus arvutatakse kolhoosi esimehe, spetsialisti, kolhoosi pea-(vanem-)raamatupidaja ja mehhanisaatori tegelikust tasust tööst kolhoosis; kuid ajutise töövõimetuse toetuse arvutamisel arvestatakse kõigil juhtudel (välja arvatud töövigastus või kutsehaigus, samuti rasedus- ja sünnitusetoetus) tegelikku päevatöötasu, mitte suuremas summas kui kahe vahetuse töönormi täitmise tasu — tükitöölisele, või mitte üle kahe päeva töötasu — päevatöölisele, kalapüügiga tegelevatele kalurikolhoosi liikmetele — mitte üle kahekordse antud kvartali plaanilise keskmise päevasissetuleku;

b) toetuse arvutamisel viiakse naturaaltöötasu osa üle rahaliseks tasuks riiklikes kokkuostuhindades;

c) juhul kui toodangu realiseerimisega seoses määratakse töötasule veel lisatasu, arvutatakse kuni töötasu ümberarvestuse päevani asetleidnud töövõimetuse (rasedus- ja sünnitus-) toetus kolhoosiliikme tegelikust töötasust, mida ta sai kuni töövõimetuse (rasedus- ja sünnituspuhkuse) päevani; varem väljamakstud töötasule lisatasu saamisel tehakse toetuse ümberarvestus;

d) kui kolhoosi esimehele, spetsialistile, kolhoosi pea-(vanem-) raamatupidajale ja mehhanisaatorile ei maksta iga kuu rahalist töötasu, vaid arvestatakse tööpäevi, siis ajutise töövõimetuse (rasedus- ja sünnituspuhkuse) puhul kuni tööpäevade eest tasu maksimiseni antakse toetust minimaalses suuruses; tööpäevade eest tasu maksimisel tehakse toetuse ümberarvestus;

e) toetused kolhoosi esimeestele, spetsialistidele, kolhoosi pea-

(vanem-)raamatupidajatele ja mehhanisaatoritele määratakse ametiühingukomiteede sotsiaalkindlustuskomisjonide poolt; kui kolhoosi ametiühingukomiteel ei ole sotsiaalkindlustuskomisjoni, määratakse toetused kolhoosi ametiühingukomitee poolt.

Toetusi maksab välja kolhoosi juhatus kolhoosi vahendite arvel; need kulutused tagastatakse kolhoosile igas kvartalis kolhoosi- ja sovhoositootmise valitsuse poolt selle valitsuse ametiühingukomiteele põllumajanduse ja varumise tööliste ja teenistujate ametiühingu vabariikliku, krai- või oblastikomitee poolt kinnitatud sotsiaalkindlustuse eelarve järgi assigneeritud summadest.

Toetuse väljamaksmise kulude tagastamist kalurikolhoosidele teostab igas kvartalis toiduainete tööstuse tööliste ametiühingu vabariiklik, krai- või oblastikomitee riikliku sotsiaalkindlustuse eelarve järgi assigneeritud summadest.

1. Juhendi p. 21 alapunktis «a» toodud väljendi «*mitte üle kahe päeva töötasu*» all tuleb mõista: mitte üle kahekordse tariifimäära (vt. *Määrustiku* p. 24).

Näiteks buldooserijuhile, kes töötab tükitöödel, on kindlaks tehtud tariifimäär 3 rubla ja 40 kop. päevas. Kui tema tegelik töötasu enne haigestumist oli päevas 7 rubla, mis ületab kahekordset tariifimäära (3 rubla ja 40 kop. $\times 2 = 6$ rubla 80 kop.), siis toetuse arvutamisel tuleb võtta aluseks 6 rubla ja 80 kopikat.

2. Kahekordne ametipalk või kahekordne tariifimäär tehakse kindlaks sellest ametipalgast või tariifimäärast, mida töötaja sai ajutise töövõimetuse saabumise päevani.

3. Sotsialistlikes ühismajandites (kolhoosides) arvutatakse ajutise töövõimetuse toetust kindla tariifimäärata töötajatele nende keskmise päevatasu alusel, kusjuures viimane võetakse arvesse:

traktoristidel-mehhanisaatoritel — IV kategooria tariifitasu kahekordse määra ulatuses,

loomakasvatusega tegelevatel mehhanisaatoritel — loomakasvatuses kehtestatud IV kategooria tariifitasu kahekordse määra ulatuses.

4. Juhendi p. 21 alapunkti «c» rakendamisel tuleb meeles pidada, et toodangu realiseerimisest jaotatav summa ei ole alati töötasule lisatasuks, vaid paljudes ühismajandites jaotatakse seda kui preemiat või kui kasumit.

Seega tuleb arvesse võtta järgmist. Kui saadav summa on kui lisatasu varem väljamakstud töötasule, siis ta kuulub toetuse arvutamisel arvelevõtmisele ja

selle lisatasu saamise korral tuleb hiljem teostada varem väljamakstud toetuse ümberarvestus.

Kui aga saadud summa on kui preemia, mida makstakse rohkem kui kolmekuuse ajavahemiku eest, või ühekordset iseloomu kandev preemia, siis toetuse arvutamisel seda summat töötasu summasse ei arvata.

Samuti ei arvata toetuse arvutamisel töötasu summa hulka rahalisi väljamakseid aastakasumist.

22. Kulutused toetuste väljamaksmiseks, mis on tehtud ametiühinguorgani vastava otsuseta või eeskirjade rikkumisega, mis määravad õiguse toetusele, toetuse suuruse, pideva tööstaaži kindlaksmääramise korra, toetuse arvutamise ja väljamaksmise korra, või mis on tehtud ebaõigesti vormistatud dokumentide järgi, jäävad kolhoosi kanda.

23. Kolhoosi juhatus on kohustatud iga kvartal hiljemalt aruandekvartalile järgneva kuu 5. kuupäeval esitama kolhoosi- ja sovhoositootmise valitsusele¹ aruanded riikliku sotsiaalkindlustuse arvel tehtud kulutuste kohta.

Kalurikolhoosid esitavad nimetatud aruanded toiduainete tööstuse tööliste ametiühingu vabariiklikule, krai- või oblastikomiteele.

Kolhoosi- ja sovhoositootmise valitsused on kohustatud esitama hiljemalt aruandekvartalile järgneva kuu 8. kuupäevaks koondaruanded riikliku sotsiaalkindlustuse kulude kohta põllumajanduse ja varumise tööliste ja teenistujate ametiühingu vabariiklikule, krai- või oblastikomiteele.

24. Haiguslehtede andmine kolhoosi esimeestele, spetsialistidele, kolhoosi pea-(vanem-)raamatupidajatele ja mehhanisaatoritele toimub NSVL RKN poolt 14. augustil 1937. aastal kinnitatud NSV Liidu Tervishoiu Rahvakomissariaadi ja ÜAUKN juhendi «Kindlustatuile haiguslehtede väljaandmise korrast» eeskirjade kohaselt.

IV. Pideva tööstaaži arvutamine

25. Kolhoosi esimeestele, spetsialistidele, kolhoosi pea-(vanem-)raamatupidajatele ja mehhanisaatoritele ajutise töövõimetuse, raseduse ja sünnituse puhul ning lapse sünni puhul toetuste määramisel määratakse pidev tööstaaž kindlaks viimase pideva töö kestuse järgi antud kolhoosis.

Nimetatud isikute üleminekul kolhoosi üldkoosoleku nõusolekul tööle ühest kolhoosist teise pidev tööstaaž säilib, kui vaheaeg töös ei ületa ühte kuud (sõiduaega uude elukohta kaasa arvamata).

26. Peale töö kolhoosis arvatakse kolhoosi esimeeste, spetsialistide, kolhoosi pea-(vanem-)raamatupidajate ja mehhanisaatorite pidevasse staaži:

¹ Käesoleval ajal vastavale põllumajandusliku tootmise valitsusele. — *Autorid.*

a) teenistus NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisus partisiin-salkades, NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Riikliku Julgeoleku Komitee ja Siseministeeriumi väeosades ja organites viibimine, kui nad asusid tööle kolhoosi 3 kuu jooksul tagavara-teenistusse või erru arvamise päevast (sõiduaega alalise elukohta kaasa arvamata);

b) tööaeg valitavatel ametikohtadel partei-, nõukogude, ametiühingu- ja komsomoliorganites, kui valitavalt kohalt vabanemise ja kolhoosiliikmeks vastuvõtmise vaheaeg ei ületa kolme kuud (sõiduaega alalise elukohta kaasa arvamata);

c) tööaeg riiklikes ja kooperatiivsetes ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides kuni kolhoosi vastuvõtmiseni; see aeg võetakse pidevasse tööstaaži samade eeskirjade järgi, mis on kehtivad töölistele ja teenistujatele;

d) kaadri ettevalmistamise, kvalifikatsiooni tõstmise ja ümberkvalifitseerimise kursustel ja koolides õppimise aeg, kui kursusele või kooli suunamisele eelnes vahetult töö kolhoosiliikmena, tööliisena või teenistujana, — tingimusel, et pärast õppetöö lõppemist hiljemalt ühe kuu jooksul (sõiduaega alalise elukohta kaasa arvamata) asutakse tööle kolhoosi.

27. Kolhoosi esimehe, spetsialisti, kolhoosi pea- (vanem-) raamatupidaja ja mehhanisaatori kolhoosi tööle tagasipöördumisel pärast vaheaega, mida põhjustas õppimine kõrgemas või kesk-eriõppeasutuses või aspirantuuris, säilib pidev staaž, kui õppeasutuse lõpetamise päeva ning kolhoosi tööle tagasipöördumise päeva vahel pole möödunud üle kolme kuu.

Nimetatud õppeasutuses õppimise ning aspirantuuris viibimise aega pidevasse tööstaaži ei arvata.

28. Kolhoosiliikme pideva tööstaaži määrab kindlaks kolhoosi juhatus vastavalt töötamise kohta olemasolevatele dokumentidele.

Kolhoosiliikmetele ajutise töövõimetuse, rasedus- ja sünnitustoetuste määramisel märgitakse pideva tööstaaži kestus haiguslehe vastavatesse lahtritesse ning tõestatakse kolhoosi esimehe allkirjaga ja pitseriga. Kolhoosi esimehe pideva tööstaaži kestus tõestatakse tema asetäitja allkirjaga, asetäitja puudumisel aga kolhoosi juhatuse ühe liikme allkirjaga.

29. Käesolev juhend kehtestatakse alates 1. oktoobrist 1964. a.

Invaliidisuspensionide osas rakendatakse käesolevat juhendit nende kolhoosiliikmete suhtes, kes jätkavad pärast 1964. aasta 1. oktoobrit tööd kolhoosi esimeeste, spetsialistide, kolhoosi pea- (vanem-) raamatupidajate ja mehhanisaatorite ametikohtadel ja erialadel.

Ajutise töövõimetuse (rasedus- ja sünnituspuhkuste) juhtudel, mis leiavad aset enne 1964. aasta 1. oktoobrit, antakse toetusi vastavalt käesolevale juhendile töövõimetuse (rasedus- ja sünnituspuhkuse) päevade eest alates 1964. aasta 1. oktoobrist.

KASUTATUD LÜHENDID

AKK — arstlik konsultatsiooni komisjon

ATEK — arstlik tööekspertiisi komisjon

«Komitee» — NSV Liidu Ministrite Nõukogu Riiklik Töö- ja Töötasu Komitee

NSV Liidu KTK — NSV Liidu Kesktäitevkomitee

NSV Liidu RKN — NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu

NSV Liidu Töö RK — NSV Liidu Töö Rahvakomissariaat

NSV Liidu Töö RK j. a. LSKN — NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi juures asuv Liidu Sotsiaalkindlustusnõukogu

TööK — Eesti NSV territooriumil kehtiv tööseaduste koodeks

ÜAÜKN — Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu

*

«Riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise korra määrustikule» viitamisel on kasutatud lühendit *Määrustik*.

Määrustiku punktidele viitamisel on kommentaarides kasutatud lühendit «p», kommentaarile viitamisel — «komm».

Kõikidel juhtudel, mil *Määrustiku* üksiku punkti lõpus on sulgudes märged redaktsiooni kuupäeva kohta, mõeldakse selle all ÜAÜKN presiidiumi otsust vastavast kuupäevast selle punkti uue redaktsiooni kinnitamise kohta.

SISUKORD

Eessõna	3
Üldeeskirjad	5
Ajutise töövõimetuse toetus	18
Toetuse väljamaksmise juhud	18
Toetuse saamise õigus	21
Toetuse määrad	46
Toetuse arvutamine	54
Toetusest ilmajätmine	101
Toetuse määramine ja väljamaksmine	105
Rasedus- ja sünnitustoetus	119
Lapse sünnitoetus	131
Matusetoetus	141
Umberkvalifitseerimise toetus	145
Töölistele ja teenistujatele toetuse andmise erieeskirjad	147
Toetuste määramise ja väljamaksmise üldeeskirjad	161
Pideva tööstaaži kindlakstegemine	176
Lisad	207
Haiguslehtede väljaandmise kord	209
Kutsehaiguste loetelu	217
Juhend kutsehaiguste loetelu kasutamiseks	223
Hooajatööde loetelu	225
Väljavõte NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1964. a. 20. juuli määruse nr. 622 rakendamise juhendist	229
Kasutatud lühendid	234

Назначение и выплата пособий по
государственному социальному
страхованию

На эстонском языке

Издательство «Ээсти Раамат»

Таллин, Пярнуское шоссе, 10

Тоimetaja E. Kõrnel

Кunstiline toimetaja A. Jõers

Tehniline toimetaja H. Tüksammel

Korrektorid M. Sepp ja A. Nurmoja.

Laduda antud. 25. VI 1969. Trükkida antud
15. VIII 1969. Trükipaber nr. 1 — Staicele
Paberivabrik, Läti NSV, 54×58/16. Trükipoog-
naid 14,75. Tingtrükipoognaid 12,39. Arves-
tuspoognaid 13,09. Trükiarv 15 000. MB-06847.
Tellimise nr. 1997. Trükikoda «Ühiselu»,
Tallinn, Pikk t. 40/42.

Hind 60 kop.

1-10-2

17/1 - 21

A

30082

134970

TEADMISEKS LUGEJALE

Kirjastus „Eesti Raamat“ õigusallannetest jöudsid Vabariikliku Raamatukaubasta kauplustesse:

EESTI NSV TSIVIILKOODEKS. Kommenteeritud väljaanne, 43 trpg., 10 000 eks., hind 1 rbl. 40 kop.

MAJANDUSTÖÖTAJA JURIIDILINE KÄSIRAA-RAT, 30 trpg., 10 000 eks., hind 1 rbl. 15 kop.

LÄHEMAL AJAL ILMUVAD:

AUTORIÕIGUS EESTI NSV-S. Juhendmaterjale, 13 trpg., 3000 eks., hind 1 rbl.

KOHALIKE NÕUKOGUDE ÕIGUSED JA KOHUS-TUSED. Õigusnormide kogu, 50 trpg., 6000 eks., hind 2 rbl. 20 kop.

KOLHOOSNIKE PENSIONID JA TOETUSED. Nor-matiivaktide kogumik, 5 trpg., 10 000 eks., hind 20 kop.

RIIKLIKUD PENSIONID. Normatiivaktide kogu-mik, 10 trpg., 15 000 eks., hind 50 kop.

TÖÖÕIGUSLIKUD AKTID, 45 trpg., 20 000 eks., hind 1 rbl. 80 kop.

A. Uustal. ÜHINENUD RAHVASTE ORGANISAT-SIOON, 10 trpg., 8000 eks., hind 70 kop.

KIRJASTUS

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00410421 4

60 kop.